BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XVI
C
25
NAPOLI

Digitized by Google

FEBRONIUS
ABBREVIATUS.
CUM NOTIS,
ADVERSUS NEOTERICOS THEOLOGOS ET CANONISTAS etc.

TOMUS II.

BIBLIOTECA NAZIONALE

B. R. NEAPOLIS

FRANCOFURTI ET LIPSIAE.

1785.

Digitized by Google

Digitized by Google

Caput IV.

De Cauſſis, quæ vulgo majores vocantur.

§. I.

De Cauſſis maioribus in Genere: quando et quomodo illa Sedi Apoſtolica reſervari cæperint?

In jure Canonico aliæ cauſſæ majores non exprimuntur, quam ſequentes. 1. Difficiliores fidei quæſtiones. 2. Ineligibilium Perſonarum Poſtulationes ad Prælaturas. 3. Confirmationes electionum ad easdem Prælaturas. 4. Epiſcoporum Ceſſiones ſive reſignationes. 5. Translationes Epiſcoporum. 6. Sedium Epiſcopalium erectiones, translationes, uniones. 7. Inſtitutio novarum Metropolium et Sedium Patriarchalium. 8. Epiſcopalium Coadjutorum datio. 9. Epiſcoporum depoſitio. De his reſervationibus ante Seculum V. non fuiſſe cogitatum, et Sedi Apoſtolicæ jure Divino non competere, ſingillatim demonſtrabitur, ac inde concluditur, ejusdem Sedis Primatum non eſſe *Monarchicum*, nec ei alia, quam directiva illa Cap. 2. deſcripta jura competere, niſi ſpeciatim ei ab Eccleſia attributa noſcantur.

 1. An-

1. Antiquiorem *Majorum Cauſſarum* mentionem neſcit Author, quam in Epiſt. Innocent. I. ad victric. Rothomag. anno 404. *Si majores cauſſæ in medium fuerint devolutæ, ad Sedem apoſtolicam, ſicuti Synodus ſtatuit, et vetus conſuetudo exigit, poſt Epiſcopale judicium referantur.* Verum verba, *vetus conſuetudo*, apud probioris notæ Scriptores, ſignanter apud Labbæum et Juſtellum non inveniuntur. *Poſt Epiſcopale judicium* aperte denotat, illud in locis, ubi cauſſæ natæ ſunt, huic relationi præmittendum eſſe. *Sicut Synodus ſtatuit*: hoc juxta P. Couſtant non pertinet ad Concilii Sardicenſis Canones, ſed ad hujus Concilii Epiſtolam ad Julium P.

2. Eodem Seculo V. Leo P. Epiſt. 12. ad Anaſtaſ Theſſalon. ſuum in Illyrico Vicarium ſibi reſervat *majora negotia, et difficiliores cauſſarum exitus.* At ex toto Epiſtolæ contextu patet, hic ſolum agi de jure *Patriarchali*, quod Papa tunc in Illyrico exercuit. Ex his Iſidorus Mercator finxit Decretales, majores cauſſas Sedi Apoſtolicæ *reſervantes.*

3. Fictitiæ Iſidori Decretales, *majores cauſſas* ſummo Pontifici reſervantes indicatæ

ſunt

ſunt Cap. III. §. 9. n. 2. plures ex Blondello refert Böhmer.

4. Dum Joannes P. VIII. conſtituens Anſegiſum, Senonenſem Archiepiſcopum ſuum per Gallias et Germaniam Vicarium, majora negotia ad ſe referri voluit, reſponderunt Epiſcopi, ſe obedituros Apoſtolicis mandatis, *ſervato ſingulis Metropolitanis jure Privilegii ſecundum ſanctos Canones, et juxta Decreta Sedis Rom. Pontificum ex iisdem Canonibus promulgata* Cumque Imperator et Legatus urgerent, ut abſolute reſponderent, nihil aliud extorqueri potuit Sic Epiſcopi obſervantiæ antiquæ adſueti, et Jurium ſuorum tenaces contra vim Iſidoriani Juris ſubinde reclamabant.

5. Innocentius III. ad ſuſtinendas reſervationes cauſſarum majorum provocat ad Deut. Cap. 17. ubi in gravi difficultate ad ſummum ſacerdotem, ejusque Concilium recurrendum Dominus diſpoſuit. Nemo non agnoſcit, quam infirmo hæc fundamento nitantur. Hæc ad præcepta cæremonialia vel judicialia pertinent: textus loquitur de Synedrio Jeroſolomis conſtituto: parum vel

 ni-

nihil concludit, quia quod dependet a mera Dei voluntate, a majori ad minus non habet locum.

6. Hæc autem non impediunt, quo minus gravioris momenti negotia, quæ univerſæ Eccleſiæ vel unitati fidei præjudicium poſſunt afferre, non ſine participatione primæ Sedis definienda ſint, prout Cap. 2. §. 6. dictum eſt. Hoc ſenſu ad Afros reſcripſit Innocent. I. Epiſt. 29. *ut quidquid, quamvis de disjunctis, remotisque Provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, niſi ad hujus* (Romanæ) *Sedis notitiam perveniret, ut tota hujus authoritate, quæ fuerit juſta pronuntiatio, firmaretur.* Et Bonifacius I. Epiſt. 15. *maximas orientalium Eccleſias in magnis negotiis, in quibus opus eſſet diſceptatione majori, Sedem ſemper conſuluiſſe Romanam, et quoties uſus exegit ejus auxilium poſtulaſſe.*

7. Qua via et mediis majores cauſſæ Romanæ Sedi privative ceſſerint, refertur ex Gregorio Zallwein Princ. Jur. Eccleſ. tom. 1. quæſt. 4. Cap. 3. nempe Seculo II. et III. fiebant recurſus, relationes et conſultationes ad Sedem Romanam. Seculo IV. Synodo

do Nicæno et Sardicenſi ſtatutum eſt, ut majores cauſſæ poſt judicium Epiſcopale ad illam devolverentur. Seculo V. et VI. Pontifices jam magis urgebant eas devolutiones: eodem tempore conſtituerunt Vicarios cum mandato cauſſas majores referendi, inde authoritas Metropolitanorum et Synodorum multum labefactata, et deſiit frequentia Synodorum Provincialium. Seculo VIII. emanavit Collectio Iſidoriana, ubi etiam depoſitio Epiſcoporum Pontifici aſſeritur, contradicentibus Galliæ Epiſcopis. Acceſſit integra ferme ceſſatio Synodorum, frequentiſſimæ ipſorum Epiſcoporum et Metropolitanorum ad Sedem Romanam provocationes, eorum ad ſopiendas vel terminandas lites et controverſias inſufficientia, neglectio Jurium ſuorum ab Epiſcopis, Legatorum tempore Nicolai I. ingenti cum authoritate miſſarum frequentia, increſcens Pontificum authoritas.

Nota.

Si jam Seculo V. VI. et poſthac de *reſervatione cauſſarum majorum* mentio fit: igitur falſum eſt, quod hæc primum per falſas

Decretales longe poſteriores introductæ fuerint, ut ait Febronius Cap. 3. §. 9. item hoc loco et alibi ſæpius. Dein hic aperte fatetur, jura Primatus abs ſe Cap. 2. deſcripta tantum *directiva* eſſe, hinc patet, eum Primatum *Jurisdictionis* non admittere, quod Doctrinæ Catholicæ adverſatur. confer. Cap. II. §. 11. et 12. in not. etc. etc.

Ad 1. Si abſit lis de nomine, tunc ſupra Cap. II. §. 6. item Cap. III. §. 7. a nobis et ipſo Febronio multa exempla ex veteri Eccleſia prolata ſunt, quæ ad Sedem Apoſtolicam referenda, imo etiam relata, ac ibi deciſa ac judicata eſſe diximus: inter hæc autem pl rima ſunt, quæ vulgo *majores cauſſæ* vocantur, quamvis eo tempore paſſim hoc nomine appellari non ſolebant. Dum igitur Febronius modo afferat, ante Innocentium I. nullam *cauſſarum majorum* mentionem fieri, id ſolum de nomine dici poteſt. Quin et Julius I., prout ſupra Cap. III. §. 7. diximus, jam prius *cauſſas majores antiqua Apoſtolorum, eorumque ſucceſſorum et Canonum authoritate Sedis Apoſtolicæ Diſpoſitioni* reſervatas eſſe affirmat, ex quo etiam illa verba Inno-

nocentii *vetus conſuetudo* explicavimus Quod Innocentius veterem conſuetudinem appellat, certo longiorem retro temporis tractum indicat, Julius vero omnino ad Apoſtolica tempora refert.

Ait Febronius, illa verba, *vetus conſuetudo*, deſiderari apud Labbeum, Juſtellum: attamen inveniuntur apud Harduinum, Antonium Auguſtinum, P. Couſtant, in Codicibus Manuſcriptis antiquiſſimis et probatiſſimis a P. Couſtant laudatis, et Innocentius P. in cit. epiſtola ait, ſe *non nova*, ſed tantum ea imperare, *quæ Apoſtolica et Patrum traditione ſunt conſtituta.* Igitur id etiam de relatione et reſervatione cauſſarum majorum intelligendum erit, atque hoc ſolum adverſarios convincere poterit.

Verba, *Synodus ſtatuit*, ait, non pertinere ad Concilium Sardicenſe, ſed ad hujus Concilii epiſtolam ad Julium P. juxta P. Couſtant. At Sirmondus, Gerbais, Ballerini et alii verba iſta referunt ad Concilium Nicænum vel Sardicenſe. Quidquid ſit, Synodum aliquam id præcepiſſe, negare non poſ-

ſumus, quin Innocentium P. de mendacio accuſemus, qui tam aperte id affirmat.

Quod autem dicitur, *poſt judicium Epiſcopale*, nihil officit reſervationi cauſſarum majorum. Quare enim *poſt judicium Epiſcopale* majores cauſſæ adhuc ad Sedem Apoſtolicam referri debent, niſi ut inde ſententia et judicium exſpectetur? hinc concluditur, judicium Sedis Apoſtolicæ judicio Epiſcoporum et Synodorum Particularium ubivis in toto mundo ſuperius eſſe. Poſſunt Epiſcopi in cauſſas, harumque qualitatem inquirere, quæ ſi graviores eſſe judicantur, referendæ ſunt. Porro idem Innocentius I. cit. Epiſt. Cap. 2. clare diſtinguit cauſſas *majores a minoribus*; de his dicit, *cauſſas vel contentiones inter Clericos tam ſuperioris ordinis, quam etiam inferioris, a congregatis ejusdem Provinciæ Epiſcopis terminari* debere, *nec alicui liceat, relictis his Sacerdotibus ad alias convolare Provincias, ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui NB. in omnibus cauſſis debet reverentia cuſtodiri.* Dein de cauſſis *majoribus* ſimpliciter dicit, eas *referendas* eſſe. Hæc ſi recte expendantur, Innocentius vult, in

in omnibus cauſſis, etiam *minoribus*, quæ ſecundum regulam in provinciis terminari debent, ac poſſunt, tamen adhuc dari appellationem ad Sedem Apoſtolicam *majores* vero omnino referendas eſſe, adeoque in minoribus concedi adhuc appellationem poſt judicium in Provincia, majores vero reſervatas eſſe.

Ad 2. Igitur a Pontifice Romano tanquam Patriarcha ſaltem cauſſas majores reſervari poſſe concedis. Si ita, quare id denegatur Papæ tanquam Primati univerſali Divinitus conſtituto? an Patriarchæ jure tantum Eccleſiaſtico inſtituti ab Eccleſia majorem accepere poteſtatem, quam Petrus, ejusque ſucceſſores a Chriſto? num fors jura Metropolitarum, Epiſcoporum et Synodorum Provincialium minus læduntur reſervationibus Patriarcharum quam Primatis univerſalis? et hæc tibi ſolvenda reſtant. Cæterum quamvis Illyricum ad Patriarchatum occidentis pertinebat, et S. Leo ibi etiam de jure ſuo Patriarchali agat, quando tamen de cauſſis majoribus ſermonem habet, Primatum a Patriarchatu non diſtinguit, dumque anteriores Ponti-

tifices, aliique cauſſas majores undecunque etiam extra Patriarchatum ad ſe deferendas, et Primatui annexas voluerint, cur in hoc ſenſu S. Leo non etiam intelligendus ſit? imo revera eum in hoc ſenſu ibidem loqui, monſtravi Cap. III. §. 5. in Not. ad num. 3.

Ad 3. Unde unde demum Iſidorus ſuas Decretales de reſervatione Cauſſarum majorum deſumpſerit, certum eſt, hanc reſervationem jam in uſu fuiſſe ante Iſidorum, et niti ſaltem teſtimoniis quinti ac ſexti ſeculi: Iſidorus ergo neceſſe non habuit fingere, quod tribus aut quatuor ſeculis ante ipſum practicatum fuit, minus hujus rei Author dici poteſt.

Ad 4. Unde conſtat, Epiſcopos Anſegiſo Vicario Apoſtolico ideo reſtitiſſe, quod jura Metropolitanorum *in convocandis Conciliis*, et *majoribus* etiam *cauſſis* in eis terminandis labefactarentur? Epiſcopi receperunt Anſegiſum, promittentes ſe obedire Papæ Apoſtolici mandatis: addiderunt quidem hanc clauſulam, *ſervato ſingulis Metropolitanis Jure Privilegii.* Hæc verba ſatis innuunt, ipſos hæc dixiſſe non de juribus *ſuo officio*

in-

inhærentibus, ſed de certis ſingularibus *Privilegiis* ac prærogativis. Et quomodo illa Clauſula *cauſſas majores* attinere poterat? Scire debebant utique ii Epiſcopi ex antiquis teſtimoniis et genuinis Decretalibus, *cauſſas majores* Sedi Apoſtolicæ reſervari, nihilque hic novum præcipi, quando jam Julius I. Innocentius I. Zoſimus, Sixtus III. Leo I. Gelaſius I. Bonifacius, Hilarius, Vigilius id edixerunt. Alia igitur addendæ clauſulæ cauſſa fuit, quam profert Chriſtian. lupus tom. 13. de appellat. Cap. 33. ambitus nempe Hincmari Epiſcopi Rhemenſis, qui præcipuus in hoc Conventu actor extitit. *Eaque eſt item cauſſa*, ait ille, *cur Anſegiſi Epiſcopi Senonenſis ſuper Galliæ et Germaniæ Eccleſias Primatum, ac Apoſtolicas vices ſemper contumaciſſime impugnavit. Nempe dominari in Clero, et nemini ſubeſſe volebat, palamque ei proprius nepos, omnium Sacretorum ejus olim particeps Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus, jam factus inimicus improperabat, quod dicere ſoleret; Romanum Epiſcopum non eſſe alium, quam unum e Metropolitanis.* Dein Hincmarus pro Eccleſia Rhemenſi a Nico-

lao

lao P. Privilegium impetravit, ut ſolius Romani Pontificis *judicio reſervetur*, et nullius, niſi *Romani Pontificis ſententiæ teneatur adſtrictus*. En! jus *Privilegii*, quod Epiſcopi et præcipue Hincmarus ſervari voluerunt, et quare hic Anſegiſo noluerit ſubeſſe? neſcio, quomodo Hincmarus, qui Caput hujus Conventus erat, reſervationem cauſſarum majorum prudenter potuiſſet impugnare eo tempore, quo ipſe reſervationem et exemptionem ſuæ Eccleſiæ defendebat? Denique per vicariatum Anſegiſi neutiquam Metropolitanis jus congregandi Synodos ademptum fuit, ſicut Leo M. Anaſtaſio ſuo in Illyrico etiam Vicario expreſſe præcipit, ut jura Metropolitanorum *intemerata habeantur*, et tamen cauſſas majores ad ſe deduci vult. Perperam igitur Febronius omnia confundit, et nullo præeunte authore illam clauſulam propter *cauſſas majores* additam fuiſſe tradit.

Ad 5. Reſervatio cauſſarum majorum utique non præceptis judicialibus veteris legis innititur, ſed Primatui Jurisdictionis in univerſam Eccleſiam a Chriſto inſtituto. Quod tamen a Deo ſemel ſtatutum fuit, abſur-

ſurdum dici non debet, ut nec in exemplum trahi poſſit, ubi de contrario non conſtat. In hoc caſu Caput Deut. 17. eſſet argumentum a minori ad majus, a figura ad veritatem et rem figuratam, et iſto argumento ex Deuter. 17. egregie etiam utitur, atque proſequitur D. Barthel opuſc. 2. de jure reform. antiq. ad probandum, controverſias fidei ad judicium ſummi Pontificis vel Concilii generalis pertinere.

Ad 6. Si gravioris momenti negotia *ſine participatione* Sedis Romanæ *definienda* non ſunt, quod Febronius teſtimoniis duorum ſumm. Pontificum Innocentii I. et Bonifacii I. corroborat, ut quid ergo negat, ea ad Sedem Apoſtolicam deferri debere? aut fors tantum referri debent, non tamen ab illa judicari, et eidem ſoli reſervari? verum teſtes producti aliter loquuntur. Innocentius loc. cit. vult, nihil finiendum eſſe, antequam ad notitiam Romanæ Sedis pervenerit, ut *tota ejus authoritate juſta pronuntiatio firmetur*; quæ ſi bene intelligo, ſignificant, totam authoritatem ſententiæ a Romana Sede ſummendam eſſe: proſequitur Pon-

ti-

tifex ibidem, *indeque ſumerent cateræ Eccleſiæ (velut de natali ſuo fonte aquæ cunctæ procederent, et per diverſas totius mundi Regiones puri latices capitis incorrupti manarent) quid præcipere, quid abluere debeant.* Sic non loqueretur Pontifex, ſi cauſſæ ſolum ad ipſum referri deberent, ut notitiam haberet, quid ageretur, niſi etiam eas tota ſua authoritate decidere, et ſententiam ferre poſſet. Hoc autem jus Pontificis non noviter inſtitutum, non humana, ſed Divina authoritate niti, diſtincte ſignificant ſequentia Innocentii verba l. cit *Patrum inſtituta non cenſetis eſſe calcanda, quod illi non humana, ſed Divina decrevere ſententia.* Confer ſupra n. 1. alter teſtis Bonifacius I. eſt Hic iterum Rom. Pontificem *in magnis negotiis* non merum auditorem aut Conſiliarium, ſed privative ſummum et irretractabilem judicem in univerſa Eccleſia conſtituit. Poſtquam enim cit. Epiſt. dixerat, ad Petrum pertinere univerſalis Eccleſiæ ſollicitudinem, *quam teſte Evangelio in ſe noverit eſſe fundatam, ſummam rerum ex ejus deliberatione pendere,* ideo *animum ſuum uſque ad orientis loca extendere,* dein

quia

quia Epiſcopi Illyrici electionem Perigenis in Epiſcopum Corinthiorum a ſe factam vellent diſcutere, id prohibens ſub comminatione excommunicationis, addit: *nemo nunquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractare, manus obvias audacter intulit, nemo in hoc rebellis extitit, niſi qui de ſe voluit judicari.* Probat hoc etiam exemplis Eccleſiarum orientalium: *ſed quia res poſtulat*, inquit, *approbandum Documentis eſt.* Profert in hunc finem exemplum Athanaſii etc. Alicui Eccleſiæ Epiſcopum dare propria authoritate, eumque inſtituere, ad cauſſas majores pertinet; Epiſcopos prohibere, ne ſe in hanc electionem immiſceant, cauſſam diſcutiant, eosque ab hac inſtitutione excludere, quid aliud, quam reſervationem cauſſæ ſignificat? hanc vero authoritatem ſibi competere, Bonifacius probat ex Primatu univerſali, et exemplis anterioribus ex Eccleſia etiam orientali. Non igitur video, quomodo hæc duo Innocentii et Bonifacii teſtimonia in ſenſu Febronii intelligi poſſint, quin potius ejus Syſtema funditus evertant.

Sic etiam Zoſimus anno 417. tom. 1. Epiſt. RR. Pont. Epiſt. 1. ad Epiſcop. Galliæ ſancit, omnia Provinciarum negotia ad Metropolitanum Arelatenſem deferri, *niſi magnitudo cauſſæ etiam noſtrum requirat examen.* Sixtus III. anno 435. Epiſt 8. ſibi reſervat cauſſas majores. Item Epiſt. 10. De S. Leone jam ſupra conſtat, hic autem dicit Epiſt. 5. *majores cauſſas* referri debere, *NB. ut noſtra ſecundum Eccleſiaſticum morem ſententia finiantur.* Et Epiſt. 6. idem. *Ut Cognitioni noſtræ pro traditione veteris inſtituti, et debita ſedis Apoſtolicæ reverentia noſtro examini vindicemus.* Sedit Leo anno 440. hinc illa verba, *ſecundum Eccleſiaſticum morem*, item *pro traditione veteris inſtituti* tempora Innocentii I. longe excurrant, neceſſe eſt, atque cum *conſuetudine veteri* ejusdem Innocentii concordant. Hilarius P. ad Metropolitanos Galliæ Epiſt 8. *in dirimendis ſane gravioribus cauſſis, et quæ illic non potuerint terminari, Apoſtolicæ Sedis ſententia conſulatur.* Vigilius Epiſt. 7. *ſi qua vero certamina aut de religione fidei, — — — aut de quolibet negotio, quod ibi pro ſui magnitudine termina-*

ri

ri non poſſit, evenerint, totius veritatis indagine diligenti ratione diſcuſſa, rationis ad nos ſeriem deſtinantes Apoſtolicæ ſedi terminanda ſervata. Et Epiſt. at Euter. *ad Eccleſiam Romanam tam ſumma Epiſcoporum negotia et Judicia, atquæ querelæ, quam et majores Eccleſiarum quæſtiones, quaſi ad Caput ſemper referendæ ſunt, — — — — cunctarum majorum negotia cauſſarum eidem S. Sedi reſervata eſſe liquet.* Ulteriora ommittimus. Jam quis non rideat vel imperitiam vel malevolentiam eorum, qui dicunt, *reſervationem majorum cauſſarum* per falſas Iſidori Decretales introductam fuiſſe, quando jam Seculis IV. V. et VI. de harum reſervatione certiſſima et genuina teſtimonia proſtant et exempla. Et quis non ſtupeat, imo iraſcatur audaciæ et inſolentiæ illorum, qui *reſervationes cauſſarum majorum* vocant *prætenſiones, uſurpationes*, quando integra Series tot ſanctorum et veterum Pontificum illas vindicavit, et exercuit?

Ais: ante Innocentium I. de his non fit mentio, et inde nondum probari, has reſervationes ad jnra Primatus eſſentialia pertine-

 re,

re, ſed fors a Concilio Sardicenſi aut aliunde ab Eccleſia Reverentiæ Sedis Apoſtolicæ hoc datum fuiſſe. Verum an non ſufficit ætas Innocentii I. qui Petri Cathedram aſcendit anno 402. quique in hac re teſtatur de *veteri conſuetudine*, atque in eadem Epiſtola, ubi hæc enuntiat, ait, ſe *non nova præcepta dare*, ſed *quæ Apoſtolica et Patrum traditione ſunt conſtituta*, et S. Leo vocat *traditionem veteris inſtituti?* num cum Innocentio I. jus novum in Eccleſia cæpit? anteriora utique de omnibus cauſſis majoribus certa ac genuina teſtimonia non habemus, attamen facta et exempla monſtrare poſſumus, quod tales cauſſæ ad ſedem Apoſtolicam delatæ, et judicatæ fuerint, uti in Decurſu hujus Capitis videbimus, confer etiam Cap. II §. 6. in not certe ſi ab anno 402. teſtimonia tot Sanctorum et ſummorum virorum pro ſtabilienda traditione non ſufficiant, quid inde amplius certi habebimus?

Ad alterum reſpondeo: Patres jus relationum et cauſſarum majorum Romanæ ſedi afferunt, quia eſt Caput Eccleſiarum, et in honorem B. Petri Apoſtoli. Sic Innocen-

tius I.

lius I. ad Concil. Milevit congrue *Apoſtolici conſulitis honoris arcana, — — — non niſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis et honoris authorem referri debere.* Idem Epiſt. 37. ad Nucer. *Dilectionem tuam — — — ad nos quaſi ad Caput, atque ad apicem Epiſcopatus referre ut conſulta videlicet Sedes Apoſtolica, ex ipſis rebus dubiis, certum aliquid faciendum pronuntiet.* Zoſimus Epiſt ad Epiſcop. africæ. *Accedit Apoſtolicæ Sedis authoritas, cui in honorem B. Petri Patrum Decreta peculiarem quamdam ſanxere reverentiam.* Synodus Sardicenſ. Epiſt. Synod ad Jul. P. *hoc optimum et valde congruentiſſimum eſſe videbitur, ſi ad Caput, id eſt, ad Petri Apoſtoli Sedem de ſingulis quibusque Provinciis Domini referant Sacerdotes etc. etc.* Ratio igitur, cur ad Rom. Pontificem cauſſæ referantur, eſt Honor et reverentia B Petri, et Sedis Apoſtolicæ, adeoque Primatus. Hæc autem reverentia eſtne ſolum arbitraria, vel debita ac neceſſaria? debitam et neceſſariam eſſe docet traditio. Sic idem Innocentius P. Epiſt. ad Epiſcopos in Synodo Carthagin. congregatos ait, eos cauſſam et acta Synodi ad Apo-

ſtolicum judicium retuliſſe, *ſcientes, quid Apoſtolicæ Sedi debeatur*, atque hoc *Patres non humana, ſed divina decreviſſe ſententia.* Zoſimus P. Epiſt. 12. ad Concilium Africanum in cauſſa Cœleſtii, quæ utique *major* erat, poſtquam dixiſſet, quod *Patrum* traditio Apoſtolicæ Sedi tantam authoritatem tribuerit, ut de ejus judicio diſceptare nullus auderet, et *Eccleſiaſtica Diſciplina Petri nomini, a quo ipſa quoque deſcendit, reverentiam, quam debet, exſolvat*: proſequitur; *tantum enim huic Apoſtolo Canonica antiquitas per ſententias omnium voluit eſſe potentiam ex ipſa quoque Chriſti Dei noſtri promiſſione, ut et ligata ſolveret, et ſoluta vinciret.* Item infra: *cum ergo tantæ authoritatis Petrus Caput ſit, ut tam humanis, quam Divinis legibus et Diſciplinis omnibus firmetur Eccleſia Romana.* S. Leo ſupra cit. Epiſt. 6. ait, ſe majores cauſſas *pro traditone veteris inſtituti, et debita ſedis reverentia* vindicare. Ex his ſequitur, majora negotia ad Petri Sedem referri debere, hanc reverentiam illi debitam eſſe, quia nititur tam humanis, quam divinis legibus; hu[illegible] nempe, quia *ſtatutis Pa-*

Patrum et *traditione*, Divinis, quia illi hoc *decrevere non humana ſed divina ſententia*, nempe *ex ipſa Chriſti Dei promiſſione.* Verbo: totum id Patres Romanæ Sedi non ſua authoritate tribuerunt, ſed tantum traditionem ſua ſententia firmarunt, traditio autem nititur verbis et promiſſione Chriſti, quibus Petro Primatum dedit; caputque Eccleſiæ conſtituit. Hoc ſenſu Bonifacius I. cauſſarum majorum et ipſe vindex Epiſt. ad Epiſcop. theſſal. dixit, quod nec ipſa *Nicæna Synodus* ſuper Romanam Eccleſiam *auſa ſit aliquid conſtituere, cum videret nihil ſuper meritum ſuum poſſe conferri, et omnia huic noverat Domini ſermone conceſſa.*

Ergo cauſſæ majores ad Sedem Petri referri debent propter Primatum ipſi adhærentem, et hoc quidem non ex mero reſpectu Politico et reverentia arbitraria, ſed debita et fundata in Poteſtate ab ipſo Chriſto Domino D. Petro collata, quæ dein traditione atque ſtatutis Patrum firmata eſt, ideoque ad jura Primatus originaria et eſſentialia pertinent. Plura dabimus de his cauſſis majoribus in ſpecie.

Ad 7. Admitto dicta, attamen cum limitatione et explicatione hactenus data. Gregorius Zallwein hiſtorice refert, qualiter non tam ipſæ reſervationes, quam cauſſæ reſervatæ increverint. Jam Seculo II. et III. fiebant recurſus et relationes ad Sedem Romanam. Bene: at inde etiam judicia et ſententiæ emanarunt. Igitur jam primis ſeculis in cauſis Difficilioribus et magni momenti agnoſcebatur neceſitas recurrendi ad Sedem Apoſtolicam, atque in ea authoritas judicandi, quod noſtram comprobat ſententiam. At rariores erant adhuc relationes et recurſus? ita eſt, ſed rariores etiam erant cauſſæ, ſanctiores Prælati cum plebibus, adhuc ubique in Eccleſia fervebat ardor fidei et Caritatis: Epiſcopi fere omnes ſancti erant: Eccleſiæ perſecutionibus premebantur, inter ſe pacem habebant: erant ſecula ſancta. Dein non omnia, quæ his ſeculis geſta ſunt, ad nos uſque pervenerunt. Seculo IV. Concilium Nicænum, vel ut alii, Sardicenſe ſtat[illegible], *cauſſas majores* ad Sedem Apoſtolicam deferri? ſed Innocentius I. ait, Patres *hoc non humana, ſed Divina decreviſſe ſenten-*

tia,

tia. Julius I. et alii Pontifices dicunt, hoc jus Eccleſiæ Romanæ competere, *inſtituente Domino prima et Caput eſt cæterarum*, quia in Petro accepit ſollicitudinem univerſalem. Igitur jus cauſſas majores judicandi ad jura Primatus pertinet, et Concilium Nicænum nihil novi ſtatuit, ſed quod traditione erat acceptum, ſequendum et obſervandum eſſe ſtabilivit; alias quomodo orientales Epiſcopi, quales in Conciliis Nicæno et Sardicenſi fere omnes erant, in tantam authoritatem longe diſſiti, et occidentalis Epiſcopi Romani tam cito et liberaliter conſenſiſſent?

Seulo V. et VI. Pontifices relationes et Devolutiones jamjam magis urgebant? Sed hujus ratio reddi poteſt. Invaleſcebant hæreſes, quarum nonnuuquam vel ipſi Epiſcopi authores erant, vel fautores: adde violentias Patriarcharum et Metropolitarum in vexandis, excommunicandis, deponendis et intrudendis Epiſcopis, de quibus hiſtoria Eccleſiaſtica paſſim referta eſt. Quæro, qualis tunc Eccleſiæ facies futura fuiſſet, ſi Rom. Pontifices ſuam authoritatem non interpo-

 fuiſ-

Digitized by Google

ſuiſſent, violentiis obſtitiſſent? neceſſitas itaque cogebat, ut jus ſuum proſequerentur, relationes et devolutiones urgerent, atque multiplicatis cauſſis etiam latius ſe explicare debuit judicandi authoritas. Hæc quoque ratio eſt, quare ad obviandum tot inordinationibus et perverſitatibus in Provinciis remotioribus Vicarios Apoſtoclicos conſtituerint, et dum etiam ab his, cauſſas majores ad ſe referri, et ſibi reſervari vellent veterem conſuetudinem et traditionem ſecuti, hoc ipſo oſtendebant, hanc reſervationem privative ad jus ſui Primatus pertinere. Ad has etiam et alias ſupra Cap. III. §. 9. allatas cauſſas referri debet ceſſatio Synodorum particularium, non in Præpotentiam et uſurpationem Pontificis, neque in falſas Decretales. Quod ſi nihilominus in hujus ceſſationis cauſſam negligentiam Epiſcoporum addere velis, hoc ipſo Pontifici onus imponis, per ſe ipſum providendi, et cauſſas ad ſe trahendi: nullibi ergo de uſurpatione reum accuſabis, ſed ſuo jure et munere fungentem aſſeres. Cæterum hæc de cauſſis majoribus tantum in genere hucuſque dicta ſunt, abſtra-

ſtrahendo, quænam ſint modo, et olim fuerint cauſſæ majores.

§. II.

Cauſſæ fidei non ſunt reſervatum ſummi Pontificis. Singuli Epiſcopi et particularia Concilia habent jus damnandi hæreſes.
Doctrina a Sede Apoſtolica damnatas poſſunt Concilia particularia ad examen vocare.
Qua Cauſſâ, et quo fine graviores fidei quæſtiones ad Rom. Pontificem referendæ ſint?

Singuli Apoſtoli damnabant errores enatos in Eccleſia. Hoc jus conſervarunt Epiſcopi Apoſtolorum ſucceſſores; hinc legimus, ab initio Eccleſiæ Epiſcopos in naſcentes errores, hæreſesque ſollicite inquiſiviſſe, ſua authoritate confixiſſe, damnaſſe. Imo nullam pene hæreſin per Concilia generalia primorum ſeculorum damnatam videmus, quæ non prius per Epiſcopos particulariter, vel in Synodis congregatos damnata fuiſſet. De hoc per octo aute novem ſecula non creditur dubitatum. At circa ſeculum Decimum poſt receptas falſas Decretales, et Decretum Gratiani prætendi et doceri cæpit, cauſſas majores, præcipue fidei quæ-

quæſtiones ad Sedem Apoſtolicam referendas, et ejus judicio terminandas eſſe. Anno 1148. Cardinalis Romanæ Eccleſiæ ægre ferebant, Epiſcopos Gallicanos in Concilio Rhemenſi Symbolum fidei adverſus Gilbertum Porretanum condidiſſe. Hæc perſuaſio S. Scripturæ, antiquitati, Conciliis et obſervantiæ univerſalis Eccleſiæ contraria tempore Innocentii III. tantopere invaluit, ut hic indubitate pronuntiaverit, *Majores Eccleſiæ cauſſas, præcipue articulos fidei contigentes ad Petri Sedem referendas eſſe.*

1. S. Paulus docet, Epiſcopum eſſe debere *Doctorem recte tractantem verbum veritatis, attendere Doctrinæ, amplecti, qui ſecundum Doctrinam eſt, fidelem ſermonem, ut potens ſit exhortari in Doctrina ſana, et eos, qui contradicunt, arguere, Depoſitum cuſtodire, Devitantem profanas vocum novitates, et oppoſitiones falſi nominis ſententiæ, hæreticum hominem corrigere, et poſt unam, alteramve correctionem devitare.*

2. Leo-

2. Leonis P. Legati in Concil. Chalcedon. act. 3. dixerunt, Eutychen *regulariter a proprio Damnatum Epiſcopo Flaviano.* Errores Godeſchalci, Berengarii, Abailardi et Lutheri primitus a variis Epiſcopis et Conciliis particularibus Damnati ſunt.

3. In decreto gratiani multæ referuntur Damnationes hæreticarum doctrinarum factæ in particularibus Synodis: ſæpe ab Epiſcopis unius Provinciæ damnatæ penitus extinctæ ſunt, cæteris Epiſcopis conſenſu ſaltem tacito ſuffragantibus, ut conſtat de Euſtathianis, Aerianis, Collydirianis.

4. Poſſunt Concilia particularia ſuo examini ſubjicere Doctrinas a Sede Apoſtolica definitas, et inquirere, num verbo Dei ſcripto vel non ſcripto conformes ſint. Colligitur id inter Cætera ex Can. 109. de Conſecrat. diſt. 4. ubi legitur, quod Concilium Arelatenſe deciſam a Papa Stephano quæſtionem de Baptiſmo contra Cyprianum ſuo examini ſubjecerit, et quodamodo aliter definierit.

5. Imo Epiſcopi Conſtitutiones Papæ etiam in *materia fidei* non debent acceptare, niſi cum deliberatione, maturitate et judicio: neque enim ſunt ſimplices *executores Papæ*, qui nec Dominus Eccleſiæ eſt, nec ab hac ut infallibilis agnoſcitur.

6. Propterea tamen Epiſcopi ſupra Pontificem ſe non efferunt, nec de ejus Conſtitutionibus ſibi ſumunt judicium: judicant, uti debent, cognita prius cauſſæ veritate et Juſtitia. In ſumma judicant cum ipſo Rom. Pontifice: nota eſt plurium Conciliorum formula: *ego judicans, ego conſentiens ſubſcripſi.*

7. Sævientibus perſecutionibus, quando Concilia generalia cogi non poterant, in caſu controverſiæ *fidei*, *Schiſmatis* aut reformandæ communis *Diſciplinæ*, Epiſcopi Particulares Synodos congregabant, harum concluſa Papæ transmittebant, qui cum omnibus totius mundi Eccleſiis comunicans, ea ratione cunctorum colligens ſententias commune faciebat concluſum, quod omnibus dein propalabat, ab his acceptandum,

ſi

ſi illud Canonibus et communi Eccleſiarum ſententiæ conforme viſum fuiſſet, uti fecit victor in cauſſa Paſchatis, item in quæſtione de lapſis circa materiam *Disciplinæ*, pro exemplo *Schiſmatis* ſervere poteſt cauſſa Novatiani contra Cornelium P., pro cauſſa *fidei* Paulus Samoſatenus.

8. Sunt autem in his rebus *modi* circa fidei quæſtiones: Epiſcopi viciniores cum diſcretis atque omnium partium ſtudio liberis hominibus Doctis ſynodaliter, vel quaſi deſuper deliberent, correſpondeant cum Metropolitano, et comprovincialibus, nec non aliis ſanctitate et Doctrina conſpicuis Epiſcopis; audiant etiam deſuper Sentimenta ſuarum univerſitatum, præmonitarum tamen, ne quid nimis vel præcipitanter agant. Malum latius graſſans referendum erit primæ Sedi. Hæc ſtudebit ad parcendum ſumptibus, milleque incommodis rem ſopire *extra Concilium.* Damnabit propoſitiones, aut diſſimulabit, ſed *variante effectu*, prout res inſtituetur. Si primum audiantur *ſententiæ Epiſcopales*, et collecto unanimi ſenſu Papa ſuum publicet judicium, jam aderit ef-

ficax

ficax, et cuilibet ſufficiens Damnatio, licet non eſſet *ultimata*. Si vero *primum* Roma incipiat, et loco *collectarum ſententiarum Epiſcopalium* audiat *Theologos* ſolum, Romanos, præventos ſæpe homines, Thomiſtas, Scotiſtas, Jeſuitas, calentes ad damnandum et crucifigendum, hisque ſolum auditis definiat, tunc a Luthero uſque huc experientia docuit, tantæ efficaciæ non eſſe fulmina Apoſtolica: regerunt enim Damnati dogmatis Profeſſores, *Papam ſine Concilio non eſſe inerrabilem, non conſtare depoſitivo aſſenſu omnium Eccleſiarum, a multis Epiſcopis cauſſam nullatenus, a multis non niſi obiter diſcuſſam eſſe, plerosque tantum promulgaſſe Bullam Dogmaticam, ne diſplicerent Papæ, aut ſe ſuſpectos facerent etc. etc.*

9. S. Auguſtinus circa controverſiam de Baptiſmo hæreticorum lib. 2. de Bapt. contra Donat. C. 4. ait: *quomodo potuit iſta res, tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii luculentam illuſtrationem, confirmationemque perduci, niſi primo diutius per orbis terrarum regiones multis hinc atque hinc diſputationibus atque collationibus Epi-*

ſco-

ſcoporum petractata conſtaret? et lib. 5. Cap. 26. *ſi quid poſtea pluribus et Diuturnioribus inquiſitionibus compertum Eccleſia confirmaverit, non ambigamus.* et l. 7. Cap. 53. *nobis tutum eſt, in ea non progredi aliqua temeritate ſententiæ, quæ nullo in Catholico regionali Concilio cæpta, nullo plenario terminata ſunt.* Si hæc ante plenarii Concilii Definitionem requiruntur, quanto magis ante ſuam Definitionem id præſtare et attendere debet Rom. Pontifex.

10. Ideo etiam graviores fidei quæſtiones ad Rom. Pontificem referri opportet, quia *ad ſtatum univerſalis Eccleſiæ* pertinere poſſunt. Hac ratione Cyrillus Alexand. Neſtorii hæreſin ad Cœleſtinum P. retulit Epiſt. 8. quia *fides periclitatur, et longa Eccleſiarum conſuetudo ſuadet, ut hujusmodi res cum ſanctitate tua communicentur.* Ita etiam Avitus vienn. Epiſt. 36. *ſcitis Synodalium legum eſſe, ut in rebus, quæ ad Eccleſiæ ſtatum pertinent, ſi quid dubitationis fuerit exortum, ad Romanæ Eccleſiæ maximum Sacerdotem, quaſi ad Caput noſtrum membra ſe-*

quentia recurramus. Et Juſtiniani Imp. Epiſt. 3. Joan. P. n. 3. *Nec enim patimur quidquam, quod ad Eccleſiarum ſtatum pertinet, quamvis manifeſtum et indubitatum ſit, ut non veſtræ innoteſcat Sanctitati, quia Caput eſt omnium ſanctarum Eccleſiarum.*

11. Per hoc dubia aut difficilis non redditur Doctrina, quod aliqui eam impugnent. *Dubia* et *Difficilia* vocantur in Canonibus, quæ dubia ſunt Epiſcopis inter ſe, non quæ apud minores Theologos ambiguntur. De quibus vero Epiſcopi ſine dubitatione inter ſe conſentiunt, non habentur ſic dubia, ut ante illorum ſententiam ad Pontificem referenda ſint.

12. Damnantur *a ſummo Pontifice*, *ab Epiſcopis*, et Catholicarum univerſitatum *Theologicis facultatibus*, ſed diſpari effectu et robore. Academiarum Cenſuræ *Doctrinales* et *Scholaſticæ* vocantur: Juridicæ econtra ſunt, quæ ab iis emanant, quibus Juris dicendi authoritas pro portione a Deo vel Eccleſia data competit. Adverſus publice con-

conſtitutas authoritates regulariter et *a privatis* illud exceptionis genus, nempe hos omnes errare poſſe admittendum non eſt, quia alias nulla incolumis eſſe poterit, ſi debitum eis honorem, pudoremque hoc telo concutere liceat.

13. An infallibiles ſolum Epiſcopos audiri voluit Chriſtus? an infallibiles ſolum Epiſcopos poſuit Paſtores et Doctores, ut non ſimus fluctuantes in omni verbo Doctrinæ? nullus hæreticus Concilia Epiſcopalia hoc ſolum nomine eluſit, alias cauſſationes afferebant, vel obreptum Epiſcopis, vel calumnias ſibi impactas, quibus non particulares ſolum, ſed generales etiam Synodos ludificari ſolebant.

14. Non quærebatur olim, quænam Epiſcoporum Conſilia errori obnoxia, quænam certæ veritatis eſſent. Boni omnia colebant, Paſtorum vocem venerabantur, ut eorum, de quibus dictum eſt, *qui vos audit, me audit.* Non ſcrutabantur, non dijudicabant privati, ſed pie, humiliter, quiete judicium paſtorum ſuſcipiebant.

Nota.

Singula fere verba ſub incudem vocari merentur. Initio Eccleſiæ ſinguli Epiſcopi particularibus Decretis, vel per congregatas Synodos errores et hæreſes damnabant: ergo cauſſæ fidei non ſunt reſervatæ Pontifici. Ita argumentatur Febronius. Si ita eſt: quare nihilominus *graviores fidei quæſtiones ad Rom. Pontificem referri oportet?* uti ipſe ait mox num. 10. et quidem ex hac ratione, quia eæ *ad univerſalis Eccleſiæ ſtatum pertinere poſſunt*; relationem vero eorum, quæ ad *Eccleſiæ ſtatum* pertinent, Febronius Cap. 2. §. 6. ad genuina Primatus jura refert. Quidni ſunt igitur reſervatæ Rom. Pontifici, et omni tempore harum quæſtionum cognitio ad Papam ſpectabat? hæc ſibi invicem non cohærent.

Scimus, Apoſtolos, Spiritu S. repletos, et in fide confirmatos omnes naſcentes hæreſes irretractabiliter damnaſſe: non negamus etiam, ſucceſſores Epiſcopos hæreſes et errores pro jure ſuo damnaſſe, et damnare poſſe,

ſe, quamvis per ſe non infallibiliter; nam quis dicit, omnes omnino hæreſes et errores ad cauſſas majores reſervatas pertinere? Gerſon Febronio familiaris atque acceptus conſid. 3. de exam. Doctrin. tres cauſſas fidei diſtinguit. *Aliæ ſunt Doctrinæ palam hæreticales apud omnes, aliæ dubiæ ſimplicibus, ſed manifeſtæ Sapientibus et peritis: tertiæ velut neutræ, habentes pro ſe doctores cum rationibus ad utramque partem probabilibus, nec in una tantum Diœceſi, vel paucis, ſed apud omnes Chriſtianos, aut longe plurimos. Eſt ergo veritas, quod in primis et ſecundis authoritas inferiorum Prælatorum ſe extendit, et ad ſuos tantumodo. In tertiis vero nequaquam, quoniam merito dicuntur majores cauſſæ fidei propter Difficultatem Deciſionis cum periculo Scandali, ideo ſunt ad Sedem Eccleſiæ vel ad Sedentem in ea ſummum Pontificem referendæ.* Hic etiam non agitur de primi et ſecundi generis cauſſis, quæ ad majores non pertinent; quippe apertas hæreſes et errores configere, ſimplices dedocere, novitates in Doctrina fidei et morum prohibere, pertinet ad jus ſingulorum Epiſcoporum. At

cauſſæ Difficiliores *merito* dicuntur *majores*, et ad Rom. Pontificem referendæ ſunt, quare? *propter difficultatem Deciſionis cum periculo ſcandali*, quod *periculum Scandali* utique non ſubeſſet, ſi ipſi Epiſcopi vel Synodi Provinciales facultate gauderent, has cauſſas infallibiliter decidendi. De his ait Cyrillus Alexand. Epiſt. ad Cœleſtin. 8. *ubi fides periclitatur. — — — — Scribo plane neceſſitate adactus.* De his ait Avit. Viennen. *Synodalium legum eſſe, ut in rebus, quæ ad Eccleſiæ Statum pertinent, ſi quid Dubitationis fuerit exortum, ad Rom. Eccleſiæ maximum Sacerdotem, quaſi ad Caput noſtrum recurramus.* De his ait Innocent. I. *quoties fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes fratres et Coepiſcopos noſtros non niſi ad Petrum — — — referre debere.* De his ait Vigilius P. Epiſt. 7. *ſi qua vero certamina aut de religione fidei, — — — aut de quolibet negotio, quod ibi pro ſui magnitudine terminari non poſſit, evenerint, totius veritatis indagine diligenti ratione Diſcuſſa relationis ad nos ſeriem deſtinantes, Apoſtolicæ Sedi terminanda ſervatæ.*

Fe-

Febronius tom. IV. pag. 198. concedit, in caſu Gerſonii, ubi *apud omnes* aut *longe plurimos* Chriſtianos quæſtio controvertitur, utique adeundum eſſe *communem omnium Judicem, et neceſſario* ad Sedem Apoſtolicam referri debere propter metum Sciſionis, ſi unius Provinciæ Epiſcopi cum aliorum præteritione quæſtionem decidere præſummerent, hoc vero ad alios caſus non debere extendi. Sed quæſo ſi tanta eſt authoritas Pontificis in *communi dubio*, ut totius Provinciæ Epiſcopi nihil decidere, et ad ipſum recurri debeat tanquam ad *communem omnium Judicem*, num in quæſtione minus *communi*, æque tamen periculoſa aut difficili minorem authoritatem habebit? quippe non in ſolo caſu Gerſonii, ſed et in aliis poteſt adeſſe *difficultas Deciſſionis cum periculo Scandali*, quando etiam quæſtio in una tantum Provincia et regno ventilatur, nempe propter argumenta in utraque parte difficilia, tum ob potentes utrinque fautores, quia timendum eſt, ne illi judicio Epiſcoporum ſe non ſubmittant, vel ab Epiſcopis error approbetur, et veritas condemnetur.

Ait Febronius, *nullam plane hæreſin per Concilia generalia primorum ſeculorum damnatam videmus, quæ non prius per Epiſcopos, vel particularibus Decretis, vel per congregatos in Epiſcopalibus Synodis damnata fuiſſet.* Admitto, ſi fuerint primi vel ſecundi generis, quia de his non agitur. Et ſi ſint tertii generis, quare adhuc opus erat Damnatione in Concilio generali, niſi quod Damnationes Epiſcoporum tantum privatæ erant, et ad funditus extirpandum errorem non ſufficiebant? non contendimus, quod Epiſcopi et etiam Synodi particulares non poſſint in difficiliores fidei controverſias inquirere, diſcutere, vel etiam ſuam ſententiam proferre; ſed dicimus, tale judicium referendum, et nec ultimatum, nec firmum et ſatis validum eſſe ſine Concilio generali, vel judicio Pontificis. Hinc eſt, quod Patres Concilii Carthaginenſis et Milevitani Damnationem Cæleſtii ac Pelagii ad Innocentium I. referrent, confirmationem petentes, *ut Apoſtolicæ ſedis adhiberetur authoritas.* Sic etiam Synodi Provinciales damnando aliquam hæreſin ut plurimum confirmationem ſuæ ſententiæ

a Rom. Pontifice petiere *propter periculum Scandali*, ut ait Gerſon, nempe quia in ſuo judicio erarre poterant, et revera multæ Synodi erraverunt, hæreſin approbantes, et veram fidem damnantes, tum quia alicuis particularis Synodi ſententia ſine Pontificis authoritate et judicio ab univerſa Eccleſia recepta non fuit: igitur controverſia per ipſum terminari debebat. At Febronius Tom. 2. Flor. ſpars. C. 4. n. 2. reponit, multas definitiones tribui Pontifici, quæ verius debentur *Eccleſiæ*, quia nempe Eccelefia conſenſit, qui unanimis conſenſus juxta Boſſuetum eſt certiſſima regula, et in tali condemnatione *Eccleſia erit infallibilis*. Reſp. hæc in ſenſu Febronii omnino falſa eſſe, quia Eccleſia diſperſa juxta ipſum utique non eſt infallibilis, ſed tantum congregata in Concilio generali. Dein non ideo hæreſes damnatæ fuerunt, quia conſenſerunt Eccleſiæ, ſed viciſſim ideo reliquæ Eccleſiæ Doctrinam ut hæreticam habuerunt, quia Damnata erat a Sede Apoſtolica, et damnatio præceſſit, non ſubſecuta fuit conſenſum Eccleſiarum; igitur conſenſus ille non ad judi-

cium damnationis, ſed ad ejus executionem pertinet.

Dicit ulterius Febronius, *de hac Epiſcoporum authoritate per octo et novem ſecula non fuiſſe dubitatum.* Reſp. et hoc in ſenſu Febronii falſum eſſe. Quod Epiſcopi poſſint in graviores fidei quæſtiones inquirere, in Synodis diſcutere, et ſuam ſententiam proferre, dubitatum non fuit, neque nunc dubitatur. Sed quod poſſint finaliter decidere ſine Relatione vel Confirmatione Papæ, tunc creditum non fuit. Ad quid enim tot relationes ad S. Sedem titulo *neceſſitatis*, *veteris conſuetudinis*, et *ſtatuti Synodalis* factæ? ad quid inde judicium et confirmatio exſpectabatur, ſi Epiſcopi pes ſe potuerunt difficiliores quæſtionas fidei decidere et terminare, nec earum judicium ultimatum Pontifici reſervatum fuit? eſt et alia ratio, quæ evincit, hanc reſervationem in quæſtionibus fidei neceſſariam eſſe, nempe ipſa unitas fidei, pro qua conſervanda Primatus Petri et Romana Eccleſia tanqum Centrum hujus unionis conſtituebantur. Quod ſi ſinguli Epiſcopi cauſſas fidei ultimato definire poſ-

ſunt,

ſunt; nec ad Centrum referre debent, atque ab hoc normam ſuæ doctrinæ recipere, quomodo perſtabit unitas fidei? eo ipſo teſte S. Cypriano Epiſt. 55. ad Cornel. P. *ortæ ſunt Hæreſes et Schiſmata quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Eccleſia ad tempus Sacerdos et Judex vice Chriſti cogitatur.* Igitur a vero alienum eſt, de Epiſcoporum authoritate primis ſeculis non fuiſſe dubitatum, quando ipſi hanc relationem pro finiali deciſione controverſiæ neceſſariam eſſe putabant.

In vanum urget Febronius illa verba Innocentii I. *poſt judicium Epiſcopale referantur*, et ad hoc recidunt etiam ea, quæ tom. III ex Petro Gibert affert. Jam ſæpe diximus, poſſe Epiſcopos in cauſſas fidei controverſas inquirere, diſcutere, et ſuam ſententiam proferre, ſed hæc erit tantum proviſionalis reſpective ad ſuas Diœceſes particulares, nec firmitatem habet, ſed pro ultima deciſione ad Sedem Apoſtolicam referenda erit: et hoc probant omnia tum ſupra, tum Cap. II. §. 6. allata exempla relationum et textus, qui neceſſitatem hujus relationis adſtruunt.

Di-

Dicit iterum Febronius, circa Seculum X. poſt falſas decretales *prætendi et doceri cæpiſſe, quæſtiones fidei referendas, et ſolius Ramani Pontificis judicio reſervatas eſſe.* At P. Innocentius I. hoc jam *prætendit* Epiſt. ad Concil. Milevit. *quoties fidei ratio ventilatur, omnes Coepiſcopos non niſi ad Petrum referre debere.* Zoſimus Papa in cauſſa Cæleſtii et Pelagii, quæ utique fidem attingebat, non adquievit duobus Conciliis Carthaginenſibus, cauſſa ad ſe traxit petens, ut vel pleniora Concilii acta mitterent, vel veniant, qui præſentem Cæleſtium redarguant, dein ab Epiſcopis Africanis plenius informatus cauſſam decidit, utrumque damnavit, quo facto, ait S. Proſper contra Collator. Cap. 41. *Africanorum Conciliorum Decretis ſententiæ ſuæ robur adnexuit, et ad impiorum detruncationem gladio Petri dexteras omnium armavit Antiſtitum.* Bonifacius I. Epiſt. 15. *prætendit, in magnis negotiis in quibus opus eſſet diſceptatione majore* ſemper Sedem Romanam conſulendam eſſe: ſed difficiles fidei quæſtiones ſunt talia negotia. *Prætendit* hoc Vigilius P. ſupra cit. Epiſt. 7. *ſi qua certa-*

tamina aut religione fidei — — — — — evenerint, — — — relationis adnos ſeriem deſtinantes Apoſtolicæ Sedi terminanda ſervate. *Prætendit* hoc Gregorius M. L. 11. Epiſt. 46. *ſi qua cauſſa vel fidei — — — — — potuerit evenire, vel per eos, qui noſtri ſunt, vel fuerint in urbe regia reſponſales, ſi mediocris eſt quæſtio, cognoſcatur, vel huc ad Apoſtolicam Sedem, ſi ardua eſt, deducatur, quatenus noſtræ audientiæ ſententia decidatur.* Item Lib. 4. Epiſt. 52. *ſi quam vero contentionem — — — de fidei cauſſa evenire contigerit, — — — — examinata diligentius veritate relatione ſua ad noſtram ſtudeat producere notionem.* Hoc *docuit* Concilium Sardicenſe in Epiſt. Synodali ad Julium P. ubi fides Nicæna confirmata fuit, hoc *docuerunt* Concil. Carthag. et Milevitan. ad Innocentium I. in cauſſa et hæreſi Pelagii atque Cæleſtii, hoc *docuit* Baſilius in cauſſa hæreſis Arii Epiſt. ad Damaſum P. Hyeronimus Epiſt. 10. ad eundem Cyrillus Alex. Epiſt. 8. Cæleſtii P. et quot non alii in cauſſa fidei referentes aut conſulentes Romanam Sedem etc. Hæc autem omnia ante Seculum X. et falſas decre-

ta-

tales contigere, et ſcripta ſunt. Qua igitur veritate Febronius auſus eſt dicere, *circa Seculum X. poſt falſas decretales prætendi et doceri cæpit etc.?*

Hinc patet etiam, quam minus vere dixerit Febronius, *graviores cauſſas, præſertim fidei ſolius Sedis Apoſtolicæ judicio terminandas eſſe, et ab harum cognitione Epiſcopos excludi, hanc perſuaſionem S. Scripturæ, toti antiquitati, Conciliorum definitionibus et obſervantiæ univerſalis Eccleſiæ contrariam eſſe.* Jam ſupra diximus, et nemo prætendit, omnes omnino fidei cauſſas reſervatas eſſe, ſed ſolum graviores et difficiliores; dein neque ab harum cognitione Epiſcopos excludimus, et ſolum dicimus, ab iis terminandas non eſſe. Ipſe Febronius hic num. 2. fatetur, errores Gotheſcalchi in Concilio Moguntino anno 848. Berengarii in Synodo Turonenſi anno 1055. Abailardi in Synodo Senonenſi anno 1140. et Lutheri a variis Epiſcopis et Conciliis particularibus primitus damnatas fuiſſe. Utique hæc omnia poſt falſas Iſidori decretales contigere. Quomodo ergo dici poteſt, poſt illas decretales omnes cauſſas fi-

fidei privative reſervatas eſſe, et Epiſcopos ab harum cognitione excludi? contradictio et falſitas ſimul patent.

At inquit Author, Cardinales Romani Epiſcopis Gallicanis anno 1148. Reſponderunt, *nulli fas eſſe circa fidem quidquam determinare citra authoritatem Rom. Pontificis.* Verum Epiſcopi Gallicani Symbolum fidei contra Gilbertum Porretanum condiderunt: novum Symbolum fidei autem conficere utique prohibitum fuit in Concilio Epheſino act. 6. Can. 7. Symbolum quippe eſt regula fidei, quam toti Eccleſiæ præſcribere non poſſunt Synodi Particulares; dum igitur Epiſcopi Gallicani doctrinam errori contrariam in articulum et Symbolum fidei evehere volebant, utique quæſtionem finaliter terminare, et decidere præſumebant, hinc Cardinales utique recte dicebant, hoc fas non eſſe ſine authoritate Rom. Pontificis.

Quando autem Innocentius III. relationem cauſſarum majoruum, præſertim articulorum fidei ad Petri Sedem inde probat, quia pro eo Chriſtus exoravit, ne deficiat

fi-

fides ejus, per hoc ſignficat, hanc reſervationem cauſſarum fidei fundari in Primatu divino, et quidem optime. Hic enim conſtitutus eſt Caput et Centrum unitatis fidei: huic commiſſæ ſunt univerſæ oves ad paſcendum pabulo veræ fidei et doctrinæ: hic juſſus eſt confirmare fratres coepiſcopos in fide, non viciſſim. Quid Epiſcopi poſſint, et quam incertum ſit depoſitum fidei in eorum ſive ſingulorum, ſive in Synodo congregatorum manibus ſine authoritate Rom. Pontificis, a poſteriori funeſtiſſima palam demonſtrant tot Conciliabula et Judicia Epiſcoporum Arianorum, Semi-Arianorum, Donatiſtarum, Pelagianorum, Neſtorianorum, Macedoniaroum etc. etc. An igitur cauſſæ fidei non jure et neceſſario Centro unitatis, Capiti Eccleſiæ reſervantur? *ad Romanam Eccleſiam*, ait S. Irenæus, *propter potentiorem Principalitatem neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam*, non ipſa debet in cauſſis fidei ad alias vel ſingulas Eccleſias recurrere, quaſi diceret Irenæus, ait Petrus de Marca lib. 1. de Concord. Cap. 2. *eam eſſe vim unitatis, quæ principium et originem a Petri Sede trahit, ut*

ut cum ea ſentiendi neceſſitatem cæteris imponat. Sic etiam optat Milevit. lib. 2. contra Parmen. ait, in urbe Roma a Petro primam Cathedram eſſe collocatam, *in qua unitas ab omnibus ſervaretur, nec cæteri Apoſtoli ſingulas ſibi quisque defenderent, ut jam Schiſmaticus et peccator eſſet, qui contra ſingularem Cathedram alteram collocaret. Per Cathedram* hic intelligi jus et Magiſterium fidei atque doctrinæ; omnes norunt. Ex his habes rationem, quare cauſſæ fidei Romanæ Sedi reſervatæ ſint, atque cum Primatu cohæreant? ſi enim ſinguli Epiſcopi et Synodi Provinciales poſſent finaliter cauſſas fidei decidere et terminare, non tenerentur Petrum, nec alios ſemper audire ſicque facile poſſent unitatem ſcindere, et Cathedram contra Cathedram erigere, quia errare poſſunt, atque fallibiles ſunt.

Italus Febronio objicit litteras 85. Epiſcoporum Galliæ ad Innocentium X. anno 1653. Qui teſtantur, *majores cauſſas ad Sedem Apoſtolicam referri, ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri pro jure ſuo poſtulat.* Febronius

nius id negare non poteſt, at errare facit hos 85. Epiſcopos et Eccleſiam Gallicanam, dicens, his derogantia eſſe acta Cleri Gallicani de Anno 1660. Puto, in re tanti momenti Epiſcopis totius Regni Galliæ talem levitatem et inconſtantiam absque injura irrogari non poſſe; et revera tantam variationem non reperio. Febronius tom. 4. Diſſert. 5. Cap 1. hæc acta Cleri Gallicani refert cum gloſſis Gerbaſii. Primo ait Clerus Gallicanus, quod Epiſcopi a Deo habeant Poteſtatem ſuper materias fidei, quæ ſunt vel manifeſtæ hæreticæ, vel controverſæ inter ſapientes: primi generis cauſſas ſpectare ad ſingulos Epiſcopos, et ad ſolam executionem. quia jam ſunt condemnatæ. Quis iſta negat? ſecundi generis cauſſas agitandas eſſe in Conciliis Provincialibus vel Nationalibus. Neque hic obſtrepitur. Dein ait Clerus, ab his Synodis relationem faciendam ad ſumm. Pontificem, ut error Apoſtolicæ Sedis authoritate condemnetur in univerſa Eccleſia. Recte etiam iſta, ſed nihil contra nos. Nam poſt diſcuſſionem Synodi cauſſa difficilior adhuc referri debet ad Sedem Apoſtolicam, ut error ejus au-

authoritate condemnetur, neque illæ ſententia Synodi terminatur, et hoc idem eſt, ac *poſt judicium Epiſcopale referatur.* Addit Gerbaſius, Epiſcopos Gallicanos, ne Romani ex eo, quod absque prævia Synodo Provinciali cauſſam Janſenii ad Innocentium X. retulerint, jus ſibi aliquod arrogarent, addidiſſe hanc Clauſulam, *ſive Epiſcopi ſuam in actis relationis ſententiam ponant, ſive non ponant, prout illis collibuerit*, igitur hoc ipſo prævia Epiſcoporum ſententia pro finali Rom. Pontificis deciſione ſaltem non eſt neceſſaria, et cauſſa nihilominus referenda erit, ſive ſuam ſententiam ponant, ſive non ponant. Jam ad ulteriora reſpondeo.

Ad 1. Hæc omnia S. Pauli monita atque præcepta officium Epiſcopi inſinuant, ſed nullibi ei dant facultatem, novas et dificiliores fidei quæſtiones ſe ſolo finaliter decidendi, nec relationem impugnant.

Ad 2. Hæc contra ſe ipſum ſcripſit Febronius: Si judicium Flaviani proprii Epiſcopi contra Eutychetem fuiſſet ultimatum et ſufficiens ad damnandum in toto mundo er-

rorem, nec amplius ſumm. Sedis authoritate, nec Concilio univerſali opus fuiſſet. Dein hæreſis Eutychetis ſatis manifeſta omnibus erat, atque in Synodo Nicæna jam prædamnata. Synodus Chalcedonenſis poſtea non tam ad condemnandam hæreſin Eutychianam, quam ad Latrocinium Epheſinum evertendum, turbasque ſedandas convocata fuit. Cætera autem allata exempla, ut jam ſupra dixi, oſtendunt, Epiſcopos etiam poſt Iſidori Decretales quæſtiones fidei examinaſſe, errores damnaſſe, quamvis non ultimata et finali ſenſentia absque authoritate Rom. Pontificis, ideoque falſum eſt, quod quæſtiones fidei poſt illas decretales ſic ſint ſoli Papæ reſervatæ, ut Epiſcopi ab eorum cognitione *excludantur.* Imo potius neceſſarium eſt, ut Epiſcopi prius cauſſas examinent, et rite diſcutiant, ut genuinam de rei veritate relationem ad S. Sedem dare poſſint.

Ad 3. Synodo Gangrenſi Oſius Cordubenſis Rom. Pontificis in oriente Legatus interfuit. Concilium Milevit. Approbatum fuit ab Innocentio I. igitur in his Synodis hæreſes non ſine authoritate Papæ damnatæ

ſunt.

ſunt. Dein quid obſtat, quod etiam quandoque Epiſcopi et Synodi particulares hæreſes et errores apertos damnarint? de his nobis non eſt ſermo, et hoc utique facere poterant, atque debebant. Nos tantum loquimur de cauſſis fidei difficilioribus, non manifeſtis hæreſibus, quales etiam erant Aerianorum et Collyridianorum, de quibus loquitur Febronius. Econtra Pontifices multas quæſtiones fidei non apertas, ſed multa difficultate involutas nulla præeunte Synodo decideruut, et irrevocabiliter damnarunt, uti erant errores Cerdonis, Valentini, Theodati, Origenis, Apollinaris, Joviniani, Vigilantii et plurium aliorum, qui poſt judicium Rom. Pontificis non exſpectato cæterarum Eccleſiarum vel Epiſcoporum conſenſu ſtatim pro hæreticis ſunt habiti.

Dum Febronius reſervationem cauſſarum fidei penitus abnegare non poſſet, tandem tom. 3. pag. 62. et tom. IV. Diſſert. 5. C. 1. eam coarctare vel labefactare nititur verbis Gregorii M. L. 5. Epiſt. 53. *Si qua inquiſitio de fide, vel fortaſſe aliarum rerum inter Epiſcopos cauſſa emerſerit, quæ diſcerni*

 dif-

difficilius poſſit, collectis duodecim Epiſcopis ventiletur, atque decidatur: ſi autem decidi nequiverit, diſcuſa veritate ad noſtrum judicium deferatur. His addit notam Maurianorum Editorum. *Cauſſas fidei majores appellant, easque ſummo Pontifici reſervandas contendunt nonnulli. Non ita cenſuit S Gregorius, niſi forte in partibus decidi nequiverint præ nimia difficultate: certe non prius niſi inquiſitione facta, et in partibus ventilata, diſcuſſaque veritate ad Sedem Apoſtolicam referuntur.* At Febronius hoc modo nihilominus concedit, quod ſemper et præfracte negat, nempe Papam eſſe ſupremum et ultimatum judicem in cauſſis controverſis, has etiam a Synodis Particularibus, ſi ibi terminari nequeant, ad eum deferri debere, adeoque non eſſe merum directorem, ſicut Præſes in Collegio, qui ſe ſolo nihil decidere poteſt.

Interim loquitur Gregorius de cauſſis difficilioribus, et quæ in partibus ab Epiſcopis terminari nequeunt. At ſic loquuntur omnes Pontifices, cauſſas *difficiliores, majores, graviores momenti*, non quaslibet, et manifeſtas reſervatas eſſe.

Ait Gregorius, a duodecim Epiſcopis prius ventilandas, et decidendas eſſe. Ita eſt, ſi cauſſa non ſit nimium difficilis et ardua, tale judicium Epiſcopale locum habere, nemo negat, et ſi veritatem aſſequatur, res ſalva erit. At in cauſſis difficilioribus tale judicium Epiſcopale neceſſario debere præcedere, nullibi præcipitur, et dum Gregorius hanc diſcuſſionem ad duodecim Epiſcopos reſtringit, hoc ipſo patet, hanc vel ordinationem vel indulgentiam ab ipſo Rom. Pontifice tanquam ſupremo judice proficiſci, atque hoc judicium per ſe ad Synodum Provincialem non pertinere, cum una Provincia ſæpe pauciores, ſæpe plures, quam duodecim Epiſcopos numeret. Imo hunc morem nec univerſalem, nec conſuetum, minus neceſſarium tempore Gregorii M. fuiſſe, conſtat ex aliis locis hujus S. Pontificis, ubi absque mentione prævii judicii Epiſcopalis cauſſas majores et fidei ſibi expreſſe reſervat. Sic ait lib. 3. Epiſt. 7. ad Epiſcop. Lariſſ. *Si qua cauſſa vel fidei, vel criminis, vel pecuniaria — — — potuerit evenire, vel per eos, qui noſtri ſunt — — — reſponſales, ſi medio-*

 cris

cris eſt quæſtio, cognoſcatur, vel huc ad Apoſtolicam Sedem, ſi ardua eſt, deducatur, quatenus noſtræ audientiæ ſententia decidatur. Item lib. 5. Epiſt 54. ad univerſos Regni Childerici Epiſcopos. Item l. 4. Epiſt. 52. *ſi quam vero contentionem de fidei cauſſa evenire contigerit, aut negotium emerſerit, cujus vehemens ſit fortaſſe dubietas, et pro ſui magnitudine judicio Sedis Apoſtolicæ indigeat, examinata diligentius veritate, relatione ſua ad noſtram ſtudeat producere notitiam.* Sic Gregorius difficiliores fidei cauſſas ſibi reſervat etiam ſine judicio Epiſcoporum, vel ad ſummum concedit, ut cauſſæ veritas diligenter ante relationem examinetur. Quod ſi illud judicium duodecim Epiſcoporum neceſſarium eſſet, etiam his locis non tacuiſſet S. Papa. Hinc etiam patet reſponſio ad notam Maurianam, nempe judicium Epiſcoporum in cauſſis fidei difficilioribus poteſt adeſſe, vel abeſſe, ſaltem non eſt neceſſarium, niſi quatenus ad relationem faciendam, et cauſſa nihilominus reſervata erit. Epiſcopi Gallicani ſine prævia Synodo cauſſam Janſenii anno 1653. ad Innocentium X. delata poſtmodum

dum reſcripſerunt his verbis: *perſpectum habemus, non ſolum ex Chriſti pollicitatione Petro facta, ſed ex actis priorum Pontificum judicia pro ſancienda regula fidei a ſummis Pontificibus lata ſuper Epiſcoporum conſultatione, divina atque ſumma per univerſam Eccleſiam authoritate niti, cui Chriſtiani omnes ex officio ipſius quoque mentis obſequium præſtare tenentur, ſive ſuam Epiſcopi in conſultatione ſententiam ponant, ſive non ponant.* Ex his manifeſtum eſt. 1. Quod Gallicani Præſules judicia Pontificum in materia fidei fundent in promiſſione Petro facta, ideoque in Primatu, item in traditione et praxi, 2. Hæc judicia *divina* et *ſumma* authoritate niti, et conſtituere *regulam fidei*, 3. Judicia Epiſcoporum prævia non eſſe *neceſſaria*, *ſive ſuam ſententiam ponant*, *ſive* non ponant. Hoc totum eſt, quod et nos dicimus, nec plura expetimus. Sunt igitur cauſſæ fidei Rom. Pontifici reſervatæ pro ultimata deciſione jure primatus.

Ad 4. Febronius teſtimoniis veterum Pontificum adactus Papam, quem alias merum directorem, inermem Præſidem aut

Conſiliarium ſtatuit, nihilominus in cauſſis fidei finaliter Judicem ſupremum admittere debet, ut tamen rurſus ejus authoritati quomodocunque detrahat, Sedis Apoſtolicæ definitiones Synodorum particularium examini ſubjicit. Sed qualiter examinare et judicare poterunt Epiſcopi vel particulares Synodi definitiones Rom. Pontificis, ſi prius neque cauſſem propter difficultatem quæſtionis dijudicare poterant? an eorum judicium poſt definitionem Papæ majoris erit ponderis et authoritatis, quam antea? Dum Clemens XI. ſe offenſum oſtenderet, quod in Conventu Cleri Gallicani quidam dixiſſent, Bullam *vineam Domini* non obligare ante acceptationem Corporis Paſtorum, et ex parte Epiſcoporum hanc acceptationem fieri *per viam judicii*, Epiſcopi Gallicani anno 1711. data ad Papam epiſtola declararunt, per id ſe non intelligere acceptationem, quæ ſit *ſolemnis*, neque ut Conventus velut *Judex* conſtitutionem examinaret, ſed ut conformitatem ſuæ doctrinæ cum Apoſtolica ſignificarent Non igitur *via judicii* et *authenticæ approbationis*, ſed ſolum *informationis*

et

et inſtructionis in examinandis Apoſtolicis definitionibus circa materiam fidei procedere poſſunt. Ex hac declaratione etiam patet, quid ſentiendum ſit de illa prætenſione Gerbaſii, nempe in acceptanda Conſtitutione *ne tum quidem depoſitam ab Epiſcopis eſſe judicum Perſonam, ac dignitatem.*

Ex Concilio Arelatenſi contra definitiones Pontificum nihil proficit Febronius. Nam 1. Qualiter Stephanus P. definierit quæſtionem de baptiſmo, non conſtat, quia ejus acta non amplius habemus, nec aliter, quam ex Cypriano ejus adverſario nobis utcunque nota ſunt. 2. Concilium Arelatenſe utique celebratum fuit authoritate et præſentibus Legatis Sylveſtri P. Quis autem dicet, quamlibet Synodum Provincialem per ſe tantam habere authoritatem, ac Concilium authoritate R. Pontificis celebratum et confirmatum? 3. Concilium Arelatenſe Can. 8. ſicut et Nicænum ſtatuit, ut qui non ſervata debita forma Trinitatis Baptizati ſunt, rebaptizentur. At dum Stephanus P. ab hæreſi venientes rebaptizari vetuit, ad traditionem provocans hanc regulam ſtatuit: *nihil innove-*

vetur, niſi quod traditum eſt. Traditione autem tantum probatur baptiſma adminiſtratum forma a Chriſto Domino imperata: igitur Stephanus ſolum rebaptizari vetuit ex traditione, qui ſecundum debitam formam nomine Trinitatis baptizati erant. Quare Concilium Arelatenſe non aliter, vel alio ſenſu hanc quæſtionem definivit, ac prius decidit Stephanus. Hinc S. Auguſtinus Lib. 4. et 6. contra Donatiſt. ait, *Stephani Decreto ſartam ſervatam eſſe conſuetudinem, ex Apoſtolica traditione venientem, quæ etiam plenario totius orbis Concilio confirmata eſt.* Vides, Auguſtinum teſtari, Stephani ſententiam a Concilio *non aliter definitam*, ſed *confirmatam fuiſſe.* Neutiquam ergo *aliter* et *melius*; ſed ſolum clarius forſan cauſſam definivit Concilium, quam Stephanus P.

Ad 5. Simile reſponſum eſt. Ad quid enim referre debent ad Sedem Apoſtolicam Epiſcopi et Concilia particularia? ad quid iſta confirmationem a Papa petunt, et hac confirmatione ſummam authoritatem obtinent? Thomaſſin. Diſſert. 9. in Concil. Carthag. es Milevit. ait: *Provinciales Synodos ab*

Apo-

Apoſtolica Sede confirmandas eſſe, et ubi confirmatæ furint, tunc in authoritatis ſummum culmen eas recipi, nec poſſe ab eis citra hæreſeôs diſcrimen provocari. Sic Hincmarus Rhemenſ. Rom. Pontificum nequaquam adulator, nec Febronio ullo modo ſuſpectus Lib. de Divort Lotharii dicit: *quibus omnibus demonſtratur, quia Synodus Comprovincialium, Epiſcoporum judicia, generalis autem Synodus Comprovincialium dijudicationes ſive diſſenſiones vel probet, vel corrigat. Apoſtolica vero Sedes et Comprovincialium et Generalium retractet, refricet, et confirmet judicia: ſicut epiſtolæ Leonis atque Gelaſii, cæterorumque Romanorum Pontificum, et Sardicenſis Synodus evidenter demonſtrant, et Epiſcoporum recte judicantium confirmatur, et ſecus judicantium corrigitur.* Si tanta eſt authoritas Primæ Sedis ſupra Synodos particulares (non dicam generales, de quo alibi) et illæ ſuam authoritatem ab hac mutuent, quomodo definitiones Apoſtolicæ eis ſubjici poſſunt? Imo etſi Papa non foret infallibilis in doctrina fidei et morum, tamen fatentibus etiam Gallis ejus definitionibus obſequium præſtari

ri debet ab omnibus fidelibus. Qualiter ergo illæ deliberationes et judicia locum habeant? aliud eſt in materia diſciplinæ, de qua loquitur Alexander III. Epiſt. ad Archi-epiſcop. Ravenat. At de hac non agimus.

Ad 6. Utique in ſenſu Febronii ſic ſe efferrent Epiſcopi ſupra Pontificem, quia judicarent in ſententia ſui ſuperioris, et in cauſſa, quæ ad Primatum pertinet. Inepte huc allegantur illæ formulæ, *judicant cum ipſo Rom. Pontifice*, *ego judicans ſubſcripſi*. Hæc pertinent ad Concilium congregatum, ubi omnes in unum judicant, cui ſimul accedit authoritas et confirmatio Pontificis: econtra in hoc caſu judicarent poſt judicium Papæ, vel potius ejus ſententiam authoritative confirmarent, quod utique eſſet ſe efferre ſupra Pontificem.

Ad 7. Iterum Febronius Papam eo deprimere vult, ut vota aliorum colligat, et inde formet commune concluſum, omnibus promulgandum, quod Præſes in Collegio, imo quivis Scriba in Magiſtratu Civili

fa-

facere poteſt. Ubi hoc teſtantur acta et teſtimonia veterum Pontificum? ubi dicunt, ſe vota cæterarum Eccleſiarum collegiſſe, ſe proferre omnium ſententiam? An non ubique propria authoritate decidunt, definiunt, at Decreta promulgant? Sed expendamus Febronii exempla. Cauſſa Paſchatis ne quidem huc pertinet, quia hic agitur de cauſſis Fidei. Cæterum ibi cauſſa vertebatur de traditone et conſuetudine Eccleſiæ, de qua utique ſe recte prius informare debuit Pontifex, antequam illam in univerſalis Eccleſiæ legem evehere vellet Verum Victor Papa non tantum per Encyclicas informationem petebat, ſed et ipſe in oriente et occidente de hac re ſua authoritate Synodos congregari præcepit, uti conſtat ex Epiſtola Policratis ad eundem Victorem, et ex Beda de æquinoctio vernali: Epiſcopi parent, atque conveniunt: poſtea Victor Decretum ſancivit, ut in tota Eccleſia Paſcha die Dominico poſt lunam 14. et vernale æquinoctium occurrente celebraretur, nequidquam obſiſtentibus Aſiaticis Epiſcopis. Hic Primatus et authoritas Pontificis ſuprema penitus elucet. Col-

le-

legerit Victor P. ſententias aliarum Eccleſiarum; hoc neceſſarium erat ad capiendam cognitionem communis traditionis aut conſuetudinis: attamen ipſe in Aſia et Europa Concilia celebrari ſua authoritate præcepit: dein quod prius tantum conſuetudo fuit, non ubique obſervata, ipſe in univerſalem Eccleſiæ legem erexit, ſic ut renitentibus etiam excommunicationem minitaretur: hæc jurisdictionem et Primatum loquuntur.

In *cauſſa Lapſorum* Febronius nullum præſidium invenit. Cyprianus judicium Romanæ Sedis circa Lapſos exquiſivit, ex quo patet, in cauſſis difficilioribus etiam diſciplinæ ad Sedem Romanam a maximis Præſulibus quandoque recurſum fuiſſe. Sede vacante reſpondit Clerus Romanus, de vita periclitantes prævia Confeſſione recipiendos eſſe; de aliis exſpectandum judicium Papæ. Cyprianus dein Carthagine Synodum celebravit, atque deſuper a Cornelio P. rogavit ſententiam, qui decreta Concilii Carthaginenſis confirmavit, ex quo hæc diſciplina paſſim ubique obtinuit. Hæc omnia pugnant pro authoritate et ultimato judicio Pontificis.

In *cauſſa Schiſmatis* de Novatiano non habeo, niſi quod a Cornelio P. in Concilio Romano fuerit condemnatus et excommunicatus, quod dein inſinuante Cornelio etiam a Cypriano Carthagine factum fuit. Præceſſit, non ſubſequebatur judicium Pontificis.

In *cauſſa fidei* Concilium Antiochenum proſcripſit Paulum Samoſatenum, et epiſtolam Synodicam dedit ad Dyoniſium Rom. Pontificem; a cujus ſucceſſore Felice I. Paulus pariter confixus eſt. Interim Patres Antiocheni non novum aliquod dogma definierunt; ſed hæreſis erat manifeſta, nempe Chriſtum eſſe purum hominem, non extitiſſe ante Mariam Virginem etc. Hinc mirum non eſt, Paulum ab omnibus ut hæreticum habitum, et damnatum fuiſſe, etſi Rom. Pontificis judicium non acceſſiſſet. Sed iſta ad quæſtionem noſtram non quadrant.

Ad 8. Jam admittit hic Febronius, quod definitiones fidei a Sede Apoſtolica *valeant omnibus prodeſſe*. Verum quid magis proderint, ſi Papa non niſi ſententias Epiſcopo-

rum audire, et dein facta forma concluſi, hoc iterum judicio et examini Epiſcoporum ſubjicere debet? hæc potius ad cæremoniam et executionem pertinent, ſicut dum Scriba vel Notarius collectis Senatorum ſuffragiis concluſum format, illudque iis iterum ad examinandum proponit, utrum datis ſuffragiis conforme ſit?

Ait utique, *ſi collecto unanimi ſenſu Papa ſuum publicet judicium.* Quæro, utrum Papa poſſit a collecto unanimi ſenſu, ſi ita ſibi viſum fuerit, recedere, vel non? ſi non? ergo ejus judicium nihil valet, quia debet ſecundum unanimem ſenſum, aut ſaltem majora judicare: ſi recedere poteſt: ergo tota definiendi et judicii authoritas in ipſo reſidet; et revera ſæpe receſſit, uti conſtat ex tot Synodis etiam maximis a Sede Apoſtolica reprobatis et damnatis.

Præſcribit dein modum Author, quem in decidendis fidei quæſtionibus Papa tenere debeat. Qui ſcit, quæ Romæ agantur, quam caute, mature, quanta cum deliberatione,

in-

inquiſitione, ſtudio etc. cauſſæ fidei tractentur, talem dictatorem non audiet. Teneat Roma modum, quem a ſeculis hucusque tenuit, et res ſalva erit, dum ſub ſæviſſimis perſecutionibus, pernicioſiſſimis temporibus et in intricatiſſimis quæſtionibus fidem ſemper ſervavit, errores nunquam approbavit, aut veritatem condemnavit.

Sed quid *Thomiſtæ*, *Scotiſtæ*, *Jeſuitæ homines præventi et calentes ad damnandum et crucifigendum? hæc palam* invidia non carent, nempe quia infauſto Febronii Syſtemati non favent: fuerunt tamen inter hos, ringentibus etiam adverſariis, ſcientiis ac eruditione longe maximi et plurimi, de quo orbis teſtis, et monumenta adhuc proſtant. Ipſe Febronius tales calentes Patres in ſuo opere multo cum encomio citat, quando ſibi propitios habet, quales ſi forent omnes et ubique, fors non tam ignominioſe traduceret. Hac ipſa etiam decauſſa Novatores iis offenſi ſunt; verum ſi eorum cauſſæ aliis committerentur, qui non minus eorum opinionibus ac erroribus adverſarentur, etiam non minus contra iſtos exci-

 pe-

perent, qui neque Concilio æcumenico tridentino ubi materiæ fidei accuratiſſime ſunt diſcuſſæ, et ab Epiſcopis judicatæ, ſe ſubmittere volunt. Nulla igitur hæc eſt exceptio contra Romana fulmina, ſicut nec contra Epiſcopos et Concilia generalia, niſi velis, Romanos omnium errorum advocatos, et fatuitatis Patronos eſſe debere. Sit interim modus definiendi a Febronio propoſitus ad præcludenda perverſorum hominum effugia fors accomodatior, neceſſarius tamen non eſt, quia Epiſcopi in relatione ſuam ſententiam non neceſſario debent ponere; *ſive ponant, ſive non ponant*, ajunt Gallicani Præſules: neque malitiæ et perverſitati adverſariorum ſemper cedendum eſt, ne nimia indulgentia audaciores faciat, quod in Donatiſtis expertus eſt Conſtantinus M. tota igitur vis authoritatis in judicio Romanæ Sedis conſtituitur.

Ad 9. Etiam Romæ, antequam Pontifex in materia fidei aliquid definiat, fiunt diuturnæ inquiſitiones, collationes, diſputationes, congregationes, omnium Ss. Patrum et Theolgorum Scripta, quæ de propoſita quæſtione tractant, multo labore et induſtria

 per-

pervolvuntur, ac ſedulo expenduntur tum a Cardinalibus, Epiſcopis atque Theologis. Quid petis plura? hæc fieri debere ab Epiſcopis? at conſultationes, collationes, diſputationes in quæſtionibus fidei controverſis ad viros doctos, legis ſacræ et Theologiæ peritos pertinent, ſive dein Epiſcopi ſint, ſive non. Tempore Auguſtini Epiſcopi omnes erant legis peritiſſimi et doctiſſimi, hinc mirum non eſt, diſputationes et collationes ab iisdem fuiſſe ſuſceptas. Quod ſi dein nihilominus poſt iſtas collationes, diſputationes in Synodis ſuum judicium proferrent; nutabant tamen adhuc iſta judicia, et ſatis firma non erant, niſi a generali Concilio vel Apoſtolica Sede, ad quam pro ultimata deciſione iſti Epiſcopi ſæpe recurrebant, confirmarentur. *Quæſtionis obſcuritas — — — magnos viros, et magna Charitate præditos Patres Epiſcopos ita inter ſe compulit ſalva pace diſceptare et fluctuare, ut diu Conciliorum in ſuis quibusque regionibus diverſa ſtatuta nutaverint, donec plenario totius orbis Concilio, quod ſaluberrime ſentiebatur, etiam remotis dubitationibus firmaretur.* Aug.

 lib.

lib. 1. de bapt. contra Donat. Cap. 7. §. 9. Sic etiam idem S. Pater in cauſſa Pelagianorum non antea, quam duo Concilia a Sede Apoſtolica confirmata, et ibi hæreſis condemnata fuiſſet, dixit *cauſſam finitam eſſe.*

Ad 10. Hic non obſcure admittit Febronius, relationes in cauſſis fidei ad Sedem Apoſtolicam neceſſario fieri deberi. Ergo ſententiæ fidei ultimatæ ad jura Epiſcoporum non ſpectant, quippe fides ſemper Eccleſiæ ſtatum attinet, adeoque illæ Sedi Apoſtolicæ debentur, et jure ſunt reſervatæ.

Ad 11. Nobis utique tantum ſermo eſt de difficilioribus fidei quæſtionibus, non de iis, quæ per ſe firma, aut manifeſta ſunt.

Ad 12. 13. *et* 14. Hic non quæritur, quid a bonis et piis agendum ſit, ſed quid a malis agatur? exceptio fallibilitatis audiri non debet, ſed tamen a pertinacibus opponitur, quamdiu ſuperius tribunal infallibile ſupereſt; unde cauſſa nunquam finietur, niſi ad illud deferatur. Quod ſi judicium Ponti-

ti-

tificis in materia fidei etiam velis eſſe fallibile, pro controverſia finienda in ſenſu Febronii ſemper neceſſarium erit Concilium generale.

§. III.

Confirmatio Electionis Epiſcoporum genuino Jure ad Synodum Provincialem, aut ad Metropolitanum pertinet.
Eo etiam data opportunitate reduci poſſet.

Ad Conſtitutionem Epiſcopi aliud non requiritur, quam legitima aſſignatio diæceſis et Conſecratio. Epiſcopi græci ſunt veri Epiſcopi, licet ſolum a Patriarcha Conſecrationem aut Confirmationem recipiant. In occidente Confirmatio ante Alexandrum III. ad Synodum Provincialem ſpectabat. Prius Epiſcopi tantum electionem vel Conſecrationem ſuam jam factam ſignificabant Papæ cum Profeſſione fidei et Communionis petitione.

1. Juxta Can. Nicæn. 4. et Laodicen. 13. confirmatio primis ſeculis tota erat penes Epiſcopos ordinatores, id eſt, Metropolitanum cum ſuffraganeis, ſed quia Metropolitanus non ſemper poterat adeſſe, tacito Eccleſiæ

conſenſu jus diſcutiendæ electionis, eamque ut Canonicam probandi vel reprobandi ad Metropolitanum ſenſim devolutum eſt, quod jus exprimitur a Concilio Nicæno, Siricio et Innocentio I. PP.

2. Inde ab Alexandro III. de Epiſcoporum confirmatione a Sede Romana petenda frequens eſt mentio in jure Canonico nempe ad inducendam majorem Epiſcoporum dependentiam, vel hoc poſt Iſidori decretales potius toleratum eſt.

3. Hic conſenſus et tolerantia non ita jus antiquum et genuinum aboleverunt, ut illud opportuno tempore non poſſit reduci. Non fuit mutata, nec mutari poteſt rei ſubſtantia, alia ſolum ſuperinducta Politia. Obſervarunt quidam Galli quod notæ diſſenſiones inter Innocentium XI. et Ludovicum XIV. commodam occaſionem præbere viſæ ſint, præſcidendi ingentem illam ſubordinationem, et obligationem petendi et obtinendi bullas Pontificias pro Beneficiis conſiſtorialibus: per hoc non ſolum immenſæ pecunia-

rum

rum ſummæ, quæ quot annis Romam mittuntur, in regnis et Provinciis manſiſſent, ſed etiam Epiſcopi rediiſſent in ſua jura, et uterque Clerus fuiſſet emendatior.

Nota.

Ut quis actu ſit Epiſcopus, requiritur aſſignatio Diœceſeos et Conſecratio: verum ut quis in officium Epiſcopatus aſſumatur, utique requiritur *idoneitas* non tantum jure naturali, ſed et divino. Chriſtus quidem homines inidoneos et rudes elegit, ſed ſub ejus Magiſterio *diſcipuli* erant, nondum Epiſcopi, et idoneos fecit ad exemplum, quales debeant eſſe animarum Paſtores et Epiſcopi. Paulus Tito prohibet, ne cuiquam manus cito imponat, et varias dotes præſcribit, quibus in Epiſcopum eligendus munitus eſſe debeat.

Jam quæritur, cuinam *inquiſitio* et *judicium* de hac *idoneitate* competat? primis ſeculis a Metropolitano et comprovincialibus Epiſcopis id factum, poſtea ad ſolum Metropolitanum hoc jus devolutum eſſe, ſcimus.

Sed utique hoc jus Metropolitanis jure divino non debetur, ſed ſolum Eccleſiaſtico, cum et eorum officium jure divino non ſit inſtitutum.

Peto ulterius, quare jus conſecrandi et confirmandi Epiſcopos, ſeu de *idoneitate* judicandi non cuilibet Epiſcopo Vicino, ſed Metropolitæ et comprovincialibus conceſſum ſit? nempe quia magni momenti eſt, ut tot ovibus idoneus præponatur Paſtor, et *magnæ in ſtatu Eccleſiæ perturbationes* fieri potuiſſent, ſi cuivis Epiſcopo id permiſſum fuiſſet; ideo Metropolitis injunctum fuit, quibus aliunde vigilantiæ cura ſupra Epiſcopos alicujus Provinciæ incumbebat. De tali perturbatione loquitur Siricius P. Epiſt. 4. ad Anys. Archiepiſc. Theſſal. *Ideo ſollicite te agere oportet, ne ut factum eſt, certatim in una Eccleſia, dum ordinare præſummunt indignos veluti tres Epiſcopos feciſſe videantur.* Hinc ordinat Papa, ut ſine conſenſu ſui Vicarii Apoſtolici nullus Epiſcopus ordinare præſummat.

Jam ſi ad Bonum Religionis tuendæ et conſervandæ, atque *ad univerſæ Eccleſiæ ſtatum*

tum attinet, ut ubique boni Paſtores legitime præficiantur: ſi neceſſarium eſt, ut de eorum idoneitate et legitima promotione certum teſtimonium prius habeatur, ad quem illud jus magis et originarie ſpectabit, quam ad eum, cui jure non Eccleſiaſtico, ſed divino incumbit cura et ſuperintendentia univerſalis Eccleſiæ, cui a Deo commiſſæ ſunt omnes oves, et qui conſtitutus eſt Paſtor Paſtorum? igitur jus confirmandi Epiſcopos originarie et primario ad Primatum Petri pertinet, et merito inter cauſſas *majores* numeratur. Univerſim ad bonum alicujus Communitatis et Reipublicæ pertinet, ut ubivis idonei judices et Magiſtratus præponantur, cujus rei cura ab eo dependet, cui totius Reipublicæ cura commiſſa eſt. Dicat Febronius, penes quos fuerit hoc jus, antequam per Concilium Nicænum Metropolitis cum comprovincialibus diſtincto Canone aſſertum fuit, imo antequam conſtituti erant in Eccleſia Metropolitæ atque Primates? utique dum Religio per totum mundum diffuſa fuit, et propter diſtantias locorum ad totius Eccleſiæ Primatem difficilis, imo fere impoſſibilis eſſet

ab

ab omnibus Eccleſiis recurſus, ideo neceſſario propter bonum Eccleſiæ alia debuit introduci diſciplina, ut in Provinciis conſtituerentur Primates inferiores, qui munus hoc exequerentur. Sed propterea non ceſſavit jus primogenium Primatis univerſalis, ſed tantum participative ad illos deſcendit, quod conſtat ex eo, tum quia ipſi Primates et Metropolitæ quoad ſuum officium ſubordinati ſunt Rom. Pontifici, tum quia Pontifex ſuam authoritatem interponere debebat, quando electiones vel confirmationes Metropolitanorum erant illegitimæ, aut alio vitio laborabant; hinc novimus Rom. Pontifices in veteri Eccleſia ſe ſæpius in electiones et ordinationes Epiſcoporum, et ipſorum etiam Patriarcharum in Eccleſia orientali immiſcuiſſe, eas reprobando vel approbando. Sunt igitur jura Metropolitanorum quaſi rivuli, ut verbis Patrum Africanorum utar, qui a natali fonte univerſalis Primatus procedunt. Profecto ſi Eccleſia Chriſti in una tantum Provincia aut Regno, ſicut olim Synogoga, reſtricta fuiſſet, quis unquam dubitaſſet, ordinationes et confirmationes Epiſcoporum

ad

ad Paſtorem univerſalem et ſummum Pontificem pertinere ? quis de conſtituendis ad hoc munus Metropolitis aut Patriarchis cogitaſſet ? neceſſitate igitur factum, ut dum ſumm. Pontifex hoc officium ubivis per ſe exercere non poſſet, provida diſpoſitione Eccleſiæ, utique illo non invito, inferiores Primates conſtituerentur, qui illud adminiſtrarent. At propterea jus primogenium, ut dixi, in Primatu non ceſſavit, neque in totum abdicare voluerunt, aut potuerunt Pontifices, utpote cum Primatu et cura univerſalis Eccleſiæ jure divino connexum. Quid ergo obſtat, quin Pontifex hoc jus iterum revocare, et ſibi reſervare poſſit, quando per ipſum exerceri valet ?

Infirmum videtur argumentum illorum, qui jus confirmandi Epiſcopos privative ad Metropolitas pertinere ex eo concludunt, quod ipſi Pontifices, ſignanter Innocentius I. Leo I. et Hilarius illud ipſis aſſeruerint, ſartum, tectumque eſſe voluerint. Quaſi vero dum ſummus Princeps inferioribus Magiſtratibus ampliorem tribuit poteſtatem, ſi dein eos in hac prærogativa defendat, ac manu-

nuteneat, ſibi per hoc et ſuis ſucceſſoribus adimat facultatem, illud jus amplius revocandi et reſtringendi. Ego potius ex his contra adverſarios concludo, inde patere, quod Pontifices Metropolitas juribus ſuis rite utentes, iis neutiquam vi aut fraude *ſpoliare*, *uſurpare*, vel *injuſte* ad ſe trahere voluerint, uti Febronius accuſat, et ſi poſtea in hoc diſciplina immutata ſit, graves et rationabiles cauſſas adfuiſſe, inter quas a D. Barthel opuſc. 4. de Canon. Epiſcop. conſtitut. numerantur ſtudioſa Metropolitanorum in confirmandis electionibus repugnantia, cauſſa diſpenſationis, electionum diſſidia, ipſorummet Epiſcoporum majoris Honoris affectatio, Conciliorum Provincialium ceſſatio, Principum ſecularium electionibus Epiſcopalibus abutentium præpotentia et molitiones, quæ reſervationibus Pontificum cauſſam et anſam præbuere. Et ad quem jus iſtud recidere debebat, quam ad eum, in quo originarie jam præexiſtebat, nempe ad Primatum?

Ait Febronius, *græci ſunt veri Epiſcopi, licet ſolum a Patriarcha conſecrationem et confirmationem recipiant.* Verum hic ſibi male

con-

conſuluit author: Patriarcha Conſtantinopolitanus non attento Concilio Nicæno et jure Eccleſiaſtico, quo jus conſecrandi et confirmandi Epiſcopos juxta Febronium Metropolitis aſſertum fuit, tamen ſolus ſibi hoc jus reſervabat, ſolus ordinabat et confirmabat Epiſcopos in ſuo Patriarchatu, quamvis teſte Fleurio in inſtit. Jur. Eccleſiaſt. eidem 119. Metropolitani et Archiepiſcopi ſubjecti fuerunt, quorum nonnulli ultra 30. ſuffraganeos ſub ſe habebant: ergo hoc jus Metropolitanis de jure non ita competit, ut a Superiori, nempe Patriarcha reſervari non poſſit, ſicut revera ſibi reſervavit Patriarcha Conſtantinopolitanus. Talem reſervationem etiam Patriarchæ Antiocheno non ſolum ſuadet, imo injungit Innocentius I. Epiſt. 24. ad Alexandrum Antiochen. *ſicut Metropolitanos*, ait, *authoritate ordinas ſingulari, ſic et cæteros non ſine permiſſu, conſcientiaque tua ſinas Epiſcopos procreari. In quibus hunc modum recte ſervabis, ut longe poſitos litteris datis ordinari cenſeas ab his, qui nunc eos ſuo tantum ordinant arbitratu. Vicinos autem ſi æſtimas,*

ad

ad manus impoſitionem tuæ gratiæ ſtatuas pervenire. Denique Canoniſtæ paſſim docent, ad Jura Patriarcharum, ſive ſint Apoſtolici ſive Eccleſiaſtici, pertinere confirmationes et ordinationes Epiſcoporum atque Archiepiſcoporum ſibi ſubditorum. Fleur. l. cit. de Motta lib. de jure Metropol. Barthel annot. Jur. Can. tit. 33. §. 4. Amort. vindic. Jur. Eccleſ. tom. 3. Thomaſſin. Part. 2. l. 2. C. 8. n. 1. Quidni et Rom. Pontifex ſaltem ut Patriarcha occidentis confirmationes Epiſcoporum ſuo Patriarchatui ſubditorum ſibi reſervare poterit? at peto ulterius: quo titulo jus illud competit Patriarchis? ſi dicas, Can. 6. Concilii Nicæni id ſtatutum fuiſſe, Reſpondeo ego, ibi nihil novi *ſtatutum*, ſed tantum antiquam conſuetudinem *confirmatam* eſſe *antiqua conſuetudo ſervetur*, ait Concilium. Quippe Meletius huic Canoni occaſionem dedit, qui per varias Aegypti Civitates Diaconos, Presbyteros et Epiſcopos creavit ſine Alexandrini Epiſcopi conſenſu; Patres Nicæni huic malo remedium ferentes, Alexandrino aliisque Patriarchis jura antiqua confirmarunt edito hoc Canone. Incidenter hic no-

noto, quod Meletius juxta Febronium potuiſſet obtendere *Epiſcopatum univerſalem in ſolidum*, verum hæc lingua, hic ſenſus Patribus Nicænis erat ignotus. *Jus* ergo illud Patriarcharum et *antiqua conſuetudo* ordinandi et confirmandi Epiſcopos nitebatur in *jure inſpectionis*, *vigilantiæ* et *curæ* in Epiſcopos et Eccleſias ſibi commiſſas, quam rationem affert, et idipſum confirmat cit. Innocentius I. Epiſt. ad Alexand. Antiochenum, *quorum enim te maxima*, ait, *cura exſpectat*, *præcipue tuum debent mereri judicium.* Verum hæc ipſa ratio evincit, hoc jus etiam principaliter et originarie penes eum reſidere, cui *cura univerſalis* omnium Eccleſiarum incumbit, nempe apud univerſalem Primatem, præcipue cum tanti momenti res ſit, quæ *ſtatum univerſæ Eccleſiæ* attingat. Et quomodo tale jus Rom. Pontifici minime competat, qui tamen illud ſæpius, ſtante controverſia, dubio aut difficultate, tum in oriente quam occidente exercuit, et Patriarchæ Antiocheno ejus reſervationem ipſe præſcripſit?

Ex his patet, male aſſeri a Febronio, quod qualisqualis conſenſus et tolerantia antiquum Metropolitanorum jus non ita aboleverint, ut illud non poſſit reduci, et appendic. I. quod teſte D. Barthel Epiſcopi Germaniæ in gravaminibus Moguntinis anno 1440. de hoc conqueſti fuerint.

Conſenſus et tolerantia magis ex parte Rom. Pontificis fuit, et ut verbis Febronii utar, alia inducta Politia Eccleſiaſtica non fuit mutata, nec mutari potuit ſubſtantia rei, nempe jus reſervandi confirmationes Epiſcoporum in Patriarcha Apoſtolico et præcipue in Primate totius Eccleſiæ, quod jus jam ante omnes Canones præexiſtebat. D. Barthel vero hoc jus reſervationis etiam ad jura Patriarchalia reducit loco a Febronio cit., adeoque inane erat gravamen Epiſcoporum et Metropolitanorum Germaniæ, vel potius fuit gravamen contra *factum*, non contra *jus*, utpote quod Rom. Pontifici ſaltem ut Patriarchæ competebat: cujus ponderis autem ſint gravamina contra mere facta nemo neſcit. Ut quid ergo tot clamoris contra hanc reſervationem, quando Rom.

Pontifici nihilominus tanquam Patriarchæ debetur? quamquam eadem ratio et cauſſa, ob quam Primævis Patriarchis jam competebat, eandem præprimis et maxime Primati univerſali deberi plane convincit, atque non niſi ex fonte Primatus Petri deſcendit. Quod obſervationem quorumdam Gallorum attinet, Pontifex in illis diſſidiis certe hoc jus, ſibi tanquam Patriarchæ, et principaliter jure Primatus debitum nec debuiſſet dimittere, nec ad dimittendum compelli potuiſſet, minus Epiſcopi Galliæ eo tempore ullam habuiſſent cauſſam rumpendi hanc ſubordinationem, dum Pontifex contra extenſionem regalium pro immunitate Eccleſiaſtica fere ſolus pugnabat, quando ut ait Innocentius XI., nec unus erat, qui ſe murum oppoſuiſſet pro defenſione domus Iſrael. Sed et de pecunia, quæ ex Gallia Romam exportatur, dicam breviter. 1. Hæc notiſſima omnium Novatorum, et Romanæ Sedis hoſtium cantilena eſt, quæ etiam hodiernas Politicorum aures mire vellicat. Ratio ſtatus obmovenda eſt, ut Principes excitentur contra Eccleſiam, et Eccleſiaſticis cree-

 tur

tur invidia. 2. Confirmationes Epiſcoporum Pontifici, uti demonſtravi, jure ſive dein Patriarchatus, ſive Primatus debentur et reſervantur, ſed ad tale negotium et expeditiones indiget officialibus; dignus eſt autem operarius mercede ſua. Et quæro, ſi in Gallia, vel quovis regno Patriarcha foret, qui iſta negotia tractaret, utrum ibi nulla omnino taxa, ſportulæ nullæ ſolvendæ forent? non novi Curiam, ubi officiales laborent ſuis impenſis et gratis. 3. Ab adverſariis iſtæ pecuniæ, quæ quotannis ex Gallia Romam aſportantur, ad conflandam invidiam in immenſum exaggerantur et *immenſas* hic etiam dicit Febronius, alii Milliones numerant. Interim D. Carraccioli, cui Gallia non minus quam Roma optime perſpecta fuit, et qui ex profeſſo in hanc rem inquiſivit, teſtatur, ex tota Gallia per annum pro omnibus et bullis diſpenſationibus etc. ad ſummum ſexcenta millia librarum Gallicarum, et non ultra emigrare. Liv. les Vogages de raiſon. Sed quanta hæc ſunt pro iſto Regno? Deme hinc expenſas, quas Pontifex pro tenendo in Galliis Nuntio expendere debet, nihil di-

cam de Miſſionibus etc. ; et ſumma multum decreſcet. Verum audiemus te de hoc iterum. Febronius tom. 4. part. 2. Diſſert. 8. multa adhuc congerit ad aſſerendum Metropolitis jus confirmandi Epiſcopos.

1. Ait, ex *traditione Apoſtolica* Epiſcopi a plebe et Clero eligebantur præſentibus Epiſcopis Provincialibus.

2. Quando Pontifices circa electiones Epiſcoporum aliquid ſtatuebant, id fecere ut Canonum tutores et vindices, nec novi quid decernebant.

3. Abuſus electionum Epiſcopalium et controverſiæ exortæ non ſunt ſufficiens titulus reſervationis: his per conſtitutiones Eccleſiaſticas ſatis proviſum eſt, et ipſi Pontifices hos abuſus pro reſervationum prætextu non allegabant.

4. Conciliis Nicæno, Laodiceno et Arelatenſi II. jus Confirmandi Epiſcopos Metropolitano aſſeritur, et hoc jus Metropolitani fortiter defenderunt, quod exemplis monſtratur.

 5. Con-

5. Confirmationes Epiſcoporum in *Italia* et *ſuburbicariis Provinciis* nihil probant, quia in illis partibus vel non erant Metropolitani, vel habebant tantum titulum ſine re.

6. Pontifici tanquam Patriarchæ occidentis *jus confirmandi* aſſeritur ex Concilio Nicæno: ſed hoc ipſo evincitur, illud tantum juris humani eſſe, adeoque ad jura Primatus non pertinere. Dein hoc jus extra *ſuburbicarias* regiones in occidente receptum non eſt, uti probat Thomaſſinus.

Reſpondeo *ad* 1. Apoſtoli ipſi, nullo interveniente, ex plenitudine Poteſtatis eligebant, et conſtituebant Epiſcopos: ſola autem plenitudo poteſtatis in univerſam Eccleſiam, quæ in Petro fuit, in hujus etiam ſucceſſores tranſiit; hinc hoc jus in Rom. Pontifice adhuc remanet. Quod ſi *poſt tempora Apoſtolorum* Epiſcopi a Populo et Clero electi, atque ab Epiſcopis Provinciæ conſecrati ſunt, iſtaque diſciplina electionis etiam *ex traditione Apoſtolica* deſcendat, id factum eſt propter neceſſitatem providendi Eccleſiis Petri ſucceſ-

ſore

ſore abſente. Quod ſi præſens fuiſſet, vel ſemper adeſſe potuiſſet, peto, utrum ei nullum in electionem vel confirmationem Epiſcopi jus fuiſſet? hoc igitur demonſtrandum erat. Carentia juris probari debet ex caſibus, ubi illud, ſi adeſt, exerceri potuiſſet, non ex facto, quo illud exerceri non poteſt ob impedimentum extrinſecum. Econtra Papa Romæ et in locis vicinioribus per ſe ipſum ordinabat, et conſtituebat Epiſcopos, ſæpe etiam remotioribus dabat, vel electione ſibi ſignificata confirmabat, uti conſtat ex libro Pontificali, ubi veteres Pontifices per diverſa loca multis ordinationibus conſtituerunt Epiſcopos: quodnam autem Concilium Rom. Pontifici hanc Poteſtatem dedit? quis eum conſtituit Metropolitanum, niſi quod jam ab ipſo Chriſto Domino Primas univerſæ Eccleſiæ conſtitutus fuerit? Concilium Nicænum Can. 6., ſi rite expendatur, id non obſcure inſinuat per verba: *antiqua conſuetudo ſervetur per Aegyptum — — — ita ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat Poteſtatem, quia et urbis Romæ Epiſcopo parilis mos eſt.* Fatetur Febronius ex Thomaſſino,

no, inter doctos convenire, hoc Canone agi de ordinationibus Epiſcoporum. Ibi autem nihil novi juris tribuitur neque Alexandrino, neque Romano Epiſcopo, ſed ſolum *antiqua conſuetudo* confirmatur Patriarchæ Alexandrino, nempe ut habeat Poteſtatem ordinandi ſeu confirmandi Epiſcopos in ſuo Patriarchatu eo modo, quo illam habet Epiſcopus Romanus in ſuis Provinciis Patriarchalibus, *quia urbis Romæ Epiſcopo parilis mos eſt.* Idem ordinatur de Patriarcha Antiocheno: *ſimiliter autem et apud Antiochiam.* Jam ſi Concilium hiſce Patriarchis jus ordinandi et Confirmandi Epiſcopos noviter non tribuit, ſed hanc jam *antiquam conſuetudinem* eſſe edixit, quam ſolummodo confirmavit, uti ex verbis manifeſtum eſt, unde tandem iſta Conſuetudo deſcendit? quis ejusdem author fuit? lege, et relege, nullum invenies Concilium, nullum Canonem ante Nicænum, ubi iſta Poteſtas Patriarchis primitus conceditur: quam maxime ergo valet hic regula S. Auguſtini l. 1. contra Donatiſt. C. 24. *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum, nonniſi authorita-*

te

te Apoſtolica traditum rectiſſime creditur. Ab Apoſtolorum aliquo igitur hanc Poteſtatem illos accepiſſe *rectiſſime creditur*; verum a quo alio, quam a Petro, utriusque Eccleſiæ Antiochenæ et Alexandrinæ fundatore et authore? ſi a Petro? habuit ergo Petrus, quam aliis dedit Poteſtatem: et quo titulo ac jure habuit, niſi univerſalis Primatus? vides, Poteſtatem confirmandi Epiſcopos, et hanc Poteſtatem reſervandi in aliis Patriarchis in origine ſua nequidem probari poſſe, niſi ex Poteſtate et Primatu Petri: ut quid ergo Petro denegas eam Poteſtatem, quam ipſe aliis communicavit, et quæ in Primatu ejus radicatur? Scimus, et Conſtantinopolitanum Patriarcham hoc jus exercuiſſe, verum et origo hujus oſtendi poteſt; hic quippe ſicut et Jeroſolymitanus, Patriarchæ *Eccleſiaſtici* vocantur, quia ſicut dignitatem, ita et jura ſua, cedentibus ultro Epiſcopis, ab his ſeu ab Eccleſia acceperunt; illi autem jam ab initio, nullo inſtituente Concilio, nulla ceſſione Epiſcoporum facta, exercuerunt.

Ad 2. Igitur Pontifices in electiones et confirmationes, quando res poſcebat, ſe immi-

miſcere poterant, et judicium ipſis reſervabatur? At tantum tutores et vindices Canonum erant. Sit ita: ſed quorum Canonum? nempe quos ipſi condebant, vel ſaltem eorum conſenſu et authoritate condebantur. Sic in Concilio Nicæno Canones adnitente per Oſium Legatum Sylveſtro Papa condebantur. Concilia particularia Laodicenum, Carthaginenſe III. Arelatenſe II. quæ citat Febronius, quam authoritatem habent pro tota Eccleſia, niſi quatenus a Rom. Pontifice confirmata ſunt, vel alias in authoritatem aſſumpta? dein an non Rom. Pontifices in hac ipſa materia *electionis* et *confirmationis* multa ſtatuerunt, quæ nullis antea Canonibus aut Conciliis ſancita fuerunt? ſic Cœleſtinus I. Epiſt. 4. nullum *invitis* et *non petentibus* Epiſcopum dari conſtituit. Idem ſtatuit S. Leo Epiſt. 9. Symmachus P. Epiſt. ad Cæſar. Arelat. ut decretum electionis ſine viſitatoris præſentia nemo conficiat. Innocentius I. Epiſt. ad Synod. tolet. diſpenſat cum iis, quorum electio et ordinatio vitio laborabat. Talibus verbis ergo rerum ignaris haud imponatur: ***nihil novi egerunt Pontifices, tantum ut tutores,***

res, et vindices Canonum ſe geſſerunt. Utique ſuas leges urgebant, vindicabant, ipſi erant Legislatores et Conditores Canonum, vel ſaltem ſuo conſenſu et approbatione condebantur. Innocentius I. et Gregorius M. alios Canones, etiam Conciliorum, non agnoſcebant, niſi quos Eccleſia Romana recepit. confer. Cap. II. §. 7. in Not.

Ad 3. Titulus ſufficiens reſervationis eſt jus et Poteſtas reſervandi: ubi exiſtit jus, ibi alius titulus non requiritur. Hoc ſolo titulo Conſtantinopolitanus ſemper exercuit, et reſervavit ordinationes ac confirmationes Epiſcoporum. Prætera abuſus, ſi ſint admodum rari, de ſe non fuiſſent ſufficiens titulus, eſt tamen ſufficiens, ſi ſint frequentes. Mutatio diſciplinæ circa ipſas electiones, quod nempe contra conſtitutiones Eccleſiæ primo populus, deinde Clerus ab electionibus fuerint excluſi, ut tandem hoc jus ad ſola Capitula Cathedralia tranſierit, hæc mutatio, inquam, manifeſte arguit, *frequentes* abuſus et turbas interveniſſe, ſecus tanta variatio introduci non potuiſſet, nec debuiſſet, quod dein in confirmationes electionum neceſſarium influ-

xum

xum habere debuit. Sunt autem non ſoli abuſus, ſed et aliæ cauſſæ reſervationis, quas ſupra ex D. Barthel enumeravi. Interim, ut jam dixi, Supremo Principi ſufficit jus ſuum allegare; nihilominus Pontifices ex his abuſibus, aliisque motivis juſtiſſimam habuerunt cauſſam, jus ſuum revocandi et exercendi.

Ad 4. Concilium Nicænum Patriarchis jus ordinandi et confirmandi Epiſcopos aſſeruit, non eis hoc attribuendo, ſed confirmando, quod jam ex antiqua conſuetudine habebant, et exercebant, uti ex verbis Concilii manifeſtum eſt. Rom. Pontifex autem habebat jus illud eodem, imo majori adhuc jure, nempe univerſali et originario quippe ut ſupra *ad 1mum.* demonſtravi, Patriarchæ primitivi jus illud non habebant, niſi a Petro: adeoque Petrus principaliter et univerſaliter habebat, quia potuit aliis elargiri. Hæc dein Poteſtas, ordinatis atque partitis Provinciis, etiam in inferiores Metropolitas manavit, conſentientibus utique Patriarchis, quibus etiam per varias Synodos confirmata fuit, manente tamen ſemper Jure illam revocandi et reſervandi in Patriarchis, utpote

quod

quod ipſis etiam in Concilio Nicæno nominatim aſſertum fuit. Sic conſtat, Conſtantinopolitanum revera omnes ordinationes Epiſcoporum ſibi reſervaſſe, et Innocentius I. Patriarchæ Antiocheno, uti vidimus, injungit, ut easdem ſibi reſervet. Neque dicas: ſic Papa potuiſſet etiam ordinationes vel Confirmationes Epiſcoporum orientalibus Patriarchis ſubditorum ſibi reſervare. Reſp ondeo enim negando, non quidem ob defectum juris, ſed propter neceſſitatem ſtatim providendi Eccleſiis viduatis, et nimiam diſtantiam, atque impoſſibilitatem moralem recurrendi Romam. Dixi *non ob defectum Juris*. Nam ex hiſtoria Eccleſiaſtica ſcimus, Pontifices Romanos ſeſe controverſiis circa electionem et ordinationes Epiſcoporum etiam in oriente ſæpe immiſcuiſſe, et ſententiam dixiſſe. Sic Agapitus P. anno 536. Mennam Patriarcham in Sedem Conſtantinopolitanam invito etiam Imperatore ipſus ordinavit. Quo autem jure? utique non Patriarchali; igitur jure Primatus.

Porro exempla reſiſtentiæ Metropolitanorum contra ordinationes et confirmatio-

nes

nes Rom. Pontificum, a Febronio allata, quid probant? facta ſunt: non negamus, Epiſcopos et Metropolitas aliquando reſtitiſſe, ſed quæritur, utrum jure? habebant utique Metropolitani jus, quod contra quoscunque alios Metropolitas defendere poterant: at inficiamur, id etiam contra Pontifices jure defendere potuiſſe: imo nec contra ſuum Patriarcham, cui hoc jus, fatente etiam Febronio, competit, defendere potuiſſent; igitur reſiſtentia illorum fuit illegitima. Cæterum inter allata, quædam egregia defenſionis exempla ſunt, dum unus Metropolita Epiſcopum in ſua Civitate armata manu obſedit, alter omnino in carcerem dedit. Taliter reſiſtentes illi Metropolitæ Canonibus ducebantur!

Ad 5. Utique Confirmationes Epiſcoporum in Italia et ſuburbicariis Provinciis aliquid probant. *Suburbicariæ* Provinciæ, ut jam ſemel demonſtravi, in totum occidentem porriguntur. Si igitur in his Pontifex jus confirmandi habet, quid contra reſervationem querela obtenditur? dicis, ibi Metropolitas habuiſſe titulum ſine re. At hæc non cohæ-

rent.

rent. Si Metropolitæ jus confirmandi habent jure Canonum et Conciliorum, Pontifex autem hoc jus in Provinciis Metropolitanorum non habebat, tunc habuiſſent etiam rem cum titulo. Si ais cum Editoribus operum Gregorii M., Papam hoc jus habuiſſe, quatenus eſt *Primas* et *Patriarcha* occidentis: ergo ceſſat querela de reſervatione, quamquam, uti jam probavi, hoc jus in Patriarchas a Petro deſcendit, ſicque Pontifici ſimul et originarie etiam competit jure Primatus univerſalis. vid. etiam Cap. II. §. 5. ex his patet reſponſio.

Ad 6. Hoc jus, quatenus *Patriarchale* eſt, ſeu in Patriarchis cæteris inexiſtit, juris humani, quia vel a Petro, vel ab Eccleſia conſentientibus et cedentibus Epiſcopis illis collatum fuit, quatenus vero in ſucceſſore Petri exiſtit, juris divini eſt, et ad Primatum pertinet. Ais, hoc jus extra *ſuburbicarias* regiones receptum non fuiſſe: ego dico, a Pontificibus non exercitum, et Metropolitis permiſſum fuiſſe. Primatus autem eſt juris divini, qui ſi exercetur, admitti et recipi debet: neque plus allatæ a Febronio

au-

authoritates probant. Dein jus, quod Rom. Epiſcopo ſaltem tanquam Patriarchæ in Concilio Nicæno agnitum et aſſertum fuit, an ab inferioribus *recipi* non debebat? adde, Metropolitas in Provinciis, qui jus Confirmationis exercebant, ſæpe fuiſſe Legatos et Vicarios Apoſtolicos, uti Arelatenſis in Gallia etc. etc. Cæterum quænam ſint Provinciæ *ſuburbicariæ*, dixi Cap. II. §. 5. in not.

§. IV.

Idem jus in Poſtulatione obtinet. Quibus cauſſis jura Metropolitanorum in his et ſimilibus minuta ſint?

Cujus eſt electionem confirmare, ejus eſt et poſtulationem admittere, niſi diſpenſatio, qua poſtulatus eget, confirmantis Poteſtatem excedat.

1. Extra caſum diſpenſationis Poſtulatio per ſe ad cauſſas majores non pertinet. At moderno jure Pontificio reſervatur.

2. Quare Archiepiſcopi jura tam ſublimia et firmiter radicata eripi ſibi paſſi ſint, cauſſas affert Gregorius Zallwein Princip. jur. Ec-

Eccleſ. tom. 4. quæſt. 2. Cap. 2. ſunt autem 1. collectio Iſidori, quam Pontifices ſibi faventem omnibus modis urſerunt. 2. Ceſſatio Synodorum Provincialium. 3. Ipſi Pontifices jura Metropolitanorum reſtringere cæperunt. 4. Exemptiones et Privilegia Epiſcoporum. 5. Frequentia appellationum. 6. Reſervationes dignitatum et Beneficiorum Eccleſiaſticorum. 7. Jura et Privilegia annexa Pallio.

Nota.

Poſtulationis ſicut et in Electione confirmationis eadem æconomia eſt, quia utrobique agitur de neceſſitate idoneos miniſtros et Paſtores præficiendi; ſæpe tamen magis difficile eſt negotium Poſtulationis propter impedimentum Canonicum, quó poſtulatus ligatur ad aliam dignitatem vel Sedem recipiendam, ita ut diſpenſatione egeat, et hinc eo ipſo ad eum potius pertinet, qui hoc ligamen poteſt ſolvere.

Cauſſæ reſervationum, quas ex Clariſſ. Gregorio Zallwein Febronius affert eidem eo magis placent, quia ex parte Rom. Pontificum ut plurimum ſe tenent, ut inde dedu-

cere poſſit, eos immerito et injuſte has reſervationes induxiſſe. Sed quas Febronius *cauſſas reſervationum* appellat, ego potius *modos* et *vias* dico, quibus reſervationes tandem factæ ſunt. Cauſſas vero præter alias nomino eas, quas ſupra ex D. Barthel in Nota ad §. 3. retuli. Dico, *præter alias*: nam D. Amort. Febronio haud ſuſpectus, nec Pontificibus nimium indulgens tom. III. vindic. Jur. Eccleſ. Diſſert. 3. propoſit. 6. ſic habet: *ſi inquiratur origo omnium reſervationum Papalium, reperitur, eas fundari in exigentia boni communis ob neglectum vel abuſum generalem Poteſtatis Epiſcopalis in Epiſcopis ſuo Patriarchatui ſubjectis.* In Exigentia boni communis Eccleſiæ cura et Proviſio ad Primatum per ſe pertinet, generalis neglectus vel abuſus vero ſufficiens reſervandi et providendi cauſſa eſt.

V.

Datio Coadjutoris cum futura ſucceſſione ſerius inter cauſſas majores numerata eſt.

Deputationem Coadjutoris Epiſcopi inter cauſſas majores numerari, primum exeunte ſeculo 13. colligitur ex Cap. *unico. de*

Cler.

Cler. ægrot. in 6. Coadjutorias cum futura ſucceſſione dari, Juris analogiæ repugnat.

1. Cit. *Cap. unico.* anno 1298. compoſito Bonifacius VIII. ſic loquitur. *Paſtoralis officii debitum exequentes declaramus atque ſtatuimus, coadjutorum Epiſcoporum et ſuperiorum Prælatorum dationem intelligendam eſſe de cauſſis majoribus, et referendam ad Apoſtolicam Sedem, et ab ea, non obſtante conſuetudine contraria tantummodo poſtulandum.* His verbis ſatis innuitur, jus novum condi.

2. In ſequelam hujus juris novi a Concilio Trident. Seſſ. 25. de reform. cognitio cauſſæ de Coadjutore ad Papam refertur.

Nota.

Bonifacius VIII. primus coadjutorias ſimplices reſervavit, et inter cauſſas majores numeravit; nam coadjutoriæ cum *futura ſucceſſione* jam alias per Canones prohibitæ erant, ideoque ad Rom. Pontificem, cujus eſt in legibus Eccleſiæ diſpenſare, pertinebant.

Quoad coadjutorias ſimplices advertendum eſt, non ſolum Bonifacium VIII., ſed jam ante ipſum Lucium III. Honorium III. Innocentium III. diſpoſuiſſe, cui et quando dandus ſit coadjutor. Dein hic iterum agitur de neceſſitate vel magna utilitate Eccleſiæ, item de idoneitate Perſonæ, quæ in coadjutorem aſſummitur, ac demum de conſervatione et recto ordine diſciplinæ, ne jura eligentium lædantur, aut invitis præponatur Epiſcopus etc. tandem cum confirmationes Epiſcoporum neceſſitate exigente, et juſtis de cauſſis reſervatæ ſunt, conſequens erat, ut et Coadjutoriæ reſervarentur, cum utrobique ageretur de dignis Paſtoribus præficiendis. Probavimus autem jam ſupra, hoc jus radicari, et fundari in univerſali Primatu Rom. Pontificis, quod univerſali fere neceſſitate cogente ſeſe explicare debuit. Jus ergo hoc Rom. Pontifici non noviter acceſſit, ſed hic reſervando, etiam in hac parte diſciplinæ vigilantiam extendere, atque iſtud jus, quod jam in eo præexiſtebat, per ſe ipſum exercere voluit, ſic reſervatio non novum jus condidit, ſed ejus exercitium mutavit, iſtud

ad

ad primævum ſuum fontem revocando. Bene ceſſit Iſidoro, quod Bonifacius P. pro hac reſervatione ex eo non alleget aliquam Decretalem, ſed tantummodo *debitum Paſtoralis ſui officii*: ſed hoc ipſo elucet, cauſſas majores, harumque reſervationes non Iſidori Decretalibus falſis, ſed Primatui ſuos natales debere.

Haud nego priſcis ſeculis in hoc aliam diſciplinam fuiſſe, et quandoque etiam Coadjutorias cum futura ſucceſſione a ſanctiſſimis viris datas fuiſſe; at hoc *contra regulam* factum eſt, et abuſus diſciplinam tandem mutari coegerunt; hinc exempla Febronii tom. 3. tit. 3. §. 4. allata nihil probant. Baronius ad annum 426. §. 18. ait, eo jure ſapienter uſos eſſe plures antiſtites, *cum quos ſanctiſſimos ſcirent eos ad Epiſcopale munus deligerent*, ſed cum ſecus fieri cæpiſſet, Synodus Nicæna interdixit; hinc etiam S. Auguſtinus Epiſt. 213. alias 110. ſe excuſat: *adhuc in corpore poſito Beatæ memoriæ Patre et Epiſcopo meo Sene Valerio, Epiſcopus ordinatus ſum, et Sedi cum illo, quod Concilio Nicæno prohibitum eſſe neſciebam, nec ipſe ſciebat.*

 §. VI.

§. VI.

Tranſlationes Epiſcoporum ſemper authoritate Synodorum Provincialium facta; demum vi falſarum Decretalium Rom. Pontifici reſervata ſunt.

Nullus genuinus Juris textus Innocentio III. antiquior translationes Epiſcoporum Papæ reſervat. Ille ſuppoſititio Can. 34. cauſ. 7. quæſt. 1. innixus translationem Epiſcporum *ſoli B. Petro*, ejusque ſucceſſoribus *ſpeciali Chriſti privilegio* reſervatam eſſe, idque antiquitatem teſtari aſſerit.

1. Ex variis Juris textibus colligitur, quarto, ſexto et octavo ſeculo Epiſcopi tranſlationem ad Epiſcopos Provinciæ pertinuiſſe.

2. Seculo nono diſiunctive, vel Sedis Apoſtolicæ authoritate, vel decreto Synodi Provincialis translatio facta fuit, uti tradunt Hincmarus et Thomaſſinus.

N o t a.

Certum eſt, translationes Epiſcoporum ab una Sede ad aliam ſevere prohibitas fuiſſe Concilio Nicæno, quæ prohibitio dein re-

renovata fuit a pluribus Conciliis ad excludendam ambitionem et avaratiam. Jam ſi a Conciliis generalibus Nicæno, Chalcedonenſi etc. id prohibitum fuit, qualiter Epiſcopi vel Synodi Provinciales in lege univerſali Eccleſiæ diſpenſare, et translationes facere potuerunt? Thomaſſin. de vet. diſciplin. Eccleſ. Part. 2. lib. 2. Cap. 56. ſic habet: *Eccunde enim Metropolitanis, vel Conciliis Provincialibus acceſſerit Poteſtas diſpenſandi de Decretis Conciliorum æcumenicorum? niſi Concilia ipſa æcumenica, vel conſuetudo univerſalis ac præſcriptio eum uſum confirmarit, maxime prioribus Eccleſiæ ſeculis, quando difficillimum erat, omnes ad has diſpenſationes Sedem Apoſtolicam adiri. Si conſuetudine autem id invehi potuit, ut Epiſcopus Carthaginenſis et Metropolitani in Conciliis ſuis Provincialibus relaxarent Canones Conciliorum æcumenicorum, ambigere nemo poteſt, quin multo magis ea invehi potuerit, ut poſteriori hac Eccleſiæ ætate primæ Sedi Poteſtas ea integra ſervaretur, cum illius ea peculiaris et propria eſſe videretur, velut floſculus divini Primatus, Principatusque in univerſos Epiſco-*

ſcopos, *et ejus Prærogativæ*, *qua Pontifex conſtituitur Cuſtos*, *executor et conſervator Canonum*, *Conciliorum præſertim generalium*, *quibus præfuit*, *quæ confirmavit*. Thomaſſinus igitur ait, Synodos particulares per ſe et regulariter non poſſe diſpenſare in legibus univerſalibus Conciliorum generalium, niſi forte his ipſis conſentienbus, vel Conſuetudine univerſali et Præſcriptione fundata in neceſſitate propter difficilem recurſum ad S. Sedem: dein ſi Synodi particulares diſpenſare potuerint in translationibus, multo magis id poſſe Papam, et diſciplina induci, ut ipſe ſolus diſpenſet, quia talis diſpenſatio proprie ad ipſum et ad jus Primatus pertinet. Igitur reſervatio translationis non ſolum juſta, ſed Rom. Pontifici omnino debita eſt. Authoritas Thomaſſini Febronio alias in pretio eſt, quem ubivis citat, adeoque etiam hic admittere debet, præſertim dum ejus argumenta optime concludant. Dein idem author Cap. 61. varias cauſſas affert, quare hoc jus a Papa ſemper exerceri non potuerit, poſtea tamen juſtiſſime ad illum privative tranſierit.

Fe-

Febronius his non motus tom. 2. Cap. 4. n. 4. adducit Fleurium inter alia dicentem: *toutefois le Concile de Sardique, et les autres, qui ont defendu ſi ſeverement les translationis, n' ont fait aucune exception en faveur du Pape.* Item tom. 3. tit. 2. §. 3. et tom. 4. part. 2. diſſert. 8. Cap. 2. plura translationum exempla a Synodis Provincialibus facta recenſet, ad quod etiam authoritate Socratis utitur. Verum mihi videtur non omnia miſcenda, atque confundenda eſſe. Equidem certum eſt, etiam prioribus ſeculis translationes authoritate Papæ factas eſſe ſine, vel ſaltem non obſtante Concilio Provinciali. Sic præter translationem Perigenis ab Eccleſia Patrenſi ad Metropolim Corinthi, Proclus et S. Germanus ambo ab Eccleſia Cizicenſi ad Conſtantinopolitanam, Frotarius a Burdigalenſi ad Bituricenſem translati ſunt: de hoc etiam a S. Gregorio M. exempla proferri poſſunt: econtra Agapitus P. translationem Antimi, et Hilarius P. illam Irenæi, in quam Epiſcopi jam conſenſerant, improbarunt.

Habemus igitur facta ex utraque parte pro et contra, ſcilicet translationes authoritate particularium Synodorum, tum etiam ſola Rom. Pontificis factas, et circa has fruſtra ad jura Metropolitani aut Patriarchæ recurritur: ſiquidem in Eccleſia Conſtantinopolitana Papa nec Metropolita nec Patriarcha fuit. Dein ſi Concilium Antiochenum etc. hanc cauſſam *a Synodo Provinciæ perfecta*, et *a judicio multorum Epiſcoporum* expreſſe decidi ſtatuunt, hoc jus in ſolo Metropolitano vel Patriarcha non fuit, ideoque Papa ut merus Metropolita vel Patriarcha tanslationem perficere non valuit. Quod ſi nihilominus iſtud a Patriarcha reſervari poſſe contendat, qui id eo fortius et eadem ratione de Primate univerſali affirmo.

Igitur ad hujus rei intelligentiam notandum eſt, quod et ipſe Febronius admittit, per Concilia non omnes omnino translationes vetitas fuiſſe, ſed tantum quæ fiebant *præter Regulam* et *citra neceſſitatem*. Quæ vero vetitæ non erant, per ſe non egebant diſpenſatione vel authoritate; nihilominus ad præclu-

cludendam omni ambitioni et cupiditati viam, item ad turbas et inordinationes præcavendas, quæ in his translationibus facile oriri poterant, præcedere debebat cognitio, an revera talis translatio inter vetitas numeranda non ſit? hæc cognitio ad Synodum Provincialem deferrebatur vel per ipſa Concilia æcumenica, utique Præſidentibus Legatis Pontificiis celebrata, aut ſaltem a Rom Pontifice confirmata, vel univerſali conſuetudine, ut ait Thomaſſinus, et quia difficilis erat recurſus ad Papam. De hoc quamvis igitur mentio non fiat, quod objectant Fleurius et Febronius, nullibi tamen expreſſe excluditur: imo vero tacite includitur, tum quia teſte Thomaſſino Synodi Provinciales hoc jus exercebant ob difficillimum recurſum ad Rom. Sedem, tum quia Papa, uti ex productis a nobis ſupra exemplis conſtat, tam in oriente quam in occidente translationibus Epiſcoporum etiam ſine Synodo Provinciali, quandoque vero contra eam ſe immiſcuit, ex quo ſequitur, quod jus illud privative ad Synodum non pertinuerit: hoc ſenſu Hincmarus intelligendus eſt, quando ait, translationem

Sy-

Synodali diſpoſitione, vel Apoſtolicæ Sedis conſenſione fieri debere. Hæc nempe Hincmarus non de ſuo ævo aut in vim falſarum decretalium, ſed de veteri diſciplina proferre cenſendus eſt, quia et Febronius eum ubique veterum Canonum tenaciſſimum, et novis Iſidori decretalibus repugnantem deprædicat.

Quod tandem Rom. Pontifices translationes Epiſcoporum, et harum cognitionem cauſſarum ſibi *ſolis* reſervaverint, præter jus originarium et divinum, quod in illis jam præexiſtebat, atque quandoque exercuerunt, eædem rationes juſtiſſimæ poſtulabant, quæ et alias majorum cauſſarum reſervationes neceſſarias effecerunt, quibus Thomaſſinus L. c. Cap. 61. addit, quia *Conciliis Provincialibus non ea invicta vis inerat, quæ Præſulum ambitionem frænaret, eosque a temerariis translationibus prohiberet. Nunc audacia peccarunt Epiſcopi, cum inutiles Eccleſiæ translationes molirentur: nunc metus et hæſitatio obfuit, cum urgente Eccleſiæ utilitate audendum eſſet, cum tot Capitum Conſenſione ad electiones et translationes opus eſſet, non facile poterat omnibus convenire, ecquando*

do juſta eſſet ad translationem neceſſitas. Imo audacia, ambitus et malum eo uſque increvit, ut tandem Epiſcopi propria authoritate, vel Principum potentia freti ab una Eccleſia ad aliam tranſierint, uti factum tempore Gregorii V., dum Giſelerus a Merſeburgenſi ad Magdeburgenſem, et tempore Innocentii III., ubi Epiſcopus Hildeſienſis ad Herbipolenſem tranſierunt, non obſtante aliqua Synodo. Dixi ſupra: *præter jus originarium et divinum.* Nam ipſe Febronius Cap. 2. ſtatuit, quod Rom. Pontifex *jure Primatus divini* ſit *Cuſtos et vindex Canonum*: ad quem ergo magis cognitio et judicium pertinet, utrum, et quid juxta vel contra Canones agatur? denique ut jam monui, Rom. Pontifices ab hoc jure per Concilia expreſſe excluſi non ſunt, imo illud prioribus ſeculis quandoque exercebant, utique non tanquam Metropolitæ aut Patriarchæ, qua inani interpretatione Febronius ſe evadere putat, quippe iis ſolis illud jus conceſſum non fuit, ſed *perfecto Concilio*, igitur jure Primatus univerſalis id egerunt. Eccur ergo quod ſibi jure divino debebatur, exigente neceſſita-

te

te vel bono Eccleſiæ, tandem, licet ſerius, privative reſervare non poterunt?

Et quid Innocentius III. peccavit, quem Febronius cum Petro de Marca et Mathæo Pariſio *audacem Juriſperitum* vocat, quando jus translationum ad jura Primatus divini refert? de Marca perperam a ſe ſcripta circa Poteſtatem Papæ publice et ſolenniter retractavit: Mathæus Pariſius aliunde ſat notus eſt. Tales Sarcaſmi et irreverentiæ genuinos Scriptores parum commendant: econtra Innocentius III. laudatores habet viros celeberrimos, nec ullo unquam atro Stigmate notatos.

§. VII.

Iisdem mutationibus etiam Ceſſiones Epiſcoporum ſubjectæ fuiſſe noſcuntur.

Quamdiu Confirmatio ad alios, quam ad Papam ſpectabat, conſequens erat, ut et admiſſio reſignationis ad eos pertineret. Innocentius III. primo reſignationes inter majores et reſervatas cauſſas refert Cap. 2. X. de translat. *translatio*, *depoſitio*, *Ceſſio non*

tam Conſtitutione Canonica, quam Inſtitutione divina ſoli ſunt Rom. Pontifici reſervatæ: Prius a Conciliis Provincialibus conſtanter et optimo jure peractæ ſunt.

1. Guilielmus Barclaius in Cit. Cap. obſervat, talibus homines in errorem induci, *ut quidquid a Papa fiat, a Deo* factum eſſe putent. Et Card. Contarenus in ſuo Conſilio ad Paulum III. perverſam eſſe quorumdam Canoniſtarum opinionem, *voluntatem Pontificis eſſe regulam, nec ei aliquam regulam eſſe Conſtitutam.*

2. Quod vel nemine Conſulto, vel cum notitia Epiſcoporum Provinciæ onus Epiſcopale abjectum fuerit, plura exempla proſtant apud Petrum de Marca, S. Auguſtinum, et in vita Bartholomæi de Martyribus.

N o t a.

Idem nos aſſerimus: eodem titulo ac jure, quo Confirmationes, etiam Ceſſiones et reſignationes Epiſcoporum ſumm. Pontifici reſervantur, quocunque dein tempore iſta reſervatio introducta ſit. Rom. Pontifici tanquam

quam Paſtori univerſali incumbit cura non ovium duntaxat, ſed et Paſtorum gregum particularium; imo horum Cura eidem eo magis eſt propria ac debita, quo amplius ab eis bonum Religionis et totius Eccleſiæ dependet. Inefficax foret officium Primatus, et cura inutilis, ſi Vicarius Chriſti quoscunque ad paſcendas maximas gregis partes deberet admittere, vel dimittere, neque qui boni atque idonei ſunt, probare, aut mercenarios et lupos repellere poſſet. Hinc qualitercunque iſtæ Ceſſiones priſcis temporibus factæ fuerint, ſucceſſu tamen temporis propter exigentiam boni communis Eccleſiæ, item propter fraudes, violentias et abuſus non raro intervenientes merito reſervari debuerunt.

Attamen exempla ex prioribus ſeculis non deſunt, quæ jus iſtud Rom. Pontifici confirmant. Sic Martinus I. Amandum Epiſcopum Trajectenſem a ſuo Epiſcopatu cedere volentem prohibuit. Hilarius P. reſignationem Nundinarii reprobavit. Gregorius M. approbavit reſignationem Caſtorii Riminenſis. Neque hic ad jura Metropolitana vel

Pa-

Patriarchalia iterum confugias; nam ſi hæc ex una parte ad jura Primatus non pertinent, ex altera jus iſtud per Canones Conciliis Provincialibus debetur, neque ſolus Metropolita, neque Patriarcha iſtud exercere poterit. Si vis, hoc jus tacito conſenſu et Conſuetudine ad ſolos Metropolitas et Patriarchas manaſſe, quare non magis ad ipſum fontem Primatus univerſalis redire potuit, quocum neceſſariam connexionem habet, et in quo pro bono totius Eccleſiæ jus illud jam præexiſtebat?

Hodierni Canoniſtæ diſtinguunt inter jura Primatus primigenia, et eſſentialia, atque inter ſecundaria ſeu adventitia. Optime quidem, ſi hoc intelligant *de exercitio*, quod per poſteriores reſervationes ampliatum, atque extenſum fuit. Si vero intelligant de *ipſo jure* ac *Poteſtate*, quaſi de novo Pontifici acceſſerit, quod prius nullo modo habuerit, nihil eſt ad fallendum aptius, nihil indiſtinctius, quod verbis Clariſſimi Thomaſſini in reſponſ. ad Cenſuram 14. Anonymi Egregie illuſtratur. *Eccleſia ipſa Chriſti*, ait Thomaſſinus, *ſexcentis in rebus mores, leges, uſusque priſtinos novis, novos revocatis pri-*

 ſti-

ſtinis obduxit, in ipſorum etiam uſu Sacramentorum, quorum ſacroſancta vel maxime Majeſtas eſt; quin ergo et in ſacræ Poteſtatis atque authoritatis uſu, atque exercitio variatum, alternatumve ſit in tanto ſeculorum lapſu, in tot rerum, locorum, temporumque diverſiſſimis commiſſuris? conſulto dixi, non in Poteſtate, ſed in poteſtatis uſu atque exercitio variatum eſſe, ſive in Confirmationibus, ſive in conceſſionibus, ſive in translationibus Epiſcoporum, ſive in diſpenſationibus, ſive denique in abſolutionibus. Prior enim uſus obtinuit, ut hæc partim per Rom. Pontifices, partim per Concilia Provincialia expedirentur: poſterior uſus hæc omnia ad ſolos Rom. Pontifices revocavit. In uſu et exercitio variatum eſt, non in Poteſtate. — — — — — Non ergo quæſtio unquam vertitur de Poteſtate primæ Sedis, quæ ſumma et ſui ſimillima ſemper eſt, ſed variato ejus per tot ætatum, tot locorum, negotiorumque varietates exercitio et uſu. Qua fronte igitur contra poſteriores reſervationes tam altum clamare, ipſam Poteſtatem impugnare, vel ſaltem in dubium vocare, et tandem Rom. Pontifices

uſur-

uſurpationis accuſare licebit? an tota reſervationum machina falſis Iſidori Decretalibus innititur?

Barclaium non attendimus, qui multa bene, multa male, ſcripſit: potuiſſet Febronius huic addere Lutherum, et quoscunque vel Eccleſiæ vel Pontificum hoſtes. Nos tam inſani non ſumus, ut dicamus, omnia, quæ a Papa fiunt, divina eſſe, neque voluntatem Papæ pro regula conſtituimus, ſed ejus Poteſtatem a Chriſto acceptam, hanc vero ad ædificationem Eccleſiæ datam eſſe affirmamus.

§. VIII.

Cauſſæ Depoſiitonis Epiſcoporum de Jure ad Synodos Provinciales pertinent. Ut inter reſervata Pontificis referrentur, plurimæ Decretales confictæ ſunt.

Canones decernunt, Epiſcopos in Concilciliis ſuarum Provinciarum judicari, et deponi debere. Ita Concilium Antiochenum, Sardicenſe, Conſtantinop. I., Chalcedonenſe, Canones Conciliorum Africanorum, Capitula Hadriani I. ad Epiſcopum Metenſem.

 Hanc

Hanc diſciplinam ubique religioſe et conſtanter ſervatam fuiſſe, produnt plurima exempla apud Gregor. Turonenſ., Petrum de Marca, et Natalem Alexandrum.

Ad tam certa jura evertenda præ aliis plurimæ confictæ ſunt Decretales epiſtolæ, Anacleti, Sixti I., Thygini, Aniceti, Eleuterii, Victoris, Zepherini, Fabiani, Sixti II., Julii I., Felicis II., Damaſi, quæ omnes in Decreto Gratiani proſtant. Creditur impoſtor artem ſuam in hac cauſſa exercuiſſe, quia ſperare poterat futurum, ut hi Canones ad alia Epiſcoporum negotia, velut translationes, electiones, confirmationes, poſtulationes, ceſſiones facile traherentur. Potuit hoc dare anſam Epiſcopis primæ Sedi arctius adhærendi, et ſeveritatem judiciorum Provincialium diffugiendi; hinc impunitati lex data creditur, aditu reſervato, in omnibus cauſſis appellandi Sedem Apoſtolicam, unde magnorum virorum Ivon. Carnot., Hildeberti Cenoman. et Bernardi Abbatis graves querelæ.

Cum

Cum mirum videri poſſet, quomodo Pontifices per novellos Canones Epiſcopos, Galliæ præſertim, a priſtinis moribus abduxerint, et jus primævum fundatorum Eccleſiæ (ſi ſuperi paterentur) æterno ſupplicio mulctaverint, indicabitur id ex Stephano Baluzio in Præfat. ad lib. Antonii Auguſtini de emendatione Gratiani.

1. Cum falſarius ſibi propoſuiſſet, ex Rom. Pontifice abſolutum Monarcham facere, omnia arripuit media ſuo ſyſtemati conformia. Ad hoc Canones Sardicenſes eidem fuerunt valde opportuni, qui quamdam provocationis ſpeciem permittunt, ſed nihil minus, quam *reſervatiouem* ex eis ſequi, dicetur Cap. V.

2. Huc repetenda, quæ ſuperiori paragrapho dicta ſunt de Cap. 2. X. de translat. Innocentio III. idem crimen non imputatur, quod Iſidoro: ille innocenter deceptus fuit. Pontifices ſuppoſito Iſidoriano Syſtemate quæſierunt, et publicarunt rationes eidem Syſtemati convenientes, quibus jus hujus re-

reſervationis colorarent. Sic alicubi allegatur gravitas materiæ, alibi vinculum ſpiritualis matrimonii, ſed hæ cauſſæ arbitrariæ ſunt.

3. His anſis motum Concilium Trident. Seſſ. 24. Cap. 5. cauſſas criminales et graviores Epiſcoporum ſummo Pontifici cognoſcendas et terminandas reſervat. Sed hic tria veniunt obſervanda. Reſervatio depoſitionis Epiſcoporum repugnat juri genuino: ordinatio tridentini ſecundum vim falſarum Decretalium fundatur, in errore juris communis, et emendationi, dum falſum detectum eſt, ſubjacet. Denique oratores Gallici adverſus hanc tridentini diſpoſitionem mox proteſtati ſunt, quia adverſatur Juri Regio, et Eccleſiæ Gallicanæ Privilegiis.

4. Petrus de Marca notavit L. 3. de Concord. Sacerd. et Imper. Nicolaum I. ideo ſe accerrimum vindicem Iſidori Decretalium præſtitiſſe, ut facilius Epiſcopos Romanæ Sedi ſine medio ſubjiceret. Hinc novam regulam conſtituit Epiſt. 42. ad Epiſcopos Galliæ, ut Epiſcopus inconſulto Rom. Pontifice,

ce, etſi non adpellaverit, deponi non poſſit. Falſæ autem Decretales, quibus innititur Nicolaus, duo cavent, ne Synodus Provincialis Epiſcoporum criminales cauſſas definiat inconſulta Romana Sede, et ne ulla Synodus præter illius Sedis authoritatem cogatur.

5. Quomodo per quamdam conſequentiam *præeunte* Papæ judicio Epiſcopi quandoque dejecti ſint, dictum eſt Cap. II. §. 9. Cap. III. §. 4. Dum Gelaſius P. Epiſt. 13. ad Epiſcopos Dardaniæ ſcribit, *Dioſcorum Sedes Apoſtolica ſua authoritate* proſtravit. Item de aliis Epiſcopis. Sedes Apoſtolica *hos in ſua perfidia permanentes ſua authoritate proſtravit, quam Congregatio, quæ illic collecta fuerat, eſt ſecuta, quoniam, ſicut id, quod prima Sedes non probaverat, conſtare non potuit, ſic quod illa cenſuit judicandum, Eccleſia tota ſuſcepit.* Boſſuet in defenſ. Declarat. Cleri Gallic. iſta ſic interpretatur, quod Pontifex fuerit Author ſententiæ, quam poſtea Concilium Chalcedonenſe facto examine confirmavit, et vim ineluctabilem in eo eſſe, *quod Eccleſia tota ſuſcepit* habita nova quæſtione et diſcuſſione.

 6. Qua-

6. Qualiter Galliæ Antiſtites paſſi ſint cauſſas Epiſcoporum a Synodis Provincialibus avelli, primus occurrit Ingilramus Epiſcopus Metenſis, qui ob crimen ſe ſubtrahere volens cognitioni ſuorum judicium Hadriano P. obtulit Capitula, ut plurimum ex Iſidorianis collecta, ut ſuæ cauſſæ præſidium quæreret. Hæc Capitula apud Sirmondum, Harduinum etc. inſcribuntur Hadriano P., ſed juxta Balluzium, Dupinium, Calmet et melioris notæ Criticos multo veriſimilius Ingilramo inſcribuntur. Hic igitur jam anno 785. his Iſidorianis Epiſtolis uſus eſt.

7. Alii Epiſcopi Galliæ ſub ſcuto *Pallii* a Rom. Pontifice obtenti ſe a Jurisdictione Provincialium Synodorum eximebant, uti Theodulfus Aurelianenſis et Arctadus Nannetenſis.

8. Aldricus Cenomanenſis timens, ne in jus raperetur, ante omnem cauſſæ Cognitionem Gregorii IV. P. Auxilium imploravit. Hic ſtabiliendi per univerſam, Eccleſiam, præcipue per Gallias, novi juris occaſio-

ſionem arripiendam ratus ad univerſi orbis Epiſcopos dedit Epiſtolam, docens, Epiſcoporum judicia, præſertim ſi ſedem Apoſtolicam appellaverint, peragi non poſſe absque interventu authoritatis Epiſcopi Romani, quod ſpeciatim dein de Aldrico vetuit. Tam belle Sardicenſes Canones ex falſis Decretalibus Gregorius interpretatur, idque ad implorationem Gallicani antiſtitis, in nova hac Jurisprudentia ſua quærentis commoda.

9. Rothado Sueſſionenſi Epiſcopo in Synodo depoſito mox alius ſubrogatus eſt, nequidquam obſtante illius ad Apoſtolicam Sedem appellatione. Nicolaus I. vir ad ſuſcipiendas appellationes etiam adverſus Concilia Provincialia promptiſſimus in retinenda, propaganda, et explicanda authoritate ſua non minus felix quam audax ſuſtinet iniquum fuiſſe judicium Synodi Sueſſionenſis, quæ præterquam quod congregata eſſet ſine authoritate Rom. Pontificis, *quod nulli fas eſt*, inquit, Epiſcopum damnaverat appellantem ad Sedem Apoſtolicam. Ut vero Epiſcopos Gallicanos induceret ad reſtitutionem Rothadi, eis aperit vaſtiſſimum campum im-

punitatis, privilegia nempe Eccleſiæ Romanæ, antiqua quidem, ſi ſuperis placet, dein pluribus ſeculis deperdita, noviter bonis avibus recuperata, id eſt, jus appellandi in omnibus cauſſis. *Privilegia*, ait, *Sedis Apoſtolicæ tegmina ſunt, ut ita dicamus, totius Eccleſiæ Catholicæ: privilegia, inquam hujus Eccleſiæ munimina ſunt circa omnes impetus pravitatum. Nam quod Rothado hodie contigit, unde ſcitis, quod cras cuilibet non eveniat veſtrum? — — — — quod ſi contigerit, ut verbis utamur propheticis, ad cujus, rogo, confugietis auxilium?*

Nota.

Febronius hic quidem in cauſſa depoſitionis Epiſcoporum a Concilio Nicæno, Antiocheno etc. orditur. At tom. 3. tit. 3. §. 2. ſcribit, jam ante Nicænum hanc conſuetudinem in Conciliis deponendi Epiſcopos receptam fuiſſe: attamen inter exempla, quæ affert, alii erant ſolum Presbyteri, de quibus hic non agitur, ſed ſolummodo de Epiſcopis, alii manifeſti hæretici, Schiſmatici, lapſi:

lapſi: et ſi rem expendere vellemus, ubique vel conſenſus, vel authoritas Rom. Pontificis etiam interceſſit. Novatianus ab ipſo Cornelio P. fuit depoſitus: depoſitionem Pauli Samoſateni manifeſti hæretici Patres per Epiſtolam Synodicam ad Dyoniſium P. detulerunt, qui eam confirmavit: ſententiam Labeſitani Concilii in privatum hæreticum Fabianus P. confirmavit teſte Cypriano Epiſt. 55. Cauſſa lapſorum a S. Cypriano jam prius ad Sedem Romanam delata, atque quid hac in re agendum, deciſum fuit. Pariter quod in cauſſa Baſilidis et Martialis ſtatutum erat, Romana Sedes confirmavit. Omnia igitur hæc exempla potius contra Febronium pugnant.

Ne tamen poſt Concilium Nicænum Febronius tot Conciliorum Canonibus adductis cuipiam imponere valeat, notandum eſt 1. In nullo horum Conciliorum Rom. Pontificem in cauſſa depoſitionis Epiſcoporum excludi, ſed econtra in Concilio Sardicenſi Can. III. IV. VII. appellationem ad Sedem Apoſtolicam expreſſe ſtatutam eſſe. 2. Concilium Antiochenum fuiſſe illegitimum et Arianorum

rum conventum, adeoque per ſe nullius authoritatis, niſi quatenus poſtea ab Eccleſia, præcipue Romana, illius Canones recepti ſunt, vel potius hi Eccleſiæ diſciplinæ conformes erant. Ibi autem Canon XV. aperte contra Athanaſium ab illis Arianis Epiſcopis conflatus eſt, qui ſic habet: *ſi quis Epiſcopus de certis criminibus accuſatus condemnetur ab omnibus Epiſcopis ejusdem Provinciæ, cunctique conſonanter eandem contra eum formam Decreti protulerint, hunc apud alios nullo modo judicari, ſed firmam Concordantium Epiſcoporum Provinciæ manere ſententiam.* Nempe ita Ariani conſpirabant, ut condemnationem Athanaſii confirment, et ejus appellationem eludant: at huic Canoni Antiocheno manifeſte adverſatur Concilium Sardicenſe Can. 4. et 7. ideoque nullius eſt roboris. 3. Eccleſiam Romanam Canones Concilii Conſtantinopolitani I. teſte Innocentio I. Epiſt. ad Cler. Conſtant. et Gregor. M. L. 6. Epiſt. non approbaſſe, nec recepiſſe, niſi primum ſeculo IX. poſt Synodum æcumenicam VIII. ubi depoſitio Epiſcoporum inter cauſſas reſervatas jam numera-

ra-

rabatur. 4. Concilium Calcedonenſe objecto Can. 9. nequidquam de depoſitione Epiſcoporum agit, ſed ſolum prohibet, ne Clericus habens negotium adverſus Clericum vel Epiſcopum, *ad ſecularia percurrat judicia*, ſed apud Epiſcopum, Synodum Provinciæ vel Primatum judicetur. Hic non de quibusve cauſſis Clericorum ſed de depoſitione Epiſcoporum ſermo eſt. 5. Neque Concilia Africana de depoſitione Epiſcoporum præciſe quidquam ſtatuunt, ſed ſolum ne ad ſecularia judicia quis tranſeat, item de ordine judiciorum ſervando. Interim Concilia Africana particularia erant, nullamque novam diſciplinam in Eccleſiam potuerunt introducere. Dum autem prohibent, ad judicia transmarina convolare, ſciendum, Canones Sardicenſes Africanis aliquamdiu ignotos fuiſſe, de quo ſuo loco. Genuini igitur Canones in hanc rem ſunt, qui a Conciliis conſentiente et confirmante Rom. Pontifice conditi, et a tota Eccleſia recepti ſunt, non Canones intruſi, ab univerſa Eccleſia non recepti, vel a Pontificibus omnino reprobati. Ex his jam perſpicies, Febronium multa allegaſſe, et parum, aut nihil probaſſe.

Econtra monumenta antiquitatis proferemus, quibus oſtenditur, depoſitionem Epiſcoporum ſemper ad Rom. Pontificem pertinuiſſe ante omnes falſas decretales. Et quidem certum eſt, quod Concilium Sardicenſe in hac cauſſa ratam habeat adpellationem a Concilio ad Sedem Apoſtolicam. Ita Athanaſius in Concilio Tyrienſi depoſitus Sedem Apoſtolicam appellavit: quomodo autem appellare potuiſſet, ſi cauſſa depoſitionis nullatenus ad Papam, ſed privative ad Concilium Provinciale pertinuiſſet, hujusque ſententia tota res confecta fuiſſet? Athanaſius autem non tantum appellavit, ſed et Julius I. P. adpellationem admiſit, imo ejus depoſitionem ſine ſuo præſcitu et conſenſu nec concludendam fuiſſe edixit, ſcribens Euſebianis: *an ignoratis hanc eſſe conſuetudinem, ut primum nobis ſcribatur, et hinc quod juſtum eſt, decernatur?* notabis, Julium hæc ſcripſiſſe et conſuetudinem allegaſſe jam ante Concilium Sardicenſe, quippe ſcripſit ad Euſebianos anno 342. et Concilium Sardicenſe celebratum fuit anno 347. quod hic Julius *conſuetudinem*, Socrates hiſt. Eccleſ. lib. 2. C. 17.

C. 17. *Canonem Eccleſiaſticum* vocat. Sozomenus vero L. 3. C. 8. de Julio P. ait: *quoniam propter Sedis dignitatem omnium cura ad ipſum ſpectabat, ſuam cuique Eccleſiam reſtituit*, nempe Athanaſio et aliis Epiſcopis depoſitis. Dein Socrates et Sozomenus loc. cit. dicunt, Synodum Antiochenam, in qua Athanaſius iterum depoſitus fuit, illegitimam fuiſſe, quia Julius P. non vocatus fuit, nec conſenſit, dum lege Eccleſiaſtica *pro irritis habentur, quæ præter ſententiam Rom. Pontificis fuerint geſta.* Pari modo loquitur Epiphanius relatus a Caſſiodoro lib 4. Cap. 9. irritam eſſe Synodum Antiochenam, quia *neque Julius interfuit maximæ Romæ Præſul, neque in locum ſuum aliquem deſtinavit, cum utique regula Eccleſiaſtica jubeat, non oportere præter ſententiam Rom. Pontificis Concilia celebrari.* Hinc patet, quod Julius Papa depoſitionem Epiſcoporum ad ſe pertinere, vel ſaltem ſine ſuo conſenſu perficiendam non fuiſſe judicaverit, hocque *conſuedinem*, ut ait, vel *Canonem Eccleſiaſticum*, ut interpretatur Socrates, exegiſſe, quæ Conſuetudo vel Canon in Primatu Petri fun-

da-

datur, uti innuit Sozomenus. Hoc unicum exemplum antiquitate tam celebre, et teſtimoniis clarum præ omnibus aliis ſufficere poſſet.

Ne autem Febronius hoc teſtimonio ſe convictum fateri debeat, tom. II. et IV. varia effugia quærit, cauſſam Athanaſii in Sardicenſi Concilio demum perfectam fuiſſe, ipſos Euſebianos a Julio P. Synodum petiiſſe, et ejus judicio rem detuliſſe, ideoque eos non potuiſſe amplius in hac re alia concilia celebrare, *conſuetudinem*, quam allegat Julius, de ſola Alexandrina Eccleſia intelligendam eſſe, quia a Marco diſcipulo Petri fundata, et ſic Romanæ confœderata fuit, Socratem et Sozomenum in eo falſos eſſe, quod conſuetudinem hanc de univerſa Eccleſia interpretati ſint. Verum hæc omnia inania ſunt, et extra viam. *Ad* 1. Hic quæſtio uon eſt de effectiva reſtitutione Athanaſii, ſed de jure depoſitionis, quam ad ſe pertinere, neque Concilium ſine ejus conſenſu decernere potuiſſe, dixit Julius P. utique Athanaſius ante Concilium Sardicenſe Romam appellavit, a Julio abſolutus, et Sedi ſuæ reſtitutus eſt; uter-

uterque ergo cenſuit, hoc jus ad Sedem Romanam pertinere. Athanaſius exin rurſum ab Arianis rejectus eſt, et tandem in Concilio Sardicenſi reſtitutus. Violentia ergo Arianorum poſterior non probat, illegitimum fuiſſe præcedens judicium Rom. Pontificis, quod et effectum habuit. Dein Concilium Sardicenſe præſidente Legato Pontificio celebratum fuit, et a Julio P. confirmatum, ideoque et reſtitutio ſine authoritate Rom. Pontificis peracta, cauſſæque finis impoſitus non fuit. Probe etiam notandum, quod jus hoc a Julio vindicatum, in Concilio Sardic. nequaquam contradictum, ſed potius appellatio rata habita fuerit. *Ad* 2. Athanaſius appellavit, et Julius cauſſam ad ſe traxit, antequam Euſebiani Synodum pro cauſſa decidenda a Julio petiiſſent, quod manifeſtum eſt ex Epiſt. Julii P. ad Epiſcopos Antiochenos. *Nam qui a vobis ad nos miſſi ſunt, cum non poſſent Presbyteris Athanaſii reſiſtere, ſed in omnibus refutarentur, atque convincerentur, ipſimet a nobis id poſtularunt, ut Synodus indiceretur, literæque ad Athanaſium Epiſcopum Alexan-*

driam, nec non ad Euſebianos mitterentur etc. igitur cauſſa depoſitionis, antequam Euſebiani Synodum petierunt, a Julio P. jam aſſummi et tractari cæpta fuit, utique non *ex arbitrio* partium, ſed tanquam *judice.* Et Socrates lib. 2. Cap. 11. ait: *Euſebius vero cum, quæ voluerat, perfeciſſet, Legationem miſit ad Julium Rom. Epiſcopum rogans, ut cauſſæ Athanaſii ipſe judex eſſe vellet, et cognitionem negotii ad ſe traheret.* Et Sozomenus lib. 3. C. 7. ait, Julium ſingulis ſuam Eccleſiam reſtituiſſe, quia *per Sedis dignitatem cura omnium ad ipſum ſpectaret.* Neque ideo Concilium Antiochenum irritum fuit, quia Euſebiani rem Julio jam detulerunt, atque Romam venire promiſerunt, ſed quia, ut aiunt citati authores, in cauſſa gravioris momenti irrita ſunt, quæ absque ſententia Rom. Pontificis fuerint geſta. Id ipſum ad Conventum Antiochenum, teſte Sozomeno lib. 3. Cap. 19. ſcripſit Julius Papa: *legem eſſe ad Sacerdotii dignitatem ſpectantem, quæ pronuntiat acta illa irrita eſſe, quæ præter ſententiam Epiſcopi Romani conſtituuntur. Eadem autem, quæ Tyri et in Ma-*

re-

reoto adverſus Athanaſium decernebantur, iniqua eſſe. An ignari eſtis, urget Pontifex, hanc conſuetudinem eſſe, ut primum nobis ſcribatur, ut hinc, quod juſtum eſt, definiri poſſit? quapropter ſi iſthic bujusmodi ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, ad noſtram Eccleſiam deferri debuit. Rationem addit. *Quod Epiſcopi eſſent, et non vulgares Eccleſiæ, quæ iſta patiebantur.* En! quæ etiam in aliis Conciliis *Tyri* et in *Mareote*, antequam Euſebiani Romam venire promiſerant, vel Judicium Papæ detulerunt, geſta ſunt, iniqua et irrita pronuntiantur, non autem alia ratione, quam quod præter ſententiam et inconſulto Pontifice ſuſcipiebantur. *Ad* 3. Vocem *conſuetudinem*, qua Julius utitur, ad ſolam Eccleſiam Alexandrinam trahi debere, nulla omnino ratio eſt, et gratis fingitur: etiam Antiochena Eccleſia a Petro fundata, Romanæ confœderata, et ut ait Gregorius M., ſoror eſt; nihil inde plus juris pro Rom. Pontifice eruitur. Certe Socrates, Sozomenus et Epiphanius, qui hanc rem enarrant, nihil de hac confœderatione, aut ſpeciali hac ratione meminerunt, ſed

id univerſaliter intelligunt, et potius ad Primatum Petri referunt. Julius quoque ait, non de ſolo Epiſcopo Alexandrino, ſed de omnibus Epiſcopis, *qui patiebantur*, *oportuiſſe*, *ut ſcribatur. Ad* 4. Non ſufficit dicere, Socratem, Sozomenum, Epiphanium in hoc falſos fuiſſe, ſed contra tam antiqua teſtimonia etiam falſitas rite probari debuiſſet. Vel ubi exiſtit Canon, qui hanc *conſuetudinem* aut *legem* de ſola Eccleſia Alexandrina intelligi vult? hanc *conſuetudinem* ſeu *legem* non falſam, neque pro ſola *Alexandrina*, ſed univerſa Eccleſia intelligendam eſſe, conſtat ex Epiſtola, quam Patres in Synodo Alexandrina, cui interfuit S. Athanaſius, congregati ſcripſerunt ad Felicem P.; *quod nequaquam vobis inconſultis agere præſumimus, Canonibus quippe jubentibus, absque Romano de majoribus cauſſis nihil debere decernere Pontifice. — — — — Nam ſcimus in Nicæna magna Synodo* 318. *Epiſcoporum ab omnibus concorditer eſſe roboratum, non debere absque Romani Pontificis ſententia concilia celebrari, nec Epiſcopos damnari.* Et inferius: *nam fuit ſemper veſtræ ſanctæ et*

Apo-

Apoſtolicæ Sedi licentia injuſte damnatos, vel excommunicatos, poteſtative ſua authoritate reſtituere, et ſua eis omnia reddere: et illos, qui eos condemnaverunt, Apoſtolico punire privilegio, ſicut etiam noſtris, et anterioribus cognovimus actum temporibus. Vides hic *reſervationem cauſſarum majorum*, et ſpeciatim *depoſitionis* Epiſcoporum, *legem* generalem eſſe, quæ in Concilio Nicæno *roborata* dicitur; hoc ſenſu etiam Innocentius I. ad Victricium Rothomag. ſcripſit, *ſine judicio Romanæ Eccleſiæ Epiſcoporum jurgium non terminetur ſecundum Synodum Nicænam.* At pergamus. Teſte S. Athanaſio lib. de Synod. Aſclepas Epiſcopus Gazenſis in Palæſtina inauditus depoſitus, atque ad Julium Papam appellans, per eum Sedi ſuæ reſtitutus eſt.

S. Auguſtinus Epiſt. 162. Secundum Numidiæ Primatem aliosque Numidiæ Epiſcopos increpavit, quod depoſito Cæciliano Carthaginenſi Epiſcopo, Majorinum ordinaſſent, *antequam hæc damnatio confirmaretur per Romanam Eccleſiam.*

Monente S. Cypriano Stephanus P. Marcianum Arelatenſem depoſuit. Quæ contra hanc depoſitionem Febronius tom. IV. part. 2, Diſſert. 8. Cap. 2. in medium profert, iis inſulſius nihil eſſe poteſt, vel magis contradictorium. Lugdunenſis Epiſcopus, ait, cum Collegis ſuis, dum Marcianus alterius Provinciæ, nempe Narbonenſis eſſet, Stephanum et Cyprianum convenerunt. At quare non Narbonenſem Marciani Metropolitalitanum cum ſua Synodo convenerunt, ſi depoſitio ad hanc ſpectabat? et quare Cyprianus non ipſe manum admovit, ſed rem ad Papam detulit, ad quem non pertinet? dein ex verbis Cypriani: *Marcianus ſe Novatiano conjungens — — — — ſententiam non dicat, ſed accipiat, — — — — cum ipſe ſit ab univerſis Sacerdotibus judicatus*, Febronius concludit, Marcianum jam fuiſſe ab Epiſcopis damnatum, nec a Papa amplius judicandum. Ad quid ergo ſententia Papæ expetitur? dein quæro, utrum tantum in Perſona Novatiani, cujus hæreſin ſequebatur, ſit damnatus, id eſt, habitus ſolum ut hæreticus propter notoriam ejus hæreſin? ſed hoc ad

ad formalem depoſitionem non ſufficit, ſed etiam in ſenſu Febronii in Synodo Provinciali adhuc judicari debet: vel tale judicium revera in Synodo congregata jam præceſſit? quare ergo Synodus eum non depoſuit, ſi hoc ad eam pertinebat? revera nullum tale judicium præceſſiſſe, ex iisdem Cypriani ad Stephanum litteris manifeſtum eſt: *oportet te facere pleniſſimas litteras ad Coepiſcopos noſtros in Galliis conſtitutos, ne ultra Marcianum Collegio noſtro inſultare patiantur, NB. quod necdum videatur a nobis abſtentus.* Poſtea contradicit ſibi Febronius, fingens, tale judicium Epiſcopale ſucceſſiſſe, et veriſimillimum eſſe, totum Marciani negotium tandem in Gallicana Synodo terminatum eſſe, atque Papam ſolum monere debuiſſe, ut abſtineatur, a Marciano, et alius in ejus locum eligatur. At oſtendat Febronius hanc Synodum: et ne diutius lectorem moremur, clariſſima ſunt verba Cypriani ad Stephanum P. ſecundum textum ipſius Febronii: *dirigantur in Provinciam, id eſt, ad Coepiſcopos in Galliis conſtitutos, et ad plebem Arelate conſiſtentem a te literæ, quibus abſtento Marciano,*

 alius

alius in locum ejus ſubſtituatur. Si ad Epiſcopos et plebem litteræ dirigendæ erant, NB. *quibus* abſtentus ſit Marcianus: ergo ab Epiſcopis nondum erat judicatus, nec ab ejus communione receſſerant: ſi in vim harum litterarum alius erat ſubſtituendus: ergo nondum depoſitus erat. Unde totum negotium in vim harum litterarum, et Decreto Pontificis perficiendum erat, quidquid dein ſit, an hæc ſententia Pontificia in Synodo Provinciali, vel aliter *executioni* data fuerit. Tædet talibus minutiis tempus terere.

Damaſus P. Timotheum Epiſcopum Berytenſem, alias Antiocheno Patriarchæ ſubjectum depoſuit: et dum Decretum Pontificium vel ſuppreſſum, vel ſtatim executioni datum non fuit, orientales rurſum a Papa ſententiam petierunt. Reſcripſit Damaſus: *quid igitur depoſitionem Timothèi a me denuo poſtulatis, qui et hic judicio Sedis Apoſtolicæ, præſente etiam Petro Alexandrinæ urbis Epiſcopo depoſitus eſt una cum Magiſtro ſuo Appollinare.*

Cœ-

Cœleſtinus P. in Neſtorium ſententiam depoſitionis pronuntiavit, conſtituto in hunc finem Cyrillo Legato Apoſtolico, quæ dein a Concilio Epheſino executioni data fuit. Ad præcludenda omnia effugia vid. de hoc ſupra Cap. 2. §. 9. in Not.

S. Leo Dioſcorum damnavit, et dejecit teſte S. Gelaſio P. Epiſt. 13. ad Epiſcop. Dardaniæ. *Dioſcorum ſecundæ Sedis Præſulem ſua authoritate damnavit, et impiam Synodum non conſentiendo ac pro veritate --- ſola* decrevit. (Romana Eccleſia) *ſubmovit.* Dein Legati S. Leonis in Concilio Chalcedon. dixerunt: *ſanctus et Beatiſſimus Papa, Caput univerſalis Eccleſiæ Leo per nos Vicarios ſuos, ſancto Synodo conſentiente, Petri Apoſtoli præditus dignitate – – – – Epiſcopali eum* (Dioſcorum) *dignitate nudavit, et ab omni Sacerdotali opere fecit extorrem.* S. Leo P. igitur eum depoſuit, et Concilii judicium non fuit ultimatum, ſed aſſenſus tantum, quidquid torquendo et retorquendo dicat Febronius. Verba ad litteram et oculum ſunt clariſſima.

Agapitus P. Antimum a Sede Conſtantinopolitana depoſuit. Theodorus P. Paulum Monothelitam ab eadem Sede disjecit teſte Martino I. P. Sic et Gregorius M., aliique Pontifices plures Epiſcopos ſua authoritate depoſuerunt.

Ex his jam patet, Rom. Pontifices tum ante, tum poſt Concilium Nicænum in depoſitionibus Epiſcoporum ſuam authoritatem exercuiſſe, adeoque falſum eſſe, quod in vim falſarum Decretalium hoc jus ad ſe traxerint.

Febronius dum omnia negare non poteſt, prælucente Dupinio Magiſtro ſuo, diſtinctiunculis et exceptionibus utitur: Rom. Pontifici aliquid *Privilegii* collatum fuiſſe, quod ex poſitivis legibus ei non competebat: in plerisque cauſſis actum eſſe *de fide*, inſolitos ejusmodi caſus extra ordinem contingentes legem communem non tollere. Denique tom. 3. tit. 3. §. 2. multos enumerat Epiſcopos in Conciliis Provincialibus depoſitos.

Ergo

Ergo *Privilegium* eſt conceſſum Pontifici quod Julius I. jam ante Concilium Sardicenſe *conſuetudinem*, alii veteres ſcriptores *Canonem* et *regulam Eccleſiaſticam* vocant, atque in *cura univerſali* et *Sedis dignitate*, ideoque in Primatu fundant? Privilegio Epiſcoporum non indigebat, qui teſte Nicolao I. *privilegia ſua per Petrum a Chriſto conſecutus eſt.* Et Bonifacius I. Epiſt. ad Epiſcop. Theſſal. teſte Luca Holſtenio et Chriſtiano Lupo ait: *Nicæna Synodus non aliquid auſa eſt ſupra eam* (Eccleſiam Romanam) *conſtituere, cum viderit, nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri: Omnia denique noverat Domini ſermone conceſſa.* Quæcunque antiquitas et Concilia agnoſcebant, Rom. Pontifici ex jure Primatus competere, hincque obſervandum eſſe ſtatuebant, Febronius mox Privilegium ab Eccleſia conceſſum deprædicat; attamen ex ſuo Syſtemate ſic eum loqui oportebat, nempe præſupponendo, vel nullum eſſe Primatum ex jure divino, vel eum ſaltem nullam Jurisdictionem importare. Quidquid igitur habet Pontifex, non ex legibus poſitivis Eccleſiæ, ſed divino jure habet.

bet. Ad alterum dico, non agi hic de cauſſa depoſitionis, ſed de jure. Dein Febronius vult utique, etiam cauſſas fidei ad Synodos Provinciales pertinere: cur ergo Epiſcopi Martianum manifeſtum Novatianum, Neſtorium manifeſtum hæreticum, Timotheum Apollinariſtam non depoſuerunt? cur in crimine aperto deſiderabatur adhuc judicium Pontificis? *Ad* 3. Quæro: quo jure illi caſus extra ordinem fiebant? an jure intrinſeco Primatus? igitur Pontifex vi Primatus habet jus deponendi Epiſcopos. Vel jure devoluto ab Eccleſia et Epiſcopis: igitur ſanctiſſimi illi Pontifices et tota Eccleſia decepti fuere, quando illi propria et Apoſtolica authoritate in hisce judiciis ſe agere profitebantur, neque Eccleſia et Epiſcopi unquam contradixerunt, ſed tale judicium tanquam ab authoritate D. Petri et Primatus profectum agnoverunt. Num *extra ordinem* contingebat, quando Patres in Synodo Alexandrina dicebant, *non debere Epiſcopos absque Rom. Pontificis ſententia damnari*, et illi *ſemper licentiam fuiſſe, injuſte damnatos poteſtative ſua authoritate reſtituere?* quando Legati

Leo-

Leonis in publica Synodo generali pronuntiarunt: *Leo Petri Apoſtoli præditus dignitate Dioſcorum Epiſcopali dignitate nudavit?* talia in publicis, et a publicis Conciliis proferri, nemine contradicente, *ad caſus extra ordinem contingentes* et *inſolitos* pertinere nemo ſomniaverit.

Tandem ſi multæ depoſitiones Epiſcoporum in Conciliis factæ ſunt, quid inde lucratur Febronius? ergo Pontifices nullum depoſuerunt? ſed hoc falſum eſt. Vel ſaltem non habent jus deponendi? et tamen hoc publice etiam coram Conciliis propria authoritate exercuerunt, nemine reclamante tam in orientali quam occidentali Eccleſia: igitur jus illis contradici non poteſt. Vel tandem privative hoc jus ad Rom. Pontificem non pertinet. At oſtendere debuiſſet Febronius, omnes illas depoſitiones in Synodis ſine juſſu, præſcitu, aut conſenſu Rom. Pontificis factas, neque poſtea ab eo confirmatas, vel approbatas fuiſſe. Nam hoc jus privative, vel ſaltem ad hoc ſuum conſenſum prætendunt Julius I. Innocentius I. Damaſus Epiſt. ad Stephan. et Epiſcop. Afric.

Afric. Leo M. Gelaſius, Vigilius etc. quorum teſtimonia aliunde nota ſunt, et jam alibi produximus. Adde teſtimonia Scriptorum et Patrum ſupra allata.

Quidquid ſit, ſaltem hoc inde conficitur, Rom. Pontifices tum ante, tum poſt Concilium Nicænum depoſuiſſe Epiſcopos, vel eorum depoſitiones ratas habuiſſe et confirmaſſe, vel etiam retractaſſe, et dum nulla lex poſitiva exſtet, quæ illis hoc jus attribuerit, conſequens eſt, illud Primatui divino inexiſtere, falſas Iſidori Decretales antecedere.

Interim Iſidorus nihilominus *falſarius* et *impoſtor* audit, quia in hac cauſſa multas Decretales in favorem Pontificum finxit. Verum eſt, Iſidorus erravit. At fors decipere noluit, ſed ipſe falſis inſcriptionibus deceptus fuit, quod ſuo ævo ex defectu Critices aliis quoque contigit. Attamen iſta non attenduntur. De obſcuranda vel eliminanda Rom. Pontificum Poteſtate agitur: obſtat Iſidorus medii ævi Scriptor: hic falſi ſive

ſua,

ſua, ſive aliena culpa convincitur: igitur falſarius ſive impoſtor nominandus eſt: hoc magnum pondus et impreſſionem affert, in ſuſpicionem adducendi totam Pontificis Poteſtatem. Modeſtius de Iſidoro ſentire, hoc ævo nefas eſt. Neque mihi hunc virum defendere ullatenus mens eſt; quippe quamvis fors malitia, errore tamem non vacat. Hoc tamen repeto, quod et ipſi adverſarii fatentur, et Petrus de Marca contra Blondellum affirmat, iſtas Decretales, paucis exceptis, non in ſubſtantia et reipſâ, ſed ſolum nomine, quo inſcribuntur, fictas eſſe, imo ſaltem ex ſcriptoribus quarti et quinti ſeculi deſumptas fuiſſe. Neque adhuc certo conſtat, pauca illa excepta omnino et quoad ſubſtantiam conficta fuiſſe, cum multa ſcripta veterum interierunt, vel ſaltem ad nos nondum pervenerunt; unde ſequitur, illas Decretales ut plurimum ſaltem teſtari de diſciplina quarti et quinti ſeculi, ideoque quæ iisdem hodie innititur, eo ipſo non ſtatim novam aut falſam eſſe. Ut quid ergo falſitates, impoſturæ, uſurpationes continuo jactantur? Confer. Cap. III. §. 9. in Not. adde, depoſitiones Epi-

Epoiſcoporum ſupra allatas, et a Rom. Pontificibus factas Iſidori Decretales longe præceſſiſſe, et iisdem neutiquam inniti. Ad querelas magnorum virorum, ut ait Febronius, alibi reſpondebimus. Cogita interim violentias, impoſturas et injuſtitias Synodorum Provincialium in Athanaſium, Flavianum, Joannem Chryſoſtomum etc. etc. exercitas, queis malis per reſervationem via occluſa fuit.

Ad 1. *et* 2. Centies dicam: Monarchia Eccleſiæ Decretalibus Iſidori neque innititur, neque inde probatur. Canones Sardicenſes non quidem *reſervationem* cauſſarum Epiſcopalium, verum nec ſimplicem *provocationis* ſpeciem, uti fingitur, ſed *jus anticipatum* in Rom. Pontifice ſupponunt, ac probant, de quo, ſuo loco. Conformiter ad hoc jus anticipatum reſervatio dein aliis de cauſſis introducta fuit, quas Cap. III. §. 9. et hoc Capite ſæpe retulimus.

Innocentium III., quem alibi *audacem Juriſperitum* vocat Febronius, hic quodamodo excuſare vult, tanquam ab Iſidoro innocenter deceptum, ſed ipſum cum aliis Pontificibus vellicat, quod falſum Syſtema

ra-

rationibus *colorare* quæſierint. Id *colorari* debet, quod alias nulla firma ratione ſubſiſtere dignoſcitur: Pontifices ergo pro ſuo infirmo ſyſtemate rationes quærere debebant, non habebant. Anne hoc dignum de tot, tantisque Pontificibus judicium eſt? igitur vel ignari, vel deceptores fuerunt.

Ad 3. Quæ temeritas, Decreta tridentini ſuſpecta reddere, et correctioni ſubmittere? quid amplius in Eccleſia firmum, ſanctumve ſit, ſi Decreta Concilii æcumenici tam facile explodi valeant? quicunque acta Concilii Tridentini attentius legerit, Patres et theologos inibi exiſtentes non ſolis Iſidori Decretalibus, ſed etiam ſtudio veteris diſciplinæ, traditione et Ss. Patrum ſcriptis optime imbutos fuiſſe, facile advertet, quippe proferentes de Theſauris ſuis nova et vetera. Neque Pontifex vel aula Romana, ſed ipſi Epiſcopi hoc Decretum et reſervationem petierunt, atque per majora ſuffragia concluſerunt, uti multis ennarrat Pallavicinus. Hinc pariter tria obſervanda oppono. 1. Reſervatio depoſitionis ex hactenus dictis neque divino Primatui, nec praxi Eccleſiæ

adverſatur, nec etiam a jure communi expreſſe excluditur. 2. Jus commune circa hoc, utpote in materia diſciplinæ, variabile eſt, atque in Concilio generali juſte mutari potuit: hæc autem mutatio non in vim falſarum Decretalium, ſed aliis de cauſſis facta fuit: imo ſi id etiam verum eſſet, mutatio nihilominus valide ſubſiſteret, neque Concilium inde emendationi ſubjaceret, quia Concilium generale jus et Poteſtatem habet, talem mutationem inducendi, et ſufficit, eam Concilio neceſſariam, vel utilem viſam fuiſſe, quibuscunque dein rationibus innixum fuerit, quippe Judicium Concilii de utilitate vel neceſſitate in materia diſciplinæ omnes alias rationes ſupplet. 3. Galli maxime reformationem clamabant, urgebantque, volentes alios reformari, ipſi reformationem non admittebant, nec Decreta reformationis recipiebant ſub prætextu ſuarum libertatum. Epiſcopi quidem ſæpius et inſtanter petebant receptionem Tridentini *quoad Decreta reformationis*, utpote ſanctiſſima et perutilia: obſtabant Parlamentum et Proceres, quibus interdicebantur per Con-

ci-

cilium Commendæ, Beneficia Eccleſiaſtica, aliique abuſus; hinc Cardinalis Oſſatus libere edixit, tantum duo in Gallia eſſe hominum genera, quibus Tridentinum diſpliceret, primo hæreticos, qui ab omni Concilio abhorrent, dein potentiores, dum tamen nihil in eo ſit, quod officeret *Juribus regiis* vel *Eccleſiæ Gallicanæ, niſi quis fortaſſe crederet, Simonias, aliaque vitia et corruptelas eſſe Eccleſiæ Gallicanæ privilegia.* Pluribus hic ſuperſedeo. Cæterum videbimus mox infra, Decretum Tridentini de reſervatione depoſitionis ſtatutis Eccleſiæ Gallicanæ neutiquam contrarium, nec novum fuiſſe, hinc oratoribus ſeſe opponendi cauſſam non fuiſſe.

Ad 4. *et* 5. Dum Nicolaus I. cit. a Petro de Marca Epiſt. 42. ad Epiſcop. Galliæ ait: *nunquam omnino præter ſcientiam noſtram deponi debuit, quia ſacra ſtatuta, et veneranda Decreta Epiſcoporum cauſſas, utpote majora negotia noſtræ definiendas cenſuræ mandarunt*, unde probat de Marca, Nicolaum P. *per ſtatuta et Decreta veneranda* intelligere Iſidori Decretales? num præter has non ſunt alia genuina et certa ſtatuta? an

non potuit reſpicere illa Decreta, quorum mentionem jam faciunt Julius I. Epiſt. ad Antiochen. Epiſcop. Damaſus Epiſt. ad Stephan. et Epiſcop. African. Innocentius I. Epiſt. ad Victric. Rothomag. S. Leo Epiſt. 12. item Epiſt. 5. et 6. Sixtus. III. Epiſt. 8. Vigilius Epiſt. 7. Pariter dum Nicolaus P. etiam exiſtimavit, nullam Synodum absque authoritate Rom. Pontificis celebrandam eſſe inprimis id non de quibusvis Synodis Provincialibus, et in quibus ordinariæ Provinciarum Eccleſiaſticæ cauſſæ tractari ſolebant, intelligendum eſſe certum eſt; quippe tum ante, tum poſt Nicolaum utique Synodi Provinciales absque conſenſu et authoritate Papæ celebrabantur, ſed ſolum de iis Synodis, in quibus majora negotia tractantur, de quibus ad Apoſtolicam Sedem relatio fieri debebat, ne illa ſine hujus authoritate definiantur: quoad prohibitionem autem harum Synodorum Nicolaus P. etiam præ oculis habere non debuit falſas Decretales, ſed genuina acta, Decreta et teſtimonia, ep. Julii I. qui ideo reprobavit Synodum Antiochenam, quod depoſuerit Athanaſium, de

de quo *prius* ipſi ſcribendum fuiſſet: Synodi Alexandrinæ ſub Athanaſio, ubi Patres ad Felicem P. Liberii Succeſſorem ſcribunt, *nam ſcimus in Nicæna magna Synodo* 318. *Epiſcoporum ab omnibus concorditer eſſe roboratum, non debere absque Romani Pontificis ſententia concilia celebrari, nec Epiſcopos damnari.* Potuit denique præ oculis habere omnia illa ſtatuta et effata, quibus edicitur, depoſitiones, majora negotia et Epiſcoporum jurgia ſine Romanæ Sedis Judicio terminari non debere, de quo etiam antiquiſſimi Scriptores Socrates, Sozomenus et Epiphanius teſtantur. Haud igitur neceſſe habuit Nicolaus P. ficta documenta reſpicere, quando vera et genuina ſuppeterent. Cæterum moderni Pontificiæ Poteſtatis adverſarii Petrum de Marca ſolerter exſcribunt, Diſcipulis tanquam virum magni nominis deprædicant: fuit equidem; attamen non ſemper vera, nec ſemper bene ſcripſit; quippe ſilentio premunt, eundem ſibi ipſi non ubivis, præcipue *ubi de Juris dictione et immunitate Eccleſiaſtica, cæterisque rebus et cauſſis Eccleſiaſticis* agitur, fidem præſtare

velle, dum quæ in his *Romanæ Eccleſiæ doctrinæ contraria ſcripſit*, ipſe publice *damnavit, revocavitque* Barcinone 19. Auguſti anno 1647.

Porro interpretatio verborum Gelaſii ad Epiſcopos Dardaniæ ineptiſſima et Magni Boſſueti ingenio profecto indigna eſt. Quis unquam hæc verba, *ſua authoritate proſtravit, damnavit*, in eo, qui publica authoritate et Poteſtate fungitur, ſic interpretatus eſt, quod fuerit tantum Author damnationis? item quomodo dici poteſt, *vim ineluctabilem in eo ſitam eſſe, quod Eccleſia tota ſuſcepit*, quando claris verbis ſignificatur, ideo *Concilium* authoritatem Sedis Apoſtolicæ fuiſſe *ſecutum*, et *Eccleſiam ejus judicium ſuſcepiſſe, quoniam quod prima Sedes non probaverat, conſtare non potuit?* utique contrarium potius pro ineluctabili vi authoritatis Apoſtolicæ perſpicue eruitur?

Ad 6. Si ita eſt: Sedes Romana et Pontifices de uſurpationibus accuſari non debent, ſed ipſi Galliæ Epiſcopi hujus reſervationis cauſſa extitere: unde igitur conqueri poſſunt?

ſunt? hoc magis comprobatur ex epiſtola Synodica Concilii Tricaſſini ad Nicolaum I. anno 867. quæ ſic habet: *Veſtri Apoſtolatus exoramus magnificam beatitudinem, ut ſapientiſſima indagine conſideratis utriusque partis relatis, more beatiſſimorum Prædeceſſorum veſtrorum, quæ de ſtatu ſacri Pontificalis ordinis ab eis ſtatuta, et inprævaricabili authoritate firmata ſunt, ut immota de cætero maneant mucrone Apoſtolico quorumcunque Metropolitanorum temeraria præſumptione ſuppreſſa; quin etiam reliquorum Epiſcoporum quorumcunque, audaci conniventia penitus ſubmota, privilegia et Decreta ſervari innovata Conſtitutione decernatis, ita ut nec veſtris, nec futuris temporibus præter conſultum Rom. Pontificis de gradu ſuo quilibet Epiſcoporum dejiciatur, ſicut eorundem ſanctorum anteceſſorum veſtrorum multiplicibus Decretis et numeroſis Privilegiis ſtabilitum extat.*

Hic quædam obſervari merentur. 1. Fuerunt in hoc Concilio præſentes omnes fere Galliæ Epiſcopi cum ſex Metropolitanis et ipſo Hincmaro Rhemenſi. 2. Patres volunt,

 Epi-

Epiſcopum deponi non poſſe ſine conſenſu Rom. Pontificis. 3. Hoc jus vel conſuetudinem fuiſſe præcedentium Pontificum imprævaricabili authoritate firmatum. 4. Iſta Decreta petunt *innovari* et *ſervari*. 5. Atque ſupprimi *temerariam præſumptionem* in deponendis Epiſcopis. Ex his patet, Nicolaum Papam non primum in hac cauſſa innovaſſe, uti falſo inſimulat Febronius, dein reſervationem depoſitionis ipſos Galliæ Præſules expetiiſſe, et quidem non tanquam jus novum, ſed in veteribus Decretis et Conſuetudine jam fundatum: cauſſas hujus poſtulationis fuiſſe *temerarias præſumptiones*, et violentias Metropolitanorum quorumdam, non ambitionem Rom. Pontificum. Patet ulterius ex hac Synodo, reſervationem depoſitionis non adverſari libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, uti in tridentino Concilio oratores Galli aſſerebant, neque Galliæ Antiſtites huic reſervationis juri obſtitiſſe, adeoque eorum mentem nequaquam ex Hincmaro interpretandam eſſe, imo potius hujus violentias et repugnantiam in hac Synodo ſugillari.

Ad

Ad 7. Præter Archiepiſcopos et Metropolitanos quot ſimplices Epiſcopos in Gallia numerat Febronius prærogative Pallii decoratos? priores quidem Palium ut plurimum non niſi ad inſtantiam et petitionem Imperatorum ac Regum impetrarunt teſte Barthel Diſſert. de Pallio. Ex poſteriobus ſi qui ſunt, ab uno, alterove actu ſingulari cauſſam univerſalem inducere non valet. Pontifices in reſervationibus propriis juribus, dein neceſſitate vel utilitate Eccleſiæ innixi hiſce adminiculis non egebant. Num Patres Synodi tricaſſinæ ſupra cit. omnes Pallio inſigniti erant? at hi reſervationem depoſitionis *quorumlibet Epiſcoporum* Pontifici non tantum aſſerebant, ſed etiam expoſcebant.

Ad 8. Gregorius IV. cauſſam Aldrici tum ante Synodum ad Sedem Apoſtolicam confugientis, vel poſt Synodum appellantis potuit ad ſe trahere non tantum in vim Decretalium Iſidori, ſed jure ſibi intrinſeco Primatus univerſalis, uti hactenus ſatis dictum fuit. Sic Epiſt. ad Epiſcopos univerſos ait: *non novum aliquid præſenti juſſione præcipimus, — — — cum nulli dubium ſit,*

 quod

quod non ſolum Pontificalis cauſſatio, ſed omnis S. Religionis relatio ad Sedem Apoſtolicam, quaſi ad Caput Eccleſiarum debet referri, et inde normam ſummere, unde ſumpſit exordium, ne Caput inſtitutionis videatur omitti. En! quomodo Papa ſuum jus non in Decretalibus Iſidori, ſed genuinis et iisdem ferme antiquiſſimorum Pontificum verbis uſus, in Primatu Apoſtolico fundaverit. Vides etiam ex reſponſ. ad num. 6. Gallicanos Præſules, Antiquorum Canonum et Diſciplinæ, uti ſæpe ait Febronius, tenaciſſimos hoc jus non tanquam novum in Papa ſuſpexiſſe, ſed tanquam genuinum et numeroſis Decretis ſtabilitum expetiiſſe. Belle igitur Gregorius interpretabatur Canones in ſenſu veterum Pontificum et ipſorum Gallorum antiſtitum. Attameu a vero abeſt, quod Gregorius omnem cauſſæ cognitionem in Synodo excluſerit, cum mox ante relata verba expreſſe dicat: *liceat illi poſt auditionem Primatum Diœceſeos, ſi neceſſe fuerit, nos appellare.* Ceſſet igitur adverſarius cavillari Pontificem.

Ad 9. Si jus Sedem Apoſtolicam appellandi etiam ſolis niteretur Canonibus Sardicen-

cenſibus, anne dignum, honeſtumque foret, ita ludificare: *Privilegia Eccleſiæ Romanæ, antiqua quidem, ſi ſuperis placet, dein pluribus ſeculis deperdita, noviter bonis avibus recuperata?* Num hoc eſt, *vaſtiſſimum Campum impunitatis* Epiſcopis aperire, quando dicitur, *privilegia hujus Eccleſiæ munimina ſunt circa omnes impetus pravitatum*, ſi ipſa data ſunt contra violentas oppreſſiones Potentiorum erga inferiores? apage ineptias, et iniquiſſimas cavillationes! appellationes cum Nicolao P. neque cæperunt, neque per eas Galliæ Præſules Romanæ Sedi magis ſubjecti ſunt. Quia tamen Nicolaus I. ut acerrimus harum appellationum vindex et Promotor arguitur, hujus rei cauſſam certe ſufficientem, gravemque invenies ſupra in Concilio Tricaſſino Epiſcoporum galliæ, et quæ Cap. III. §. 9. in Not. de Hincmaro ex Chriſtiano Lupo etc. retulimus, quo etiam maxime ſpectat cauſſa Rothadi Sueſſionenſis, videbisque, Epiſcopos extenſionem, et liberum curſum appellationum prius expetiiſſe, quam Nicolaum vindicaſſe.

§. IX.

§. IX.

Erectio novorum Epiſcopatuum nullo expreſſo juris textu, ſed tantum obſervantia Romanæ Sedi reſervatur.

A Metropolitano et Conciliis particularibus Epiſcopatus erigi poſſe, omni jure ſcripto certum eſt. In Tridentino Pontificiæ reſervationi nihil favet: in occidente tamen uſus, authoritate Romanæ Sedis erigendi Epiſcopatus jam diu invaluit; occaſionem dederunt Miſſiones ad extraneos, præſertim poſt falſas Decretales.

1. Antiſtites ſe hodie plerumque ſcribunt, *Dei et Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopos.* Hic mos Seculo XIV. nondum erat uſitatus. In ſenſu D. Gregorii M. Epiſt. 36. Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopi dici poſſunt, quia ex *D. Petri largitate Paſtores ſunt*, item quia juxta Innocentium I. ſolus Apoſtolus Petrus, et ejus ſucceſſores in occidente Eccleſias inſtituerunt. Primi in Gallia hac formula uſi ſunt Norbonenſis anno 1351. et Simon Turonenſis anno 1365., quia, aut ait

Tho-

Thomaſſinus, *authoritas Metropolitanorum dimanavit a Primatu S. Petri ſuper Epiſcopos, Poteſtas vero Epiſcoporum Juris et inſtituti ſit divini.* Illa tamen non crude, ſed de juribus Archiepiſcopali Pallio annexis intelligenda ſunt.

2. Fors utilius foret in hoc priſtinam diſciplinam reducere, dum aliqui queruntur, a Romana Sede non tot erigi novos Epiſcopatus, quot inſtitui poſtularent Populorum ad veram fidem converſiones. Talem accuſationem anno 1762. in Gallia contra Jeſuitas propoſuit Author libelli queſtions propoſées a L'auteur de L'appel à la Raiſon.

NOTA.

Si erectio novorum Epiſcopatuum Romanæ Sedi *obſervantia* reſervatur, peto, a quo tempore extet illa obſervantia Romanæ Sedis novos erigendi Epiſcopatus? certe Petrus multos inſtituit, pariter ejus ſucceſſores, a quibus leguntur ordinationes Epiſcoporum factæ per diverſa loca, prout in vitis ſumm. Pontificum primis quatuor

ſe-

ſeculis diligentiſſime adnotatur, et Innocentius I. Epiſt. ad Epiſcop. Eugub. ait, *manifeſtum eſſe, in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam atque Siciliam et Inſulas interiacentes NB. nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, vel ejus Succeſſores conſtituerunt Sacerdotes.* Hæc igitur obſervantia a temporibus Apoſtolorum ortum ſuum habuit: atque hoc jus divino Primatui neceſſario inexiſtit; nam ſicuti erectio novarum Parochiarum ad Epiſcopum ſpectat: ipſe quippe debet cognoſcere et invigilare, ut omnes Diœceſani verbo Divino et Sacramentis provideantur, ut ubique idonei et ſufficientes ſint animarum Paſtores, ita Primati et Paſtori univerſali neceſſario competit, invigilare et ordinare, quod ad bonum regimen Eccleſiæ et multarum ovium eſt neceſſarium, nempe ut multi inferiores Paſtores ſub uno Rectore Epiſcopo colligantur. Nullo igitur Juris textu ad hoc opus eſt, quod jam a traditione Apoſtolorum deſcendit, officio Paſtoris univerſalis inhæret, et de quo unquam dubitatum fuit.

A

A Metropolotino et Conciliis particularibus Epiſcopatus erigi poſſe, omni jure ſcripto certum eſt, ait Febronius, citans duos textus ex Decreto et Decretalibus. Verum oſtendat id, absque præſcitu, conſenſu vel authoritate Rom. Pontificis fieri poſſe. Scimus, Ss. Bonifacium in Germania, Auguſtinum in Brittannia, aliosque inſtituiſſe Epiſcopatus et Chathedrales Eccleſias, ſed non absque authoritate Apoſtolica.

Ad 1. Dum Febronius jus erigendi novos Epiſcopatus Romanæ Sedi per ſubſequentes falſas Decretales affingere non poſſet, convolat ad titulum *Dei et Apoſtolicæ Sedis gratia*, quo utuntur Epiſcopi, utpote qui adeo antiquus non ſit, et ſolum indicet, eos *D. Petri largitate* Epiſcopos eſſe. Quocunque titulo utantur Epiſcopi, tamen verum eſt, quod dixit Innocentius I. nullum in occidente præter D. Petrum, ejusque ſucceſſores inſtituiſſe Eccleſias, quod etiam de Germania et Brittannia manifeſtum: non igitur ex titulo, ſed ex facto authentico, quod jus præſupponit, res penſenda eſt. Saltus hi ſunt, ſed extra viam. Dein quo jure Febro-

bronius iterum Thomaſſinum invitum, et contra ſuam mentem interpretatur, quando hic ait, *authoritative Metropolitanorum Dimanaſſe a Primatu S. Petri ſuper Epiſcopos*, quod Febronius non crude, ſed *de juribus Pallii* intelligendum eſſe vult: nempe quia hæc verba ipſi non favent, et in Papa nimiam, atque exuberantem authoritatem ſupponunt. At Thomaſſinus indifferenter de omnibus Metropolitanis loquitur; non autem omnes, neque ſemper Pallio donati erant. Et revera jura Primatum et Metropolitarum quid aliud, quam quædam participatio Primatus univerſalis ſunt?

Ad 2. Priſtina Diſciplina, ut audivimus, fuit, ut Epiſcopatus a D. Petro et ejus Succeſſoribus, vel ſaltem horum conſenſu et authoritate inſtituerentur in occidente, et Febronius necquidquam contrarium probavit. Si ergo priſtina Diſciplina reducenda erit, manebit, ut nunc eſt, jus in Rom. Pontifice. Dum igitur in Europa nihil proficit, in Indias et Americas usque excurrit, ibique Jeſuitas exagitat. Hos ſequi non lubet. Interim quicunque in illis partibus vel jam

erecti

erecti ſunt, vel adhuc erigendi Epiſcopatus, authoritatem Apoſtolicam intercedere neceſſe eſt.

Febronius dum cerneret, ſe hoc §. nihil omnino probaſſe, poſterioribus tomis defectum ſupplere voluit. Sic tom. 2. Cap. 4. num. 5. ſpecialiter de hoc iterum differit, ſed mox in titulo graviter imponit, dum ait, *banc obſervantiam in falſis Decretalibus fundatam ſoli Rom. Sedi reſervari*, cum tamen ſuffragante genuina Decretali Innocentii I. ante hunc Pontificem jam nullus oſtendi poteſt, qui in occidente fundarit Epiſcopalem Eccleſiam, præter Romanos Pontifices.

Dein ait Febronius, primis temporibus etiam Cæteros Apoſtolos et Epiſcopos fundaſſe Eccleſias, etiam magnarum Sedium Epiſcopis et Metropolitanis fuiſſe jus, mediante Diœceſium diviſione in diſſitis urbibus, quas difficulter regere poterant, novas Cathedras erigendi, ex poſt hoc jus Conciliis Provincialibus attributum fuiſſe, tandem tacito conſenſu Pontifices ſibi ſolis reſervaſ-

 ſe,

ſe, atque in hoc ſi negligentia ſummæ Sedis intercederet, ſupplendam fore juxta Can. VI. Concilii Sardic. igitur juxta Febronium jus hoc ab Apoſtolis, qui habebant plenitudinem Poteſtatis, primum in magnarum Sedium Epiſcopos, dein ad Concilia deſcendit: cur ergo in maximæ et ſummæ Sedis Epiſcopo, in quo etiam remanſit plenitudo poteſtatis, non amplius et quidem præcellenter exiſtat? Argumenta Febronii ſi ſubſiſtant, quivis Epiſcopus haberet jus, novas Diœceſes et Eccleſias erigendi, inſtituendi, dum tamen antiquiſſimi Canones tam ſevere præcipiant, ut Epiſcopus in ſua Diœceſi permaneat, ne alias Provincias pervadat, aut extra ſuam Diœceſin absque conſcientia Metropolitani ordinationes vel functiones hierarchicas perficiat. Qualiter Epiſcopi tam arctis limitibus ſine exceptione conſtringi potuiſſent, ſi jus habuiſſent, extra ſuam Diœceſin novas Eccleſias erigendi, Epiſcopos in his ordinandi, aliaque perficiendi, quæ in fundando novo Epiſcopatu ſunt neceſſaria? Apoſtolos habuiſſe facultatem fundandi et erigendi Eccleſias, iisque Epiſcopos præficiendi,

et

et revera fundaſſe tales, nemo negat. Id quoque factum eſſe a Diſcipulis Apoſtolorum, pariter aſſentimur; verum hi in hunc finem miſſionem ab Apoſtolis acceperunt, nulli antea certæ Sedi et Eccleſiæ affixi. Sed poſt Apoſtolorum tempora quisnam Epiſcopatus inſtituit, limites determinavit, Epiſcopos conſtituit etc.? De Conciliis Provincialibus id dici non poteſt: nam temporibus perſecutionum, ubi fidelibus publica templa extruere nondum licebat, atque in privatis domibus et cryptis convenire debebant, tales congregationes fieri non poterant, imo necdum Diœceſes in certas Provincias erant diſtributæ: neque de Metropolitanis dici poteſt, quippe hi nondum exiſtebant, exceptis ſolis Patriarchis primævis a D. Petro conſtitutis; Epiſcopi vero, ut dixi certis Civitatibus et ſedibus affigebantur, ubi Prædicationi et Converſioni fidelium debebant incumbere, neque gregem ſuum audebant relinquere, ne lupi rapaces eum invaderent.

Equidem haud dubium eſt, quin illi Epiſcopi quandoque per ſe, vel per ferven-

tes ſuos Clericos excurrerint ad vicina loca prædicando Evangelium, et converſionibus inſiſtendo, ex quo ſi fidelium numerus in tantum excrevit, ut proprio indigerent Epiſcopo ac Paſtore, communicato cum Eccleſia Matrice et Apoſtolica conſilio inde Epiſcopus cum aſſignatione Diœceſeos ordinabatur. Quippe jam ab initio conſuetudo particularium Eccleſiarum introducta fuit, ut iſtæ cum ſua matrice Apoſtolica, qnales ſolum primævæ Patriarchales erant, et unde aliæ ſuam originem habuerunt, non modo communione colligarentur, ſed et tanquam filiæ Matri ſubeſſent. Hoc manifeſte colligitur ex Can. 6. Concilii Nicæni, ubi Patriarchis Apoſtolicis in Eccleſias ſui Patriarchatus nulla nova Poteſtas et Jurisdictio tribuitur, ſed jam præſupponitur, et confirmatur, dum dicitur: *antiqua conſuetudo ſervetur per Aegyptum, Libiam et Pentapolim, ita ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat Poteſtatem etc.* eod. Can. 6. ubi prohibetur, absque ſententia Metropolitani ordinari Epiſcopum, Concilium de hoc loquitur tanquam de re aliunde et certa: *illud*

au-

autem generaliter clarum eſt, quod ſi quis præter ſententiam Metropolitani fuerit factus Epiſcopus, hunc magna Synodus definivit, Epiſcopum eſſe non oportere. Et Concil. Antiochen. Can. 9. ubi ſtatuit, Epiſcopum præter Metropolitanum nihil agere debere, *niſi ea tantum, quæ ad ſuam Diœceſin pertinent,* in hunc finem allegat *antiquam regulam: ſecundum antiquam a Patribus noſtris regulam conſtitutam,* quæ *antiqua regula* de Concilio Nicæno intelligi non poteſt, utpote vix ſedecim annis anteriore, et in quo fere iidem omnes, qui in Antiocheno, Patres ſederant, tum etiam quia hic Canon Antiochenus cum Nicæno non plene convenit, in quo ſolum prohibetur ordinatio Epiſcopi ſine conſenſu Metropolitani, in illo autem generaliter Epiſcopo nihil omnino agere permittitur, niſi quæ ad propriam Diœceſin pertinent.

Ex his ſequitur, jam ante Concilium Nicænum ſaltem antiquam conſuetudinem, vel omnino aliquod præceptum extitiſſe, ne Epiſcopi absque Conſenſu Primatis alios Epiſcopos ordinarent; unde multo minus pro-

 pria

pria authoritate Epiſcopatus novos erigere poterant: quare hoc jus initio ſolis Patriarchis Apoſtolicis competebat; quippe ut ait Thomaſinus part. 2 lib. 1. Cap. 24. etc. Initio Epiſcopi fuere ſine Metropolitanis, donec Chriſtianorum numerus ita augeretur, ut pluribus Epiſcopatibus inſtitutis formari poſſet Provincia quædam Eccleſiaſtica. Poſtea conſtitutis Metropolitis, ſicut ipſis permittebatur neo-electorum Epiſcoporum confirmatio, ſic a conſequenti dum in novo aliquo loco conſtituendus erat Epiſcopus, id eorum authoritate quoque fieri debuit, adjuncto tamen Concilio Provinciali, quia aliorum ſæpe etiam Epiſcoporum intererat, non tantum ubi dividebantur Diœceſes, ſed quando etiam novo Epiſcopatui limites præſcribendi erant.

His conſideratis facile concluditur, jus erigendi et conſtituendi novos Epiſcopatus et Epiſcopos poſt Apoſtolos primitus in ſolis Patriarchis Apoſtolicis permanſiſſe, ab his non invitis, ſed permittentibus, et ordinantibus ad Metropolitanos, et Concilia Provincialia ſucceſſive manaſſe. Num igitur Pa-

tri-

triarchæ hoc jus primitus ſibi debitum non amplius ad ſe revocare potuerunt? an ab hoc jure excludere potes Rom. Pontificem, cui tanquam Rectori et Paſtori univerſalis Eccleſiæ longe ſpecialiori modo debetur? omnes tres primævi Patriarchæ quaſi unam tenent Cathedram Apoſtolicam, quorum Principale Caput Romanus Pontifex eſt: *veteres Patriarchæ tres*, ait S. Gregor. M. l. 5. Epiſt. 60. et lib. 6. Epiſt. 37. *in una, eademque Apoſtolica ſedent Cathedra, et præſident, qui Petri Sedi omnes ſucceſſere, Eccleſiæque ſuæ, quam unam in unitate fidei fundavit Chriſtus, dedit et Caput unum, quod tribus præcipuis trium regiarum urbium præſideret cœtibus, ita ut tres iſtæ Sedes unitatis vinculo necterentur indiviſibili, Eccleſiasque cæteras cum Capite ſtrictiſſime necterent, . quod Caput Divinitus inſtitutum eſt, ut ſit totius vertex unitatis.*

Apoſtoli ergo initio erigebant Epiſcopatus, in quibus ſuos vel Chriſti Domini diſcipulos inſtituebant Epiſcopos: hoc jus dein ob plenitudinem Poteſtatis primario remanſit in Petro, dein in Patriarchis, quorum

 Ec-

Eccleſiæ idcirco matrices vocabantur, utpote per quos cæteræ fidei ſemina et formam receperunt: creſcente tandem undique fidelium numero per diſſitas Provincias, exigente bono Eccleſiæ, jus illud a Patriarchis ad Metropolitanos et Concilia Pronvincialia remiſſum fuit.

Nos igitur non dicimus, erectionem Sedium Epiſcopalium Rom. Pontifici ubique ſoli, et ſemper reſervatam fuiſſe. Sed contendimus, novas Sedes Epiſcopales creare, non eſſe munus inferioris, ſed ſupremæ Hierarchiæ, Concilia Provincialia jus iſtud dilatata religione a primævis Patriarchis recepiſſe, ad quos primitus ſolos pertinebat, inter hos autem Principi et Capiti totius Eccleſiæ quam maxime convenire, a S. Petro, ejusque Succeſſoribus propria authoritate exercitum fuiſſe, dumque ad munus ſupremæ vigilantiæ et curæ pertineat, ab his denuo revocari et reſervari poſſe.

Cum Thomaſſinus cenſura notaretur, quod diceret, Miſſiones ad extraneos oc-

ca-

caſionem dediſſe reſervationi creandi novos Epiſcopatus, qua facultate prius gaudebant Concilia particularia, ex quo ſequeretur, quod Rom. Pontifex ex occaſione tantum, non ex ſe hac Poteſtate gaudeat, vir ingenuus ad n. 4. reſpondit, per verbum *occaſione, non dari Poteſtatem Pontifici, quæ abeſſet, ſed prodi, promique, quæ ineſſet: non ergo eam Poteſtatem a Conciliis Provincialibus vel accepit, vel extorſit Rom. Pontifex, ſed quam ſemper habuerat, ſemper alicubi exercuerat, eam ſuperſedentibus Conciliis Provincialibus cæpit ubique terrarum ſolus exercere.* Notet Febronius hanc reſponſionem Thomaſſini, dum ipſe pariter hoc jus tantum *per occaſionem* Rom. Pontifici acceſſiſſe affirmat.

Cæterum dum ſæpius dixi; jus erigendi novos Epiſcopatus primitus penes ſolos Patriarchas Apoſtolicos extitiſſe, inde non ſequitur, illud ad Primatum Petri non pertinere, quin ad Primatum pertinere inde potius probatur. Quippe hoc Patriarchis competebat ob eminens munus Hierarchicum, curam et ſuperintendentiam in magnas

Provincias: quidquid autem juris et curæ habebant Primævi illi Patriarchæ, a Petro fundatore et authore ſuarum Sedium participabant (nam alia origo monſtrari non poteſt) ergo multo magis ipſe Petrus, Supremus Hierarcha, ob univerſalem regiminis Eccleſiaſtici. curam illud habebat jure intrinſeco Primatus. Quando igitur jus iſtud a Rom. Pontifice et Patriarchis ad Concilia Provincialia tranſmiſſum eſt, his vel ceſſantibus vel abutentibus merito et per ſe iterum eo revertitur, unde originarie provenit; hinc neutiquam, uti Febronius putat, hæc diſciplina invito Pontifice mutari poteſt, dum illud jus in eodem primario et proprie inexiſtat.

Porro privatos Epiſcopos propria authoritate novos inſtituiſſe Epiſcopatus, Febronius nullo convincenti teſtimonio probare poteſt. Exempla, quæ adfert, non ſunt ad rem. S. Photinum a Polycarpo miſſum Eccleſiam Lugdunenſem fundaſſe, nondum certum eſt. Nam etſi verum eſt, quod Polycarpus Miſſionarios miſerit in Galliam ad prædicandum Evangelium, nondum ſequitur,

tur, quod ibidem erexerit ſua authoritate Epiſcopatus et absque interventu Rom. Pontificis: certe huic opinioni contradicit Innocentius I. Epiſt. ad Decent. Eugub. provocans ad ſui ævi communem traditionem, atque jam antea a D. Petro Ss. Lazarum, Maximinum, Martialem, Creſcentium, Saturninum, Trophimum in Galliam miſſos, et Epiſcopos ordinatos fuiſſe, traditur. Dein Polycarpus non erat privatus Epiſcopus, de quibus modo loquimur, ſed totius Aſiæ Primas, quippe Sedes Conſtantinopolitana in Patriarchatum nondum erecta erat. Idem dicimus de S. Gregorio Thaumaturgo; quippe aliud eſt, præcones mittere, ad prædicandum Evangelium, aliud in locis, ubi fides plantata eſt, Epiſcopatus erigere, quod dein certe legali authoritate factum fuit, ſecus hoc Febronius non ſimpliciter aſſerere, ſed etiam probare deberet. Ipſi Gregorio in propria Diœceſi multa meſſis et maximus labor incubuit, quando in Epiſcopatum promotus in eo non niſi 17. invenit Catholicos, et moriens totidem adhuc reliquit infideles. Athanaſius utique Partiarcha Ale-

Alexandrinus erat, cui jus erigendi Epiſcopatus competebat: idem dico de S. Remigio Metropolita Rhemenſi, quippe dilatata religione et multiplicatis Provinciis jus iſtud Metropolitis cum ſuis Conciliis tranſmiſſum fuiſſe non negamus. Auguſtinus rem cum Primate Numidiæ tractabat, et Synodus Toletana XII., ſi in authoritatem admittatur, directe contra Febronium pugnat, dum Epiſcopatum a ſolo Epiſcopo Emeritenſi, etſi juſſu Regis erectum deſtruit, et exſufflat. Denique quid hæc ad nos, qui non dicimus, Papam omnes omnino Epiſcopatus erexiſſe, ſed ſolum eum a primis temporibus plurimos erexiſſe, hoc jus ad ipſum principaliter et ſpecialius pertinere, adeoque ad eum juſte et recte per reſervationem reverſum fuiſſe.

Actum agit Febronius, dum contra hactenus dicta tom. IV. quædam excipit, ſcilicet. 1. Si Petrus Patriarchis orientis jus conſtituendorum Epiſcopatuum dimiſit, num fors S. Paulo etiam illud conceſſit, qui plures in oriente inſtituit? 2. in occidente Colocenſis Archiepiſcopus in Hungaria Seculo XIII. Monaſterium in Epiſcopatum erexit,

xit, neque de ulla Papæ commiſſione conſtat. 3. Patriarchatuum fines non a Petro, ſed a Synodis Nicæna, et Conſtantinop. II. diſcreti ſunt, atque ab his jus et authoritatem acceperunt. 4. Metropolitanorum jura, et fines pariter non debentur Rom. Pontifici, ſed ſacris Canonibus, maxime Conciliaribus, conſenſui et ceſſioni Epiſcoporum. 5. In Epiſtola Innocentii I., ubi Alexandro Antiocheno ſcribit, quod ſicut Metropolitas, ita et cæteros Epiſcopos vel ipſe ordinet, vel non ſine ſuo conſenſu ordinari ſinat, *lex* fingitur, ubi nuda reſponſio eſt *ad ſciſcitationem.*

Profecto objicit, quæ nemo negat, vel alias manifeſta in alium ſenſum cogit, atque detorquet. Sic *ad 1mum* quis unquam dixit, Paulum a S. Petro obtinuiſſe jus inſtituendi Eccleſias atque Epiſcopos? Paulus ſicuti cæteri Apoſtoli a Chriſto acceperunt plenitudinem Poteſtatis fundandi Eccleſias, conſtituendi Paſtores, et functiones Hierarchicas exercendi: attamen ſola plenitudo Poteſtatis, quæ in Petro fuit, in ejus ſucceſſores manavit, a cæteris Apoſtolis in ſucceſ-

ſo-

ſores non manavit, ideoque Eccleſiæ ab Apoſtolis conſtitutæ mox quoad Poteſtatem limitatæ et primæ Cathedræ ſeu Petro ſubordinatæ fuerunt teſte Optato Milevit. lib. 2. de Schiſmat. Donat. n. 11. *In urbe Roma Petro primo Cathedram Epiſcopalem eſſe collatam, in qua ſederit omnium Apoſtolorum Caput Petrus, — — — in qua una Cathedra unitas ab omnibus ſervaretur, ne cæteri Apoſtoli ſingulas ſibi quisque defenderent, ut jam Schiſmaticus et peccator eſſet, qui contra ſingularem Cathedram alteram collocaret.* Ergo poſt Apoſtolos in ſolis Petri ſucceſſoribus remanſit Poteſtas fundandi Eccleſias, conſtituendi primarios Paſtores, quod præcipuum munus Apoſtolicum atque ſupremum Hierarchicum fuit.

Ad. 2. Quia non legitur, Collocenſem Archiepiſcopum licentiam aut conſenſum Roma petiiſſe, vel quia antea de hac reſervatione Papali nullus textus apparet, nondum ſequitur, illam erectionem Epiſcopatus absque conſenſu Apoſtolico factam fuiſſe; non enim omnia, nec ſemper omnes circumſtantiæ in publicis actis ubivis notata ſunt, ne-

neque de hac reſervatione ſpecialem textum exiſtere neceſſe eſt, quando jam anteriori et longæva obſervantia roboratur. Quidquid ſit, illa Epiſcopatus erectio ſaltem in cit. a Febronio Cap. 16. X. de Major. et obed. a Gregorio IX. confirmatur, quod ſuperfluum foret, ſi hæc cauſſa ad Papam nullo modo pertineret.

Ad 3. Concilia Nicænum et Conſtantinopolitanum neque addunt, neque demunt Patriarchis Romano, Alexandrino et Antiocheno aliquid de ſuis Eccleſiis et finibus, ſed tantummodo indicant priſtinos ſecundum antiquam conſuetudinem, idem eſt de Poteſtate et juribus Patriarchalibus: *antiqua conſuetudo ſervetur*, ait ſæpius citat. Concilium Nicænum, ſimiliter Conſtantinopolitanum ſolum ad *Canones Nicænos* ſe refert. Neutrum igitur Concilium diſcrevit, aut novos præſcripſit limites, ſed priſtinos indicat, neque Patriarchis jus aut authoritatem confert, ſed in hoc antiquam conſuetudinem obſervari præcipit. Ergo Patriarchæ ab his Conciliis neque jura neque limites receperunt, ſed jam conſuetudine tenuerunt. Unde

de autem hæc conſuetudo? conſenſu, ais, et ceſſione Epiſcoporum: de Patriarchis *Eccleſiaſticis* Conſtantinopolitano, et Hyeroſolymitano, quorum ille Seculo IV., hic Seculo V. ad hanc dignitatem evecti ſunt, id verum eſt; non enim niſi cedentibus et conſentienbus Epiſcopis hanc dignitatem obtinuerunt. At de Patriarchis *primævis* et *Apoſtolicis* Alexandrino et Antiocheno unde probas? ubi, quando conſenſus et ceſſio illa obtinuit? quando hi Patriarchatus cæpere? certe dum de tali ceſſione non conſtet, Concilium Nicænum ſuo ævo jam antiquam conſuetudinem adpellet, et horum Patriarchatuum initium ad Apoſtolorum uſque tempora aſſignari non poſſit, D. Auguſtini regula obtinere debet, nempe traditionem Apoſtolicam eſſe; hæc autem traditio et inſtitutio profecto a nemine Apoſtolorum, quam a D. Petro, qui has, Eccleſias fundavit, et primos ibi Epiſcopos conſtituit, provenire poteſt: hoc ergo jus non ceſſione et conſenſu Epiſcoporum, ſed privilegio Petri obtinuerunt. *Vultis ſcire*, Nicolaus I. reſponſ. ad Bulgaros, *quot veraciter ſint Patriarhæ?*

ve-

veraciter illi ſunt habendi Patriarchæ, qui Sedes Apoſtolicas per ſucceſſiones Pontificum obtinent, id eſt, qui illis præſunt Eccleſiis, quas Apoſtoli inſtituiſſe probantur, Romanam ſcilicet, et Alexandrinam et Antiochenam, — — Nam Conſtantinopolitanam Eccleſiam nec Apoſtolorum quisquam inſtituit, nec Nicæna Synodus ejus mentionem ullam fecit, ſed ſolum favore Principum, quam ratione Patriarchæ ejus Pontifex dictus eſt. Conſtantinop. Patriarchæ ergo et cæteris Patriarchis Eccleſiaſticis initium et tempus inſtitutionis aſſignari poteſt; primitivi et Apoſtolici ad tempora Apoſtolorum reduci debent, et dum ſolus Petrus horum Inſtitutor et Author fuit, etiam a ſolo Petro jus ſuum et authoritatem obtinuerunt, quamvis certos limites fors iisdem non præſcripſit, dum adhuc dilatanda foret Eccleſia, ſed ipſi circa hos inter ſe convenerunt.

Ad 4. Metropolitanis et eorum juribus poſſumus initium iterum et originem aſſignare. Sed quæro, ubi, in quo erant illa jura, antequam Provinciæ diſpartitæ atque erectæ, dein Metropolitæ inſtituti ſunt? utique non

in ſingulis Epiſcopis, quia non ſunt jura æqualium, ſed ſuperiorum reſpective ad inferiores, nec quivis Epiſcopus in alios ſuperior erat: neque in Conciliis Provincialibus vel aliis particularibus, quia nondum diviſis et inſtitutis Provinciis, talia non habebantur, vel ſolum apud Patriarcham colligebantur, qui etiam ſine Concilio hæc jura exercebat, poteſtate a ſuo authore et fundatore D. Petro accepta; ſiquidem certum eſt, Patriarchas primitus omnia jura Metropolitanorum per ſe ipſos exercuiſſe. Quod vero poſtmodum Concilia Metropolitanis inferioribus confirmaverint, explicaverint, et obſervanda eſſe ſanciverint hæc jura, utique a Patriarchis ad illos jam remiſſa, non ſequitur, ea ab his Conciliis fuiſſe inſtituta, et Metropolitas ab illis accepiſſe, quippe ordo Hierarchicus jam tempore Apoſtolorum conſtitutus erat, ut Epiſcopi et Eccleſiæ inferiores *Matricibus*, ſeu Patriarchis, omnes autem Divino Primatui ſubeſſent. Profecto imaginaria eſt illa ceſſio et conſenſus Epiſcoporum: jura Metropolitanorum, ut verbis Thomaſſini utor, nil niſi floſculus divini Pri-

ma-

matus ſunt: Epiſcopi jure divino Primatui Petri ſubdebantur, dumque hic ubivis per ſe ſua jura exercere non poſſet, partem, illorum pro ordine et bono Eccleſiæ in Patriarchas transfudit, ab his dilatata religione ob eandem rationem in Metropolitas per certos tractus conſtitutos manavit. Concilia poſtmodum hanc facultatem Metropolitanis aſſeruerunt, confirmarunt, vindicarunt, non novum Jus conſtituendo, aut conferendo, ſed tantum obſervantiam ejus, quod illi jam habebant, urgendo; hinc ubivis Concilia in his ad antiquam conſuetudinem, et Canones Patrum ſe referebant. Roncaglia ex Thomaſſino probat, jam poſt ſeculum quintum eam viguiſſe diſciplinam, ut ad novos erigendos Epiſcopatus expreſſus etiam Romani Pontificis conſenſus expeteretur, cujus rei etiam multas cauſſas affert; verum hæ omnes neutiquam ceſſionem Epiſcoporum, ſed Primatum Pontificis pro fundamento habent.

Ad 5. Innocentius I. cit. epiſtolam ſic finit: *gravitas tua hæc ad notitiam Coepiſcoporum vel per Synodum, ſi poteſt, vel per ho-*

rum recitationem faciat pervenire, ut communi omnium conſenſu, ſtudioque firmentur. Ipſe Febronius Cap. 2. §. 8 et alibi concedit, Decreta Pontificia taliter promulgata et acceptata vim legis habere. Ad quid promulgatio conſilii aut reſponſi privati præcipitur? nec tibi dubium moveant verba, *ut communi conſenſu, ſtudioque firmentur.* Hæc, ut jam Cap II. § 8 tum alibi oſtendi, non ad intrinſecam, ſed extrinſecam legis firmitatem, obſervantiam et executionem pertinent.

§. X.

Quod in erigendis Epiſcopatibus, idem et in novis Metropolibus et Eccleſiis Primatialibus inſtituendis juris eſt.

Poſt falſas Decretales circa Seculum X. Pontifices cæperunt ſibi hoc jus reſervare, non ſine murmuratione Epiſcoporum. Cum Joannes IX. in Sclavorum terris Metropolitanum inſtituiſſet, conqueſtus eſt Juvavienſis Archiepiſcopus cum aliis Epiſcopis.

1. Fictæ Decretales pro hac reſervatione proſtant in Decreto Gratiani, nempe epiſto-

ſtola Clementis I. ad Jacobum fratrem Domini, et epiſtola ſecunda Anacleti P.

2. Gregorius VII. erigendo Lugdunenſem Eccleſiam in Primatialem ſe fundat in duabus his ſuppoſititiis Decretalibus.

3. Quia hoc vergebat in præjudicium aliarum Metropolium, hinc illa querela S. Bernardi lib. 3. de Conſid. Cap. 4. *murmur loquor, et querimoniam Eccleſiarum. Truncari ſe clamitant, ac dimembrari. Vel nullæ, vel paucæ admodum ſunt, quæ plagam iſtam aut non doleant, aut non timeant. Quæris quam? ſubtrahuntur Abbates Epiſcopis, Epiſcopi Archiepiſcopis; Archiepiſcopi Patriarchis, ſive Primatibus.* Hic agitur de Epiſcoporum a Poteſtate ſuorum Metropolitanorum et Conciliorum Provincialium exemptione, quidquid in contrarium memoret Thomaſſinus P. 1. l. 1. C. 48.

4. Propoſita aliquoties in Gallia quæſtione de conſtituendo intra fines regni Patriarcha, creditum a nonnullis, ad hoc conſenſum Romanæ Sedis æque parum deſiderari,

atque ad Conſtantinopolitani et Hieroſolymitani Patriarchatus erectionem Romanorum authoritas fuit deſiderata. Aſt inepte. Orientales illi Patriarchatus ibi a pari cum noſtro occidentali ibant, habebantque ſinguli ſeparatos fines. At ſi ageretur de novo Patriarchatu excitando intra fines hujus noſtri occidentalis cum attributione verorum jurium Patriarchalium, et reſpectiva diminutione eorum in Romano, non poſſet id *regulariter* fieri, Patriarcha Romano rationabiliter invito, ſalvis iis, quæ *extra* ordinem pro re nata ſtatui poſſe memorabimus Cap. 9. §. 4. Sermo hic eſt de *vero* Patriarchatu, non de *minoribus* Patriarchatibus, uti Aquileienſi, Veneto, Ullyſſiponenſi etc., qui potius *Primatibus* accenſendi ſunt.

Nota.

Utique idem in erigendis Metropolibus, quod et in novis Epiſcopatibus juris eſt, quippe totum hoc jus originarie in Patriarchis, et inter hos principaliter in Rom. Pontifice reſidet, a quibus in Metropolitanos

nos poſtea omne, quod habent, jus deſcendit; hinc recte ait D. Barthel Cap. 4. n 8. Diſſert. de Pallio. Archiepiſcopatum *Apoſtolici Primatus participationem et imitationem importare.* Repeto, quod ſuperius dixi, quis primos Metropolitanos inſtituit? quis Provincias ordinavit, atque diſtinxit? an ſibi ipſi honorem ſumpſerunt? tales inſanias nemo ſomniabit? an fors in Concilio aliquo Metropolitarum inſtitutio, jura, Provinciarum diſtributio conſtituta ſunt? at ubi? in quo? oſtende tale Concilium: Synodus Nicæna, Sardicenſis, Antiochena, Laodicenſis etc. de Metropolitis tanquam jam conſtitutis mentionem faciunt, et in hoc ſe ad *antiquam conſuetudinem* et *ſtatuta Patrum* referunt.

Ab initio totum regimen Eccleſiæ penes tres Patriarchas Apoſtolicos, Romanum, Antiochenum et Alexandrinum erat, ita tamen ut horum Princeps et Caput D. Gregorio M. teſte loco ſupra cit. ſolus Romanus eſſet, et tum quidem Archiepiſcoporum et Metropolitanorum nomina ne quidem nota erant. Exin multiplicatis Epiſcopatibus

per longe diſſitas Provincias ad bonum ordinis, unitatisque conſervandæ inſtituti ſunt inferiores Primates et Metropolitæ. Nequaquam autem veriſimile eſt, neque probari poteſt, eos aliunde, quam a Patriarchis priprmitus inſtitutos fuiſſe, utpote à quibus illis ſua jura quodammodo communicabantur, et Patriarchis ſubeſſe debebant.

Hæc ex veteri diſciplina etiam haud obſcure eruuntur. Sic Innocentius I. Epiſt. 24. ad Alexandrum Patriarcham Antiochen. ſcribit: *ſicut Metropolitanos authoritate ordinas ſingulari, ſic et cæteros non ſine permiſſu, conſcientiaque tua ſinas Epiſcopos procreari. In quibus hunc modum recte ſervabis, ut longe poſitos litteris datis ordinari cenſeas ab his, qui nunc eos ſuo tantum ordinant arbitratu, vicinos autem ſi æſtimas, ad manus impoſitionem tuæ gratiæ ſtatuas pervenire.* Vix non omnia verba ſyſtemati Febroniano adverſantur. Primo hic clare patet *reſervatio Conſecrationis et confirmationis* omnium Epiſcoporum Patriarchæ ſubditorum, ſic ut nullum permittat etiam in longe diſſitis locis Epiſcopum ſolum arbitratu reliquorum

Epi-

Epiſcoporum ordinari, ſed ut hoc fiat ſuo permiſſu datis litteris, vel ut, viciniores ſaltem, ad ſe pro ordinatione venire faciat. Rationem dein hujus reſervationis addit Innocentius P.¹, *quorum enim te maxima cura exſpectat, præcipue tuum debent mereri judicium.* Hæc *reſervatio* et *cauſſa reſervationis* ſuum fundamentum utique non habent in falſis Iſidori decretalibus. Ulterius dum Pontifex ait, *ordinationem Metropolitanorum* ad Patriarcham Antiochenum *ſingulariter* pertinere, quomodo Metropolitanus etiam novus ſine conſenſu et authoritate Patriarchæ inſtitui potuit, ſi ab eo ſpecialiter debuit ordinari et confirmari?

Idem Patriarcha Antiochenus ulterius ſciſcitabatur: *ſi diviſis Imperiali judicio Provinciis duæ Metropoles fiant, utrum duo etiam Metropolitani Epiſcopi debeant nominari?* reſpondit Innocentius I. *non eſſe e re viſum eſt, ad mobilitatem neceſſitatum humanarum Dei Eccleſiam commutari.* Quæro nunc, cujus authoritate illo ævo Metropoles fuerint erectæ, et cui jus iſtud principaliter competat? quando etiam ipſi Patriarchæ orientis

in dubio circa erectionem novæ Metropolis ad Rom. Pontificem recurrebant Hæc autem reſponſa non mera Conſilia, ſed vera ſtatuta authoritate Apoſtolica condita eſſe, ſuperiori paragrapho dictum eſt, eo quod Innocentius Patriarchæ injungat, illa legitime promulgare, ut ab omnibus obſerventur. Interim cogita, hæc a Rom. Pontifice in oriente, et alieno Patriarchatu ſtatuta fuiſſe.

Quidam Epiſcopi auſi fuerant, unam Provinciam in duas dividere, et in hunc finem litteras Imperiales impetrarunt, ita ut hoc facto duo fuerint Metropolitani in una Provincia. Concilium Chalcedon. hoc improbavit ſub pœna depoſitionis Can. 12, *Statuit ergo S. Synodus, de reliquo nihil ab Epiſcopis tale tentari, alioquin qui hoc adniſus fuerit, admiſſioni gradus proprii ſubjacebit.* Vides, in erigendis Metropolis et diviſione Provinciarum Eccleſiaſticarum nec Epiſcopos Provinciæ aliquid poſſe, nec authoritatem Magiſtratuum Civilium et Principum valere. Igitur hoc jus ad altiorem ordinem Eccleſiaſticum pertinent, nempe ad Prærogativam Primatus. Quis Eccleſiam

Theſ-

Theſſalonicenſem in Primatialem totius Illyrici erexit, niſi ſolus Papa Siricius, vel ut alii volunt, Damaſus? Narbonenſis in Gallia Epiſcopus jura Primatis Arelatenſis ſibi uſurpavit: repreſſit illum Zoſimus, et jura Arelatenſi confirmavit. *Quia redire in ordinem ſuum intermiſſa præcipimus, Metropolitanus Arelatenſis in utraque Narbonenſi et Viennenſi inviolabili authoritate poſſideat.* Epiſt. 5. ad Epiſcop. Galliæ. Idem Papa Zoſimus Epiſt. 1. et 6. ait, Trophimum a Sede Apoſtolica miſſum hanc prærogativam Primatis in Galliam intuliſſe. En! a quo proveniant jura Primatum. Cœleſtinus I. Hybernis dedit primum Archiepiſcopum Patritium. S. Leo M. colliſus cum Hilario Arelatenſi jura Metropolitana ab Eccleſia Arelatenſi ad Viennenſem transtulit, mortuo autem Hilario Arelatenſi Eccleſias ſuffraganeas reſtituit, exceptis quatuor, Valentina, Tarentaſienſi, Genevenſi et Gratianopolitana, quas Viennenſi reliquit. Pluribus, quæ afferri poſſent, exemplis ſuperſedeo.

Ex his jam patet, penitus a vero aberrare, quod Febronius mox initio hujus para-

ra-

ragraphi aſſerere audet, *ante falſas Decretales nihil plane invenitur, quod hac in parte prætenſionibus ultramontanorum faveat*, cum ipſe ne quidem ad veriſimilitudinem oſtendere poſſit, a quibus primis quatuor ſeculis Metropolitani fuerint inſtituti, ordinatæ ac diſtributæ Provinciæ, ſi Rom. Pontificem et primævos Patriarchas velit excludere. Neque hic denuo ſubdole inſinuet, Rom. Pontifices *occaſione* Miſſionum inſtituiſſe novas Metropoles; nam reſpondeo ut ſupra cum Thomaſſino: ergo ſaltem jus ad hoc habuerunt, quo *data occaſione* uſi ſunt. Per *occaſionem* non *dabatur Pontifici Poteſtas, quæ abeſſet, ſed proditur, promiturque, quæ ineſſet.* Profecto ſi Polydoro Vergilio fides, tota in Metropolitanis inſtituendis et erigendis authoritas a D. Petro deſcendit, ſic enim habet lib. 4. invent. C. 12. *jam inde ab initio, quum ubique fere gentium flamines Sacerdotes praeſſent, et illis alii, qui Archiflamines, id eſt, primarii Sacerdotes nuncupati ſunt, ad quos Sacrorum omnium ratio referebatur, placuit authore Apoſtolo Petro, ſicut D. Clemens in ſuo Chriſtianæ religionis compendiario libel-*

bello perhibet, ut ſimiliter in ſingulis gentium, quæ Religionem impoſterum complecterentur, Civitatibus in locum flaminum Epiſcopi ſubſtituerentur, et in qualibet Provincia Archiflaminis vice Archiepiſcopus conſtitueretur, cui reliqui illius regionis Epiſcopi ſubeſſent. — — — Hi Archiepiſcopi, modo Primates, modo graia voce Patriarchæ, hoc eſt, Patrum Principes dicti.

Ad 1. *et* 2. Reſponſio præoccupata jam fuit. Falſæ Decretales non dabant jus reſervandi, ſed hoc jus in Rom. Pontifice jam præexiſtebat prius et primario, et dum Pontifices falſas Decretales in hunc finem allegabant, in hoc tamen falſæ non erant, et ſaltem de jure et praxi quinti et ſexti ſeculi teſtantur.

Ad 3. An ergo Thomaſſinum diligentiſſimum veteris diſciplinæ perſcrutatorem deſerit Febronius nempe quia ipſi non favet. Num vero exiſtimat, majorem ſibi, quam Thomaſſino fidem habendam fore? attamen nec Bernardum, ut ſibi blanditur,

tur, propitium habet. De jure hic quæritur, non de facto: ſi de facto ſermo eſt, admitto, Epiſcopos nonnunquam contra diſmembrationem Provinciarum, exemptiones et Privilegia murmuraſſe, verum de hoc ipſo adhuc quæritur, utrum iſtæ querelæ fuerint juſtæ? et ſi talia a Conciliis Provincialibus perfecta fuiſſent, num fors minus murmuraſſent Epiſcopi, quorum limites fuiſſent conſtricti? contra diminutionem finium et jurium ſuorum querebantur, Poteſtatem et jus non negabant. Sic D. Bernardus mox poſt verba a Febronio relata ita proſequitur: *mirum ſi excuſari valeat vel opus, ſic factitando probatis vos habere plenitudinem Poteſtatis, ſed juſtitiæ forte non ita: facitis hoc, quia poteſtis, ſed utrum et debeatis, quæſtio eſt?* ſi igitur D. Bernardum hoc loco etiam de erectione novarum Metropolium vult intelligere Febronius, reſpicere debuiſſet quoque ad immediate ſubſequentia, et vidiſſet, Bernardum Rom. Pontifici non jus negare, imo manifeſte aſſerere, et ſolum abuſum juris perſtringere. Cur ergo truncavit textum? audiat poſthæc iterum D. Bernardum

dum Epiſt. 131. *Plenitudo Poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias ſingulari prærogativa Apoſtolicæ Sedi donata eſt: qui igitur huic Poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Poteſt, ſi utile judicaverit, novos ordinare Epiſcopatus, ubi hactenus non fuerunt, poteſt eos, qui ſunt, alios deprimere, alios ſublimare, prout ratio ſibi dictaverit.*

Ad 4. Juvat cauſſam et finem hujus conſultationis propius intueri. Cardinalis Richelius, poſtquam Urbanum VIII. cum Ludovico XIII. jamjam colliſerat, ad apicem potentiæ eluctatus, ut in Eccleſiaſticos quoque omnes dominari poſſet, Legatus Sedis Apoſtolicæ per Gallias a Papa conſtitui petiit, ſed non obtinuit. Conabatur inſuper, ordines religioſos antiquiores ſibi ſubjicere, et ſic hanc partem Cleri ſaltem ſibi devinctum tenere, jamque Cluniacenſium, Ciſtercienſium et Præmonſtratenſium ſupremus Præſes electus fuerat, at extra Galliam Abbates nolebant eum agnoſcere, et Papa Bullam Confirmationis negabat. Irritatus hiſce Richelius, atque Urbano Papæ oſtenſurus, quem læſiſſet, per Decretum conſilii regii pro-

prohibuit expeditiones Romanas, aurumque trans alpes mitti, per certos Prælatos poſtulavit, annatas remitti aut ſaltem imminui. Dein omnes impendit vires, ut Concilium Nationale congregaretur, in quo pro Gallia eligeretur Patriarcha, quem ſe fore certa ſpe ſibi promittebat, exaggeratis in hunc finem Curiæ Romanæ erga Regnum procedendi modis, motisque gravaminibus. Mem. Chronol. ad annum 1639. Prodiit anno ſequenti libellus ſub titulo: *Optati Galli de cavendo Schiſmate liber paræneticus ad Eccleſiæ Gallicanæ Primates, Archiepiſcopos et Epiſcopos.* In hoc Author oſtendit, rem ad Schiſma, Anglicano haud abſimile tendere.

Richelius cum in notitiam authoris venire non poſſet, ſeque præcipue tangi cernens, librum condemnari curavit a Gondio Archiepiſcopo Pariſienſi, tanquam falſum, ſcandaloſum, turbantem pacem publicam, et inſpirantem averſionem a Rege et ejus Miniſtris ſub prætextu timendi Schiſmatis, cui cenſuræ ſex alii Præſules ſubſcripſerunt, et liber etiam Decreto Parlamenti a Carnifice laceratus et exuſtus eſt. Præterea Richelii man-

mandato quatuor ad librum confutandum ſunt deſignati, ubi unus ex iis contendebat, creationem Patriarchæ nihil commune habere cum Schiſmate, neque conſenſum Romæ magis eſſe neceſſarium, quam ad erigendum Patriarchatum Conſtantinopoli aut Hieroſolymis. En! cauſſam et motiva hujus conſilii atque deliberationis.

Verum quem in finem proprius *Patriarcha* cum veris juribus Patriarchalibus conſtituendus erat? niſi ut omne illud jus et juriſdictio, quæ nunc a Rom. Pontifice exercetur, in hunc Patriarcham transferretur, et Papæ fors unica relinqueretur prærogativa honoris et præcedentiæ absque omni vigore et poteſtate. Attamen hoc ipſo ſequitur, illis ipſis, qui hanc deliberationem inierunt, perſuaſum fuiſſe, neceſſarium eſſe in Eccleſia aliquod Caput, in quo ſuprema Poteſtas et Juriſdictio reſideat pro regimine exteriori Eccleſiæ, hoc tantum diſcrimine, quod illud jus a Capite legitimo ad arbitrarium aliquod, et quod ipſi ſibi conſtituerent, transferre volebant.

Dein a quo ille novus Patriarcha ſua jura recipere debebat? a Rege: ſed Princeps Laicus ſpiritualia jura dare non poteſt. Ab Epiſcopis regni: at hi tale jus non habent. a Rom. Pontifice: hic fuiſſet jure invitus, neque quæ ſunt Primatus divini dimittiere poteſt. Ab Eccleſia: at hic rurſum intercedere debuiſſet conſenſus Rom. Pontificis; et num credibile eſt, cætera per Europam regna et Epiſcopos conſenſum præbituros fuiſſe? an non eodem titulo atque prætextu quælibet ſibi proprium Patriarcham cum eadem authoritate poſtulare potuiſſent? et ecce unionem deperditam, centrum abjectum, et januam univerſali Schiſmati apertam!

Denique huic qualicunque novo Patriarchatui deficerent notæ veri et primævi Patriarchatus, nempe *apoſtolicitas*, et *depoſitum traditionis*, quibus authoritas veterum Patriarchalium Sedium innitebatur. Eveniente igitur dubio vel difficultate traditio non ex proprio depromi poſſet, ſed aliunde mutuanda foret. Dein quis credat, cæteras Eccleſias alicubi non minus aſpectabiles, vel etiam antiquas Patriarchæ Galliæ ſemper fore

con-

conſenſuras, vel hujus ſenſui ceſſuras? profecto hæc non niſi ſeditiones in Eccleſia, Scandalæ et Schiſmata ſpirant. Necdum Febronius ſibi ſatis conſuluit, quando talia *extra ordinem* fieri admittit. Schiſma in Eccleſia ſemper eſt malum maximum, quod facere nunquam licet: hæc autem ſi non directe ſchiſma invehunt, ſaltem proxime ad illud viam ſternunt, de quo dicemus Cap. IX.

§. IX.

Nullum juris Monarchici attributum per totam Eccleſiam Romanæ Sedi adhærere, adverſus Cardinalem Orſi ſingillatim demonſtratur.
Attamen in negotiis univerſam Eccleſiam concernentibus Papa tanquam primas extra Concilium multum valet, præſertim ſui negatione aſſenſus.

Luce meridiana nunc clarius patet, ex omnibus Pontificis reſervatis, quæ *cauſſæ majores* dicuntur, nullum Primatui Papæ naturaliter et ab inſtituto inhærere: hæ ſicut *minora negotia* ex inſtitutione Eccleſiæ, et Salvatoris conceſſione ad Epiſcopos pertinent: quomodo ergo hi tantum in partem

ſollicitudinis a Papa, et non authoritatis a Chriſto vocati dici poſſunt?

Recte dixit Boſſuetus de Poteſt Eccleſ. L. 13. C. 15. *non ex proprio cerebro, vaniſque ratiocinationibus Chriſtianæ Reipublicæ formam effingendam eſſe, ſed ſcripturis et traditione demonſtrandum, Eccleſiaſticam Monarchiam ſub Chriſto, præcipuo Monarcha, conſtitutam eſſe, quod falſiſſimum eſt.* Orſus Monarchiam ex ſcriptura et traditione demonſtrare non valens, eam *ab effectibus* probat, nempe Rom. Pontifici competere jus ferendarum *legum* et *pœnarum*, jura ſupremi *judicii* et conſtituendorum *Magiſtratuum*, jus univerſalium *Comitiorum* ſeu *Conciliorum*, et immunitatem ab omni *judicio humano.* Alia, quæ Pontifici largiretur, jura Majeſtatica non habuit. Aequus Lector judicet, utrum conſideratis Febronii momentis vel umbra ſtatus Monarchici in Eccleſia remaneat.

1. Pontifex poteſt leges proponere, quæ dein conſenſu et receptione Eccleſiæ ſuum

ſuum vigorem obtinent, uti dictum Cap. 2. At ferre non poteſt, uti dicetur Cap. 5. Hic iterum dictum Gregorii M. repetitur: *Verbum juſſionis a meo auditu removete etc.* In omnibus Rebuspublicis formula Publicationis legum accomodata eſt Reipublicæ Syſtemati: in Imperio Monarchico leges ſolum Principis nomine promulgantur: in Eccleſia veræ leges nomine Conciliorum concipiuntur, et promulgantur, uti Concilio Apoſtolorum, et aliis tum orientis tum occidentis Conciliis.

2. Ad probandum jus puniendi in Pontifice nihil valent exempla Marciani Arelatenſis et Hilarii. De exauctoratione Marciani ab Epiſcopis Galliæ facta hortatu Stephani P. actum eſt Cap. 2. §. 9. De Hilario obſervandum eſt, eum non fuiſſe a Leone P. depoſitum, ſed jure tantum Metropolitico privatum, Leonem ſub- et obreptionibus inductum fuiſſe, Hilarium etiam illegitime et a Judice non competente damnatum, Leonem ſuæ Sedis amplitudinis plus æquo ſtudioſum, antiquam diſciplinam ſupergreſſum, et a Sardicenſium Canonum Sanctione receſſiſſe; de-

nique quia videbat, ſuam ſententiam novam eſſe, et in Gallia nullam vim habituram, pro ejus executione ab Imperatore Valentiniano III. reſcriptum impetravit. Fleurius Diſcurſ. 4. in hiſt. Eccleſ. ait, omnino ignorari debere hiſtoriam Eccleſiæ, ut quis exiſtimet, nullo unquam tempore aut loco Epiſcopum judicari potuiſſe, absque quod Romam mittatur, aut Commiſſio a Papa petita fuerit.

3. Jus appellationis ſeu ſupremæ inſtantiæ Rom. Pontifici a divina inſtitutione non adhærere, ſerius ab Eccleſia ei attributum eſſe, et *limitate*, atque hinc potius pro negativa et excluſiva concludi debere, evidenter demonſtrabitur Cap. 5. §. 6. adde Cap. 1. §. 7.

4. Cardinal. de Luca ait, ſub nomine Officialium et Miniſtrorum Papæ *largius* etiam venire Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos. Qui alterius officialis eſt, ex ejus delegatione, aut conceſſione tacita vel expreſſa jurisdictionem exercet, et ab eodem ſuum officium obtinet. Neutrum verum eſt: quia ta-

talis conceſſio non apparet ex Scriptura et traditione, ſed potius contrarium eruitur, uti probabitur Cap. 7. dein hoc Capite ad oculum demonſtratum eſt, de jure nullas Rom. Pontificis in conſtituendis et confirmandis Epiſcopis partes eſſe.

5. Jus convocandi Concilia nulla lege divina vel humana Rom. Pontifici reſervatur, uti dicetur Cap. 6., quamvis tacito Principum et Eccleſiarum conſenſu ei ſerius advenerit, non tamen pro omni caſu. Suppoſito etiam, hoc jus Primatui univerſali annexum eſſe, inde tamen æque parum ad jura Monarchica concluditur, quam ex jure cujusque Præſidis congregandi Senatores.

6. Papam generalium Conciliorum Juri, Directioni et Poteſtati etiam *coactivæ* non ſubeſſe, pernegatur, et contrarium demonſtratur Cap. 1. Cap. 5. Cap. 6. et Cap. 9. Ipſi Rom. Pontifices ſe agnovere, ad Conciliorum et Patrum Decreta diſtricte obligari. Julius I. Epiſt. ad oriental. Leo I. Epiſt. 78. ad Marcian. Imp. Gelaſius I. Epiſt. 13. ad

Epiſcopos Dardaniæ. Si Epiſcopi non ſervando ſtatuta Patrum peccant, tunc maxime etiam Romanus Epiſcopus, aut ſi hic non peccat, multo minus peccabunt alii.

7. Quando diſt. 40. Can. 6. dicitur, Papam non habere ſuperiorem in terris, qui eum judicet, intelligendum eſt juxta Gerſonem tract. de reform. Eccleſ. in Concil. univerſ. Cap. 18. nempe ſi Papa bene vivat, bene doceat; quando autem malitia Papæ vel Papatus redundat in damnum totius Eccleſiæ, vel eſt notoria, ſubjicitur præcepto correctionis fraternæ. confer. Cap. 1. §. 5. et Andreæ Magorenſ. gubernaculum Conciliorum tom. 6. pag. 155.

8. Accidit Cardinali Orſi et aliis juris Monarchici defenſoribus, ut dum *generalia* proferunt, verbis magnificis incedunt, dum vero ad demonſtrandos *ſpeciales* effectus hujus juris urgentur, modeſtiores et aridi apparent, et nolentes fateri coguntur, obſervantiam et traditionem ipſis repugnare. Confer Cap. 7. §. 3.

9. Notanda eſt gravis obſervatio Boſſueti lib. 14. Cap. 15. quando Gelaſius P. Epiſt.

Epiſt. 13. ad Epiſcop. Dardaniæ, et Zoſimus P. *pari magniloquentia* dicunt, Sedem Apoſtolicam multa ſolum non conſentiendo prohibere vel ſolvere, *vera quidem ſunt, ſed aliunde ſupplenda, quæ cum ad rem non facerent, beatus Gelaſius prætermiſit.* Hæc a Febronio ſupplebuntur Cap. 5. §. 9.

10. Si contra genuinum Eccleſiæ Syſtema obſcurioribus ſeculis tot reſervata, aliaque innumera ad curiam Romanam tracta ſunt, reſtat, ut expendatur, jurene, an injuria in Concilio generali Vienn. poſtulaverit Durandus Mimatenſis, ut Eccleſia Romana *non omnia ad ſe traheret, ne omnia perderet.* vid. Cap. 8. §. 3.

N o t a.

Jam præſenti paragrapho Febronius nil niſi evidentes demonſtrationes jactat. Verum hæc magniloquentia et arrogantia hodiernorum maleferiatorum Scriptorum eſt, ut dum turbida quævis in medium proferunt, textus truncant, torquent, detorquent, interpretationem arbitrariam frivole iis affingunt,

addunt, demunt, excipiunt, exſibilant, æquivocationibus incedunt, demum cæcos, ignaros, ſtupidos, et præjudiciis immerſos pronuntiant, qui ſuas demonſtrationes non vident, hacque arte, aut fraude potius lectorem vel timidum vel incautum, qui talibus notis inuri erubeſcit, in ſua ſenſa cogunt: cordatiores hiſce non moventur, et adverſariis qui gloriantur in malitia, præter malevolentiam et fraudes eadem reponunt.

Si dicta Febronii in hoc Capite demonſtrationes ſunt, idem nobis æquo jure depoſcimus. Meridies nobis in iis necdum patuit, quin pluries in multas tenebras offenderimus. Saltem quoad *cauſſas majores* hactenus nullibi probari potuit, quomodo et quando illæ ad Metropolitanos et Concilia Provincialia devenerint? ſtatim initio Eccleſiæ penes iſta non fuere, quia tum Metropolitani et Concilia Provincialia nondum erant. Dein neque ab Epiſcopis particularibus neque a tota Eccleſia ad iſta Concilia devenire poterant, quippe illi in Confirmationibus, depoſitionibus etc. etc. tale jus non habebant, cum par in parem non habeat Poteſtatem; de tota

au-

autem Eccleſia dici non poteſt, cum ante Nicænum, nullum Concilium generale oſtendi poteſt: conſenſum tacitum Epiſcoporum vel Eccleſiæ ſi adſtruas, is probari debet; quippe præſummi non poteſt, in rebus tanti momenti maxima jura et authoritatem ad unum vel paucos in particulari Synodo ſolum tacito conſenſu perveniſſe, et Epiſcopos unanimiter ac ultronee tantam Poteſtatem ſupra ſe induxiſſe. Saltem hæc jura ob bonum ordinis et unitatis in Eccleſia ſemper exiſtebant, at ubi, et in quo initio Eccleſiæ poſt Apoſtolos, et ante omnes Metropolitas ac Concilia Provincialia jura illa reſidebant? ad hoc nondum reſpondit adverſarius.

Porro æquivocatione et ſuppoſito laborat totus hic Paragraphus. Monarchiam Eccleſiaſticam ex Scripturis et traditione demonſtrari vult Boſſuetus: ſi deſpoticam et arbitrariam intelligat, nobis res non eſt, atque in vanum laborat; ſi temperatum et talem, qualem nos hactenus diſcripſimus, impugnet; utique ex ſcriptura et traditione Cap. 1. etc jam probavimus, nequidquam obſiſtente Febronio. Cardinalis Orſi eam pro-

probat ab *effectibus*: neque hoc adverſario placet; at in argumentorum genere illud firmiſſimum eſt, cauſſam ex effectibus demonſtrare. Ipſe Febronius toto ſuo opere quid agit? effectus Jurisdictionis Papalis relevat, impugnat, pernegat, ut et cauſſam, ſcilicet ipſam jurisdictionem deſtruere, ac negare poſſit.

Poſt enumerationem effectuum *alia*, ait, *jura Majeſtatica, quæ Pontifici largiretur, Orſi non habuit.* Verum hæc ad demonſtrandam Monarchiam Papalam in noſtro ſenſu abunde ſufficiunt, quibus admiſſis illa negari amplius non poteſt. Videbimus nunc demonſtrationes Febronii, ad quos lectorem provocat, *ut vel umbram ſtatus Monarchici diſſipet.*

Ad 1. En primam demonſtrationem! jus ferendarum legum Pontifici non competere dicet Cap 5. at eum leges proponere poſſe dixit Cap. 2. §. 6. nos in notis ad Cap. 5. contrarium evincemus, et Cap. 2. §. 6. et 8. abunde reſponſum fuit, ubi etiam, ſicut et ali-

alibi de verbis Gregorii M. diximus. In Imperio abſolute et perfecte Monarchico leges concipiuntur, et promulgantur nomine ſolius Monarchæ, in temperato et mixto, quale in Eccleſia eſt, leges in comitiis conceptæ nomine totius Reipublicæ promulgantur, et ſi extra Comitia a Principe ferantur, etiam hujus nomine emanant. Sic in Eccleſia leges Conciliares nomine Concilii, et Pontificiæ nomine et authoritate Vicarii Chriſti et Sedis Apoſtolicæ promulgantur, tales autem in Eccleſia plurimas eſſe conſtat.

Ad 2. Duo exempla Orſi non nihil, ſed totum, quod volebat Cardinalis, nempe vim punitivam et coactivam Pontificis probant. Marcianum non hortatu, ſed juſſu et authoritate S. Stephani P. depoſitum fuiſſe, demonſtravimus tum cit. Cap. II. §. 9. et Cap. IV. §. 8. Ad alterum reſpondeo: admittit Author Hilarium Jure tantum Metropolitico privatum; hoc jus S. Leo P. transtulit in Eccleſiam et Epiſcopum Viennenſem, igitur Papa habet jus, transferendi jura Metropolitica, et novas Metropoles erigendi, quod præcedenti paragrapho negaveras. Dein quis

quis dicet, Metropolitanum præcipuo jure ſuo privare, et in ordinem communium Epiſcoporum redigere, nullam pœnam eſſe? igitur et vis punitiva inde probatur. Sit interim, S. Leonem ſub- et obreptionibus inductum fuiſſe, tamen jus Papæ inde elucet, etſi in errore facti verſetur.

Addit, Hilarium illegitime a Judice non competente damnatum fuiſſe, item ejus ſententiam novam, et in Gallia alias ſine Imperiali Decreto nullam vim habituram fuiſſe: primum probat Febronio Dupinius; quare non Queſnellum idem dicentem citat? nempe erubeſcebat, tales tantum ſuo cauſſæ teſtes ſuſpectos atque notatos in medium proferre, contra quos juſta valet exceptio. Ego illi opponam teſtes, omni exceptione majores, coævis, ſumma authoritate fulgentes, duos Auguſtos Imperatores Theodoſium et Valentinianum III., qui S. Leonem in hac cauſſa legitimum Judicem fuiſſe, ſimulque de ſenſu Eccleſiæ circa Poteſtatem Papalem illius ævi publico Decreto teſtantur inter Novell. Theodoſ. tit. 24. de ordin. Epiſcop. *erat ipſa quidem ſententia* (S. Leonis) *per Gallias etiam*

ſine

ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis authoritate in Eccleſias non liceret? ſed noſtram quoque præceptionem hæc ratio provocavit, ne ulterius vel Hilario, quem adhuc Epiſcopum nuncupari ſola manſueti Præſulis (S. Leonis) *permittit humanitas, nec cuiquam alteri Eccleſiaſticis rebus arma miſcere, aut præceptis Romani Pontificis liceat obviare. Auſibus enim talibus fides et reverentia noſtri violatur Imperii. — — — — — Hac perenni Sanctione decernimus, ne quid tam Epiſcopis Gallicanis, quam aliarum Provinciarum contra veterem conſuetudinem liceat ſine viri venerabilis Papæ urbis æternæ authoritate tentare; ſed illis, omnibusque pro lege ſit, quidquid ſanxit, vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis authoritas.*

Hoc teſtimonium et edictum duorum Imperatorum an non prævalet Dupinio et Queſnello, notoriis Sedis Romanæ hoſtibus? dein in cauſſa Hilarii Romanus Pontifex an non Judex competens fuit? adverte etiam, nullam hic fieri mentionem libertatum Eccleſiæ Gallicanæ, atque Pontificem leges ſancire poſſe, quibus obviare non liceat Epiſcopis

pis, et hoc quidem juxta *veterem conſuetudinem*, adeoque *hoc inceptum* Leonis, uti vocat Febronius non novum erat, ac pariter falſum eſt, ſententiam Pontificis ſine Decreto Imperiali nullam in Gallia vim habituram fuiſſe, quando Imperatores clare dicunt, *erat ipſa ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura.* Denique dum Febronius ait, Leonem diſciplinam ſupergreſſum in hac cauſſa etiam ab ipſa Sardicenſium Canonum ſanctione receſſiſſe, ſi hoc verum eſt, et nihilominus ea ætate ejus judicium legitimum ac competens viſum eſt, ſequeretur, Poteſtatem et præeminentiam Pontificis etiam ſupra Canones Conciliorum generalium tunc agnitam fuiſſe. Hæc ſufficiunt ad diluendas cavillationes Febronii contra Leonem Magnum, atque ad probandum contra ipſum et Fleurium, quod Epiſcopi primis novem ſeculis et ante falſas Decretales non debuerint ſemper judicari in Concilio Provinciali, ſed judicati etiam fuerint a ſolo Papa.

Ad 3. Hic ſe refert ad ſuum Caput 5. §. 6: cui addit Caput 1. §. 7. n. 7. in hoc nihil

hil demonſtravit, et in illo nihil demonſtraturum eſſe, ibi videbimus.

Ad 4. Quoad primum igitur demonſtrationem exſpectare debemus in Cap. 7. ſecundum nec certum eſt, nec demonſtratum hoc Capite, quidquid jactet Febronius.

Ad 5. Nos iterum remittit ad ſuum Caput 6. Cæterum Febronius Cap. 2. §. 1. n. 4. inter alia ex eo, quod Petrus in actis Apoſtolorum primum Eccleſiæ Concilium coegerit pro electione Mathiæ, item quod in cauſſa legalium Hieroſolymis iterum Synodum congregarit, eidemque præſederit, ita concludit: *unde magis magisque declaratur, Eccleſiæ cætibus præſidendi jus ita fuiſſe huic Apoſtolo conceſſum, ut illud nemo in controverſiam vocarit, nemo non libentiſſime tulerit.* Verum ex his pro jure convocandi Concilia an non æquo jure concluditur, quando convocationem æque ac præſidium ibi reperimus? at cit. Cap. 6. ad demonſtrationes Febronii adhuc exſpectabimus.

Interim quare hic profert imaginem Præſidis in ſenatu, et non potius Paſtoris in

 gre-

grege ? obſervet et ipſe quoque monitum Boſſueti nuper a ſe allegatum: *non ex proprio cerebro, ſed ex ſcripturis et traditione Chriſtianæ Reipublicæ formam effingendam eſſe.* Ubi autem in ſcriptura imago Præſidis Senatorii proponitur? imago Paſtoris in ſcripturis pro explicando officio Petri affertur: Paſtoris autem eſt, congregare oves, abigere lupos, invigilare gregi, et inferioribus Paſtoribus ſibi ſubordinatis, mercenarios, fures, latrones, qui non intrant per oſtium in ovile, depellere.

Ad 6. Quoad hoc Cap. I. quid demonſtratum fuiſſe pernegamus, nos ibidem contrarium omnino eviciſſe confidimus. Sed et Cap. V. VI. et IX. Febronio adhuc plura reſpondebimus. De Rom. Pontificibus, quos citat Febronius, et qui fatentur, ſe legibus Synodalibus adſtrictos, quæro 1*mo.* Quænam ſint illæ leges Synodales, de quibus loquuntur illi Pontifices ? nonne ſunt Concilia æcumenica, præcipue Nicænum, in quibus decreta ipſa authoritate et Præſidio Rom. Pontificis ſancita atque confirmata fuerunt? quæro 2*do.* Qualiter Pontifices hiſ-

hiſce legibus ſe adſtrictos eſſe fatentur? nempe eo modo, quo ſupremus Princeps ſuis legibus adſtringitur, ad eas tuendas, obſervantiam urgendam, et ne leviter, atque ad cujuslibet voluntatem eas relaxet. Sic Julius I. ait, *ad Synodi — — — — — contumeliam vergeret; — — — — ſi a nobis ut vana, futiliaque abrogarentur.* Sic Leo I. ait, *ad meum tendit reatum, ſi ſanctiones* Synodi Nicænæ, *me, quod abſit, connivente violentur, et major ſit apud me unius fratris voluntas, quam univerſæ Domus Domini communis utilitas.* Sic Gelaſius I. *univerſalis Synodi* ſtatutum *non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quam primam.* Hæc ſi rite perpendantur, omnino contra Febronium pugnant, et tamen ipſi textus, quos citat, demonſtrationes ſunt. Febronius demonſtrare debuiſſet, Romanos Pontifices teneri ad obſervantiam et adimpletionem legum Conciliarium, iisque ſubjectos eſſe: econtra textus loquuntur de abrogatione, de diſpenſatione, de executione legis ſeu ſtatuti Synodalis in aliis, non in ſe ipſis. Dum Julius ait, ad contumeliam Synodi vergere,

ſi Synodi ſtatuta tam leviter *tanquam vana et futilia abrogaret*, ſequitur, cum juſta cauſſa, quando ad Synodi contumeliam non vergeret, ab eo abrogari poſſe. Dum S. Leo ait, ſe absque reatu in ſanctionibus ſynodalibus *ad unius voluntatem* diſpenſare aut abrogare non poſſe, vel etiam ſolum connivere, ſi violentur, ex his non ſequitur, eum nunquam connivere aut diſpenſare poſſe, quando nempe major et legitima cauſſa ſubſiſtat, quam *unius ſolummodo voluntas*, quin potius contrarium eruitur. Nam ſi Pontifices Canonibus et Conciliis univerſalibus ita ſubjacerent, ut nullo modo in iis diſpenſare, abrogare valerent, utique non ſolam exceptionem cauſſæ ſufficientis adducere potuiſſent. Gelaſius I. vero non loquitur de executione Canonum Synodalium in ſe ipſo, ſed in aliis, ſicut Princeps executionem ſuarum legum mandat, urgetque in ſubditis: et quare Febronius omiſit nullo intervallo immediate ſubſequentia Gelaſii verba? *quæ* (Sedes Romana) *et unamquamque Synodum et ſua authoritate confirmat, et continuata moderatione cuſtodit, pro ſuo ſcilicet Principatu,*

quem

quem Beatus Petrus Apoſtolus Domini voce perceptum, Eccleſia nihilominus ſubſequente, et tenuit ſemper, et retinet. Et idem Gelaſius inferius loc. citat. *nec tamem taceamus, quod cuncta per mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum Sedes Beati Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi, utpote quæ de omni Eccleſia fas habeat judicandi, nec cuiquam de ejus liceat judicare judicio; ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones voluerunt appellari, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.* Hæc, quæ Febronius omiſit, neceſſario ex Gelaſio ſupplenda eſſe duxi: at ſimul peto, utrum iſta Rom. Pontificem Poteſtati Conciliorum tam *directivæ* quam *coactivæ* ſubjiciant? item quantum valeat demonſtratio Febroniana in hoc Puncto? ex his ſequitur, Epiſcopos non ſervando ſtatuta Synodorum generalium ſemper peccare, quia iisdem ſubjiciuntur, non tamen peccare Romanum Pontificem, niſi quando ſine juſta cauſſa ea abrogat, mutat, aut diſpenſat. Loquimur autem de Romano Epiſcopo qua Primate univerſali; nam calli-

de Febronius paritatem inter Epiſcopos, et *Rom. Epiſcopum* qua talem inſtituit.

Ad 7. Authoritas Gerſonis novellæ ſuæ opinioni nimium adhærentis nobis ad demonſtrationem nequaquam ſufficiens eſt, huic omiſſis aliis oppono magnum Pontificem Gelaſium I. ex ſeculo quinto, et ejus verba mox ſupra relata, qui aperte negat, Sedem Romanam cujusquam judicio ſubeſſe, ac deſuper ad conſenſum totius etiam Eccleſiæ provocavit: *quod cuncta per mundum novit Eccleſia.* Papa utique homo Chriſtianus atque Catholicus eſt, et ut talis legibus Eccleſiaſticis ſubjicitur: at loquimur de Papa, quatenus Vicarius Chriſti et Caput Eccleſiæ eſt, talem in terris cujusquam judicio ſubeſſe, cum S. Gelaſio aliisque pernegamus.

Equidem ſi male vivat, concedo, ipſum ſubjacere correctioni fraternæ, ſed non judiciali in Synodo extra cauſſam hæreſis vel Schiſmatis: confer Cap. I. §. 5. in not. nullibi enim ad hoc promiſſionem a Chriſto accepit, ut neceſſario ſanctus eſſe debeat. Al-

te-

teram tamen Hypoteſin, *ſi pene doceat*, dico, nunquam defuturam eſſe, ſic ut perverſa ejus doctrina redundet in detrimentum totius univerſalis Eccleſiæ, uti ait Gerſon; obſtat enim aſſiſtentia et permiſſio Chriſti: *aſſiſtentia*, quia labente in errorem et docente Capite, facile totum corpus ſuccumberet? atque in errorem induceretur: *promiſſio*, quia Petrus poſt Chriſtum conſtitutus eſt fundamentum præcipuum et immobile Eccleſiæ, cui non prævalituræ ſint Portæ inferorum, ipſe jubetur paſcere gregem verbo doctrinæ, atque confirmare fratres, pro ipſo oravit Chriſtus, ne deficiat fides ejus; hæc autem omnia ad Petri ſucceſſores quoque pertinere, alibi jam oſtendimus. Num prudentem exiſtimas, fore eam œconomiam Eccleſiæ, quando Chriſtus ſingula membra, utpote fallibilia et erroribus obnoxia in unio tanquam in Capite et centro colligavit ad conſervandam unitatem fidei et doctrinæ, ſi tamen illud ipſum Caput et centrum æque fallibile ac cætera membra reliquit? num ſic ſingulis membris et toti Corpori magis proviſum eſſet, quam ſi iſta colligatio facta non fuiſſet, et

cum centro ac Capite conſpirare non deberent? ad quid omnes ad unum referre, ſi ille unus æque, ac illi omnes, errare poteſt? ſic utique majus peccandi periculum in toto ſuberit, ſi nempe ille unus, utpote Caput et Centrum labatur, propter colligationem et conſenſum ad illum unum, quam ſi hæc colligatio et conſpiratio non ſubſiſteret, quippe ſic facilius totum ſimul corpus deficere, ſecus autem tantum ſinguli diſperſim errare poſſent. Neque ad antiquam crambem, Eccleſiam ſcilicet in Concilio congregatam, aut ad Eccleſiæ diſperſæ conſenſum refugias; nam ubique Pontificem tanquam præcipuum ſuſpicio, nempe tam in Concilio, quam in Eccleſia diſperſa tanquam Præſidem, Caput, atque primum Judicem. Dein indeficientia in fide juxta promiſſionem Chriſti, et infallibilitatis dos Eccleſiæ ſemper præſto eſt, eique adhæret per continuam aſſiſtentiam Salvatoris, quod ſi modico etiam tempore tota a fide deficere poſſet, tunc promiſſio Chriſti fruſtraretur, et Portæ inferi adverſus eam prævalerent. At Eccleſia in Concilio, in quo infallibilitatem reponit Febronius,

non

non ſemper, imo rariſſime eſt congregata, et conſenſus Eccleſiæ diſperſæ ſubſequens, eſt medium non ſemper promptum, incertum, de quo etiam non niſi difficulter conſtare poteſt; igitur ſi adverſarios audiamus, neque infallibilitas a Concilio generali ſemper habetur, quia illud non exiſtit, neque per conſenſum Eccleſiæ diſperſæ, quia de hoc non conſtat, unde facile ſaltem ad tempus tota Eccleſia deficere poſſet. Tantis periculis expoſitam, et non niſi mediis extraordinariis, vel incertis ſuffultam Chriſtus noluit eſſe ſuam Eccleſiam. Merito igitur a Gerſone recedimus. At minor adhuc eſt authoritas Andreæ Magorenſis Epiſcopi, qui tempore Schiſmatis ſcripſit, ad Edmundi Richerii damnata principia deflexit, et aperte hallucinatus eſt. Tales authores nullam nobis demonſtrationem conficiunt.

Ad 8. Monarchiæ Eccleſiaſticæ defenſores adeo aridi non ſunt, quin ad ſingula adverſariorum magnifica (ſi ſuperis placet) argumenta apte et nervoſe reſpondere poſſint ſua vero inconcuſſe defendant.

 Ad

Ad 9. Quid eſt illud, quod Pontifex prohibere poteſt ſolum *non conſentiendo?* ubi in Scripturis legitur, Petrum plus poſſe negatione ſui aſſenſus, quam conſentiendo? profecto ſi multum poteſt ſolum non aſſentiendo, plus adhuc valebit jubendo et volendo: ridicula hæc ſunt, et rectæ rationi haud conſentanea. Contrariorum eadem eſt ratio; ſi diſſenſus Pontificis impedit robur et validitatem actus aut ſententiæ, igitur ejus conſenſus et authoritas ad validitatem et robur erit neceſſaria. S. Gelaſium I. ſuggillat cum Boſſueto, quaſi quædam, *cum ad rem non facerent, prætermiſiſſet*, quando ſanctus hic Pontifex independentem et maximam etiam extra Synodum Sedis Apoſtolicæ authoritatem ex Scriptura, traditione ſeu exemplis et conſenſu Eccleſiæ commonſtrat. Hæc aliunde ſupplenda eſſe, ait Boſſuetus, et Febronius ſupplere ſpondet Cap. V. §. 9. Hæc profecto non abſque injuria Magni Gelaſii ad declinandam vim authoritatis conficta ſunt. Interim ſupplementa Febronii exſpectabimus, ſed et ſuo loco ad ea reſpondebimus. Pariter modeſtiam Boſſueti

pa-

parum commendat, quod S. Zoſimum P. magniloquentiæ arguat.

Ad. 10. En! hactenus demonſtrationes Febronii, quæ ut plurimum non niſi citationes ſunt, nempe lectorem huc illucque divertendo. Quæ autem dixit, nullo robore conſtant, et ſatis convelluntur. Nil igitur contra *reſervata* Rom. Sedis evincere potuit. Durandus cum ſuo effato tuus ſit, non enim omnes noſtros eſſe volumus, quamvis non tam de Poteſtate, quam ejus abuſu ipſi ſermo ſit. Scio interim, eum obtinuiſſe titulum *doctoris reſolutiſſimi*, at præterea propter dura et acerbiora ſua ſcripta etiam hoc Epitaphium a ſuis Sodalibus inſcriptum promeruit.

Durus Durandus jacet hoc ſub marmore
duro,
An ſit ſalvandus, ego neſcio, nec quoque
curo.

Caput

Caput V.

De Legibus Eccleſiaſticis, earum pro univerſali Eccleſia ferendi jure, et de appellationibus ad Rom. Pontificem.

§. I.

Rom. Pontifex an et quatenus habeat jus condendi leges in cauſſis fidei, univerſam Eccleſiam obligantes?

Exponitur Genuinus ſenſus verborum Lucæ 22. v. 32.

Quæ in Eccleſia *univerſaliter* ſtatuuntur, vel ad *doctrinam* pertinent, vel ad *diſciplinam.* Circa materiam *Doctrinæ* non ſolum Papam, ſed Concilia et Epiſcopos genuinos judices eſſe, liquet ex Cap. 4. §. 2. hanc Poteſtatem a Papa non aliquó Privilegio infallibilitatis prætendi poſſe, conſtat ex Cap. 1. §. 10. in *novis fidei Decretis* pro univerſali Eccleſia condendis Epiſcopi diſperſi eandem partem obtinent, ac in Concilio congregati, licet diverſo effectu. Invidioſa res eſt, ſummam Eccleſiæ ac fidei uni homini, ſummo quamvis, et ſumma digni-

gnitate prædito, ſed mortali tamen, ne quid amplius dicatur, permittendam? convocari Epiſcopos ad ſynodos, viduari Eccleſias, ut unum legislatorem audiant? rem tantam, tam incredibilem, et hactenus pro dubia ſaltem habitam pro certo Eccleſiæ fundamento collocari? ſic evertitur formula Apoſtolica, *viſum eſt Spiritui S. et nobis*, non Petro. Quanta audent, qui Petro negata Petri ſucceſſoribus tribuunt. Quod in hac re Rom. Præſuli præcipuum eſt, fere redigitur ad dicta Cap. 2. §. 8. Cap. 4 §. 11.

1. Nova, antiquitati, Conciliis et univerſalis Eccleſiæ uſui contraria prætenſio eſt, *ſolum* Rom. Pontificem poſſe circa regulas fidei decernere, Epiſcopos teneri ſe in hac parte ejus Decreto ſubmittere ſine examine, ſine cognitione et libertate deferendi Pontificis ſententiam, ubi eam invenerint non conformem S. Scripturæ, traditioni aut bono religionis minus aptam.

2. Prætenſam hanc Pontificis authoritatem fundant in ejus infallibilitate: hanc quæ-

quærunt in verbis Chriſti Lucæ 22. *Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando converſus confirma fratres tuos.* His Chriſtus Petro promittit, quod ſit in fide futurus ſtabilis, atque ejus *particularis* et *perſonalis* fides non ſit defectura. Hanc promiſſionis efficaciam ad Petri ſucceſſores tranſituram, nemo ſuſtinebit. Prædictio et promiſſio Chriſti in Perſona Petri impleta eſt, qui poſt caſum reſurrexit, fidem prædicavit, et conſtanter uſque ad mortem defendit. Hæc nihil ad ſucceſſores, qui cum Petro nec ceciderunt, nec reſurrexerunt. In hoc ſenſu genuino textum communiter interpretantur Patres et Doctores Tertullianus, Cyprianus, Hilarius, Baſilius, Ambroſius, Chryſoſtomus, Auguſtinus, Cyrillus Alexand. Proſper, Beda, S. Leo, et alii quam plures, nec non Boſſuet.

3. Gerſon ait, quod in cauſſis fidei nullus *particularis* homo poſſit de propoſitione non hæretica facere hæreticam, aut de Catholica non Catholicam. Poſſunt tamen Papa et Epiſcopi propoſitionem aliquam, quæ aliquibus videtur non hæretica, *declarare*,

quod

quod ſit hæretica, et hoc judicialiter, diverſimode tamen, quia Papæ *determinatio pœnalis* ſe extendit ad omnes fideles, ſed Epiſcopalis tantummodo ad ſubditos ſuos. Recte ita, ait Febronius, ſed talis *Declaratio Papalis* non poteſt dici univerſalis Eccleſiæ lex: eſt *judicium* Papæ in Eccleſia primarium, licet definiens *per ſe* non ſit. Quod de *determinatione pœnali* addit Gerſon, reſtrictionem accipit ex dictis Cap. 2. §. 9. Cap. 3. §. 4. Cap. 5. §. 4. etc.

4. Dicunt aliqui, Papæ etſi non infallibilis Decretis *proviſorie* tamen obſequendum eſſe, ſaltem ad non dogmatizandum contrarium, quamdiu Eccleſia non reclamat: hæc ultima verba parum accurate dicuntur, quaſi ſufficiat negatio conſenſus univerſalis Eccleſiæ, quam ſufficienter manifeſtat reclamatio plurium et gravium particularium Eccleſiarum. Huc pertinent item binæ propoſitiones Gerſonii: in cauſſis fidei non habetur in terra Judex infallibilis, præter ipſam Eccleſiam univerſalem, vel Concilium generale eam ſufficienter repræſentans. Item in cauſſis fidei nulla determinatio judicialis Epiſcopi,

pi, imo nec ſolius Papæ ligat fideles ad credendum — — — — — quoniam tam Papa, quam Epiſcopus ſunt deviabiles a fide, obligat tamen ſubditos ſub poena excommunicationis talis determinatio, quod non dogmatizent contrarium, niſi appareat manifeſta ratio repugnandi. Huc ex Gerſone itidem addenda ex Cap. 1. §. 5. Eccleſia poteſt condere leges obligantes et regulantes ipſum Papam tum quoad Perſonam, quam reſpectu uſus Poteſtatis, non econtra. confer Cap. 4. §. 3.

5. Quod de *judiciali* declaratione tradit Gerſon, obſervandum eſt, hic ut plurimum non agi de judicio proprie et juridice dicto; dein aliud eſſe judicium Epiſcopi, utpote jurisdictionem vere talem in ferendis legibus, decidendis litibus, puniendis reis etc. in cauſſis fidei et aliis quibuscunque Eccleſiaſticis exercentis, aliud Papæ, qui judicium ſuum format tanquam normam futuram toti Reipublicæ Chriſtianæ, ſed quia hæc norma talis eſſe non poteſt, niſi authoritate et ſigillo univerſalis Eccleſiæ munita, ideo ex natura rei lex eſſe non valet univerſalis Eccleſiæ, ni-

niſi hujus conſenſu, qualis conſenſus Diœceſanorum in legem particularem Epiſcopi non requiritur. Pro exemplo datur Bulla Leonis X. contra Lutherum. Si quis dixerit, judicium Papale per ſe in univerſo orbe in cauſſis fidei eandem vim et authoritatem habere, ac judicium Epiſcopale in ſua particulari Diœceſi, ei non poterimus ſalva veritate aſſentiri. Item qui dixerit, *Papa omnia poteſt in toto mundo, quæ Epiſcopus in ſua Diœceſi*, is paucos prudentes ſibi inveniet aſſentientes, certe non Gerſonem.

Nota.

Contradictiones certiſſimum ſignum ſunt falſitatis doctrinæ: multas in Febronio jam retulimus, multas præterivimus, ſed et hic paragraphus non paucis ſcatet. Docet hic Author, ex Cap. 4. conſtare, Epiſcopos, et Concilia etiam particularia genuinos, natosque arbitros ac judices fidei eſſe. Cap. 1. §. 6. aſſerit, Poteſtatem Clavium neque ſoli Petro, neque Apoſtolis tanquam determinatis Perſonis, ſed univerſitati Eccleſiæ da-

datam eſſe, ab hac illis communicari, et per eos tanquam Miniſtros Eccleſiæ exerceri. At Poteſtas judicandi et determinandi legem in materia fidei ſeu doctrinæ ad poteſtatem Clavium pertinet: quomodo ergo Epiſcopi ſunt nati arbitri et judices fidei?

Item hic num. 5. dicit, Epiſcopos juriſdictionem vere talem in condendis legibus a Chriſto accepiſſe, ibi ab Eccleſia.

Dicit Febronius, in novis fidei Decretis condendis Epiſcopos diſperſos eandem partem obtinere, ac in Conciliis congregatos, licet diverſo effectu, nempe diſperſorum judicium ultimatum et infallibile non eſſe. Verum Cap. 1. §. 9. et alibi ait, infallibilitatis privilegium a Chriſto univerſitati Eccleſiæ datum eſſe. Univerſitas Eccleſiæ autem Epiſcopos non modo congregatos, ſed et diſperſos, quin et omnes fideles ſignificat. Idem tradit hic ex Gerſone num. 4.

Nos igitur aſſerimus, in materia doctrinæ et fidei Epiſcopos et Concilia particularia eſſe quidem veros judices, horum tamen ju-

judicium per ſe non eſſe ultimatum. Ratio eſt, quia Concilia particularia et Epiſcopi particulares non ſunt infallibiles. In dubio igitur aut difficili quæſtione judices ſunt Pontifex Rom. et Concilia Generalia: hæc tamen non ſine Papa, quia totum Corpus non intelligitur ſine Capite; ſic etiam vere integrum et æcumenicum Concilium non eſt ſine Papa tanquam Capite.

Eſt autem Rom. Pontifex etiam ſine Concilio Generali judex ultimatus et infallibilis in materia doctrinæ. Ratio eſt, quia Eccleſia *ſemper* eſt infallibilis non ſolum in credendo, ſed et maxime in docendo: nam Chriſtus Math. 28. Diſcipulis promittit: *ego vobiscum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem mundi.* Iſta verba locutus eſt ad Apoſtolos, quando ad prædicandum Evangelium in univerſum mundum abire jamjam parati erant: hæc igitur promiſſio Eccleſiæ non tantum in Concilio congregatæ, ſed etiam diſperſæ data fuit, quod verba *omnibus diebus* clare indicant; nam Eccleſia non omnibus diebus in Concilio eſt congregata, imo nec congregari poteſt, ni-

ſi rariſſime propter difficultates moraliter vix ſuperabiles. Siquidem per tale medium extraordinarium vix poſſibile, et tot modis impedibile ſuæ Eccleſiæ et ſecuritati fidei non ſatis providiſſet ſalvator; hinc ſequitur, ad damnandam ultimato judicio hæreſin; vel dogma definiendum, Concilium generale neceſſarium non eſſe, ſed ſufficere Eccleſiam diſperſam æque infallibilem.

Jam Eccleſia diſperſa per ſe non loquitur, et controverſia in uno orbis angulo agitata ne quidem omnibus in mundo Epiſcopis innoteſcit, et ſi innoteſceret, nullus Epiſcopus particularis ſcire poteſt, quinam ſit aliorum in orbe Epiſcoporum circa quæſtionem propoſitam ſenſus atque ſententia? quid igitur faciendum, ut audiatur Eccleſia diſperſa? an fors Rom. Pontifex omnium et ſingulorum in toto orbe Epiſcoporum ſuffragia, facta prius neceſſaria informatione, exquirat? at præter longiſſimum tempus taliter fere eædem offenderentur difficultates, ac in Concilio Generali congregando, ſicque iterum non ſatis proſpectum foret Eccleſiæ, præſertim urgente neceſſitate, ubi malum la-

latius ſerperet. Et quorum dein ſententiam propalaret? utique non pauciorum? ergo plurium? at etiam ſententiam plurimorum tum extra, tum etiam in Conciliis generalibus ſine Pontifice erraſſe conſtat tempore hæreſis Arianorum et Semiarianorum, item in Concilio Ariminenſi etc. etc. Dein hic modus definiendi in Eccleſia diſperſa veteri Eccleſiæ praxi repugnat. Quippe Rom. Pontifices in materia fidei damnando hæreſin, vel dogma ſtatuendo nunquam ſuffragia Epiſcoporum in tota Eccleſia diſperſorum exquiſierunt, ſed ipſi loquebantur, damnabant, definiebant, quibus accedebant reliquæ omnes Eccleſiæ.

Quid igitur? a poſteriori et poſt judicium Papæ conſenſus totius Eccleſiæ diſperſæ vel expreſſus vel tacitus exſpectandus erit? ſed quamdiu exſpectandum erit? unde, quomodo et quando hic conſenſus innoteſcet? neque ſic ſatis proviſum erit Eccleſiæ. Quare vox et conſenſus Eccleſiæ diſperſæ tam antecedenter, quam conſequenter ad Decretum Pontificis difficilis ſemper, et fere impoſſibilis eſt, adeoque audiri vix poterit.

P 3 Di-

Dicimus ergo, Eccleſiam diſperſam eſſe infallibilem; ut autem hæc audiatur, debet in ea eſſe, qui nomine omnium, totius Eccleſiæ diſperſæ, et ad omnes loquatur: hic ab ipſo Chriſto Domino, nempe ne talis Judex unquam deficiat, aut Schiſmata oriantur, conſtitutus eſt Petrus, Primas et Paſtor univerſalis Eccleſiæ, item Caput et centrum unionis totius Eccleſiæ. Dum ergo Petrus vel ejus ſucceſſor vocem ſuam depromit, atque ad univerſam loquitur Eccleſiam, hoc ipſo jam conſenſus totius Eccleſiæ adeſſe cenſetur, nempe Epiſcoporum diſperſorum, qui in fide et doctrina cum Capite cohærent, et cum centro unitatis conſpirant. Ratio eſt ipſa natura Capitis, Centri ac unitatis, quam Chriſtus in ſolo Petro, ejusque ſucceſſoribus conſtituit, unde nec exquirendus conſenſus anterior, nec exſpectandus poſterior, ſed tota Eccleſia diſperſa cum ſuo Capite cohærens loquitur per ſuum Caput, ſeu Rom. Pontificem; hinc eſt, quod veteres Pontifices non exquiſito prius reliquarum Eccleſiarum conſenſu, nec exſpectato futuro ad delationem unius vel alterius Epiſcopi aut Ec-

Eccleſiæ particularis damnaverint hæreſes, vel dogma ſtatuerint, ex quo omnes Eccleſiæ ſtatim errorem tanquam damnatum rejiciebant, aut dogma ut definitum amplectebantur. Hinc eſt etiam, ut aliquis ab una particulari damnatus Eccleſia ad Sedem Rom. confugeret, illius communionem vel flagitans, vel etiam judicium experturus: ſiquidem propter nexum communionis a tota Eccleſia neque damnatus, nec a communione excluſus habebatur, quamdiu ab illa Sede non abjiceretur. Haud recte igitur loquuntur, qui quidem dicunt, Eccleſiam diſperſam infallibilem eſſe, attamem eam non niſi ad judicium Rom. Pontificis prævium per conſenſum ſubſequentem ſive expreſſum, ſive tacitum loqui volunt. Quippe rem difficultatibus implicant, ita ut hic conſenſus vix aut omnino non ſufficienter et certo innoteſcere, adeoque Eccleſia diſperſa audiri poſſit. Neque ſatis accurate loquuntur, qui dicunt, Pontificem Rom. *ſe ſolo* eſſe infallibilem. Nam infallibilitas non afficit Perſonam, ſed officium Pontificis, quatenus eſt centrum, Caput et Paſtor univerſitatis,

 quod

quod ex natura ſua importat aliquid relativum, aut aliquod totum, ita quidem, ut ideo Papa ſit infallibilis, quia et quatenus cum ipſo cohæret tota Eccleſia diſperſa, atque in ejus judicio illius conſenſus tacitus jam adeſt.

Loquitur igitur Eccleſia diſperſa per Pontificem, Pontifex ſe ſolo non loquitur, ſed nomine Chriſti, cujus Vicarius eſt, et nomine Eccleſiæ propter vinculum unitatis atque conſenſus. Hic quippe conſenſus ſemper cenſetur adeſſe propter bonum Eccleſiæ, imo ſemper adeſt. Chriſtus Joan. Cap. 17. Patrem rogavit pro Diſcipulis, ut hi ſemper unum ſint, hancque unitatem quaſi Characterem præcipuum ſuæ Eccleſiæ conſtituit, unum officium paſtorale, unum Epiſcopatum, unam Cathedram doctrinæ in Petro tanquam in Centro et Capite collocavit, uti pulchre probant Ss. Cyprianus, Optatus Milevit. aliique ſupra in Cap. 2. ſæpius relati, utpote in quo Capite et centro omnes per Communionem et conſenſum ſemper cohærent. Dum loquitur ergo Petrus in Eccleſia diſperſa, haud viſum eſt ſoli Petro,

ſed

ſed huic et reliquis Paſtoribus per conſenſum coadunatis, et ſic tacite loquentibus, ſicut in Concilio Congregato de aperte loquentibus dicitur, *viſum eſt nobis*.

Habes hinc, cur in caſu Schiſmatis, ubi dubius eſt Pontifex, ejus judicium non ſit infallibile, atque penes Eccleſiam ſtet Schiſma tollere, et certum ſibi caput eligere; quia nempe ſignum veri capitis et centri eſt adhærentia et conſenſus: hæc autem in Schiſmate deficiunt. Habes, quare ſi Papa fiat hæreticus, mox ceſſet eſſe Caput Eccleſiæ, quia per hæreſin ſe ipſum ſeparat a Corpore Eccleſiæ, ſicque ceſſat cohærentia et conſenſus in eundem. Quare rectius dicitur, Papam in definiendo eſſe infallibilem, non quidem proprie *ſe ſolo* in hoc ſenſu, quod ipſe ſolus loquatur, cæteris Paſtoribus tantum audientibus et obſequentibus, ſed quod ipſe ſolus *expreſſe* loquatur, tacite loquentibus, ſeu conſentientibus reliquis per conſenſum unionis et adhærentiæ.

Hæc ſi non admittat, det mihi cauſſam et rationem fundatam, quare Rom. Pontifi-

ces in definiendo in doctrina fidei et morum nunquam erraverint? a poſteriori conſtat, eorum judicium ſemper fuiſſe certum et infallibile. Nam vel Papa per ſe et ſolus eſt infallibilis, quod negat? vel hæc infallibilitas habetur primum a conſenſu ſubſequente Paſtorum? et hoc iterum falſum eſt, quia conſenſus poſterior non addit infallibilitatem ſententiæ et doctrinæ definitæ, utpote quæ jam antea certa et infallibilis erat. Vel ſi velis, conſenſum hunc poſteriorem ſignum eſſe infallibilitatis quoad nos, eamque nobis manifeſtare, et certam reddere; igitur hoc ipſo infallibilitas judicii Papalis jam præſupponitur, et adeſt ante conſenſum, qui ſe ad illam habet, ſicut acceptatio legis ad ipſam legem: attamen dogma fidei et morum infallibile ſtatim obligat ad acceptationem, nec diſſentiri licet. Dein diſſenſus etiam expreſſus plurium Epiſcoporum, in Conciliis quoque congregatorum in cauſſa rebaptizantium, Arianorum etc. etc. et præcipue in ingenti illo Schiſmate, quod integrum orientem, et omnes tres Patriarchatus a ſolo Romano Pontifice dividebat, judicium et ſententiam Rom. Ponti-

ti-

tificis non effecit fallibilem, neque eorum conſenſus ad invicem illos præſtitit ab errore immunes: quid ergo illorum conſenſus vel diſſenſus ad infallibilitatem dogmatis, niſi hic cum ſententia Pontificis concordet? et quare Conſenſus Epiſcoporum diſperſorum tunc tantum eſt, infallibilis, quando ſubſequitur judicium Pontificis? certe conſenſus vel diſſenſus multorum Epiſcoporum, etiam in Conciliis unitorum in aliquam doctrinam fidei et morum ſæpe erravit; judicium autem Pontificis etiam ſine Concilio, et prævie ad conſenſum Eccleſiæ diſperſæ nunquam erravit. Penes quem igitur potius ſtabit infallibilitas? Epiſcopi diſperſi, vel etiam definientes in Conciliis quare judicium vel confirmationem Romani Pontificis toties expetierunt, vel cum reverentia ſuſceperunt? an ad hoc ſolum cogebat communionis neceſſitas? verum ad hanc utique ſufficere poterat illius conſenſus etiam tacitus, ad quid ergo expreſſum judicium et ſententia Romani Præſulis?

Quidquid igitur dicas, nullibi difficultatem effugies: Eccleſia diſperſa eſt infalli-

bi-

bilis: hæc autem ſemper et per ſe audiri non poteſt: debet ergo in Eccleſia diſperſa eſſe judex, qui nomine totius loquatur, et tunc ejus ſententia erit infallibilis, utpote ſententia totius Eccleſiæ diſperſæ. Hic judex alius non eſt, niſi Caput Eccleſiæ Rom. Pontifex, cui per commuionem et conſenſum tota Eccleſia adhæret; quando igitur hunc ſolum et per ſe infallibilem non agnoſcis, ſaltem tunc infallibilem admittere debes, dum loquitur nomine totius Eccleſiæ. Ex his facile explicantur, et combinantur ii textus et argumenta, quæ contra infallibilitatem Pontificis afferri ſolent, atque etiam inde patet, utroſque in modo explicando hallucinari, qui vel Caput a corpore, vel corpus a Capite præſcindunt, ſeu infallibilitatem præciſe in ſolo Pontifice ſine reſpectu ad Eccleſiam, vel in ſola Eccleſia ſine Rom. Pontifice tanquam Primate reponunt.

Porro haudquaquam taliter invidioſa res eſt, ſummam Eccleſiæ ac fidei uni homini, et mortali permittere, uti ad comparandam Rom. Pontifici invidiam ſubdole arguit Febronius. Papa ut Vicarius Chriſti et Caput

Ec-

Eccleſiæ rem agere debet, nullo titulo ei ex arbitrio agere licet: ut Vicarius Chriſti debet reſpicere, atque tenere depoſitum fidei et traditionis, ut Caput vero bonum atque communem ſenſum Eccleſiæ. Ubinam hic cauſſa invidiæ? quod ſi tamen totius rei ſumma et infallibilitas ſoli Petro commiſſa foret, num id divinæ Sapientiæ repugnaret? Moyſi et Prophetis, hominibus et quidem mortalibus, illi ſumma et regimen totius Populi Iſraelitici, his infallibilitas conceſſa fuit absque invidia. Res igitur in noſtro præcipue explicandi modo haudquaquam eſt incredibilis. Neque in Conciliis convocantur Epiſcopi, viduantur Eccleſiæ, ut unum legislatorem audiant; nullibi loquitur ſolus Pontifex: in Conciliis ſuam ſententiam et ſenſum Epiſcopi loquuntur expreſſe, extra Concilia tacite loquuntur in ipſo Pontifice per conſenſum, membra per ſuum Caput. Valet ergo illa formula Apoſtolica in Conciliis, *viſum eſt Spiritui S. et nobis.* Valet et quodammodo extra Concilia, quia Papa loquitur, non quod ſibi ſoli, ſed quod Spiritui S. et toti Eccleſiæ videtur.

Ad 1. In noſtra ſententia non eſt nova prætenſio, ſed ſenſus et praxis antiquiſſima totius Eccleſiæ, quod de authoritate et judicio Sum. Pontificis dicimus. Hoc probant omnes S. Scripturæ et Ss. Patrum textus, ſummorum Pontificum praxis et teſtimonia, eaque omnia argumenta, quæ pro infallibilitate *ſolius* Pontificis ex una parte adducuntur. Huic non obſtant, ſed potius favent, et in eandem ſententiam recidunt, quæ ex altera parte pro conſenſu Eccleſiæ et Epiſcoporum ad infallibilitatem requiri, aut afferri ſolent. Abſtineamus a verbo *ſolius*, quod nimis *excluſivum* eſt, et vocemus *infallibilitatem Capitis*, quod verbum magis relativum eſt, et multum litis decedet.

At dicis: Epiſcopi tenebuntur, Judicio ac Decreto Papæ ſe ſubmittere ſine examine, ſine cognitione, ſine libertate deferendi ejus ſententiam? Reſpondeo, nempe ſecundum ideam, quam ſibi format Febronius, etiam judicat: invidioſam de Papa ideam tenet, igitur et omnia ad invidiam trahit. Quando in aliqua ſocietate plures in unum pro bono communi gerendo conſpirant, ubi omnes ſem-

ſemper adeſſe non poſſunt: ſi ille unus pro rei exigentia ac neceſſitate, cæteris abſentibus ordinationes façiat, ſtatuta decernat, horumque rationem illis ſignificet, num his probroſum erit et ſervile, ſe illis ſine examine, ſine cognitione ſubmittere? neutiquam. lle unus agit nomine totius Societatis, omium abſentium conſenſus pro tali caſu jam enſetur adeſſe, quippe in hunc finem omes in eum conſpirarunt; non igitur opus ſt novo conſenſu aut examine, quamdiu es palam non vergit in detrimentum totius ocietatis. Ita fere a pari loquor de deretis Pontificiis: hoc tamen intereſt inter ſoietatem, ejusque Caput arbitrarie conſtituım, et Eccleſiam atque Pontificem, quod lud ab ipſis membris Societatis, iſte a Chrio Domino ſuam originem et authoritatem abet; illud arbitrarium ſit et mobile, Caut Eccleſiæ vero altiore voluntate conſtituım et fixum; illud præter conſenſum Societis nullo alio fundamento aut prærogativa ititur, iſtud adhuc ſpeciali aſſiſtentia Chrii gaudet, quandocunque commune negoım nomine omnium tractat vides hinc Ecle-

cleſiæ Capiti majorem Reverentiam atque obſequium deberi, quam cuivis alterius humanæ Societatis Capiti. Apage igitur cum tua libertate deferendi Pontificis ſententiam. In Societate humanitus conſtituta ſi unus vel alter refragetur, non attenditur: ſi plures, fit ſciſſio atque diſſenſio; omnes nunquam reſiſtent, niſi ubi Caput in magnis ſuo officio deeſt, et Societas grave detrimentum aut periculum ſubit, et tamen penes Societatem eſt, et Caput et leges Societatis mutare. Quidni deterius ſit Caput Eccleſiæ, quando ex tacito conſenſu, et nomine Eccleſiæ agit, ſpeciali aſſiſtentia divina ſuffultum. Ne igitur ſibi timeat de ſententia Pontificis difformi S. Scripturæ, traditioni aut bono Religionis. Aſſiſtentia Chriſti amplius quid operatur; hoc ab initio Eccleſiæ hucuſque non obſtantibus quantiscunque perturbationibus, fluctibus atque diſſidiis factum non eſt; hinc bene argumentum ſumimus, id nunquam futurum eſſe. Et ſi fieri poſſet, hoc ipſo mox Schiſma præſto foret, quippe qualecunque ſit judicium Pontificis, hic ſua authoritate et prærogativa ſemper multos ſecum

tra-

trahet. Num autem putat, Chriſtum in neceſſariis, nempe in fide et doctrina adeo deeſſe voluiſſe Eccleſiæ, quam aquiſivit ſanguine ſuo? hypotheſin ergo fingit, non veritatem docet. Verum eſt: Papa hæreticus fieri poteſt, at nomine Eccleſiæ hæreſin docere et definire non poteſt. Si primum, mox ceſſabit eſſe Caput Eccleſiæ. Ratio ſecundi eſt, quia obſtat aſſiſtentia Chriſti, quam promiſit Eccleſiæ; hæc enim aſſiſtentia niſi penes caput et centrum ſingularius eſſet, quis facilius mundum poſſet in errorem inducere, quam ſummus Pontifex? repeto: ne igitur timeat de judicio Pontificis ſanæ doctrinæ fidei et morum contrario.

Ad 2. Iterum repeto (nam et Febronius continuo eadem argumenta repetit) quæ circa textum Lucæ 22. ſupra Cap. 1. poſt §. 10. dixi. Dein ipſe Febronius etiam nolens noſtram ſententiam hic affirmare cogitur, dum ait: *his verbis Chriſtus Petro promittit, non ſolum, quod nullum errorem fidei definiturus et alios docturus ſit, ſed etiam quod particularis et perſonalis ejus fides non ſit defectura.* Hoc ultimum admitto, fuiſſe

privilegium perſonale Petri, ad ſucceſſores non tranſiturum, de quo etiam Patres intelligi debent. Attamen de primo nobis eſt quæſtio, nempe quod nullum errorem fidei ſit definiturus et docturus. Quiquid ad Primatum pertinet, ad Succeſſores tranſiit: at in fide et moribus doctrinam definire, alios docere, confirmare fratres ad officium Summi Paſtoris et Primatus pertinet: igitur et hoc ad Succeſſores tranſiit. Etiam cæteri Apoſtoli erant infallibiles in docendo, quod illis promiſſum fuit, dum Chriſtus dixit: quando Paraclitus venerit, docebit vos omnem veritatem: hæc autem ſolis Apoſtolis dicta ſunt ad ſucceſſores non tranſitura; etiam cæteri Apoſtoli omnes, ſicut Petrus erant in fide et gratia confirmati atque ſtabiles. Quare ergo Chriſtus adhuc pro ſolo Petro ſpecialius rogavit, ne ſuccumbat, non ſolum tentationi, ſed ne unquam deficiat fides ejus, atque etiam ipſos fratres et coapoſtolos in fide confirmet? ſpecialius quid ergo, atque amplius pro Petro rogavit, ac obtinuit utique Chriſtus, quam pro cæteris Apoſtolis. Porro infallibilitas ſucceſſorum Petri non in his ver-

verbis Chriſti Lucæ 22. tantummodo, ſed et in illis Math. 16. et Joan. 21. ſimul fundatur. Loquor autem de infallibilitate non Perſonæ, ſed officii Petri in ſenſu a nobis ſupra explicato.

Dum Febronius ſuam interpretationem communem S. Patrum dicit, Italus c. l. eos conſuluit, ſed nihil tale invenit in Tertulliano, Cypriano, Hilario, Auguſtino, Proſpero. Fors nec in aliis potiora quis inveniret, ſed ſufficit, nos ſemel illuſos, atque Febronium falſi reum eſſe. Teſtimonia pro infallibilitate Capitis et Sedis Apoſtolicæ plura produximus hinc inde Cap. 1. in notis, atque etiam pro ea ex textu Lucæ 22. aliqua citavimus poſt Cap. 1. in append. plura adhuc addi poſſent. Solum hic affero, quæ S. Agatho P. in litteris ad Imperatorem Conſtantinum Pogonatum ſcripſit. *Spirituales oves Eccleſiæ ab ipſo Redemptore omnium terna commendatione paſcendas ſuſcepit* (Petrus) *cujus annitente Præſidio hæc Apoſtolica ejus Eccleſia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt; cujus authoritatem, utpote Apoſtolorum omnium*

 Prin-

Principis ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, et univerſales Synodi fideliter amplectentes in cunctis ſecutæ ſunt, omnesque venerabiles Patres Apoſtolicam ejus Doctrinam amplexi, per quam et probatiſſima Eccleſiæ Chriſti lumina claruerunt, et ſancti quidem doctores orthdoxi venerati atque ſecuti ſunt: hæretici autem falſis criminationibus ac derogationibus odio inſecuti. — — — — Hæc enim eſt veræ fidei regula, quam et in proſperis et in adverſis vivaciter tenuit, ac defendit hac ſpiritualis Mater tranquilliſſimi Imperii, Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe probabitur, nec hæreticis Novitatibus depravata ſuccubuit; ſed ut ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab authoribus ſuis Apoſtolorum Principibus, illibata fide tenus permanet, ſecundum ipſius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam ſuorum diſcipulorum Principi in ſacris Evangeliis faſſus eſt: Petre inquiens, ecce Sathanas expetivit, ut cribraret vos, ſicut qui cribrat triticum: ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conver-

ſus

ſus confirma fratres tuos. Hæc ſcripſit S. Agatho ſummus Pontifex : quid contra ejus authoritatem excipere vales ? ſcripſit ad græcos, qui Romano Epiſcopo nunquam nimium adulabantur : ſcripſit autem, Romanam Eccleſiam nunquam erraſſe, ejus fidem illibatam permanere, nec erraturam eſſe. Et unde hoc probat. Ex verbis Chriſti Lucæ 22. *Ego rogavi pro te Petre etc. etc.* quæ tu in alienum ſenſum detorques.

Neque hic ſtamus. Hæ litteræ Agathonis et verba lecta ſunt in Concilio æcumenico VI. act. 4. quid ad has Patres græci in Concilio ? num fors negarunt illam indeficientiam Sedis Apoſtolicæ in fide ? num fors verba et promiſſionem Chriſti Petro factam aliter interpretati, vel ad Succeſſores non pertinere dixerunt ? nihil horum. Singuli Patres ſingillatim ſuo ordine aſſentiebantur, et poſtea in acclamatione univerſum Concilium dixit, *per Agathonem Petrus loquebatur*, et in epiſtola Synodali ad Agathonem P. *tibi ut primæ Sedis Antiſtiti univerſalis Eccleſiæ, quid agendum ſit, relinquimus ſtanti ſuper firmam fidei Petram, libenter perlectis*

veræ Confeſſionis litteris a veſtra Paterna beatitudine ad piiſſimum Imperatorem miſſis, quas ut a ſummo Apoſtolorum vertice divine perſcriptas agnoſcimus etc. Cedat nunc Febronius cum ſuis interpretationibus, nos tanto Concilio magis credimus. Confer Cap. 1. §. 10. in ſubſequentibus notis.

Ad 3. 4. et 5. Num poſthæc adhuc audiendus Gerſon? at non modo *particularis homo*, ſed nec Concilium Generale poteſt ex propoſitione non hæretica facere hæreticam aut ex Catholica non Catholicam, ſicut nec ex vera falſam aut viciſſim. De cætero Gerſonem non attendimus in depreſſione Pontificiæ Poteſtatis nimis abſorptum, qui et de Papa ſemper tanquam *Perſona particulari* et præciſa ab Eccleſia loquitur, et nihilominus Febronio nimium dicere videtur, qui neque ejus declarationibus contentus, eum amplius adhuc reſtringit, ac corrigit, ut adeo Febronio neque cum Gerſonio ſentire ſufficiat. vid. infra hoc Cap. §. 3. ad 4. in not.

Ad-

Adhuc præterire non valeo, Febronium contra infallibilitatem Rom. Pontificis hinc inde textum Lucæ 22. variis argutiis cum Alexandro Natali ad ſolum Paſſionis tempus et perſeverantiam finalem Petri in fide reſtringere, atque in Daniele Bertono tit. 1. §. 3. inter alia ſic argumentatur: *ſi hac voce, confirma fratres tuos, fratrum appellatione Apoſtolos intelligamus, certum eſt, eos, poſtquam Chriſti reſurrectione, præſentia, convictu, donis, permultisque miraculis, ac demum effuſione Spiritus S. abunde illuſtrati, atque roborati ſunt, opus non habuiſſe, ut in hac fide a S. Petro confirmarentur. At vero ſi nomen fratrum amplietur, et ad quoscunque fides extendatur, nemini Catholico dubium eſſe poteſt, quin B. Petrus facultatem illos confirmandi habuerit, quia hoc illi cum Primatu delatum eſt. Math.* 16. *et Joan.* 21. Et infra: *hoc caſu idem jus non tantum B. Petro, ſed omnibus etiam Apoſtolis atque Epiſcopis proportionatim et reſpective competit, quia confirmare fratres nihil aliud eſt, quam actus hierarchicos exercere, illuminando per doctrinam, definiendo dubia circa hanc mota,*

profligando hæreſes, et errores, obfirmando fideles in fide.

Oculatiorem certe crediſiſſes adverſarium, qui quidquid dicat, ſuis ſe laqueis conſtringit, e quibus ipſum ne quidem Alexander Natalis, ad quem provocat, extricare valet. Si verba Chriſti et mandatum confirmandi fratres ad ſolum tempus Dominicæ Paſſionis reſtringitur, quare Petrus obſecutus non fuit? certe nullibi in ſcripturis legitur, eum hoc tempore in fide confirmaſſe fratres et Diſcipulos, imo Petrum non minus, ac reliquos non tantum confirmatos, ſed dubios, fluctuantes atque incredulos toto eo tempore fuiſſe, donec ab ipſo Salvatore redivivo confirmati ſunt, S. Scriptura manifeſte teſtatur. Nam cum Mathæi 28. mulieres undecim diſcipulis nuntiabant, Chriſtum reſurrexiſſe, et ſe ipſis manifeſtaſſe, adhuc quidam dubitabant. Marci 16. illi undecim diſcipuli nec Mariæ Magdalenæ, nec duobus diſcipulis euntibus in Emaus credere volebant, quod Magiſter viveret, et ipſis apparuiſſet, ita ut poſtea Chriſtus illis exprobaret incredulitatem et duritiam cordis, quia his,

his, qui ipſum viderant, credere noluerunt. Lucæ. 24. cum mulieres nuntiarent undecim Apoſtolis, Chriſtum reſurrexiſſe, exiſtimabant fabulam eſſe, neque illis credebant. Joan. 20. Thomas neque reliquis Apoſtolis, ſe dominum vidiſſe teſtantibus credere volebat. Qualiter ergo Petrus Coapoſtolos et confratres eo tempore in fide erga ſuum Magiſtrum et Dominum confirmavit, quando non minus ac reliqui ipſe triſtis, dubitans atque incredulus extitit? et cur Chriſtus non magis Petrum, ſed æque omnes propter incredulitatem increpavit, quando ille præceptum confirmandi fratres neglexit? num ideo dignus erat, ut ei mox omnes oves Chriſti paſcendæ committerentur, qui tam negligenter in exequendo Chriſti mandato hoc hoc triduo ſe exhibuit? certe verba Chriſti ad Petrum, *confirma fratres tuos*, pro tempore Paſſionis neutiquam quadrant, nec etiam a Petro adimpleta fuerunt, ſicque Oratio Chriſti ſine fructu et fruſtranea fuiſſet. At dicit: poſt hoc tempus Apoſtolos reſurrectione, præſentia convictu Chriſti, atque Spiritu S. abunde illuſtratos et in fide con-

firmatos hac Petri confirmatione amplius opus non habuiſſe. Et ego dico, hoc Chriſti mandatum neque fruſtra datum, nec fruſtraneum fuiſſe. Saltem opus habebant a tempore aſcenſionis Chriſti in cœlum uſque ad adventum Spiritus S., ne iterum ejus abſentia in triſtitiam, dubitationem et tentationem laberentur; quippe Apoſtoli primum in Feſto Pentecoſtes per immiſſionem Spiritus S. perſeveranter ac finaliter in fide et gratia confirmati ſunt. At tunc poſt aſcenſionem Chriſti Petrus jam erat Primas et Princeps Apoſtolorum conſtitutus, jamque Primatus officium actu exercebat in electione novi Apoſtoli Mathiæ. Neque tunc ſoli Apoſtoli erant, quos confirmare debebat Petrus, ſed et alii diſcipuli ac fratres Domini; imo tota Eccleſia eo tempore cum mulieribus fuit congregata, *erat* quippe *ſimul turba hominum centum viginti.* Act. 1. Igitur mandatum et verba Chriſti, *confirma fratres* tuos, non ad tempus Paſſionis, neque ad ſolos Apoſtolos referri debent, ſed revera his Primatus Petri denotatur, niſi velis, verba Chriſti nihil omnino voluiſſe, et mandatum iſtud a Petro ad-

adimpletum non fuiſſe, ſicque fruſtra pro Petro rogaſſet Chriſtus, quod impium foret. Sed ais, ſi nomen *fratrum* amplietur, et ad quoscunque fideles pertinet, ea verba utique de *Primatu* intelligenda eſſe.

Verum id ipſum eſt, quod nos dicimus. Dum autem proſequeris, idem jus etiam cæteris Apoſtolis et Epiſcopis *proportionatim et reſpective* competere. Reſpondeo: ſi ad Primatum pertinet, utique non eſt idem jus, ſecus non Petro, ſed ſingulis Apoſtolis *Primatus* conceſſus fuiſſet, atque in ſingulis Epiſcopis inexiſteret. Interim caute adhuc diſtinguis, atque reſtrictione uteris, ſicque diſtinguendo noſtram omnino ſententiam fateris. Epiſcopi poſſunt confirmare fratres exercendo actus Hierarchicos, illuminando per doctrinam, definiendo dubia, profligando hæreſes et errores, obfirmando fideles in fide: ſed hoc poſſunt tantum *proportionatim et reſpective* ad ſuos ſubditos Diœceſaneos; non univerſaliter in toto orbe, neque poſſunt talia infallibiliter. Quare? quia Chriſtus rogavit pro ſola indeficientia Petri in fide, in qua eum confirmare fratres juſſit, et quia,

ut

ut ipſe fateris, hoc ad Primatum pertinet, at hujus ſolius officium eſt, univerſaliter confirmare fratres, cui ſoli omnes oves paſcendæ commiſſæ ſunt. Igitur hoc jus non eſt idem in Petro et cæteris Apoſtolis atque Epiſcopis, ſed in his limitatum ad ipſam fidem Petri ſtabilem, et reſtrictum ad ſuas reſpective Eccleſias.

Dum autem Febronius continuo Alexandrum Natal. cum cohorte Patrum opponit, præter ea, quæ jam ſupra ad num. 2. dixi, videantur Auguſtin. l. de corrept. et grat. C. 18. Chryſoſt. hom. 83. in Math. Theophilact. in Cap. 22. Lucæ. Lucius P. Epiſt. 1. ad Epiſcop. Gall. et Hiſpan. Gregor. M. lib. 6. Epiſt. 37. ad Eulog. S. Leo ſermon. 3. de aſſumpt. ſua. Nicolaus I. Epiſt. ad Michael. Imper. S. Leo IX. Epiſt. ad Petrum Antioch. Bernard. Epiſt. 190. ad Innocent. P. item ſerm. de S. Joan. Bapt. S. Thomas 2. 2. q. 1. a ult. Joan. Conſtant. ad hormisd. P. Jam ſupra dixi, plures adhuc addi poſſe; in vanum ergo, et falſo in maxima Patrum et tractatorum Eccleſiaſticorum parte gloriatur adverſarius.

§. II.

§. II.

In materiis Diſciplinæ Papa non habet Poteſtatem obligandi totam Eccleſiam.
Imo ne Generalium quidem Conciliorum Decreta in materia diſciplinari particulares Eccleſias obligant ſine receptione.
Leges etiam pro univerſa Eccleſia legitime latæ non obligant, niſi in Provinciis debite promulgatæ: ſemel autem receptæ non poſſunt ad beneplacitum Papæ mutari.

Diſciplina Ecclſiaſtica quoad partes *eſſentiales* per Jeſum Chriſtum inſtituta, per Apoſtolos aucta, et per Concilia tum Generalia, tum particularia in eam formam, qua modo conſtat, redacta fuit. Quoties autem Lex Generalis lata eſt, etiam omnibus Eccleſiis debite promulgata fuit, uti de Synodis Arelatenſi, Nicæna, Sardicenſi, Chalcedonenſi, Lateranenſi circa Communionem Paſchalem ſub Innocentio III. et Tridentino circa matrimonium clandeſtinum conſtat. Habent etiam diverſæ nationes et particulares Eccleſiæ particulares uſus, et conſuetudines laudabiles, dummodo communibus, et eſſentialibus Eccleſiæ legibus non repugnent.

gnent. His derogare non creditur eſſe in Pontificis Poteſtate.

1. Diverſæ Eccleſiæ diverſam habent liturgiam, ut S. Baſilii, S. Chryſoſtomi, Ambroſii, Africana.

2. Innocentius I. epiſt. ad Decent. Eugub. primus prætendit, occidentales Eccleſias Romano ritui ſubjicere, quia Apoſtolus Petrus aut ejus Succeſſores omnes in Occidente inſtituerunt Eccleſias. Verum hic diſcurſus laborat fundamento, cum veroſimile non ſit, nullum Apoſtolum præter Petrum in toto occidente Evangelium prædicaſſe, aut inſtituiſſe Eccleſias. Dein effectu caruit intentio Papæ, quod evincunt Miſſa Ambroſiana, Mozarabica, Gallicana.

3. Ex Conrado Urſpergenſi refert hiſtoriunculam, qua Leo IX. P. Wormatiæ Diaconum Moguntini Epiſcopi Lectionem non ritu Romano decantantem, et poſt dehortationem Papæ, non tamen deſiſtentem degradavit, ſed proteſtante Moguntino, atque Diaconum ſuum repoſcente, iterum reddidit.

4. Pontifex poſtulante neceſſitate vel utlitate poteſt univerſali Eccleſiæ leges *proponere.* Has propter *intrinſecam* earum bonitatem et æquitatem Epiſcopi tenebuntur acceptare, ſi iudicent aptas bono religionis et diſciplinæ, nec ſtatui publico aut Imperio præjudicium afferre. Ita de Marca, Barthel. Sic attendi non debent in Corpore Juris Conſtitutiones Papales, quibus ei aſſeruntur jura temporalia, aut circa hæc quædam eminentiores prærogativæ.

5. Si regimen Eccleſiæ etiam arbitrarium et Monarchicum eſſet, in tanta Regionum, morum et geniorum etc. varietate, ad Officium Epiſcoporum pertineret, diſpicere et ponderare, an leges Romanæ ſuis populis utiles forent, an potius graves, et gignendis tumultibus aptæ.

6. Ne Generalium quidem Conciliorum Decreta ſine Eccleſiarum et Regnorum acceptatione vim et effectum legis obtinent: et hæc unica ratio eſt, quare æcumenicarum Synodorum Canones alibi obſerventur, alibi non,

non, et quod Decreta Tridentini in Gallia vigeant, quod Author teſtimoniis ex Gallia probat. Qua ratione, modificationibus et reſtrictionibus in aliis Regnis et Provinciis receptum ſit, citat pro Republica Veneta Maroſini hiſtor. Venet. pro Regno Neapolitano Giannone hiſt. Civile du Royaume de Napleſ. pro Hiſpania eundem. pro Regno Poloniæ vitam Cardinalis Conmendoni. pro Belgio Van Eſpen.

7. Ivo Carnutenſ. epiſt. 180. ait: *Si privilegiis nititur Eccleſia Rhemenſis, illa privilegia apud nos nulla ſunt, quia nec in Generalibus Conciliis nobis audientibus ſunt recitata, nec ad Eccleſias noſtras epiſtolari maturitate directa, et ut manifeſtius dicamus, nulla nobis familiari vel publica relatione prolata. Illius ergo legis prævaricatores non ſumus, cujus auditores nunquam fuimus; quæ tamen ſi audita eſſet, nihil nobis obeſſe poſſet; Lex enim juſta debet eſſe, et poſſibilis, loco et tempore congruens.*

Publicatio et acceptatio in legibus Pontificiis ſingularius neceſſaria eſt. Quod Bullæ

læ Pontificiæ in ſola Urbe promulgatæ fuerint receptæ, eſt petitio principii, de quo hic movetur quæſtio. Clauſulæ autem recentiores, quibus lex poſt ſolam publicationem Romæ factam obligare declaratur, eadem argumenta ac Bullæ ipſæ contra ſe pati debent. Hoc duritiem, et dominatus ſecularis aſperitatem ſapit: non ſic fecere Principes Gentium. At Romanis non tanta inſidet aſperitas, Politia utuntur: Stylum induxere, ut publicatio Romæ in Campo Floræ facta pro univerſo orbe valeat. Sapientiores norunt, quantum in his ſit roboris et Juris.

8. Teſte Flodoardo hiſt. Eccleſ. Rhem. lib. 3. C. 21. dum Galliæ Epiſcopis objiceretur, eos ſolum ſibi faventibus Pontificum Decretalibus uti, Hincmarus contra obtrectatores ſuos in Synodo Tricaſſina, et in Apologetico reſpondit, *ſe Decretalia Pontificum Romanorum a ſanctis Conciliis recepta et approbata recipere, et ſequi diſcrete, prout ſunt ſequenda.* Galli ſic loquentes dicuntur uti *libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ.* Ipſe Nicolaus I. ad Galliæ Epiſcopos ſcribens ait,

Decretales epiſtolas debere reverenter aſſummi *diſcretione vel diſpenſatione Magiſtra.* Legislatoria Poteſtas Papæ in aliis orbis partibus haud major eſt, quam in Gallia; igitur omnibus commune eſt, quod vere dixit egregius quidam Galliæ Jurisconſultus. *Tot habemus libertates, quot novas habent, aut formare poſſunt Romani prætenſiones, alienas ab antiquo et genuino jure communi.*

9. Summus Pontifex non poteſt abolere, vel derogare legibus univerſalibus Conciliorum generalium, quia his eſt inferior. Id ſæpe agnovere ipſi Romani Pontifices. Vid. Gibert. Natal. Alex. de Marca, et Gratianus cauſ. 25. q. 1. C. 7. *Contra ſtatuta Patrum concedere aliquid, vel mutare, nec Apoſtolicæ quidem Sedis poteſt authoritas. Apud illam enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui Decreta Patrum ſanxere reverentiam.*

10. Juxta librum diurnum Rom. Pontificum in Profeſſione fidei, quam olim emittebant, ſpondebant ſe traditionem probatiſſi-

ſimorum ſuorum Prædeceſſorum ſervare, Canones et conſtituta Pontificum Romanorum ut divina et Cæleſtia mandata cuſtodire.

11. Adverſum hæc ſi Curia Romana attentare præſummat, non Epiſcoporum tantum erit, efficax ponere remedium, ſervando ſuo genuinis Canonibus vigori, ſed et Principum ſecularium. Petrus de Marca L. 6. Cap. 36. id probat exemplis Imperatorum et Regum Galliæ.

12. Non ſicut ad legem *diſciplinarem*, ita ad dogma fidei publicatio in Provinciis neceſſaria eſt, quia fides non dependet a publicatione et executione Decreti dogmatici, et quivis aſſenſum præſtare tenetur, quacunque ratione articulus ab Eccleſia declaratus et definitus ei innoteſcat.

NOTA.

Etiam Rom. Pontifices, quando volebant ſuas Decretales ubique pro lege ſuſcipi, eas non minus per Synodos Provinciales, vel per Epiſcopos promulgari faciebant, de

quo Cap. II. in Not. et alibi talia exempla dedimus. Quod ait Author, non credi, a Papa diverſarum Nationum laudabilibus conſuetudinibus derogari poſſe: dico ego, eas potius tolerari Spiritu Eccleſiæ, qui mitis atque benignus eſt, et infirmitatibus filiorum indulget. Huc quippe pertinet illud Gelaſii Epiſt. 167. ad Ruſtic. *ſicut quædam ſunt, quæ nulla poſſunt ratione convelli, ita multa ſunt, quæ aut pro conſideratione ætatum aut pro neceſſitate rerum oporteat temperari.* Valet hic quoque illud Alexandri III. ad Archiep. Ravenat. *Si quæ animum tuum exaſperare videntur, turbari non debes, qualitatem negotii diligenter conſiderans aut mandatum noſtrum reverenter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere non poſſis, rationabilem cauſſam prætendas.* Ac denique illud Gregorii VII. Epiſt. ad Sanctium Arrogoniæ Regem, quod etiam eximie laudat Febronius Cap. II. §. 7. *ſolet ſancta et Apoſtolica ſedes pleraque conſiderata ratione tolerare.* Nempe aliud eſt, derogare non poſſe, aliud non velle: primum adhuc Febronio probandum reſtat. Sic pariter

Ad

Ad 1. Febronio incubuiſſet probare, non quod diverſa ſit apud varias Eccleſias liturgia Miſſæ, quod nemo neſcit, ſed quod diverſa ſit contra voluntatem et legem Pontificis, neque hic diverſitatem iſtam prohibere aut tollere poſſit. Diverſa eſt ſciente, et non contradicente Papa; imo in Urbe Roma Græci ſua Liturgia publice utuntur.

Ad 2. Ergo falſum dixit Innocentius I., nullum in occidente præter Petrum et ejus Succeſſores inſtituiſſe Eccleſias? quo argumento id probat Febronius? nullo omnino. Solum dicit, id *veroſimile* non eſſe. An vero Innocentius poſt tertium mox Eccleſiæ ſeculum non melius noverit, quis in occidente inſtituerit Eccleſias, quam hodiernus Scriptor? falſa eſſet etiam traditio communis tempore Innocentii, ad quam provocat Pontifex dicens: *cum manifeſtum ſit*, — — — *nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Petrus Apoſtolus, aut ejus Succeſſores conſtituerint Sacerdotes*: et hoc ideo tantum, quia Febronio *veriſimile* non videtur. Siccine licet veterem traditionem, et maximorum Patrum teſtimonia exſufflare? dein

 ait:

ait : *effectu caruit intentio Papæ.* Quare ? quia Miſſæ Ambroſianæ, Mozarabicæ et Gallicana adhuc perſtant. At ubi in Epiſtola ad Decentium Pontifex iſtas Miſſas abrogare, aut tollere ſtatuit? an non ipſe haud obſcure aliquibus Eccleſiis aliam eſſe conſuetudinem fatetur, dum ait, *aut alterius Eccleſiæ, quam Romanæ, exiſtimant conſuetudinem eſſe ſervandam.* Has aliarum Eccleſiarum conſuetudines non reprobat, nec prohibet Innocentius, ſed novitates perſtringit, quas quidam absque authoritate inducere volebant, et pro libitu, quam prius non habebant, alterius Eccleſiæ conſuetudinem ſequi. Quippe ait : *quod a Principe Apoſtolorum Petro Romanæ Eccleſiæ traditum eſt, ab omnibus debere ſervari, nec ſuperinduci aliquid, quod authoritatem non habeat, aut aliunde accippere videatur exemplum.* Non ergo illas particulares Eccleſiarum conſuetudines approbatas, vel diu toleratas tollere, ſed privatas novitates, et imitationes alterius Eccleſiæ, nulla adhuc authoritate munitas prohibuit. Sic effectu non caruit intentio Papæ.

Ad

Ad 3. Non factis et hiſtoriunculis, ſed traditione et legitimis teſtimoniis ponderanda res eſt. Author hiſtoriæ moderationem Papæ et ceſſionem, quod Epiſcopo Moguntino reddidiſſet Diaconum, eius humilitati, non defectui Poteſtatis adſcribit: neque Moguntinus, degradato a Papa ejus Diacono, de actus invaliditate proteſtatus fuit, ſed omnino pro ſuſpenſo habuit; non enim eum ipſe in priſtinum gradum evexit, ſed a Papa eum ad ſuam dignitatem reſtitui petiit; hinc ſequitur, quod Febronius pervicaciter negat, nempe Papam Jurisdictionis Primatu in aliena Diœceſi potiri, atque in ea actus Jurisdictionis exercere poſſe. Unde hiſtoria Pyſtemati Febroniano adverſatur.

Ad 4. Papa poteſt leges proponere, has Epiſcopi propter *intrinſecam æquitatem* tenentur acceptare. Italus hoc principium vocat Schiſmaticum, et revera tale eſt. Vix enim, aut nunquam talis lex ab omnibus acceptabitur, quando hujus obligatio non a præcipientis authoritate, ſed a præcepti materia dependet. Etiam Lex Civilis debet eſſe juſta, rationabilis, et tendens in bonum

 com-

commune: attamen penes quem eſt legis æquitatem et juſtitiam diſpicere? num penes legislatorem, vel ſubditos? ſed ais: Pontifex non pollet Poteſtate legislativa, ſicut Princeps civilis: ad id ipſum eſſet cauſſa Schiſmatis, ſeditionis et Diſſenſionis. Quid! ſi Princeps non gauderet Poteſtate legislativa? ſi ſubditi legem *propoſitam* propter ſolam *intrinſecam æquitatem* acceptare tenerentur? num conſultum foret Reipublicæ et Bono communi? utique non omnes eodem oculo vident, nec eodem ſenſu judicant? quoties de æquitate alicuius rei certatur, et quod hi juſtum putant et æquum, alii iniquum judicant? in tanta ſentiendi, vel potius diſſentiendi libertate an ignorantia, diverſitas opinionum, prætenſa impotentia, repugnantia Cleri vel Laicorum, invidia, æmulatio, deſidia etc. nihil poterunt, ut alius ſic, alius aliter judicet de lege propoſita? et ſic nunquam lex ſtabilis et univerſalis, quantumcunque juſta et bona introduci poterit, ni per miraculum omnium ſenſus in unum cogere poſſis. Cæterum jam Cap. II. §. §. 7. 8. et 9. in Not. ac alibi demonſtravi,

ve-

veteres Pontifices revera leges ſanxiſſe, pænas in non obedientes ſtatuiſſe, prævie ad omnem acceptationem vel conſenſum Eccleſiarum et Provinciarum: igitur pollent Poteſtate legislativa in Eccleſia. Poſt veteres illos Pontifices unum adhuc addo Nicolaum I. Epiſt. ad Photium. *Univerſitas credentium ab hac ſancta Romana Eccleſia, quæ Caput eſt omnium Eccleſiarum, doctrinam exquirit, integritatem fidei depoſcit, criminum ſolutionem, qui digni ſunt, exorant. — Et ideo conſequens eſt, ut quod ab hujus Sedis Rectoribus plena authoritate ſancitur, nullius conſuetudinis propediente occaſione, proprias tantum ſequendo voluntates, removeatur, ſed firmius atque inconcuſſe teneatur.* Hæc Nicolaus P. tam præfactæ contra Patriarcham Græcum et ſuperbum Photium proferre auſus non fuiſſet, ſi tum etiam in Oriente Syſtema Febronii valuiſſet, et Papa in doctrina fidei fallibilis, atque Poteſtate legislativa carere creditus fuiſſet.

Dein ipſe D. Barthel, quem pro ſe citat Febronius, in eod. Lib. Annot. ad jus Can. tit. 2. de Conſtitut. clare dicit: *Sum-*

mus Pontifex in materia ſpirituali pro tota Eccleſia poteſt ferre leges, quia illimitatam a Chriſto accepit Poteſtatem paſcendi, ſolvendi et ligandi etc., quæ ipſi tam in - quam extra Concilium competit, alioquin male proviſum eſſet Eccleſiæ, cum Concilia non ſemper convocari poſſint. Loco autem a Febronio citato loquitur tantum de legibus Burſalibus, atque dum ait: *ſi objectum ſit materia fidei et morum, ſuam utique obtinebunt authoritatem. Si vero objectum ſit ærarium, Fiſcus et Cameræ, tolerari potius, quam approbari dicuntur*, item D. Barthel nec verbo interjecto mox addit: *nec inde hæretici* (imo nec Febronius, aliique) *omnem Pontificis poteſtatem contemnere valent cum etiam in Sæcularibus Principibus multa tolerari debeant, quæ male conſtituunt, quin tamen Majeſtas propterea et vis Poteſtativa ſit deſtruenda.* Væ Principibus! ſi hoc principium omnium temporum praxi firmatum et certum non admittatur. Sed quare hæc omiſit, truncavitque Febronius? nempe quia ejus jugulum petunt. En! quantum diſtet Clariſſ. Barthelius a Febronio, qui eum ſibi Patronum elegit.

Ad

Ad alteram conditionem, quam addjicit Febronius, nempe ne leges a Pontifice propoſitæ Statui publico Regni vel Imperio præjudicent, Reſpondeo, id ipſum utique et nos loqui de legibus, *quas neceſſitas vel utilitas Eccleſiæ hic et nunc poſtulare videntur.* Intelligimus autem hoc de Statu vel Regno vere Chriſtiano-Catholico, cui Leges Eccleſiæ hic et nunc utiles vel neceſſarias magnum præjudicium afferre poſſe, nemo Catholicus putat, quia Reipublicæ ſummopere intereſt, ut Religio in ſuo, rectoque ſtatu conſervetur. Si tamen una ex parte ſtet neceſſitas vel utilitas Eccleſiæ, ex altera bonum Reipublicæ, nolim ego hic calculum ducere, quid et quantum præponderare debeat? res utique cum ſtatibus et Principibus Catholicis habetur, qui non modo Rectores Reipublicæ, ſed et defenſores Eccleſiæ atque Religionis ſunt, et quorum facilis eſt recurſus ad Pontificem, unde etiam factum, ut multæ leges Eccleſiaſticæ in variis Provinciis non obligent.

Hoc tamen certum eſt, primis temporibus fidem et leges Eccleſiaſticas directe con-

contra Politiam et Leges Principum Ethnicorum pugnaſſe, easdem Principibus hæreticis, vel hæreſi faventibus repugnaſſe, quia Chriſtus ſuam religionem et Eccleſiam voluit prodeſſe Populis, non ſubeſſe Politiæ Seculi. Poſterioribus temporibus, quando jam Catholici Imperatores ad Clavum Reipublicæ ſedebant, Concordia Sacerdotii cum Imperio ita temperata fuit, ut in rebus Eccleſiaſticis ſolæ leges Eccleſiaſticæ valerent. Sic Marcianus Imp. Judicibus ad Synodum Chalcedonenſem a ſe delegatis committit, ut cauſſa Dioſcori non ſecundum leges *pragmaticas*, ſed *Ss. Patrum regulas* decidatur, cumque de hoc interrogaſſent Synodum: *Sancta Synodus dixit. Contra Canones nihil pragmaticum valeat, Canones Patrum teneant.* Pariter Juſtianus et alii Imperatores leges Eccleſiaſticas frequenter ſuis quoque edictis firmarunt hac vel ſimili clauſula: *ſacras ſequentes regulas.* Hujus ille rationem dat Conſtitut. 123. *ſi enim leges civiles, quarum Poteſtatem fidei noſtræ Deus concredidit, per omnia firmas ac ſtabiles conſervari ad ſubditorum ſecuritatem ſtudemus, quanto*

plus

plus ſtudii debemus circa ſacrarum regularum et divinarum legum obſervationem ponere, quæ pro ſalute animarum noſtrarum definitæ et conſtitutæ ſunt. Vide de hoc fuſius D. Barth. de Jur. reform. antiq. art. 8.

Quas vero Conſtitutiones circa *Jura temporalia* Rom. Pontificum adhuc memorat Febronius, de his in præſenti non loquimur, ſed ſolum de Legibus materiam Eccleſiaſticam ſpectantibus, et præcipue quæ jam prioribus et antiquis Canonibus continentur. Interim quivis iis ſe armis defendit, quibus præcinctus eſt.

Ad 5. In Monarchico etiam Regno diverſarum Provinciarum et morum iſta non attenduntur, quo minus Poteſtas Legislativa obtineat, quia in cauſſa difficili datur recurſus ad Principem. An putas, Romam, tot experimentis edoctam, nihil ſcire, aut ignorare, quid hic aut alibi conveniat? aut exiſtimas, eam cuivis reſiſtentiæ cedere debere?

Ad 6. Ait, ne quidem Generalium Conciliorum conſtitutiones ſine Eccleſiarum, Regno-

gnorum ac Provinciarum acceptatione vim legis habere, et tamen dicit: *his nemo Catholicorum Poteſtatem Legislativam denegat.* Igitur non ſolum Regna et Status Civiles, ſed et Eccleſiæ particulares Conciliis Generalibus reſiſtere poſſunt. Quis antiquorum Patrum unquam ſic docuit? ad quid Poteſtas Legislativa in Conciliis Generalibus? hæc toti antiquitati adverſantur, et Febronius, veterum Canonum reſtaurator, ea proferre audet?

Attamen iſta in gratiam Gallorum dixiſſe videtur; quippe in exemplum adfert Tridentinum in Gallia non receptum non fuiſſe, aitque *per ſolam acceptationis neceſſitatem explicari poſſe rationem, ob quam aliis in Locis œcumenicarum Synodorum Canones obſerventur, in aliis minus.* Hæc tamen, ſi penitius inſpiciantur, oppido falſa ſunt. Aliud eſt, legem Eccleſiaſticam diſciplinarem non obligare propter Concordata anteriora, privilegia, vel quando ejus oſervantia impoſſibilis aut valde gravis redditur; et aliud eſt, non obligare propter ſolam non acceptationem. In priori caſu Legislator non præſumitur obligare, aut præjudicium afferre volu-

luiſſe, et in magna difficultate patet recurſus ad Pontificem. In poſteriori cauſu ſi liberum erit cuivis Provinciæ aut Eccleſiæ decreta diſciplinæ non acceptare, ruit unitas, ordo in Eccleſia, et licebit cuivis, quod lubet. Mirum! Febronius Papam et Eccleſiam Romanam reformationi et Decretis Concilii generalis ſubjicit, alias minores et particulares Eccleſias ab acceptatione abſolvit? quomodo iſta cohærent? vel odium in Romanam Eccleſiam, vel Schiſmata hæc aperte loquuntur. Sed in Galliam redeo.

Eccleſia Gallicana in Concilio tridentino fuit repræſentata per Epiſcopos inibi præſentes, qui et decretis ſubſcripſerunt, et hæc ſubſcriptio fuit utique acceptatio? etiam in ipſo Regno Galliæ Clerus in variis Conciliis Provincialibus recepit Concilium Tridentinum, nihilque deerat, quam publica et ſolennis Decreto regio, pro more illius gentis, hujus acceptationis promulgatio et executio. Etiam hanc Clerus et Epiſcopi ſæpius et inſtanter impetrari ſtudebant: duo opponebantur a Statu Politico, quædam libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ et Juribus Regis adverſari,

ri, dein talem promuloationem Calviniſtis occaſionem novæ Seditionis præbere. Præſules exiſtimabant, his prætextibus viam occludi, ſi publicationi Concilii adiiceretur Clauſula : Salvo Juræ Regis et privilegiis Ecclefiæ Gallicanæ, *pour le quels*, aiunt, *ſa Saintete ſera ſuppliee a ce, qu elles ſoient reſervee; et demeurent en leur entier.* Incidenter hic obſervo, per hæc verba, Præſules Gallicanos agnoſcere in Rom. Pontifice authoritatem et Poteſtatem diſpenſandi ſuper Canones univerſales et ſuper Concilia generalia, dum a Rom. Pontifice ſupplicare volebant conſervationem et indemnitatem ſuorum privilegiorum contra Concilium generale.

Tandem teſte Manſi et Charlas l. 4. de libert. Eccleſ. Gallic. C. 6. Clerus Gallicanus in Comitiis generalibus, præſentibus 3. Cardinalibus, 50. Epiſcopis, et 30. ſecundi ordinis Eccleſiaſticis viris anno 1625. ſequens decretum ſubſcripſit, atque etiam juramento confirmavit. *Les Cardinaux, Archeveques, Eveques, Prelats et autres Eccleſiaſtiques repreſentans le Clergè general de Fran-*

France aſſemblè par la permiſſion du Roy au Couvent des Auguſtins a Paris, après avoir meurement deliberè ſur la publicatio du Concile de Trente, ont unanimement reconnu et declaré, reconnoicat et declarent, et es obligez par leur Devoir, et Conſcience a recevoir, comme de fait ils ont recu, et recevoient le dit Concile, et promettant l'obſerver en tant, qu'ils le peuvent par fonctions, et authoritè ſpirituelle et paſtorale. Eccleſia ergo et Clerus Gallicanus non ſolum acceptavit Concilium tridentinum, ſed ad hanc acceptationem ſe in Conſcientia obligari declaravit.

At ais: ſolennis, mediante Decreto Regio publcatio et executio defuit. Verum eſt, ſed hujus deficientiæ cauſſa fuerunt privilegia et difficultas exequendi propter Calviniſtas, et Pontifex tandem ceſſit his rationibus. Hinc exemplum Galliæ Febronio nihil prodeſt pro ſua opinione, nempe quod cuivis Eccleſiæ, Regno aut Provinciæ liberum ſit, leges Eccleſiaſticas non acceptare. Nam Clerus et Eccleſia Gallicana revera acceptavit, ſolenni publicationi et executioni vero obſtitit Privilegium et gravis difficultas.

Nos non dicimus, ſtatus ac Principes debere acceptare leges diſciplinares etiam tunc, quando turbas, tumultus etc. excitare poſſunt, vel alias Regno et Reipublicæ præjudicio ſint; quippe legislator præſumitur voluiſſe, legem ſuam eſſe rationabilem, juſtam et bonam, qui de difficultate rite reformatus facile indulgebit. Verum iſta multum abſunt a vaga illa et generali libertate non acceptandi.

Eadem reſpondeo, nec majoris ponderis ſunt, quæ ſcribit Gerbais diſſert. de cauſ. major. art. 12. n. 6. qui Gallos nedum ab obſervantia Concilii Tridentini, verum etiam a quolibet alio Concilio abſolvit, ſi nempe *acceptationem* in ſenſu Febronii intelligat. Quod attinet D. Paſquier Pariſienſis Parlamenti advocatum, non puto, ad omnes exorbitantes advocatorum criſes et aculeos reſpondendum eſſe; dum autem ait, Tridentinum in Gallia ideo non receptum fuiſſe, ne intra Monarchiam Galliæ alia introducatur Monarchia, ſequitur, regimen Eccleſiæ a Tridentino agnitum eſſe Monarchicum, et Febronium, qui id negat, Tridenti-

ti-

tino adverſari. Hanc ſequelam admittere debet Febronius, ſi ei in pretio ſunt rationes D. Paſquier.

Nihilominus hiſce oppono teſtimonia Clariſſimorum in Gallia Jurisperitorum, Cabaſutium Jur. Can. theor. et prax. lib. 1. C. 4. ubi ait, Gallos Papæ poteſtatem legislativam non denegare, ſed quod ejus leges, niſi recipiantur, non obligent, defectui voluntatis in legislatore attribuere, qui pro bono Eccleſiæ et publicæ tranquillitatis ad earum obſervantiam nolit adſtringere. In eandem ſententiam coincidit Carolus Feuretus lib. 1. C. 4. num. 11. 24. et 25. Juvenin Inſtit. theolog. part. 5. diſſert. 6. q. 2. C. 4 Petrus de Marca de Concord. L. 3. C. 6. n. 5.

Verum quid de aliis Regnis dicam, ubi Tridentinum non niſi cum modificationibus et reſtrictionibus receptum fuiſſe, ait author. interim Pallavicinus lib. 24. teſtatur, Rempublicam venetam mox finito Concilio illud in Eccleſia S. Marci promulgari juſſiſſe; et executionem oppidorum Rectoribus injunxiſſe.

xiſſe. Philippus Rex Hiſpaniæ, aliis exemplum daturus, ſine exceptione recipi juſſit Concilium in ſuis Regnis, item in Belgio et Sicilia, quamvis privilegia Monarchiæ in Sicilia, et Jura Regis in Belgio obſtare viderentur, et alia diſſidia Papam inter et Regem gliſcebant. In Polonia oratione a Commendono habita Ucangius Regni Primas exiſtimabat, prius expendenda eſſe, quæ liber Concilii tridentini continebat, antequam reciperetur, ſed hæc propoſitio in Senatu cum fremitu rejecta eſt, quod indignum ſit, velle ſenatum ſupra Concilium ſe judicem conſtituere, et ſtatim ſine ulteriori diſquiſitione et exceptione Concilium receptum fuit.

Contendit Febronius, ſaltem hanc acceptationem in Regnis neceſſariam fuiſſe. Dico, neceſſariam fuiſſe ad urgendam obſervantiam et executionem legis, et in hunc finem ipſi Pontifices in Regnis eam petebant, at non neceſſariam fuiſſe ad vim legis. Galliæ Præſules in Comitiis, etiam non obſtante, quod promulgatio ſolennis in Regno facta non ſit, teſtabantur, ſe in conſcientia ad acceptationem Concilii obligari, et hic va-

valet illud Valentiniani III. Imp. pro Decreto Leonis P. ad Epiſcopos Galliæ. *Erat quidem ipſa ſententia* (Papæ) *per Gallias etiam ſine imperiali ſanctione valitura.* — — — *Sed illis* (Gallicanis Epiſcopis) *omnisque* (aliis Provinciis) *pro lege ſit*, *quidquid ſanxit*, *vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis authoritas.*

Ad 7. Ivo loquitur de privilegiis particularis Eccleſiæ, nos de legibus univerſalibus: ille de promulgatione, nos de acceptatione. Dein alia eſt ratio legis, alia privilegii: Ivo utraque confundit. Febronius hic ſugillat ſtylum Curiæ, quo Publicatio Romæ facta in Campo Floræ pro univerſo orbe Chriſtiano valere debeat. Meminerit Febronius iterum, hic nobis ſermonem eſſe non de promulgatione, ſed acceptatione legis Eccleſiaſticæ, ſine qua ipſe legem obligare negat. Sciat ulterius, multos et Celeberrimos Romanarum partium authores contendere, quod illa promulgatio Romana non ſufficiat. Attamen in ſuo ſenſu et fine longiſſime diſtant a Febronio. Ideo enim illi negant, quia hic ſtylus eſt novæ diſcipli-

næ, et illa promulgatio non videtur ſufficiens pro toto orbe, niſi et in ſingulis Provinciis ac Diœceſibus fiat, non quod in Pontifice deficiat poteſtas legislativa: econtra Febronius promulgationem in ſingulis Diœceſibus non tam a Papa, quam ab Epiſcopis aut Magiſtratibus Civilibus faciendam requirit, ut totam vim legis ad ſolam acceptationem referre, et in Pontifice poteſtatem legislativam negare poſſit. En! quomodo etiam bona in malum falſa interpretatione detorqueri poſſint.

Ad 8. Hincmarus iterum in Scenam redit. De hoc viro alibi ſatis dixi, neque plene, uti optat, favet Febronio: modo ſic, modo aliter loquebatur, et tom. 2. epiſt. n. 36. Decretales Epiſtolas Pontificum ſe venerabiliter ſuſcipere profitetur, non ſolum receptas et promulgatas per Canones Conciliorum, ſed et *diverſis temporibus pro diverſorum Patrum conſolatione vel conſultatione datas.* Vid. infra hujus Cap. appendic. de legibus. Poſtea Febronius ait, Poteſtatem legislativam Rom. Pontificis in aliis Orbis partibus non majorem eſſe, quam in

Gal

Gallia. At Gallia juxta Febronium non tenetur acceptare, imo reſiſtere Poteſtati legislativæ non ſolum Pontificis, ſed et Conciliorum generalium: ergo et aliæ mundi partes reſiſtere poſſunt. Ad quid igitur Ponteſtas legislativa in Eccleſia circa diſciplinam? quomodo perſtabit uniformis et recta, quam ipſe author nervum Religionis, quo hæc ſuſtinetur, vocat? profecto Babylonem, non Eccleſiam unam, Chriſtum inſtituiſſe fingit. Jam dixi, Galli quandoque ſua Privilegia obtendunt, an hæc ſunt omnibus communia? vel an commune privilegium datur, Poteſtati legitime præcipienti non obedire?

Ad 9. Quod Pontifex ſine cauſſa leges Conciliorum generalium abolere, aut iis derogare non poſſit, non eſt ratio illorum Superioritas ſupra Pontificem, ſed lex naturalis, qua debet curare et conſervare bonum commune, et Divina, ex officio, quod gerit, Paſtoris, cujus eſt, leges gregi ſuo utiles non ſolvere, ſed adimplere; his rationibus utique leges Pontificias conſervare tenetur.

Ad 10. Eadem eſt reſponſio. Dein promittebat Pontifex, Canones et Decreta prædeceſſorum Pontificum, *ut divina et Cœleſtia mandata cuſtodire.* Habebant igitur vim legis? ſic Febronius ſibi ipſi contraria affert.

Ad 11. *et* 12. Non negamus, quod ait de Marca, quod Principes ſeculares poſſint obſervantiam Canonum urgere, additis modis faciliorem eorum executionem reddere, etiam eos accomodare ad utilitatem Regni: ſic enim agunt ut deſenſores Eccleſiæ, et Pontifices de eo rite informati non erunt inviti. Verum hæc Poteſtatem legislativam in Pontifice non excludunt, ſed præſupponunt; quippe non de ſubſtantia legis, ſed de modo executionis et obſervantiæ agitur; minus inde reſiſtentia, uti conſequi vult Febronius, probatur, ſed ſubſidium et complementum eorum, quæ hic et nunc deficiunt, a Poteſtate politica obtinent. Et hoc eſt, quod Nicolaus I. ad Galliæ Epiſcopos ait, Decreta Pontificum ab omnibus debere reverenter aſſummi *diſcretione vel diſpenſatione Magiſtra.* Nempe cum omnium Regnorum et Provinciarum circumſtantias vel di-

difficultates ſuis Decretis modo obſiſtentes ſemper et ubivis ſcire non poſſunt, de his informati lubenter diſcretionem admittunt, vel etiam diſpenſant.

Hoc tempore in manus noſtras incidit Epiſtola Clariſſimi viri Joannis de Palafox et Mendoza Epiſcopi Angelopolitani et Regii Indiarum Conſilii Decani data ad Innocentium X. PP. 8. Jan. anno 1649. teſtimonium hujus viri, qui maxime hoc ævo ob controverſias cum Jeſuitis habitas inclaruit, eo minus cuipiam ſuſpectum eſſe poteſt, dum ipſe ab eximia ſua virtute et doctrina ubivis in veneratione eſt, de cujus beatificatione jam diu Romæ agitatur, et Rex Hiſpaniarum ſæpius obnixe expetiit.

Hic Præſul de noſtro argumento circa Poteſtatem legislativam Rom. Pontificis multum tractat in cit. Epiſtola occaſione controverſiæ cum Jeſuitis, qui ſe contra Conſtitutiones Gregorii XV. et Urbani VIII. Item contra Brevia Innocentii X. defendebant, opponentes, Privilegia ſua conceſſa propter

merita, quæ proin in Pacta tranſiiſſent. Dein quod illæ Conſtitutiones et Brevia *non ſint ab Eccleſia receptæ, neque conſuetudini traditæ; leges vero, quæ non admittuntur, pro legibus non computari.* Jam ad hæc ita reſpondet Epiſcopus.

Iſte Conſtitutionum Apoſtolicarum et Privilegiorum interpretandi Jeſuitarum modus non tantum negotio ipſo ingratus et moleſtus eſt, ſed etiam Doctrinæ fidei et Apoſtolicæ Sedis authoritati et dignitati moleſtiſſimus et nocentiſſimis. Nam hac interpretatione authoritas et Poteſtas Pontificum infringitur, Eccleſiæ gubernatio turbatur, et omne ſacræ Jurisdictionis robur et dignitas debilitatur, et quod nefarium eſt, omnes pene a Sede Apoſtolica Conſtitutiones, quæ quotidie magno Reipublicæ Chriſtianæ commodo ſtatuuntur, et divulgantur, ad inanem et quamdam vanam et umbratilem legum formam rediguntur. — — — — Si Pontificibus poſterioribus non licet reformare, quæ ab anteceſſoribus ſanctiſſime conſtituta, tractu temporis propter varias humanarum rerum viciſſitudines et cauſſas reformatione vel mutatione indigent, et

quæ

quæ ipſi, ſi viverent, reformarent, poſterior quidem Pontifex erit minor dignitate, authoritate et poteſtate anteriori, et orbata videbitur Eccleſia circa ea, quæ remediis indigent, Capite univerſali, et Judice controverſiarum Supremo: et non tam Pontifices ſummi, fidei directores et Judices, quam anteceſſorum legum, Conſtitutionumque vocabuntur executores, quod aſſerere nefandiſſimum eſt. Leges enim condere revocare, edere, temperare, et ad ſuam obſervantiam Populos et Eccleſiaſticos ordines compellere cuicunque Vicario Chriſti Domini Rom. Pontifici æqualiter competit ſine limitatione aliqua, ſalva ſolum lege naturali et divina, quod nemo Catholicus hucusque negavit. Et infra: *ideo hæc Jeſuitarum opinio, iſtaque inſpiratio vel illuminatio, et interpretandi Conſtitutiones Apoſtolicas methodus, quia Apoſtolica quidem non eſt, Apoſtolica indiget virga cenſoria. Nihil enim Apoſtolicæ Sedis obſervantiæ, obedientiæ et reverentiæ ſapit.* Superius etiam dixerat: *ſi a voluntate pendet ſubditorum Conſtitutionum robur et validitas, vana eſt et nulla Superiorum Poteſtas.* Verba hæc

hæc per ſe clariſſima nulla interpretatione indigent. Permagni Febronii ejusque fautorum intererit, hujus viri Apotheoſin, tantis ſtudiis hactenus expetitam, iterum impedire, ne ſimul cum ipſo hæc Epiſtola et Doctrina canonizetur, vel quod ipſis pariter non placebit, Jeſuitas innocentes declarare. Certe inter accuſationis capita, ob quas Societas Jeſu abolita, fuit, nequaquam minima erat inobedientia erga Conſtitutiones Apoſtolicas, de qua Jeſuitæ non ab Epiſcopis ſolum, ſed etiam a Principibus, et inter hos præcipue ab Hiſpaniarum Rege anno 1769., porrecto in hunc finem Clementi XIII. P. commentario accuſabantur. Nihil profuit eis exceptio, illas Conſtitutiones, de quarum inobedientia petebantur, non obligare, quia ab Eccleſia non erant receptæ. Accuſati ſunt, damnati, ejecti. Attamen juxta Febronianos valet, et juſta eſt hæc exceptio: igitur juxta eosdem in hoc puncto innocui erant Jeſuitæ, ſicque inviti horum Patronos ſe agunt.

Quid præſtantiſſimo Epiſcopo de Palafox reſponſurus ſit Febronius, facile conjicio:

cio: nempe eum falſis Decretalibus enutritum, atque deceptum eſſe. Hoc ſolitum refugium, et vetus cantilena Febronii, ſuique ſimilium eſt, quando non habent, quod ad objecta reſpondeant. Verum hæc nec parce eruditis, multo minus cordatis viris perſuadebit. Frivola, et inania figmenta hæc ſunt. Nam omnino ſanæ rationi adverſatur, ne quidem veriſimile, non dicam, credibile eſt, quod novus legislator toto orbi, quin id reſciret, aut adverteret, fuerit obtruſus, et quod omnes fideles ſeſe ſubmiſſerint ejus Jurisdictioni, de quo prius conſtaret, nullam habuiſſe. Agitur hic de maximi momenti cauſſa, unde Eccleſiæ gubernatio plurimum dependet, atque, ſi Syſtema Febronii verum eſſet, ſtatus Eccleſiæ totus quantus immutatus fuiſſet. Profecto talia dicere non vales, niſi omnes Epiſcopos, Doctores, imo integra etiam Concilia æcumenica, et totam Eccleſiam a ſeculo nono uſque huc ſimplicitatis, ignorantiæ, quin et prævaricationis, ſanctiſſimos Pontifices Arrogantiæ, ambitionis, Doli, fallaciæ et maximæ perverſitatis accuſes. Tam effrons autem et tan-

tantæ impudentiæ inter Catholicos nullus extitit. Lege Caput II. in Notis, et videbis, noviſſimos Criticos et authores, qui falſas Decretales plurimum accuſant, atque inde Rom. Pontifici maxima incrementa authoritatis acceſſiſſe volunt, eidem nihilominus Jurisdictionem in univerſa Eccleſia Jure Divino competere, hancque Catholicam ſententiam eſſe aſſeiunt. Ita Petrus de Marca, Natalis Alexander, Maimbourgus, Fleurius, Barthel, Riegger etc.

§. III.

Collectiones Canonum, non niſi ex receptione et obſervantia Juris vigorem obtinent. hoc nominatim verum eſt de Decreto Gratiani, de Decretalibus Gregorii IX. et reliquis partibus Juris Canonici. Eadem, imo minor ratio habetur Regularum Cancellariæ, Bullæ Cœnæ, et Declarationum Concilii Tridentini.

I.

Probat Author, Deoretum Gratiani a privato homine compilatum nullam per ſe authoritatem habere, niſi quatenus habent fontes genuini, unde deſumptum eſt.

2. Idem

2. Idem dicendum de Decretalibus Gregorii IX. Bonifacii VIII. et Clementinarum, quæ ſolum pro uſu Scholarum et Judiciorum directæ nulla lege communi pro univerſa Eccleſia munitæ ſunt.

3. Hæ Declarationes Pontificum eatenus ſuum habent effectum, ut Jus Civile Romanum in dubio vel in defectum Juris Patrii et particularis, ſeu Scripti, ſeu conſuetudinarii pro jure communi habeatur, ita ut in defectu juris Eccleſiaſtici particularis, ubi difficultas occurit, a Jure Canonico interpretationem accipiat.

4. Jus publicum Eccleſiaſticum a Chriſto et Apoſtolis inſtitutum, et fundamentalibus regulis ab Eccleſia receptis innixum mutare non poteſt Pontifex: et tamen hoc egregie factum, quando authoritas Papæ per falſas Iſidori decretales in immenſum aucta, et ea Epiſcoporum et Conciliorum particularium depreſſa fuit. Quidam Galliæ juris conſultus non inepte ſcripſit, decretales Gregorii IX. ad probandas Curiæ et Sedis Roma-

manæ exceſſivas prætenſiones et prærogativas citare idem eſſe, ac allegare Manifeſta Regum Angliæ pro prætenſione Regni Galliæ. Idem magis obtinet de Sexto decretalium et Clementinis, de quibus Gerſon tractatu de modo reformandi Eccleſiam ait Cap. 5., hos libros feciſſe arrogantiam, ſuperbiam, juris ordinariorum uſurpationem, Romanorum Imperatorum injurioſam detractionem etc. etc.

5. In Bulla Cœnæ ſtabilitur abſoluta Monarchia Papalis, condemnantur receptæ in Gallia appellationes ab abuſu, eximuntur Clerici a Jurisdictione Magiſtratus Politici etc. ſub excommunicatione actuali; hinc vel Romani Gallos pro excommunicatis habere debent, quod tamen non faciunt, vel ipſi agnoſcunt, publicationem Decretorum Pontificiorum Romæ factam alibi effectum non producere: quin etiam ſequitur, quod Galli nullam in ſummo Pontifice Jurisdictionem et Poteſtatem legislativam in aliis Diœceſibus agnoſcant. Idem de Germanis dicendum erit, qui Bullam Cœnæ in Germania ſimpliciteer receptam non eſſe aſſerunt.

Te-

Teſte D'ancel Rudolphus II. Bullam Cœnæ in Bohemia promulgari jam cæptam cohibuit; et dixiſſe fertur, ne Bullæ Pontificiæ deinceps eo non conſcio et probante promulgentur, et executioni mandentur, Archiepiſcopum Moguntinum quoque noluiſſe publicare ſæpe dictam Bullam.

6. Regularum Cancellariæ aliæ receptæ ſunt in Gallia, et Germania, aliæ non. Illæ propter intrinſecam æquitatem, iſtæ quia cum Jurisprudentia Eccleſiaſtica Gallica et Germanica non concordant. Quoad aliquas ſic receptas non admittitur derogatio aut diſpenſatio Papæ. Ita de Gallia hericourt Loix Eccleſiaſt. P. 1. Cap. 15. §. 10. de Germania Barthel annot. ad Jus Can. lib. 3. tit. 5.

7. Declarationes Concilii Tridentini Pontifices pro lege habere volunt: hæ tamen non a viris e Provinciis, unde difficultates oriuntur, evocatis juxta Tridentinum Seſſ. 25. ſed a præjudiciis Romanæ Curiæ præoccupatis et ad Conſtitutiones non recep-

tas conduntur. Tales fuere Proſper Lambertini et Fagnanus. Quandoque in hoc excedunt, quod ſenſum Concilii ultra proprietatem verborum, imo contra literam et mentem Synodi extendant.

8. Guilielmus Major Epiſcopus Andegavenſis apud Dacherium in ſpicilegio tom. 11. pag. 258. anno 1312. ait, ſi quatuor principalia Concilia et Decreta Pontificum ſervarentur, non opus fore *oneroſa novorum multitudine ſtatutorum: illa ſancta Statuta revocare, renovare, et in Lucem reducere eſſet perutile toti mundo, et panes ſimilagineos ſanctorum antiquorum Patrum menſis apponere filiorum potius, quam ſiliquas porcorum, et panes furfureos modernorum.* Ita vocat recentiores Decretalium collectiones, panes ſimilagineos vero antiquos illos Canones.

9. Deciſiones Rotæ per ſe majorem authoritatem non habent, quam Arreſta et judicata aliorum Tribunalium. Prætendunt tamen Curialiſtæ, plures ſententias rotales conformiter latas efficere aut monſtrare *Sty-*

lum

lum Curiæ, a ſubordinatis Tribunalibus ſequendum, et qui quodamodo jus faciat. Sic ex dictis Cap. III. §. 11. diſpicere poſſumus, quo jure nolentes volentes uti cogamur, ni ſententias noſtras in via appellationis Romæ reformari velimus. Prudentiores ſuadent, uti in Diœceſibus noſtris utamur *jure vero*, non *falſo* Iſidori, quod Rota ſequitur, omnique ſtudio caveamus a Dicaſteriis, quæ talem ſibi ſtylum et jus efformant.

NOTA.

Ad 1. 2. *et* 3. Febronius, qui Rom. Pontifici Poteſtatem Legislativam denegat, ex hoc fundamento non ſolum *ſingularibus Conſtitutionibus*, ſed et *integris Collectionibus* authoritatem detrahit. Aliter eruditi loquuntur. Decretum Gratiani *per ſe* et ab authore ſuo authoritatem legis non obtinet, quia hujus compilationis Author fuit homo privatus, neque ab ullo Pontifice publica authoritate pro univerſa Eccleſia donatum fuit, præterea multa dicta Ss. Patrum et Conciliorum particularium continet, quæ per

ſe vim legis in Eccleſia. Non habent. Hæc igitur eſt ratio, quare Decretum Gratiani per ſe vim legis non obtineat, non defectus Poteſtatis legislativæ in Pontifice. Obtinet tamen Decretum Gratiani authoritatem ſuam ex receptione, uſu, obſervantia et diuturna poſſeſſione, atque æqualem vim abſolutam deciſivam. Vid. Barthel annot. in Proœm. P. Engel.

De Decretalibus Gregorii IX. et Sexto Decretalium, quas D. Barthel vim legis deciſivam quoad omnia habere vult, quidquid ſit, qui id affirmant, ea ratione ducuntur, quia ſummi. Pontificum juſſu et authoritate editæ ſunt, atque ſpecialiter approbatæ. Qui id negant, nullam a Papa legem communem de his ad univerſam Eccleſiam directam eſſe contendunt. Igitur tota vis authoritatis utrobique in ſola poteſtate Papæ quæritur.

Porro quæ Febronius in ſuo Daniele Bertono, et alibi contra Decretum Gratiani et Decretales iterum recoquit, jam ſatis præoccupata ſunt ſupra Cap. II. in Not. item

Cap.

Cap. III. §. 7. ibid. Nos igitur non Decreti et Decretalium compilatoribus, neque integris compilationibus authoritatem legislativam per ſe aſſerimus, ſed eam, quam vel merentur fontes, vel quatenus uſu, obſervantia et praxi quædam ab Eccleſia recepta ſunt. Spuria autem et adulterina, interopolata, falſa etc. ab eruditis jam detecta ſunt. Quis hiſce authoritatem modo tribuit? neque Poteſtas et Jurisdictio Rom. Pontificis ex ſpuriis Decretalibus, ſed ex veterum traditione, genuinis et receptiſſimis Patrum, Conciliorum et Romanorum Pontificum Decretalibus probatur, uti Cap. II. et III. præcipue §. 9, convincenter, luculenterque demonſtratum fuit.

Pariter quæ Poſterioribus ſeculis ſummi Pontifices ad ſe traxere, vel reſervarunt, pro cauſſa et fundamento non habent falſas Decretales. Ibid. Item Cap. IV. in Not. ideoque quamquam in iis, vel potius in eorum *uſu* et *exercitio* quandoque exceſſus vel abuſſus irrepſerint, ea tamen omnia ſimpliciter abuſus, corruptelas, uſurpationes vocare, vel idcirco Papam omni Poteſtate et Ju-

riſdictione ſpoliare, vel invidiam, vel inſcitiam ſpirat.

Dum autem tom. IV. et alibi Febronius ſuſtinet, novum Jus Canonicum per Iſidori Decretales introductum eſſe, merito abolendum, illud nulla poſſeſſione, præſcriptione, uſucapione valere, de hoc quidem quæri poſſet, ſi illud *ſolis falſis Decretalibus* inniteretur: ſi inſuper nulla legitima poteſtate, nulla cauſſa interveniente introductum fuiſſet: at *ſolis falſis Decretalibus*, imo his omnino non innititur. Ibi Cap. II. III. et IV. in Not. illud introductum fuit Poteſtate ſumma Rom. Pontificis, quæ in divino ejus Primatu reſidet: uſu, praxi et obſervantia Eccleſiæ roboratum et ſacratum eſt: cauſſas vero retuli Cap. III. §. 9. et alibi quod ſi falſæ decrtales omnino non exiſterent, nihilominus Poteſtas legislativa Rom. Pontificis, de qua hic agitur, invicte demonſtraretur.

Ad 4. Neque Febronii eſt Eccleſiam Poteſtate legislativa ſpoliare, atque Primatum

Pe-

Petri a Chriſto inſtitutum deſtruere, aut ad nihilum redigere. In doctrina fidei et morum nihil mutatum eſt, neque mutari poteſt. Diſciplina vero non eſt immutabilis, quæ ab Apoſtolorum tempore per ſecula ſemper aliquam mutationem ſubiit; attamen in legibus fundamentalibus a Chriſto et Apoſtolis inſtitutis aliquid immutatum eſſe, hactenus nondum probare potuit Febronis.

Poteſtas Pontificum per Iſſidori Decretales aucta non fuit, ſed eo tempore exigentibus circumſtantiis ſe tantum magis explicavit, uti jam demonſtravi, et ipſæ Decretales inſcriptione nominis falſæ, re tamen ut plurimum veræ diſciplinam hanc non novam, ſed jam quarti et quinti Seculi fuiſſe teſtantur.

Sales et irriſiones illius e Gallia Juris conſulti non attendimus, argumenta petimus. Nec nobis hoc loco in pretio eſt Gerſo, qui ſibi non conſtat. Jam alibi eum contra Febronium citavimus, et aperte aſſerit regimen Eccleſiæ Monarchicum; dein lib. de vit. ſpirit. animæ lect. 3. ait: *habet itaque*

Papa Dominium Superioritatis a Chriſto ſupra totam Eccleſiam cum plenitudine poteſtatis in eis, quæ ſpirituale regimen Eccleſiæ proprie dictum reſpiciunt. Hæc dum ſane ſcripſit. Quando autem contra authoritatem Papæ ſcripſit, oppido de ſchiſmate ſaltem ſuſpectus eſt. Franciſcus Victoria Dominci Soto et Melchioris Cani Profeſſor in academia Salmanticenſi tract de author. Papæ et et Concil. num. 5. ait: *ille Doctor Gerſonius, qui Concilia conatus eſt anteponere, per omnia fuit infenſiſſimus authoritati ſum. Pontificum, et multos alios infecit ſuo veneno. Parum enim differt a Shiſmate ejus ſententia de authoritate Papæ.* Didacus Payva ait: *neque Joannis Gerſonis viri alioquin multis nominibus clariſſimi temeritatem approbare S. Synodus potuit, qui ut Conciliorum nomen facioſe potius, quam pie et Sapienter amplificaret, ita Rom. Pontificem depreſſit, ut ejus a Conciliis Jurisdictionem minui et extenuari, ſummamque Poteſtatem certis quibusdam legibus circumſcribi, et quaſi decurtari poſſe judicaret. Quod quidem non eſt diſpenſandi licentiam reprimere, ut exiſtimavit,*

vit, ſed ſementen Schiſmati facere. Thomaſſinus diſſert. 15. in Concil. Rom. n. 24. *exaſperatum fuiſſe tum aliorum, tum maxime Gerſonis animum, calamumque abſurditate ſuorum temporum, et dubiorum Pontificum, Schiſmatisque pertinacis importunitate, atque ideo plurimum degenerare illum a Clementia et reverentia.* Hæc jam notari merentur pro eo, quod Capite ſequenti de Concilio Conſtantienſi dicemus ex quibus patet, quisnam apud graves authores fuerit ſenſus de Concilio Conſtantienſi, atque de Gerſonis, modo etiam Febionii, aliorumque ſententia. Porro P. Deſirant diſſert. 2. multa inſuper authoritatem Gerſonis deprimentia et evacuantia enarrat, et præcipue Pariſienſem univerſitatem revocaſſe, et caſſaſſe omnia, quæ illius nomine ab anno 1413. uſque ad 1418. commiſſa, declarata et geſta fuerant. Ipſe denique Edmundus Richerius profeſſus eſt, Gerſonem Apologia indigere in iis, quæ contra authoritatem Papæ ſcripſit: hæc pro reſponſione ad Gerſonis criminationes et dicteria ſufficiant.

Ad 5. Non ſolum hic, ſed et tom. 2. *in ſuo Theodoro a Palude* C. 5. §. 9. et alibi Febronius Bullam Cœnæ glorianter in triumphum ducit, atque ejus fata enarrat. Verum ab illa reſiſtentia Principum, vel non receptione, carentia Poteſtatis legislativæ in ſummo Pontifice, de qua hic agitur, neutiquam probatur, dum illi ipſi Principes eam in Papa recognoſcunt, ac venerantur. Quippe hi ſolum querebantur, illam Bullam quædam continere, quæ materiam et objectum Jurisdictionis Eccleſiaſticæ excedunt, atque ad Jura Magiſtratus ſecularis pertinent. Ex eo igitur, Papa non habeat Jurisdictionem in temporalia Principum, tam parum concludes, eum nec habere talem in ſpiritualia atque Eccleſiaſtica: ſicuti ex eo, quod Principes non habeant poteſtatem in ſpiritualia et regimen Eccleſiæ, neutiquam iis poteſtatem in temporalia denegabis.

Quamquam autem Bulla Cœnæ huic ævo non amplius congruere viſa ſit, coſiderandum tamen foret, quo fine, qua cauſſa, quo tempore, qua occaſione nata ſit: ad hoc fors lucem Febronio tuliſſet Barthelius diſ-

diſſert. Gener. de Concord. Cap. 1. ſect. 3. atque hic maxime verum erit illud S. Gelaſii I. P. Epiſt. 167. ad Auſtic. *Sicut quædam ſunt, quæ nulla poſſunt ratione convelli, ita multa ſunt, quæ aut pro conſideratione ætatum, aut pro neceſſitate rerum oporteat temperari.* Attamen de hoc tibi nihil moleſtus ero, dum ipſa Bulla authoritate Summæ Sedis non amplius urgetur.' Unicum hoc ex Febronio adhuc quæro: ipſe ad antiquos Eccleſiæ Canones ubivis provocat, horum tutores ac vindices vocat Rom. Pontifices; multa autem in Bulla Cœnæ continentur, præcipue circa immunitatem Eccleſiaſticam, quæ genuinis et antiquiſſimis et jam generalium Conciliorum Canonibus, ab Eccleſia receptis innituntur: hos Canones non ignorat Febronius; de his igitur quid reſpondebit? qualecunque ſit reſponſum, ſuo Syſtemati aliqua in parte adverſabitur.

Quoad Gallos dico, neutrum ſequi. Bulla Cænæ nullum effectum ſortita eſt, non *propter ſimplicem non receptionem*, ſed quia obtendebantur privilegia et jura Regni, quæ per Bullam lædi querebantur Galli,

et

et quibus ſpecialiter derogare non præſummitur Pontifex ; inde non obligatio Bullæ potius in fundata præſumptione et intentione legislatoris reponi ac quæri debet. Attamen, uti jam dixi, nullum datur privilegium commune omnibus reſiſtendi vel non recipiendi leges communes, quamquam illud prius etiam locum habet, quando Bullæ publicatio et obſervantia ſine perturbatione Status publici fieri non poſſit, uti de Germania et Bohemia dicendum fuit. Sic etiam ad inſtantiam, maxime Gallorum Bonifacii VIII. Conſtitutio *unam ſanctam* per aliam *meruit de Privilegiis* extravag. commun. Cap. 2. a Clemente V. item altera *Clericis Laicos infeſtos.* A Benedicto XI. per aliam Cap. un. de immunit. Eccleſ. extravag. commun. temperata fuit. Habet quoque hic locum illud D. Bernardi Epiſt. 180. *Apoſtolica Sedes hoc ſolum habet præcipiuum, ut non pigeat revocare, quod a ſe forte deprenderit fraude elicitum, non veritate promeritum.* In his igitur non aſperitatem dominatus ſecularis ; ſed Spiritum indulgentis piæ Matris deprehendis ; verum ad carentiam pote-

te-

teſtatis et authoritatis male concludes. Pariter hæc via ad ſuſtentandam Concordiam Sacerdotium inter et Imperium planior atque convenientior eſt, quam audax illa, deſpectu et ſeditione plena reſiſtentia, quam ſuadet Febronius.

Ad 6. Nunquid ex eo, quod *Regulæ Cancellariæ* non omnes et ubique obligent, demonſtratur defectus Poteſtatis legislativæ in Pontifice? ridiculum ſane hoc eſt. Quis unquam dixit, regulas Cancellariæ univerſales Eccleſiæ leges eſſe? leges locales ſunt pro norma et ordine Cancellariæ dirigendo ſtatutæ, ut bene ait Barthelius annot. in Proæm. P. Engel pag. mihi 34. quemadmodum etiam in ſupremis Imperii Dicaſteriis; Camera ſcilicet Wezlarienſi et Conſilio Imperiali aulico Viennenſi certa habentur Statuta, legesque quaſi pragmaticæ Judiciorum normam ſpectantes. Itaque in Curia Romana faciunt jus locale, et officialibus in ea agentibus ſecundum illas tam in forma judicii, quam in decidendis cauſſis procedendum eſt; exſpirant autem hæ regulæ una cum Pontifice, quod de legibus univerſalibus dici nequit.

quit. Ne igitur mireris, iſtas reglas non obligare extra Curiam, ubi Concordata, Pacta extant, vel non ſunt receptæ.

Ad 7. Haud fideliter incedit Febronius, dum dicit, Declarationes Tridentini *non a viris e Provinciis evocatis confici*, uti *Tridentinum voluit.* Non eſt hic unicus modus, quem in declarando voluit Tridentinum, ſed Seſſ. 25. ſic habet: *confidit S. Synodus, Beatiſſimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis præſertim Provinciis, unde difficultas orta fuerit, iis, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilii generalis celebratione, ſi neceſſarium judicaverit, vel commodiore quacunque ratione ei viſum fuerit, Provinciarum neceſſitatibus pro gloria Dei et Eccleſiæ tranquillitate conſulatur.* En! non illum primum tantum ſed tres omnino modos proponit Tridentinum. Dein neque unum, neque alterum *præſcribit* Concilium, ſed omnia in ſenſu et Beneplacito Pontificis reponit. *Confidit*, inquit, *S. Synodus*, item *commodiore quacunque ei ratione viſum fuerit.* Nunquid hoc eſt arripere anſam, quacunque via accuſandi

et

et criminandi Pontifices, etiam ubi nulla cauſſa ſubſiſtit, et imponere ignaris?

At illi Judices Congregationis ſunt opinionibus Curiæ Romanæ præocupati: ideo D. Barthel etiam cum Febronio pro Germania optat, tales cauſſas a Judicibus in Provincia delegatis decidi, prout poſtulant Galli, Belgæque.

Verum notent hi viri *imprimis*, an non idem, quod modo Romanis, Judicibus in partibus poſſit objici, nempe eos oppinionibus ſuæ Patriæ aut Regni præoccupatos eſſe, et ſecundum has judicare? 2. Sic difformitas et confuſio orietur, in diverſis Provinciis et Regnis diverſæ declarationes prodibunt, et idem Decretum Concilii pro diverſitate Nationum et Judicum varium ſenſum recipiet. Num hoc conforme eſt Spiritui unitatis Eccleſiæ, et ſola ratio an non eſt ſufficiens, quare Pontifex hunc declarandi modum non adoptaverit? 3. Declaratio et interpretatio authentica Concilii Tridentini, vel alterius legis Conciliaris aut Con-

Concilii generalis non ad privatos Judices et Epiſcopos, ſed ad ſummum legislatorem et Rom. Pontificem pertinet; hinc ne quidem declaratio Congregationis Concilii fieri debet, niſi ſub clauſula, *conſulto prius Pontifice*, et ipſum Concilium non ait, *cauſſam viris in Provinciis committendam eſſe*, ſed *evocatis ex Provinciis*; nempe Romam pro pleniori informatione ac diſcuſſione.

At inquit Febronius: hæc congregatio quandoque excedit, et novam legem facit. Reſpondeo, quid facerent Galli, aliique circa ſenſum alicujus Decreti, ſi ex principiis Febronii ne quidem ipſum Decretum aut Concilium admittere debent, niſi quantum ipſis libuerit? nunquid facile et pro libitu decidere poſſent? hæc ad guſtum et mentem Febronii. De cætero nulla declaratio vel interpretatio Congregationis Concilii fit, *niſi conſulto et approbante Pontifice*; eſt autem hic legitimus Interpres legum univerſalium Eccleſiæ ita ut exigente neceſſitate in iis etiam diſpenſare valeat, quod veteri Eccleſiæ ſtylo *temperare Canones* dictum fuit, et ipſum Concilium Tridentinum vult, *Papam*

Pro-

Provinciarum neceſſitatibus quacunque commodiore ratione conſulere. Quando igitur lex ob certas et ſpeciales circumſtantias, caſusque de novo emergentes fiat nimis dura, difficilis, vel noxia, utique Epikeia vel interpretatio ultra ſenſum generalem legis, vel diſpenſatio locum habet. Hoc autem non eſt, novam legem condere, quia hæc interpretatio ultra circumſtantias, et caſus expreſſos ſe non extendit.

Ad 8. Si Dacherio fides habenda, Guilielmus Major bene ſcripſit, optandum eſſe, ut principalia quatuor Concilia et Decreta ſummorum Pontificum ex integro ſervarentur. At male infrunito, et petulanti calamo recentiores Canones vocat ſiliquas porcorum, et panes furfureos, et tamen Febronius hac Phraſeologia delectatur. Inter recentiores Canones poſt illa quatuor Concilia generalia ſunt etiam Canones Conciliorum generalium, item Conſtantienſis, Florentini, Tridentini etc. An hos etiam vocare audebit *ſiliquas porcorum?* Attamen neque ex his pro ſua opinione quidquam proficit Febronius. Major vult, *Decreta Rom. Pontificum*

antiquorum ad reformationem Eccleſiæ et informationem vitæ humanæ æque obſervari, ac quatuor illa Concilia: ergo vim legis habent. Non autem hodie, quam olim minor Poteſtas eſt Pontificis atque Conciliorum.

Ad 9. *Deciſiones Rotæ* non faciunt novum Jus, quia auditores Rotæ non ſunt legislatores, ſed Judices. At plures deciſiones conformes ſuper eodem Juris puncto faciunt ſtylum Curiæ? quid in hoc mali? omnes Curiæ bene ordinatæ certum ſtylum habent, ſeu frequentiores uniformes deciſiones ſuper eodem Juris articulo modum dant conformiter agendi in judicio, ut conformiter decidant. Num idcirco iis Dicaſteriis abſtinendum erit? ſi Itali, Galli, Germani, aliique proprium, et ſuæ Nationi, vel potius ſuis rationibus politicis, ſemper variabilibus, ſtylum accomodum poſtulent, quid tandem fiet? qualis confuſio rerum in tota Eccleſia? ubi Privilegia, Pacta, Concordata vigent apud aliquam Nationem, ſufficiet utique *exceptio Partis.* Quid amplius quereris? num omnia confundi debent?

Ma-

Male ſonat Epiphonema Febronii. An ſola Roma utitur *Jure falſo?* an ſolis Iſidori decretalibus innititur? an in Iſidori decretalibus contenta omnia nullo alio fundamento et vetuſtate nituntur? hæc cantilena non niſi in hac re parum eruditis præcinitur, et quaſi jam pro certo ſupponitur. Dein num illud *verum jus* eſt, et *lex univerſalis Eccleſiæ* dici poteſt, quod quævis Eccleſia particularis pro libitu recipere, abjicere, modificare, reſtringere poteſt? de his reſpondendum erit adverſario. Prudentiores ſuadent reverentiam, obedientiam et ſubmiſſionem legitimis Superioribus legibusque præſtandam, atque omnis Schiſmatis in Eccleſia averſionem: qui contemptum et reſiſtentiam ſuadent, Schiſmata ſeminant, nec inter prudentes nominari mereatur.

Febronius ut ſuæ opinioni, qua Papæ omnem Poteſtatem legislativam denegat, authoritatem magis concıliet, appendic. 1. fol. 786. etiam Barthelium in auxilium vocat, dum ait, quod leges Eccleſiaſticæ non minus ac Civiles et Politicæ ſint ſecundum naturam, ſecundum Patriæ conſuetudines,

 lo-

loco, tempori convenientes, atque in verum utriusque Poteſtatis, Eccleſiaſticæ et Politicæ bonum tendant. Item ex receptis Decretaliſtarum principiis prorupiſſe exceſſivas Beneficiorum reſervationes, exſpectativas, Comendas, uniones, taxas pecuniarias, ſpolia, Annatas, penſiones: deciſiones Rotæ ſententiis Doctorum Curiæ innixas Nationibus merito ſuſpectas eſſe, quia Concordata in favorem Curiæ interpretantur.

At non ſemel dixi, Barthelium cum Syſtemate Febronii nihil commune habere. Quippe Febronius ait, Rom. Pontificem non poſſe *condere* leges pro tota Eccleſia, ſed tantum *proponere*, Barthel Annot. ad lib. 1. tit. 2. de Conſtitut. ait: *igitur Summus Pontifex in materia ſpirituali pro tota Eccleſia poteſt ferre leges, quia illimitatam a Chriſto accepit Poteſtatem paſcendi, ſolvendi et ligandi etc., quæ ipſi tam in — quam extra Concilia competit, alioquin male proviſum eſſet Eccleſiæ, cum Concilia non ſemper convocari poſſint.*

Febronius ait; leges Eccleſiaſticas vim et effectum legis obtinere ab acceptatione, nec

nec obligare, ſi non ſint receptæ; in cujus exemplum adfert Tridentinum, et quod multæ leges Pontificiæ non obligent, *quia non ſunt receptæ.* Sed D. Barthel eod. tit. Febronio reſpondet, *exceptionem de non recepto opponi, non quaſi receptio eſſet ratio a priori, daretque legi vim obligandi, aut ſine ea legislator mancam haberet authoritatem, ſed quia receptio a poſteriori, et ex conſequenti ſe habet ad legitimas legis conditiones, ex quarum defectu lex nec uſu recipitur, nec vigorem aquirit.* Hæc ſola Barthelii reſponſio omnia Febronii argumenta ſolvit, quæ tribus hiſce paragraphis contra poteſtatem legislativam Pontificis corraſit, et Febronio omnino adverſatur.

Quod autem lex Eccleſiaſtica circa diſciplinam *exteriorem duntaxat, et verſatilem Politicam occupata*, de qua hic ſolum loquitur Barthelius, debeat patriæ, loco, temporique convenire, nemo negat: et ſi non conveniat, ſuadet Barthelius recurſum ad Pontificem, citans in hunc finem S. Bernardum Epiſt. 108. et Ivonem Carnotenſem Epiſt. 159. *qui ſe ab Eccleſia Romana gra-*

vatos conqueruntur, *ſcilicet ut ab ipſa ad ipſam confugiant*, *et inde exſpectent levamen*, *unde ſe accepiſſe conqueruntur gravamen.* Monet inſuper alibi ſalvam in omnibus et per omnia Pontificiæ authoritatis reverentiam eſſe debere. Hæc autem longiſſime abſunt a frivola illa et ſeditioſa reſiſtentia Febronii, atque a denegatione omnis Jurisdictionis et Poteſtatis legislatoriæ in Rom. Pontifice.

Ulterius Reſervationes, Exſpectativas etc. utique taxat Barthelius, ſed *exceſſivas.* Poteſtatem reſervandi non denegat, ſicut Febronius, ſed de abuſibus conqueritur. Diſſert. Prælim. de Concord. German. Cap. 2. ſect. 6. n. 12. ait: *neque ambigo*, *quin Papa jure poſſit ordinationes majorum et electivarum dignitatum*, *ac collationes aliorum Beneficiorum ſibi et Apoſtolicæ Sedi reſervare*, *tum ex Jure ſupremæ et univerſalis directionis*, *tum accedente ſpeciali et publica cauſſa ratione materiæ ſubjectæ*: *puta ſi inferiores in ſuis Electionibus*, *et ordinarii Collatores in ſuis collationibus plurimum abuterentur*, *et per Poteſtatem laicalem ſæpe jure ſuo libere uti non per-*

permitterentur, ſeu alia ex aliqua publica et manifeſta ratione. Sed de Poteſtatis uſu ſermo eſt, qui non ſemper unus et idem fuit, in eo quandoque circa materiam Politiæ et Diſciplinæ exterioris abuſus irrepere poſſe, et irrepſiſſe ſeu hominum vitio, ſeu temporum, conſtat, et diffitetur nemo. En! ita loquitur celeberrimus Germaniæ Canoniſta: Poteſtatem ab uſu, et uſum ab abuſu ſecernit; poteſtatem et uſum concedit, abuſum ſolummodo perſtringit: hunc autem nec ipſi Romani, præcipue Summi Pontifices diffitentur, multo minus approbant, uti conſtat de illis ſelectis a Paulo III. Prælatis, de Hadriano VI. P. in inſtructione Cheregato legato data, item de Clemente V. in Bulla tertio ſui Pontificatus anno edita apud Raynald. anno 1307. n. 28.

De Deciſionibus Rotæ, et efformato inde *ſtylo Curiæ* in ordine ad Concordata Germaniæ ait utique Barthelius, unilateralem ejus interpretationem, quæ in favorem Curiæ fiat, per ſe firmam non eſſe. Sed qua ratione ducitur? nempe ea, quia ſuſtinet, Concordata vera Pacta eſſe, quæ interpretationem

 ab

ab utraque parte contrahentium ſumere debent. Verum de hoc inter Doctores controvertitur, et permulti non tantum Itali, ſed et Germani docent, Concordata ex parte Rom. Pontificis Privilegium, adeoque contractum claudicantem eſſe. At rebus perpenſis ex argumentis in contrarium, quæ etiam Barthel adducit, haud plus evinci videtur, quam Concordata Germaniæ etiam ex parte Pontificis non *purum Privilegium*, ſed *Privilegium conventionale* eſſe, ſeu quod verius diceretur, eſſe *Pacta* non circa *Poteſtatem* Pontificis, quam ipſe abdicere non poteſt, quod ipſe Barthelius ſupra agnoſcit, ſed circa *uſum Poteſtatis*, nempe quod Papa ſine neceſſitate aut majori utilitate Eccleſiæ ea uti nolit. In dubio igitur, utrum caſus particularis in Concordatis comprehendatur, interpretatio etiam ab utraque parte adhuc in cujus favorem facienda foret, inter variantes Doctorum ſententias hic nolumus decidere, præſertim cum caſus et facta particularium per ſe non faciant jus.

§. IV.

§. IV.

Ampla quidem Authoritas, non tamen Jurisdictio proprie talis Rom. Pontifici in omnes Eccleſias competit. Argumentis, quæ in hanc rem ex Tridentino, Florentino et aliis Conciliis pro Papa petuntur, ſatisfit.

Argumenta pro generali legislatoria et Judiciaria Romani Pontificis poteſtate in univerſam Eccleſiam allegari ſolita ſtudioſe præ cæteris collegit Tournelius; at dilucide videbitur, ea, ſi ád fidem actorum, præcipue Conciliarium reducantur, talia eſſe, quæ *directivam authoritatem* cum Primatu neceſſario connexam, et Jura inde proxime defluentia, de quibus Cap. II, quidem ſignificent, ad probandam vero univerſalem *propriam Jurisdictionem* nullatenus ſufficiant. Graviora hic ponderantur, de reliquis facile erit minus præoccupatorum et prudentum judicium.

1. Tournelius ait, hoc Thema melius dignoſci non poſſe, quam ex *antiqua et conſtanti* Eccleſiæ *traditione*, quæ probatur ex

Conciliis, Patribus et geſtis ſumm. Pontificum, qui approbante Eccleſia univerſali hac Jurisdictione uſi ſunt. Jam de applicatione hujus regulæ judicandum.

Fatentur, ait Tournelius, Patres *Concilii Epheſini* anno 431. ſe per Canones et per epiſtolam Cœleſtini P. ad pronuntiandam in Neſtorium damnationis ſententiam compulſos fuiſſe. *In Concilio Chalcedonenſi* Paſchaſinus Legatus Rom. Pontificis dixit, ſe præcepta Apoſtolici viri Papæ urbis Romæ habere, ut Dioſcorus non ſedeat in Concilio: *hoc nos obſervare neceſſe eſt.* Act. 3. aiunt Patres: *Sanctiſſimus et Beatiſſimus Archiepiſcopus magnæ et Senioris Romæ Leo per nos et præſentem ſanctam Synodum — — — — nudavit eum tam Epiſcopatus dignitate, quam etiam et ab omni Sacerdotali alienavit miniſterio.* Act. 5. legati minantur, ſi rata non habeatur Leonis definitio, congregandam Romæ Synodum, ad quam rebelles mittendi forent. Denique Patres Concilii flagitant a Leone Confirmationem eorum, quæ in Concilio ſtatuta ſunt.

In

In Concilio Lateranenſi ſub Martino I. Stephanus Dorenſis græcus libellum obtulit act. 1., ubi dicit, hæreticos ſemper authoritate ſummæ Sedis damnatos fuiſſe. Refertur quoque in eadem Synodo Epiſtola Concilii Africani ad Theodorum P., ubi dicitur: *antiquis regulis ſancitum eſſe, ut quidquid, quamvis in remotis ageretur Provinciis, non prius tractandum vel accipiendum ſit, niſi ad notitiam almæ Sedis fuiſſet deductum, ut hujus authoritate, juſta, quæ fuiſſet, pronuntiatio firmaretur etc.*

Concilium Florentinum quæſtionem inter Græcos et Latinos diu ventilatam his determinavit verbis: *definimus ſanctam Apoſtolicam Sedem et Rom. Pontificem ſucceſſorem eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum, et verum Chriſti Vicarium, totiusque Eccleſiæ Caput, et omnium Chriſtianorum Patrem ac doctorem exiſtere, et ipſi in Beato Petro paſcendi, regendi et gubernandi univerſalem Eccleſiam a Domino noſtro Jeſu Chriſto plenam Poteſtatem traditam eſſe; quemadmodum etiam in geſtis œcumenicorum Conciliorum et in ſacris Canonibus continetur.*

Con-

Concilium Tridentinum Seſſ. 14. de Pœnitent. C. 7. declarat, *merito Pontifices maximos, pro ſuprema Poteſtate ſibi in univerſa Eccleſia tradita, cauſſas aliquas criminum graviores ſuo poſſe peculiari judicio reſervare.* Hæc omnia potius *Jurisdictionem propriam*, quam *nudum Primatus honorem et directoris officium* indicare videntur.

2. Verum hæc nihil contra Febronium proficiunt: quæ ante Concilium Epheſinum quomodocunque geſta ſunt, non debent reputari pro fructu ſeu effectu propriæ Jurisdictionis in alios Epiſcopos, et quæ ſcripſit Cœleſtinus P. ad Cyrillum Alexand. et ipſam Synodum, debent interpretationem accipere ex iis, quæ Cap. III. §. 4. de modo communicandi Eccleſiarum inter ſe, ſpeciatim Rom. Epiſcopi cum Alexandrino, et per hunc cum Aegyptiis dicta ſunt. Negata igitur Neſtorio reliquorum Epiſcoporum communione per ſe fluebat, ejus Cathedræ de alio Antiſtite providendum eſſe mediante Alexandrino. Excommunicatio et damnatio in virum heterodoxum pertinebat ad jus omnium Epiſcoporum ortodoxorum, et Cyril-

rillus jam antea in Alexandrina ſua Synodo Neſtorii doctrinam damnavit; imo ipſe Neſtorius alienos a ſua opinione Epiſcopos excommunicavit, attamen ſine Jurisdictionis ſpecie vel obtentu. Vera Jurisdictione in Neſtorium jure ſuo uſa eſt Synodus Epheſina. Interim Cœleſtinus jure ſui Primatus uſus in Neſtorium inſurrexit, tum eum a Communione excludendo, tum Epiſcopos excitando, ut ei ſe opponerent, et niſi brevi reſipiſceret, a ſua Sede moverent. Nemo mediocriter eruditus aſſeruerit, eo ævo jus deponendi Epiſcopos Rom Pontifici competiiſſe, aut ab eo exercitum fuiſſe. Vid. Cap. IV. §. 11. n. 2.

3. *In Concilio Chalcedonenſi* multa occurrunt, quæ *prætaxantem* aliquam in Rom. Pontifice, tanquam Primate, authoritatem, et jus Præſidii comprobant, ſed non propriam Jurisdictionem in reliquos Epiſcopos. Leo Pontifex præparatorie ordinaverat, ut Dioſcorus non ſedeat in Concilio: Commiſſarii Imperatoris dixerunt, *quid enim ſpecialiter objicitur Dioſcoro Reverendiſſimo Epiſcopo?* tandem poſt plures altercationes Glorioſiſſi-

mi Judices dixerunt, ut Dioſcorus in medio ſederet, reo, quam Judici magis ſimilis. Non a ſolo Rom. Pontifice, ſed a tota Synodo Dioſcorum depoſitum fuiſſe, geſta Act. 3. manifeſte probant. Cum Dioſcorus tertio vocatus in Concilio non apparuit, Paſchaſinus Legatus petiit: *quo igitur dignus eſt ita contemnens?* Synodus dixit: *indignatione, quæ contra inobedientes a ſanctis Regulis conſtituta eſt.* Similiter Stephanus Epheſinus et alii Epiſcopi dixerunt, Depoſitionem Dioſcori ſine nova dilatione poſtulantes. Ex Decreto igitur Synodi procedentes Vicarii Apoſtolici, manifeſta eſſe Dioſcori commiſſa adverſus ſanctarum regularum ordinem et Eccleſiaſticam diſciplinam, atque in ſententiam depoſitionis præiverunt. Poſtea autem iisdem dixere. *Igitur ſancta hæc et magna Synodus quæ placent regulis, decernat ſuper memorato Dioſcoro.* Epiſcopi unanimi conſenſu ſententiam in Dioſcorum conceptam probarunt, ejus præſertim contumaciam allegantes. Evidens eſt, quod Epiſcopi ſupponerent, eum a Synodo, non a ſolo Leone damnatum:

imo

imo ne Leonis quidem mentionem faciebant in ſuis ſuffragiis, et ſententia Dioſcoro inſinuata, atque Conſtantinopoli publicata fuit nomine Concilii. Quoad fidei definitionem et depoſitionem Dioſcori Patres nullam petunt confirmationem a Papa, ſatis eſſe rati, *eum ut Caput membris præſidentem, ſpiritu præſentem, ac pene in Legatis viſum.* Attamen Pontifex authoritatis ſuæ commendandæ multum ſtudioſus *non petitam* Concilii confirmationem impertitus eſt, et Agapitus Rhodiorum Epiſcopus ait, pene omnes occidentales Epiſcopos Concilii Chalcedonenſis Statuta confirmaſſe et conſignaſſe. Nempe ſtylo Eccleſiaſtico confirmantur Decreta non modo *ab æqualibus*, ſed paſſim etiam ab *inferioribus*, et a Conciliis particularibus Decreta ſummorum Pontificum confirmata leguntur. Ita Boſſuet defenſ. declar. Gall. part. 2. l. 13. Cap. 2.

4. Quæ in Concilio Lateranenſi dicta et geſta ſunt, ad univerſalem Primatum pertinent, ſed *jurisdictionem* non involvunt, verum unice *ad fidei tutelam*, quæ omnes Epiſcopos peræque tangit, et ad excommu-

matu *dictis ſanctorum*, uti volebant Romani, nulla fiat mentio. Secundo ut Rom. Pontificis Primatus retineatur talis, qualis in *actis Conciliorum œcumenicorum et in ſacris Canonibus* aſſertus reperiatur. Intelliguntur autem ſeptem priora Concilia, et Florentinum *octavum* ſe inſcribit. Interim adhuc tria notanda ſunt. 1. Agnoſcente ipſo Bellarmino l. 2. de Concil. Cap. 13. Concilium Florentinum non ita expreſſe hæc definivit. 2. Patres Tridentini nullatenus crediderunt, Capitalem illam quæſtionem, in eodem Concilio tam fervide agitatam, in Florentino in favorem Papæ fuiſſe deciſam. 3. Quod in eadem Tridentina Synodo a Gallis negatum fuerit, Florentino Concilio inter generalia Concilia locum dandum eſſe, quippe ex quibusdam Italis, et quatuor ſolum græcis Patribus compoſitum. *Florentinum ſola Gallia pro œcumenica nunquam habuit.* Inquit Didacus Payva in defenſ. Trident. l. 1. pag. 179. Launoi. t. 3. p. 2. p. 447.

6. *Concilium Tridentinum* de hac quæſtione ſtudioſe nihil definivit, nec in hac

parte ſuperiorum Conciliorum Canonibus quidpiam ſuper addit. Quæ autem Seſſ. 14. de Pœnit. Cap. 7. declarat, ea generaliora ſunt, nec exprimit, a quo, quibus gradibus, et quoad quas partes ſuprema hæc poteſta Rom. Pontifici tradita ſit: nec impedit, quo minus credamus, illam reſervandi Poteſtatem illi ab Eccleſia, ſeu Concilio ſupremo permiſſam eſſe, ea ratione, qua illi conceſſa fuit facultas diſpenſandi in quibusdam Conſtitutionibus Conciliorum, de quo infra Cap. V. §. 5. Cap. VII. §. 6. Cap. VI. §. 1.

7. Ex his lectori facile erit ſatisfacere reliquis objectionibus ab authoritate *Patrum*, *Pontificum* et *Imperatorum* petitis. Interim uſus univerſalis Primatus utique multis anſam dedit credendi et ſcribendi, Pontificibus propriam per totam Eccleſiam Jurisdictionem competere. Sed hæc nihil poſſunt adverſus inſtitutum Chriſti et veram Eccleſiæ æconomiam. Græci in Florentina Synodo non admittebant in hac re *dicta Patrum ſanctorum*, et Imperator dixit: an *ſi quis ſanctorum in Epiſtola honoret Papam, excipiet hoc pro Privilegio?*

8. In formula Profeſſionis fidei a Pio IV. PP. præſcripta, et orbis Catholici reverentia conſecrata dicitur: *agnoſco ſanctam, Catholicam, et Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum Matrem et Magiſtram, Romanoque Pontifici B. Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori, ac Jeſu Chriſti Vicario veram obedientiam ſpondeo, ac juro.* Verba *ſanctæ; Catholicæ et Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ* interpretationem accipiunt ex Cap. I. §. 9. n. 1. de qualitate *Matris* et *Magiſtræ* Cap. III. §. 6. quoad *obedientiam*, ea non ſemper ſupponit, aut involvit Jurisdictionem ex oppoſito, uti patet in Patre, hero, Magiſtro etc. Robertus Epiſcopus Licolnienſis ait: *mandatis Apoſtolicis affectione filiali devote et reverenter obedio.* Et D. Bernardus lib. 3. de Conſid. Cap. 1. *villa villico, et parvus Dominus ſubjectus eſt Pædagogo, nec tamen villa ille, nec is ſui Domini Dominus eſt.* Quantumcunque autem obedientia accipiatur, non poterit male verti Epiſcopis et aliis Clericis, ſi eam intelligant, et jurent conformiter ad tenorem Canonis Florentini, nempe *juxta eum modum,*

qui in geſtis œcumenicorum Conciliorum, et in Sacris Canonibus continetur. Teſte Alexandro Natali Archiepiſcopus olim in receptione Pallii Rom. Pontifici obedientiam aliter non promiſit, quam ſecundum Canones.

9. Editores Muriani tom. 4 pag. 251. de S. Gregorii M. tradunt, eum ſacram Jurisdictionem per univerſam Eccleſiam exercuiſſe in Africa, Aegypto, Aſia, et ipſis Conſtantinopolitani Patriarchatus finibus: 1. In cauſſa Monachorum Iſauriæ. 2. In cauſſa Petri Epiſcopi Africani, Columbo in Numidia ad judicandum committenda. 3. Urſicini Taurini Epiſcopi Sygagrio Auguſtodunenſi, et 4. Januarii Malacitani, alteriusque Præſulis Joanni defenſori delegando. 5. Paulum in Africa Epiſcopum a Gennadio Patricio accuſatum, cum idonei accuſatores Romæ coram Papa non comparerent, remittendo. 6. Joannis Epiſcopi Illyrici Primatis ordinationem, petentibus, Provinciæ Epiſcopis, confirmando, eundemque Pallio donando. Verum re accuratius inſpecta diſparebit omnis idea Jurisdictionis proprie dictæ, ex his factis apparenter reſultans.

Ad 1mum. Hortatur et ſuadet Gregorius Joanni Patriarchæ Conſtantinop., ut Monachos a ſe male habitos in ſuis ordinibus recipiat, et pacem eis præbeat. Hoc autem potuit, et debuit Papa vi Primatialis officii hortari Patriarcham, qui muneri ſuo et obſervantiæ Canonum deeſſe videbatur.

Ad 2dum. Nihil amplius pro Jurisdictione Rom. Pontificis in hoc recurſu habetur, quam in illo Ss. Athanaſii, Chryſoſtomi etc. etc. imo minus, de quo infra §. 9.

Ad 3tium. Minus apparet quidquam, quod arctiſſimos Primatis, pro bono et pace Eccleſiæ, ut decet, ſolliciti fines tranſgrediatur.

Ad 4tum. Habuit cauſſa Januarii aliquid ſpeciale, quod in additamento Gregorianæ Epiſtolæ, de qua agitur, ſic exprimitur: *contra hæc ſi dictum fuerit, quia nec Metropolitam habuit, nec Patriarcham, dicendum eſt, quia a Sede Apoſtolica, quæ omnium Eccleſiarum Caput eſt, cauſſa hæc audienda ac dirimenda fuerat, ſicut et prædictus Epiſcopus*

petiiſſe dignoſcitur, *qui Epiſcopos alieni Concilii habuit omnino ſuſpectos.*

Ad 5tum. Quis inde inferet adverſum ea, quæ Cap. IV. §. 8. et 11. evidenter demonſtramus, ad jura et Jurisdictionem Rom. Pontificis tum pertinuiſſe, Epiſcoporum cauſſas Romam promiſcue evocare, ibidemque agere et definire?

Ad 6tum. Notum eſt, Rom. Pontifices in nullam regionem exteram ſibi tantum authoritatis tribuiſſe, ac in Illyricum. Non mirum ergo, ſi nonnulla ibidem extent Romanæ Poteſtatis exempla, quæ alibi fruſtra quæſieris. Porro ex Confirmatione Joannis Epiſcopi deducat, quisquis volet, eo jam ævo jam in more fuiſſe, electionum et ordinationum Epiſcopalium confirmationem a Papa petere. Vid. Cap. IV. §. 3. et 4. ex his intelligitur, veris his momentis falſa Iſidori quodamodo fulciri, et aliqua ſimilitudinis ſpecie ſuſtineri potuiſſe, et ſimul quomodo aliis ejuſmodi antiquis exemplis congrua interpretatione ſuccurri valeat.

No-

Nota.

Ad 1*mum.* Cogimur eadem ſæpius repetere, quia Febronius falſis præjudiciis præoccupatus antiquam continuo crambem recoquit. Attamen ſufficere poſſent, quæ circa Concilium Epheſinum in hac cauſſa diximus ſupra Cap. II. §. 9. in Not. ubi vera et proprie dicta Jurisdictio Cœleſtini Papæ in Neſtorium dilucide demonſtratur. Num ludit Febronius, dum ait, quæ ante Concilium a Cæleſtino geſta ſunt, debent intelligi, et interprætationem accipere ex Cap. III. §. de modo communicandi Eccleſiarum inter ſe? de hoc illi cit. loc. in Nota jam reſpondi. An autem, quæ Cœleſtinus ad Cyrillum et ipſam Synodum ſcripſit, de ſola negatione Communionis intelligi poſſunt? ipſi Patres Epheſini aperte ipſum falſi convincent. Hi utique Neſtorium *propriæ* excommunicationis ſententia condemnarunt, uti ipſe fatetur Febronius his verbis: *talem excommunicationis et damnationis cenſuram in virum heterodoxum, ejusque ſcripta ferre pertinebat*

 ad

ad jus omnium ortodoxorum Epiſcoporum. Item *hac vera ſuperioritate jure ſuo in Neſtorium uſa eſt Epheſina Synodus, juridicam Depoſitionis ſententiam in eum ferendo.* At Patres Epheſini non aliam in Neſtorium ſententiam protulerunt, quam quæ prius a Cœleſtino in eum jam fuerat pronuntiata, imo non tam proferebant, quam ſe ſolum exequi dicebant: *Apoſtolica et ſancta Sedes Cœleſtini SSmi Epiſcopi*, ait Firmus Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopus, *per litteras, — — — etiam ante de præſenti negotio ſententiam, regulamque præſcripſit, quam nos quoque ſecuti — — — formam illam NB. executioni mandavimus, NB. Canonicum, Apoſtolicumque judicium in illum proferentes*, Act. 3. Patres in Neſtorium laturi dicunt: *coacti per S. Canones et Epiſtolam SSmi Patris noſtri et Comminiſtri Cœleſtini Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi, Lachrimis ſubinde perfuſi, ad lugubrem hanc contra eum ſententiam neceſſario venimus.* In hunc locum Nicolaus I. ait: *S. Synodus ad Epheſum congregata S. Memoriæ Cœleſtini Papæ prius Epiſtolam legit, — — — ut ejus potiſſimum ſpecialis judicii tenore ſit per-*

ſi-

ſidus Neſtorius expulſus, dum eadem Synodus in ſententia contra eum proluta, tali modo proſequitur: neceſſario coacti etc. Iidem Patres Epheſini in Epiſt. ad Imp. Theodoſium et Valentin. aiunt: *Neſtorium a Sacerdotio et peſtilente doctrina ceſſare juſſimus, Canonicam in eum ſententiam proferentes, et collaudantes SSmum Epiſcopum magnæ Romæ Cœleſtinum, qui ante nos ſententiam in ipſum tulit.* En! ni ſtudio cæcus eſſe velit, quæ antea Cœleſtinus geſſit, ſcripſitque contra Neſtorium, non meram negationem Communionis, ſed *ſententiam*, *Judicium* vocant Patres, quam ipſi ſequuntur, et executioni mandant: igitur de *proprie* dicta et vera excommunicatione intelligi debent. Confer Cap. II. § 9. in Not. et præcluſum videbis omne adverſarii effugium.

Quod S. Cyrillum attinet, hic utique jam prius Neſtorii doctrinam damnaverat, attamen Perſonam Neſtorii, exteri et ſibi æqualis Patriarchæ auſus non fuit excommunicare, imo ne quidem palam ei communionem negare. *Non prius autem*, ſcribit Cyrillus Epiſtola ad Cœleſtinum P., *illius*,

Neſtorii, *communionem palam, aperteque deſerimus, quam hæc ipſa Pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hic ſentias, præſcribere, quo liquido nobis conſtet, communicarene nos cum illo oporteat, an vero libere ei denuntiare, neminem cum eo communicare.* Cyrillus ergo cum ſua Alexandrina Synodo Neſtorii quidem doctrinam damnavit, ſed in ejus Perſonam nulla Jurisdictione potiebatur; quare rem ad Cœleſtinum detulit: hic Neſtorio diem dixit, hic ſententiam depoſitionis et excommunicationis præſcripſit, hic eam Cyrillo exequendam commiſit his verbis: *authoritate igitur tecum noſtræ Sedis adſcita, vice noſtra uſus, hanc exequeris diſtricto rigore ſententiam etc.* Quid Cyrillo opus fuiſſet aliena vice et Jurisdictione, ſi iſta nulla fuiſſet? et quid uſus aliena Romanæ Sedis authoritate, ſi propria id potuiſſet? imo nec totum Concilium Epheſinum exiſtimavit, depoſitionem et excommunicationem Neſtorii in ſua ſolum poſitam eſſe poteſtate, uti Febronius ait, hoc ad jus omnium ortodoxorum Epiſcoporum pertinuiſſe; quippe lecta Cœleſtini ſententia, non

non tantum non proteſtati ſunt Patres, ſibi judicium fuiſſe præreptum, Jurisdictionem præventam, vel impeditam, ſed magno plauſu clamarunt: *hoc judicium juſtum eſt*, atque Cœleſtini ſententiam *Regulam ſibi præſcriptam* vocant, quam *ſequerentur*, et *executioni* mandarent. Cæcutiat profecto ambobus oculis, qui in his Rom. Pontificis jurisdictionem non videat.

Fruſtra Febronius ait: *negata Neſtorio reliquorum Epiſcoporum communione per ſe fluebat, ejus Cathedræ de alio Antiſtite providendum fuiſſe.* Hic, uti palpas, jam non de negatione communionis, ſed de proprie dicta *ſententia*, *excommunicatione*, *depoſitione* ſermo eſt, atque Cœleſtinus non exſpectata reliquorum Epiſcoporum negatione communionis, nec Concilii mox congregandi ſententia, nec requiſita Patrum approbatione aut conſenſu, ſed propria ſua et abſoluta authoritate fretus ſententiam tulit, publicavitque. *Eadem*, ait, Epiſt. ad Cyrill., *ſcripſimus ad ſanctiſſimos fratres — — — ut nota ſit de eo noſtra, imo Chriſti divina ſententia.* Quin Pontifex nequaquam prius negationem

nem communionis, ſed depoſitionem a ſede, et poſtea excommunicationem ordinavit: *niſi hoc fecerit*, *mox Sanctitas tua illi Eccleſiæ proviſura*, *a noſtro eum Corpore modis omnibus ſciat eſſe removendum.*

At ait Febronius: etiam *Neſtorius alienos a ſua opinione Epiſcopos excommunicavit ſine Jurisdictionis ſpecie vel obtentu.* Inde inferre vult, ad excommunicandum non opus eſſe jurisdictione. Hoc argumentum Jurisconſulto oppido indignum, infimus in Schola diſcipulus explodet. Neſtorius utique excommunicavit, ſed ejus excommunicatio juxta omnes nulla et invalida fuit eo ipſo, quod ipſe tanquam hæreticus et reus in ſuos Judices non haberet Jurisdictionem. Igitur potius contrarium ex iſto exemplo eruitur, nempe ad excommunicationem proprie dictam in excommunicante neceſſariam eſſe Jurisdictionem.

Denique ait Febronius, *eo ævo jus deponendi Epiſcopos Rom. Pontifici competiiſſe*, *nemo mediocriter eruditus aſſeruerit.* Verum

rum id eo ævo agnoſcunt, et aſſerunt Patres et totum Concilium Epheſinum. Cœleſtinus P. non exſpectato Concilii judicio ſententiam tulit, ut niſi Neſtorius intra decem dies reſipiſcat, eo depoſito per alium Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ mox provideatur, atque excommunicationis Anathemate feriatur. Hanc ſententiam Cyrillo vice ſua exequendam commiſit: *lecta hac Cœleſtini Epiſtola in Concilio omnes Epiſcopi ſimul acclamarunt: hoc judicium juſtum eſt.* At non fuiſſet juſtum, ſi Cœleſtinus jus et Poteſtatem deponendi non habuiſſet. Igitur Patres hoc jus Rom. Pontificis non ſolum agnovere, ſed et ſatis clare aſſeruerunt. Vid. Cap. II. §. 9. et Cap. IV. §. 8. et perſpicies, tum illo, tum prioribus ævis hoc jus Rom. Pontifici competiiſſe, et agnitum fuiſſe, quod non mediocriter ſolum, ſed inſigniter eruditi probant.

Ad 3. Si Commiſſarii Imperatoris ab initio petierunt, ne Dioſcorus tanquam reus in Concilio ſedeat, ſicuti Leo P. mandaverat, inde non infirmatur Rom. Pontificis authoritas et Jurisdictio, quippe Legati Ponti-

tificii tum rem habebant non cum Concilio, ſed cum Commiſſariis tantum propter ordinem Judicii, ſcilicet ne Dioſcorus prius reus habeatur, antequam accuſaretur. Sed vicit ſuprema Rom. Pontificis jurisdictio, atque in eo ipſo facto elucet, dum extra conſeſſum Patrum in medio tanquam reus ſedere juſſus eſt. Quis enim Patriarcham Alexandrinum in publico conſeſſu Epiſcoporum a ſua Sede et loco honorario deturbare potuiſſet absque Jurisdictone, ſicut fecit, juſſitque Leo? quin ſummus hic Pontifiex toti Concilio leges dedit, ordinemque præſcripſit. Epiſt. 59. ad Pulcher. Aug. ait: *datis ad venerabilem Synodum congruentibus ſcriptis, quibus fraternitas advocata cognoſceret, quam formam ſervare in hac dijudicatione deberet, ne nulla temeritas aut fidei regulis, aut Canonum ſtatutis, aut benignitatis remediis obviaret.* In Epiſtola ad Synodum ait: *prioris autem Epheſinæ Synodi contra Neſtorium ſpecialiter ſtatuta permaneant*: neque in Concilio amplius diſputare permiſit, quæ ipſe in hac cauſſa prius definierat: *rejecta penitus audacia diſputandi*

di — — — vana errantium infidelitas conquieſcat. Cum ſecundum Evangelicas authoritates, ſecundum Propheticas voces, Apoſtolicamque Doctrinam pleniſſime, lucidiſſime per litteras, quas ad B. Memoriæ Flavianum Epiſcopum miſimus fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti pia et ſincera Confeſſio. Hæc utique non merum *Directorium* aut *prætaxantem* authoritatem, ſed *veram et ſupremam Jurisdictionem* loquuntur: neque hoc eſt legem accipere, ſed dare Concilio.

Multum contendit Febronius, Dioſcorum non *a Solo* Rom. Pontifice, ſed *a tota Synodo* depoſitum fuiſſe, neque Leonis P. aut Vicariorum ejus mentionem factam eſſe ab Epiſcopis in ſententia inſinuationis, neque in edicto publico Conſtantinopoli. Verum Febronius conſequenter ad ſuum Syſtema probare debuiſſet, Dioſcorum a Concilio depoſitum fuiſſe ſine interventu, Scientia, approbatione vel conſenſu Rom. Pontificis. Depoſitus fuit ſciente, et volente Leone, præſentibus Legatis, qui act. 3. hujus Judicium ſignificarunt, atque in ſententiam de-

depoſitionis præiverunt his verbis: *Sanctiſſimus et Beatiſſimus Archiepiſcopus magnæ et Senioris Romæ Leo per nos et præſentem S. Synodum, una cum ter Beatiſſimo et omni laude digniſſimo B. Petro Apoſtolo, qui eſt Petra et crepido Eccleſiæ Catholicæ et rectæ fidei fundamentum, nudavit eum tam Epiſcopatus dignitate, quam etiam et ab omni Sacerdotali alienavit miniſterio.*

Igitur Leonis facta eſt mentio a Legatis in ipſa ſententia damnationis, ſic quidem, ut *ſolus* Leo tantummodo per miniſterium Legatorum et Synodi Dioſcorum depoſuiſſe videatur. Neque refragati ſunt Patres, ſed in ſuffragiis ſe huic ſententiæ concordes dicebant. Nec opus fuit, in Edicto vel ſententia inſinuationis Leonis amplius meminiſſe, cum totus mundus novit, hæc omnia præſente per Legatos ſuos Rom. Pontifice, eoque volente, præjudicante atque dictante peracta fuiſſe.

Porro hic probe notandum, quatuor fuiſſe accuſationis Capita, ob quæ Dioſcorus

rus depoſitus fuit. 1. Quod Eutychen a proprio excomunicatum Epiſcopo in Comunionem recepiſſet. 2. Quod Leonem P. ipſum excommunicare attentaſſet 3. Quod S. Leonis Epiſtolam in Synodo Epheſina II. legi prohibuiſſet. Et 4. Quod ter ad Concilium vocatus venire renuiſſet. Priora illa minora videbantur Febronio ad Cenſuram depoſitionis, atque authoritatem Rom. Pontificis nimium extollere; ideo ſubdole advertit, Epiſcopos ſententiam depoſitionis probaſſe, *ejus*, Dioſcori *præſertim contumaciam allegantes*, ac ſi propter hanc ſolam damnatus fuiſſet.

Sed Febronius fallaciæ manifeſte convincitur ex ipſa Synodo. Nam poſtquam Dioſcorus ter vocatus non comparuiſſet, et Patres ob inobedientiam ad depoſitionis ſententiam procedendum eſſe petierunt, Vicarii Sedis Apoſtolicæ prius adhuc declararunt, *manifeſta eſſe, quæ a Dioſcoro quondam Alexandriæ magnæ Epiſcopo commiſſa ſunt adverſus ſanctarum regularum ordinem, et Eccleſiaſticam Diſciplinam.* Quippe ob hæc vocandus et judicandus erat in Conci-

lio, quæ tamen jam prius per accuſatores et teſtes idoneos jam manifeſta ſatisque probata erant, et tunc primum itum eſt in ſententiam.

Exin memorat Febronius quasdam altercationes propter fidem, quam ſinguli Epiſcopi profiteri debuiſſent; ſed hæc nihil ad rem. Tandem negat, Patres confirmationem Concilii, quæ ad fidem, et Dioſcori depoſitionem pertinent, petiiſſe, ſed eam non petitiam Leonem obtruſiſſe, ideoque vocat, S. Leonem *authoritatis ſuæ commendandæ multum ſtudioſum.* Neceſſe eſt igitur, ut iterum falſi convincam, Febronius. In Epiſtola Synodica ad Leonem P. aiunt Patres; *rogamus igitur, et tuis Decretis noſtrum honora judicium, et ſicut nos Capiti in bonis adjecimus conſonantiam, ſic et Summitas tua filiis, quod decet, adimpleat.*

Scio, Febronium in his verbis nodum quærere, et adhuc vitiligare. At ſufficere poſſent verba, *Decretis tuis noſtrum judicium*

cium bonora, item *Summitas tua filiis, quod decet, adimpleat*, quæ verba majorem authoritatem et pondus, quam ſimplicem adhæſionem et conſenſum certe ſignificant. Nihilominus illa ipſa verba de propria et authoritativa confirmatione, quam etiam circa ea, quæ ad fidem et Dioſcori depoſitionem pertinent, petebant, et exſpectabant Patres Chalcedonenſes, intelligenda eſſe, monſtrabit ad oculum Epiſtola 110. Marciani Imperatoris ad Leon. P. anno 453. *miramur ſupra modum*, ait Imperator, *quod poſt Chalcedonenſem Synodum, et litteras venerabilium Epiſcoporum ad Pietatem tuam miſſas, quibus omnia in Synodo acta ſignificabant, nullo prorſus pacto a tua Clementia ejusmodi Epiſtolæ remiſſæ ſint, quas videlicet in ſanctiſſimis Eccleſiis perlectas in omnium oportebat notitiam venire, quod nonnullorum animis, qui Eutychetis etiam nunc pravam opinionem, et perverſitatem ſectantur, ambiguitatem multam injecit, utrum tua beatitudoque in S. Synodo decreta ſunt, confirmaverit.* Videat hic Febronius poſt Epiſtolam Synodicam a S. Leone litteras confirma-

torias ſic exſpectatas fuiſſe, ut mirarentur Patres et Imperator, eas miſſas non fuiſſe, proin Confirmationem in Epiſtola Synodica a Patribus per illa verba petitam fuiſſe, et ſi petitia etiam non fuiſſet, nihilominus tanquam neceſſariam omnino exſpectatam eſſe. Videat, eam confirmationem etiam circa ea, quæ ad Doctrinam Eutychetis, adeoque ad fidem et omnia, *quæ in S. Synodo decreta ſunt*, pertinent, petitam eſſe. Vides denique, qualis fuerit, et quanti habita ſit confirmatio Rom. Pontificis, ut in omnibus Eccleſiis debuerit promulgari, et ſine ea nequidem Concilio generali ſubmiſſio ac obedientia ubique præſtita fuerit.

Proſequitur Imperator: *et ob hanc rem tua Pietas litteras mittere dignabitur, per quas omnibus Eccleſiis et populis manifeſtum fiat; in S. Synodo peracta a Beatitudine tua rata haberi.* Tandem ait: *quam ob rem ita veneranda dignitas Decretum quam celerrime emmittat, quo confirmare ipſam Chalcedonenſem Synodum manifeſtiſſime oſtendat, ut ii, qui exoptant invia Diverticula, nullam habere poſſint Suſpicionem tuæ Sanctitatis.*

Ha-

Habeat hinc Febronius ex teſtimonio omni exceptione maximo Imperatoris Auguſti, Concilia etiam præſentibus Legatis Apoſtolicis celebrata adhuc egere *confirmatione* Romani Pontificis, et ſine ea nec robur, nec firmitatem habere. Dicat nunc idem cum ſuo Boſſueto ad invidiam tanti et maximi Pontificis, *authoritatis ſuæ multum ſtudioſum confirmationem non petitiam impertitum fuiſſe*, eamque eſſe confirmationem ſolum adhæſionis et aſſenſus, quæ etiam ab *æqualibus*, imo ab *inferioribus* præſtatur. Confirmatio, quæ a tota Eccleſia exſpectatur, quæ omnibus Eccleſiis manifeſta fieri debet, atque promulgari, quæ fit mediante *Decreto*, et ſine qua Concilio non præſtatur ſubmiſſio, utique non ſimplicem adhæſionem et aſſenſum, prout a particularibus Epiſcopis fit, ſed ſupremam authoritatem et veram Jurisdictionem loquitur, et dum Confirmatio totius *Synodi Chalcedonenſis*, et quæ *in S. Synodo peracta ſunt*, petitur, etiam quæ *ad fidem et Dioſcori depoſitionem* pertinent, neceſſario in ea contineri debere, manifeſte deprehenditur. Et revera S. Leo, quæ in cauſſa fi-

fidei et Dioſcori acta ſunt, confirmavit, alia reprobavit, caſſavit; qua authoritate contra Concilium generale? utique majori atque ſuprema. *Non ergo dicatis*, ait Nicolaus I. Epiſt. 8., *non eguiſſe vos in cauſſa pietatis Romanæ Eccleſiæ, quæ collecta Concilia ſua authoritate firmat, ſua moderatione cuſtodit. Unde quædam eorum, quia conſenſum Rom. Pontificis non habuerunt, valitudinem perdiderunt.*

Ad 4. Vel neget Febronius, quæ in Concilio Lateranenſi a Stephano Dorenſi et Concilio Africano dicta atque relata ſunt; vel fateatur, penes Rom. Pontificem eſſe ſupremum et ultimatum Judicium in cauſſis fidei et morum; quippe iſta ſat clara interpretationem et gradationem non patiuntur. Novit utique Stephanus Dorenſis græcus, quæ antea circa hæreſes, in oriente præcipue, ab Epiſcopis et Conciliis acta ſunt, et tamen dicit, *hæreticos ſemper authoritate ſummæ Sedis damnatos eſſe.* Concilium Africanum vero non ſolum dixit, *antiquis regulis ſancitum eſſe*, ut *absque notitia Almæ Sedis* etiam in *remotis Provinciis* nihil tracte-

tur

tur et agatur, quod ad *jus relationis* ad Primatum pertinet, ſed inſuper addit: *ut hujus authoritate juſta pronuntiatio firmetur.* Nempe non ſolus *acceſſus* et *aſſenſus* exſpectetur, uti Febronius ait, ſed *pronuntiatio* ſententiæ, aut hujus *confirmatio*, quod adhuc clarius exponunt verba ſubſequentia, ſcilicet ut *cæteræ Eccleſiæ* de authoritate Almæ Sedis, *velut de Natali fonte ſummerent prædicationis exordium*, ac Sacramenta *incorruptæ fidei* et *Salutis*: non ut Alma Sedes ab aliis Eccleſiis accipiat. Hæc Syſtema et interpretationem Febronii totaliter invertunt. Dum igitur hæc omnia, quia publice in Concilio lecta, et probata ſunt, negare non poteſt, fateatur neceſſe eſt, omnes hæreſes tandem authoritate Romanæ Sedis irrefragabiliter damnatas eſſe, in omnibus negotiis inde pronuntiationem aut ejus firmitatem, atque doctrinam prædicationis fidei et Salutis exſpectari debere, ſeu quod idem eſt, ultimum et ſupremum Judicium, præſertim in Doctrina fidei et morum ad Rom. Pontificem pertinere.

Ad 5. Reſpondeo 1. Cardinalis Orſi ſuſtinet, probatque, Concilii Florentini textum originalem fuiſſe latinum, quod etiam ratio convincit, quia veroſimile non eſt, Concilium in Italia celebratum, præſentibus totius Eccleſiæ Primate, Chriſti Vicario et Pontifice Latino, itemque potiore parte Concilii, nempe centum quadraginta Epiſcopis latinis, fuiſſe primitus græco ſermone exaratum. Textus autem Latinus ſic habet: *quemadmodum etiam in geſtis Conciliorum etc.*

2. In Concilio utriusque linguæ Epiſcopis proprio idiomate debebat exponi, quidquid ibi ſtatutum fuit: ergo latini latino Decreto, prout ſonat, et ibi promulgatum fuit, adhærere debent.

3. Expreſſio Blondelli ad ſummum æquivoca eſt. Quis autem credat, Patres in ſtatuendo dogmate, quod inter alia controverſum erat, voluiſſe ſenſum æquivocum relinquere, cum potuiſſet clarum et determinantem adhibere?

4. At-

4. Attamen illa verba, *quemadmodum et in geſtis Conciliorum æcumenicorum et in ſacris Canonibus continetur*, in ſenſu obvio et gramaticali idem ſonant, ac illa, *quemadmodum etiam in geſtis Conciliorum æcumenicorum et in ſacris Canonibus continetur*. Atque potius teſtimonium ſignificant, quo probatur, et confirmatur Primatus, non vero limitationem, ſeu qualis eſſe debeat.

5. Febronius contra authores a ſe allatos omnino novam illa verba interpretandi viam iniit, nempe ait, legendum eſſe, *juxta eum modum, qui et in geſtis Conciliorum æcumenicorum et in ſacris Canonibus continetur*, qui modus loquendi limitans et reſtringens eſt; ſed quia nulla ſufficiente ratione fulcitur, audiendus non eſt. Nos cum textus originalis et editio latina adſit, hanc lectionem retinemus, verſionem ex græco non attendimus.

Attamen Febronius his nondum contentus tom. 2. in apolog. pag. 190. etc. etc. ait: quis legendi modus legitimus et genui-

nus ſit, definiet nobis doctiſſimus Archipræſul de Marca de C. S. et I. lib. 3. C. 8. n. 5. hic autem poſt alia dicit, Decretum relectum fuiſſe græcis ea verborum formula, *quæ illis grata fuit, deſcriptumque in charta latine, et ex adverſo græce.* Poſtea lectionem adfert, quæ ipſiſſima eſt ſecundum expreſſionem Blondelli: huic ſubjicit de Marca. *Sententia hujus Decreti hæc eſt, ſummam et plenam adminiſtrandæ Eccleſiæ poteſtatem a Chriſto fuiſſe Pontifici traditam, ea lege, ut ea utatur juxta modum, qui et in actis Conciliorum æcumenicorum, et in Canonibus continetur.* Poſtea ait, lectionem latinam a græco textu deſciſcere *propter leve mendum, quod incuria Amanuenſium irrepſit in his verbis*, quem ad modum et in geſtis Conciliorum, *nam latina lectio præfert*, quemadmodum etiam in geſtis, qui error *primam Concilii hujus e græco in latinum verſi editionem invaſit.*

Pax ſit tanto viro! attamen definitio de Marca nobis haudquaquam authentica eſt, quin magis fabuloſa atque ridicula videtur. Latini volebant, Decrerum de Poteſtate Pa-

pæ

pæ et Privilegiis Primatus concipiendum et definiendum eſſe etiam *juxta dicta ſanctorum*, nempe ut dicta ſanctorum antiquorum ſervirent pro teſtimonio et regula, qualis et quanta ſit Poteſtas Papæ atque Primatus. Equidem nemo unquam in Eccleſia etiam ex latinis ſomniavit, quantumcumque Patrem vel Sanctum per ſua dicta Papæ aliquam Poteſtatem vel Privilegium de novo largitum fuiſſe, ſed ſolummodo latini illa dicta pro teſtimonio recipiebant, ſic ut ex iis traditionem monſtrarent: repugnabant græci, quia exiſtimabant, illa teſtimonia eſſe inepta ad teſtificandam Primatus prærogativam, eo quod quandoque videantur nimia, et potius honoris, quam obligationis ergo dicta; Hinc Imperator græcus dicebat: *an ſi quis ſanctorum in Epiſtola honorat Papam, excipiet hoc pro Privilegio?* volebat autem Imperator, ut pro explicando Primatu potius in teſtimonium et probationem aſſumerentur *Canones et acta Conciliorum æcumenicorum*: cedebant Latini, et ſic ommiſſis *dictis ſanctorum* Decretum concluſum fuit.

Ta-

Taceo hic, Imperatorem repoſuiſſe, quod erat in quæſtione, quodque græcis adhuc probandum erat, nempe Patres quædam tantum Honoris gratia dixiſſe, aut tribuiſſe Papæ, non quod ei revera competeret. Taceo etiam, quod ſine teſtimoniis Patrum omnis traditio in Eccleſia ex ſolis Canonibus et Conciliis æcumenicis probari haud poſſit, quia in iis de quovis Religionis negotio, fidei et diſciplinæ capite non agebatur, quin potius ipſa Concilia et Canones ad traditionem et Patres provocabant: Patres vero ſemper ſint Teſtes et Cuſtodes traditionis.

Nihilominus his prætermiſſis ſaltem hoc ultro conſequitur, græcos, dum dicta ſanctorum pro teſtimonio, quo probatur Primatus, admittere nolebant, in hunc finem Canones et Concilia aſſeruiſſe, et hoc ideo ſolum, quia putabant, Patres aliquando ex honore, non ex veritate de Papa magnifice locutos fuiſſe; quare ſicut Patres, quantacunque de Papa dicebant, ipſi idcirco non dabant, ſed tantum teſtificabantur de ejus prærogativa: ſic etiam juxta mentem græcorum Cano-

nones et Concilia ſolum in teſtimonium traditionis circa Poteſtatem Primatus, non in Poteſtatis largitionem aut authoritativam determinationem vocanda erant.

Verum igitur eſt, quod *græci obtinuerint*, *quod urgebant*, *atque Decretum relectum fuerit ea verborum formula*, *quæ illis grata fuit*, uti ait de Marca, nempe quia dicta ſanctorum prætermiſſa, et ſolum Canones et Concilia œcumenica allegata ſunt: ſed falſum eſt, quod Poteſtas Petro et ſucceſſoribus tradita ſit *ea lege*, *ut ea utatur juxta modum*, *qui et in actis Conciliorum œcumenicorum et in Canonibus continetur*, prout interpretatur de Marca. Non enim *de uſu poteſtatis*, ſed de *ipſa Poteſtate*, qualis *a Chriſto tradita ſit*, agebatur, et de hac Canones et Concilia teſtificari, non eam determinare debebant. Sane Chriſtus non indeterminatam Poteſtatem in Petro inſtituit, a Conciliis primum determinandam, qualiter ſe explicare debeat, atque Petrus et primi Pontifices, antequam Canones et Concilia exorta ſunt, num ſua Poteſtate uti non poterant, eo quod ejus uſus ab illis determinatus nondum

dum fuerat? quod ſane ridiculum eſt. Fors uſque ad Concilia Conſtantienſe, quod ſaltem dubium, et Baſileenſe, quod certum atque legitimum Pontificem ſibi ſubjicere, atque deponere auſum fuit, exſpectare debuerant, ut ſciant, quam infirma ſit eorum Poteſtas, et nullius vigoris Primatus? cum tamen tanta ſint Privilegia Primatus teſte S. Bonifacio I. ad Epiſcop. Theſſaliæ, *ut Nicæna Synodus non aliquid ſuper eum auſa ſit conſtituere, cum videret, nihil ſuper meritum ſuum poſſe conferri: omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa.* *Privilegia*, teſte Nicolao I. Epiſt. ad Michael. Imp. *Romanæ Eccleſiæ a Chriſto donata, a Synodis non donata, ſed jam ſolummodo celebrata et honorata.* Hæc Epiſtola lecta atque laudata fuit in Synodo Generali VIII. et denique teſte S. Gelaſio I. P. contra fautores Acacii, *quod firmavit in Synodo Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit, quod refutavit, habere non potuit firmitatem, et ſola reſcindit, quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat uſurpandum.* Non igitur largitionem aut limitationem, ſed probationem, non determinatio-

nem

nem, ſed teſtificationem Pontificiæ Poteſtatis afferunt, et afferre poſſunt Canones atque Concilia, ſicut nec dicta ſanctorum aliud afferre poterant.

Pariter conficta et contradicentia ſunt reliqua, quæ de Marca profert. Uude enim probat, errorem in latinum textum incuria Amanuenſium irrepſiſſe, præcipue dum ipſo teſte jam in primam verſionis ex græco editionem invaſit? hoc non ſolum dicere, ſed et probare debuiſſet. Dein ipſe ait, Decretum relectum, deſcriptumque fuiſſe in Charta latine, et ex adverſo græce, ſicut et nos ſupra ex Card. Orſi jam probavimus, veriſimile non eſſe, quod Concilium in Eccleſia latina, præſentibus Papa, et Epiſcopis ut plurimum latinis celebratum, ſolum græco ſermone exaratum fuerit. Legitur autem in textu latino, *quemadmodum etiam in geſtis etc.*; Quidquid igitur ſit de verſione græca, hanc non attendimus, dum lectionem latinam habemus, ideoque nec Labbæus, nec Coſſartus, nec Bachinius, nec Urſius erroris accuſandi ſunt.

Ad

Ad reliqua reſpondeo, hoc loco utique agi de Primatu Jurisdictionis, non de præeminentia Pontificis ſupra Concilium generale: illud primum nec a Bellarmino, neque a Tridentino in controverſiam vocatum fuit. Non igitur quævis confundat, atque lectoribus imponat Febronius. Dum vero ex Didaco Payva et Launoio ait, Florentinum in Gallia pro æcumenico Concilio non haberi, oppono ei teſtimonium Natalis Alexandri Diſſert. 10. hiſt. Eccleſ. Sæculo 15. et 16. art. 1. n. 6. et Melchioris Cani de loc. theolog. C. 3. qui oſtendunt, vere æcumenicum fuiſſe. Qua vero ratione et fundamento Galli Decreta Concilii Florentini, præcipue circa Primatum Rom. Pontificis, reſpuere, vel in dubium vocare audent, quando hæc conſentientibus græcis atque latinis ſecundum antiquos Canones et Concilia æcumenica condita et definita ſunt? dein etſi ad tempus Florentinum pro æcumenico non habuiſſent Galli, nihil inde ſequeretur; quippe etiam Synodum Nicænam II., quamvis æcumenicam, pro tali ſub Carolo M. et Ludovico Pio Galli aliquamdiu non ha-

bui-

buerunt, atque hic dicere licebit, quod olim Chriſtianus Lupus effatus eſt contra Gallos, conantes declarare, quænam Concilia æcumenica ſint, nec ne: *non ſpectat ad Eccleſiam Gallicanam hujusmodi declaratio, quæ Primatum in Eccleſia Chriſti non habet.*

Ad 6. Concilium Trident. circa authoritatem Summi Pontificis utique ſuperiorum Conciliorum Sanctionibus nihil ſuperaddit, ſed neque etiam de Primatus poteſtate et Jurisdictione quidquam detrahit, aut detrahere poteſt. At vero ridiculum eſt quærere, *a quo*, *quibus gradibus*, *quoad quas partes* tradita ſit illa Poteſtas, ſi tota Eccleſia novit, creditque, Primatum, in quo reſidet illa ſuprema Poteſtas, *a Chriſto* fuiſſe traditum, ſi ipſum Concilium quoque dicit, eſſe in gradu *ſupremam*, et quoad partes *in univerſam Eccleſiam.*

Ad 7. Ita eſt: ex his et nos petimus, qualiter Imperatorum, Pontificum et Patrum enuntiationes in hac cauſſa intelligendæ ſint. Patres utique non crearunt Romani Pontifi-

cis Privilegia per ſua effata, ſed horum laudes illa privilegia jam præſupponunt. Interim jam alibi diximus, in Conciliis non diſputationes intermedias, ſed finem et concluſionem attendendam eſſe. Imperator græcus reponebat, quod erat in quæſtione; nam græcis adhuc probandum fuit, honorifica Patrum effata tantum honoris ergo dicta fuiſſe, non jure deberi. Porro argumentum Febronii ex his deductum contra ipſum concludit: talem vult eſſe Primatum Rom. Pontificis, qualem non *dicta Patrum*, ſed *geſta Conciliorum æcumenicorum et ſacri Canones comprobant.* Talem vero petentibus græcis Concilium Florentinum clare definivit, eſtque talis juxta Decretum definitionis Concilii: *Romano Pontifici in B. Petro paſcendi, regendi et gubernandi univerſalem Eccleſiam a Domino noſtro Jeſu Chriſto plenam Poteſtatem traditam eſſe.* In his verbis tota Eccleſia *Primatum Jurisdictionis* agnoſcit, et revera *plena Poteſtas regendi et gubernandi* jurisdictionem neceſſario importat, quippe huic nihil deeſt, nihil excipitur. Dein hæc Poteſtas *a Chriſto*, non *ab Eccleſia* tradita

fuit.

fuit. Febronius autem hunc Primatum Juriſdictionis negat, Eccleſiæ tanquam ab ea acceptam ſubjicit: ergo neque eum Primatum admittit, qui *in geſtis Conciliorum œcumenicorum*, et in ipſo Concilio Florentino aſſeritur.

Ad 8. Quod verba *ſanctæ*, *Catholicæ* et *Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ* attinet, item qualitatem *Matris et Magiſtræ*, itidem Lectorem remitto ad loca citata in not., ubi ad iſta ſatis reſpondi. Cæterum *debito obediendi* ex oppoſito ſemper reſpondet *jus præcipiendi*: quod ſi quis hoc jus habeat in totam aliquam communitatem, et pro bono publico Communitatis, jurisdictio nominari ſolet: ſed Poteſtas Papæ omnia in ſe complectitur: accepit enim illimitatam Poteſtatem ligandi et ſolvendi a Chriſto, paſcendi gregem univerſum, atque definiente Concilio Florentino eſt *omnium Chriſtianorum Pater et Doctor*, hinc habet Poteſtatem præcipiendi *Paternam* et *Pædagogicam*; dein juxta idem Concilium ultra hanc Poteſtatem eidem *paſcendi*, *regendi*, *gubernandi univerſalem Eccleſiam plena poteſtas tradita eſt*,

 et

et inde habet *Juriſdictionem univerſalem.* Quid juvat ergo de privata et limitata Poteſtate quærere, quando Concilium eidem tribuit *omnem*, atque hanc et illam exprimit? Tandem dum Febronius ait, Epiſcopos et Clericos poſſe Rom. Pontifici obedientiam jurare mente ad tenorem Canonis Florentini, *juxta eum modum, qui in geſtis Conciliorum æcumenicorum et in ſacris Canonibus continetur*, num hæc lectio Canonis certa et genuina eſt? eam ſupra novam, et ſolius Febronii authoris eſſe monſtravi. An aliquis ſtante ſaltem dubia adhuc lectione tali reſtrictione mentali in Juramento bona fide et Conſcientia uti poterit? profecto laxiſſimus Probabiliſta iſta non admittet.

Ad 9. Febronius omnia ad relationes et officium Primatus refert: bene! huc utique pertinent, ſed ad Primatum Jurisdictionis, non meri ordinis. Atque ut percurram breviter ſingula: num abſque Jurisdictione Gregorius M. potuit cauſſam Monachorum a Patriarcha Conſtantinopolitano ad ſe vocare, et ſpernentem punire, prout ipſe ait Epiſt. ad Narſem Patric. *omni virtute et omni pondere*

dere eandem cauſſam — — — exigere paratus ſum, in qua ſi videro Apoſtolicæ Sedis Canones non ſervari, dabit omnipotens Deus, quid contemptores ejus faciam. Et hoc ſolum ideo, quia *Apoſtolicæ Sedis Canones non ſervabantur.* In Secundo exemplo non ſolum patefit recurſus, ſed etiam judicium Rom. Pontificis: non potuit autem judicare cauſſam Epiſcopi, vel alteri ad judicandum committere ſine juriſdictione. Idem eſt ad 3tium et 4tum. In quo ultimo hoc notatu dignum eſt, quod Gregorius cauſſam Januarii Malacitani in ſe ſuſceperit, et delegaverit, antequam a Concilio Provinciali coram Metropolita vel Patriarcha, prout tunc temporis diſciplina ferebat, fuiſſet cognita, et hoc ideo ſolum, quia Epiſcopus, qui Concilii Epiſcopos ſuſpectos habuit, hoc petiit. Ad 5tum. Quod ille Epiſcopus Romæ accuſatus fuerit, ibi comparuerit, judicium exſpectando, ſatis probat, Epiſcoporum cauſſas, etiam non præcedente Concilii Provincialis ſententia, ad Sedem Apoſtolicam fuiſſe deductas, atque judicatas. Ad 6tum. Epiſcopi Romani in Illyricum etiam Jus Patriar-

 cha-

chale extendebant, ſed ut alibi dixi, ſic ut Jura ibidem exercendo non illud, ſed jus Primatus univerſalis allegabant. Et utique dum Gregorius Joanni, quem petentibus Provinciæ Epiſcopis confirmavit etiam reſcribit: *et vices vos Apoſtolicæ Sedis agere iterata innovatione decernimus*, *vices Apoſtolicæ Sedis* agere plus quam Juris Metropolitani et Patriarchalis delegationem ſignificat. Interim Editores Mauriani per hæc noviſſimum ex Gallia teſtimonium afferunt, ibidem Rom. Pontifici Poteſtatem *Jurisdictionis* in univerſam Eccleſiam aſſeri, quam negat Febronius, Galloſque in ſubſidium perverſæ ſuæ doctrinæ vocat.

His tamen adverſariis nondum dimittit Gregorium Maximum Pontificem. tom. 2. Apol. flores ſparſi fol. 420. contra editores operum S. Gregorii ſuſtinet, eum plura ſuſcepiſſe cum authoritate, attamen ſine exemplo, eaque non fuiſſe acta veræ Jurisdictionis: aliqua ſuſcepta fuiſſe ex abundanti zelo, et ſingulari confidentia Epiſcoporum ac Imperatorum beneplacito, denique eum allaboraſſe pro extenſione Pontificiæ Poteſta-

tis

tis ultra nativos fines, hancque etiam ſummorum virorum infirmitatem eſſe. Dein omnia vel ad jura Patriarchalia Rom. Pontificis, vel ſpecialem Primatus curam refert.

Verum in his, quæ geſſit Gregorius, agitur de depoſitionibus, proviſionibus, pœnis ac cauſſis Epiſcoporum, in quibus judicandis utique jurisdictio intercedit: quod ſi igitur Gregorius tantum Jure Metropolitico vel Patriarchali geſſit, quare id non præſtitit in Concilio Provinciali, prout Canones et diſciplina illius ævi poſtulabant? quare ſolus id egit propria authoritate? novitas ſine exemplo, abundans zelus, Confidentia Epiſcoporum ei non dabant jurisdictionem, nec Patriarcham a tranſgreſſione Canonum in rebus momenti abſolvebant. Hæc cum refellere non poſſet Febronius, ſatius illi fuit, impudentiſſime criminari Sanctum Pontificem, illumque novitatis, extenſionis ſuæ Poteſtatis, et uſurpationis accuſare. Hoc inſigne Febronii, aliorumque ſui ſimilium artificium, vel potius damnabilis fraus eſt. Traditionem antiquæ Eccleſiæ et veterum teſtimonia Patrum continuo altum buc-

cinant: hæc ſi adverſus eos proferuntur, vexant, torquent, alienum ſenſum ſubſtituunt: his ſi nihil proficere poſſunt, omnino criminantur, detrahunt, injuriis afficiunt, nigriſque coloribus depingunt. Sic Victorem, Stephanum, Innocentium, Gregorium, Leonem, Zoſimum, omnes ſanctiſſimos Pontifices mordaci et injurioſo calamo proſcindit Febronius. At certe quæ S. Gregorio M. objectat, cum ejus Sanctitate et ſumma humilitate nequaquam conveniunt, ipſeque contra objecta ſui ipſius luculentus defenſor eſt, dum lib. 2. Epiſt. 37. ait: *quod vero dicitis, noſtris temporibus debere ſervari, quæ a meis quoque Prædeceſſoribus tradita, atque cuſtodita ſunt; abſit a me, ut ſtatuta Majorum Conſacerdotibus meis in qualibet Eccleſia infringam.* Et lib. 3. Epiſt. 29. *ſicut ab aliis noſtra exigimus, ita ſingulis ſua jura ſervamus. Si ſua unicuique Epiſcopo juriſdictio non ſervatur, quid aliud agitur, niſi ut per nos, per quos Eccleſiaſticus cuſtodiri debet ordo, confundatur.* Haud ita locutus, neque loqui auſus fuiſſet Pontifex innovationis, extenſionis Pontificiæ Poteſta-

ſtatis, uſurpationis, et præripiendorum Jurium Epiſcopalium Studioſus. Reſtat igitur, ut quidquid in univerſa Eccleſia geſſit Gregorius, eum propria authoritate et Jurisdictione egiſſe.

§. V.

Rom. Pontifex communibus Eccleſiæ legibus obligatur.
An, et qualiter in iis diſpenſare valeat? quomodo id poſſint Epiſcopi?

Regiminis in Eccleſia inſtituti Chriſtus abſolutus Dominus et Monarcha eſt, ſed quatenus iſtud regimen *hominibus* a Chriſto traditum fuit, miniſteriale tantum eſt, legibusque a Chriſto poſitis adſtrictum. 1. Ad Corinth. Cap. 4. v. 1. ſicut autem reliquis Apoſtolis, ita et Petro, quæ liganda erant, ligandi, quæ ſolvenda, ſolvendi a Chriſto datum eſt *Miniſterium*, non quæ liganda, ſolvendi, et quæ ſolvenda, ligandi conceſſa facultas. Multo minus illis facere licuit, quod Chriſtus ſuo exemplo non docuit, qui non venit ſolvere legem, ſed adimplere. Quotquot Petri Succeſſores cognoverunt,

 ſibi

ſibi a Deo creditum eſſe Miniſterium *ad ædificationem*, non *ad deſtructionem*, et ſi ſua Poteſtate contra Canones uterentur, una manu deſtruere, quod Apoſtoli, Patres tanto laborum, Sanguinis et vitæ impendio altera manu conſtruxerunt: totidem falſi ſunt ſuam obligationem, ſe Chriſti et univerſalis Eccleſiæ Canonibus conformandi. vid. Grat. Cauſ. 25. q. 1. Utinam hoc ſciviſſent, et agnoviſſent omnes, non potuiſſent delecti a Paulo III. Prælati dicere, nonnullos Pontifices ſibi coacervaſſe ſibi Magiſtros ad deſideria ſua, qui docerent, voluntatem Pontificis eſſe regulam, et inde effici, ut quidquid libeat, etiam liceat. Nec ſcripſiſſet Hadrianus VI. abuſus eſſe in Spiritualibus etc. Huic malo nullum oportunius remedium adhiberi poteſt, quam ſi Eccleſia regatur Canonibus. Hinc Tridentina Synodus toties commendavit, urſitque veterum, verorumque Canonum reſtitutionem et obſervantiam, a qua certe Rom. Pontificem, qui tamen illorum a Deo Cuſtos conſtitutus eſt, non abſolvit, qui olim in ſua inauguratione profiteri debebat, ſe velle omnia De-

cre-

creta Prædeceſſorum et Synodalia probata confirmare, indiminute ſervare, in ſui vigoris ſtabilitate cuſtodire etc. etc.

1. Romanæ Curiæ adulatores aiunt, Pontifices profiteri ſe ſubjectos Canonibus quoad *vim directivam*, *non coactivam*, ſicque nolentes agnoſcunt, Papam, ſi contra Canones agat, peccare quidem in Deum, ſed ad eos obſervandos cogi non poſſe. De *directa* coactione agetur Cap. VI. §. 1. et 16. de *indirecta* hic tantum memoratur: ſicut Pontifex contra Canones agens peccaret, ita et Epiſcopus vel alius talem ordinationem contra Canones, v. g. diſpenſationem exequens, ſicque illam non tantum non deberet, ſed nec poſſet exequi. Dein adverſus ſimilia contra Canones attentata datur locus remediis Juris, de quibus Cap. IX. ſcilicet retentio Bullarum, appellatio ab abuſu, legitima reſiſtentia.

2. Dantur interdum cauſſæ, ob quas a jure communi, a Canonibus, et Canonum littera recedendum eſt: neceſſaria igitur

in

in Eccleſia eſt Poteſtas, leges interpretandi, mitigandi, diſpenſandi. Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. Cap. 50. et Tridentinum Seſſ. 25. de reform. Cap. 18. duas tantum cauſſas diſpenſandi admittunt, ſunt nempe *neceſſitas* et *utilitas*, hæc autem, ut ait Bernardus, debet eſſe *communis*, non *propria*.

3. Eadem ferme in Eccleſia fuere facta juris diſpenſandi, quæ juris reſervandi cauſſas majores. Per tria prima ſecula Epiſcopi ſoli diſpenſabant, poſtea ad Concilia, ab his ad Papam ſenſim deductæ ſunt, uti Thomaſſin. Part. 2. lib. 3. Cap. 24. ex ſeculis IV. et V. ab Eccleſia Africana, ac etiam oriente demonſtrat. A ſeculo VI. ad XII. Epiſcopi et particulares Synodi paſſim adhuc utebantur nativo ſuo Jure diſpenſandi, quamvis ſæpe recurſus fieret ad Sedem Apoſtolicam in cauſſis majoribus et difficilioribus, quas Epiſcopi ſponte amandabant. Defluit Hæc Poteſtas *ex jure ligandi et ſolvendi*, quod cuivis Epiſcopo datum eſt. Neque ſic inferior diſpenſat in lege Superioris; nam nec Papa in Decretis Conciliorum generalium diſpen-

ſpenſare poſſet *in Gallia*, ubi his Conciliis ſubeſſe creditur: et juxta Theologos ac Canoniſtas Papa *in certis caſibus* diſpenſare poteſt *in lege divina* ex ratione, quod omnem acceperit Poteſtatem neceſſariam ad rectam Fidelium gubernationem.

4. At particularibus Synodis ferme ex integro deſinentibus, Epiſcopis ſua jura negligentibus, Pontificibus ſuas prærogativas in immenſum exaltantibus diſpenſationes Sedi Apoſtolicæ reſervatæ ſunt. Hujus novi Juris Princeps, Parensque eſt Innocentius III. pro motivo allegans *Plenitudinem Poteſtatis*; ſed hanc ſat infirmo pede ſtare, prudentioribus notum eſt. Si huic juri ſolidius fundamentum quærendum, forte illud Pontifici competit velut *annexum Primatus*; ſed hoc non admittere videtur Gerſon: verius, certiusque ei attributum eſt *ab Eccleſia.*

5. In Conciliis Lateran. III. et IV. Pontifici *excluſiva* Poteſtas diſpenſandi tribuitur; ſed hujus ratio fuit, ne nova diſciplinæ reſtauratio pondus et vigorem facile amittat,

ſi

ſi ſingulis Epiſcopis permitteretur in ejus Decretis diſpenſandi facultas. Verum hæ reſervationes non fuerunt generaliter receptæ, ut patet ex Conſtitutionibus Synodalibus Richardi Poore Epiſcopi Anglicani apud Harduin. tom. 7. col. 89. et ex Concilio Andegav. anno 1365. Can. 8. eod. tom. 7. Col. 1774. Dein merito dubitari poteſt, an hæc Jurium Epiſcopalium translatio ſit habenda pro *perpetua*, vel *temporaria* tantum, et tamen hodie omnes ferme diſpenſationes ad Pontificem pertinere communiter creduntur.

6. Ex his concluditur, Epiſcopis competere jus diſpenſandi in omnibus cauſſis diſpenſabilibus: huic juri non potuiſſe præjudicari per reſervationes Papales ex prætenſa Plenitudine Poteſtatis, atque minime certum eſſe, has reſervationes eſſe perpetuas. Simili modo loquitur Rebuff. in Praxi Benefic. tit. de diſpenſ. pag. 370. aitque, Epiſcopos contra Concilia generalia ex cauſſa adhuc diſpenſare in Gallia.

7. Pri-

7. Prius nonnullæ diſpenſationes etiam per Concilia generalia reſervatæ ſunt ſummæ Sedi, quia ſic melius proſpectum videbatur diſciplinæ Eccleſiaſticæ, ſed deinde verſum eſt folium. Gerſon tract. de reform. Eccleſ. in Concil. univerſ. Cap. 26. monet, ſuper omnia cavendum eſſe univerſali Eccleſiæ, ut nunquam ſub quovis colore concedat Papæ Poteſtatem diſpenſandi, quia creſcente avaritia Pontificum, Cardinalium et Prælatorum, tam per Papæ reſervationes, quam per iniquas Cameræ Apoſtolicæ Conſtitutiones, et Cancellariæ regulas, et ambitioſas diſpenſationes ſtatuta Conciliorum ſint fere immutatæ, et quaſi in deriſum et oblivionem poſita.

8. Sic cogitabatur tempore Concilii Conſtant., et etiam adhuc tempore Tridentini, uti colligitur ex Conſilio delectorum Prælatorum ſub Paulo III. Tridentinum igitur diſpenſationibus modum poſuit, ſed Romæ non ſervatur. Cum Pius V. cum duobus Hiſpanis in cauſſa matrimoniali canonice diſpenſaſſet, qui 15000. aureos obtulerant, monuit Datarius Papam, ut hanc ſummam

niam acceptaret, piis uſibus adplicandam. Repoſuit Pontifex: *raro, ex cauſſa, et gratis.* Loquebatur Pontifex ex Concilio Trident. et traditione *Romanæ Sedis*, Datarius ex uſu *Curiæ*, qui hodiedum viget.

9. Bonifacius VIII. qui favit pluralitati Beneficiorum, conſcientia ductus, omnes has diſpenſationes revocavit, quibus minuitur cultus divinus, et quæ Perſonis, non Eccleſiis datæ ſunt, *quodque nobis licere non patimur*, ait, *noſtris Succeſſoribus judicamus.* Quod autem Bonifacius de una ſpecie diſpenſationes dicit, in omnibus peræque obtinet. Quis poſt hanc Bonifacii Decretalem ſuſtineat, Papam non ligari Canonibus?

10. Quod de *diſpenſationibus*, idem de *Privilegiis* proportione ſervata tenendum venit. Sed hæc neque *æquitate ſuadente*, nec *juſtitia ſalva* ſervata ſunt in Privilegiis Regularium conceſſis cum perturbatione *juris Canonici*, et everſione *Jurium Epiſcopalium.*

No-

NOTA.

Febronius in hoc paragrapho ſibi cohærentia non loquitur: ſi abuſus ſolum perſtringit, ultro cedimus, ſi Poteſtatem Rom. Pontificis invadit, reſiſtimus, quamquam et ipſe eandem haud obſcure hic profiteatur. Attamen quod ſanum, ſanctumque eſt, etiam in malum ſenſum detorquere novit. Sed a Capite incipiamus. *Si Regiminis in Eccleſia inſtituti Chriſtus abſolutus Monarcha eſt:* ergo regimen Eccleſiæ *Monarchicum* eſt. Sit, quatenus hominibus traditum, *tantum Miniſteriale*, quia tamen ſuam Poteſtatem uni Petro, tanquam Vicario univerſali communicavit, quem Eccleſiæ ædificandæ fundamentum, et totius Gregis Paſtorum ſua vice conſtituit, uti Cap. 1. demonſtravimus, inde tantum ſequitur, Petrum in Poteſtate et regimine eſſe Miniſtrum et Vicarium Chriſti ſummi Monarchæ; per hoc igitur non ceſſat, adhuc illud ipſum eſſe regimen, quod ab initio conſtitutum fuit. Cedat ergo Febronius cum ſua Ariſtocratia,

vel Democratia, quam cum damnatis authoribus in Eccleſiam invehere voluit. Qualis hæc facies Monarchiæ, ſi Monarcha ſit abſens, et perpetuo inviſibilis, Poteſtas vero in plures æquales, vel in omnes omnino diviſa? ſufficit ſummum Monarcham Chriſtum in Regimine Eccleſiæ *ſui Vicarium*, quem Petrum, ejusque ſucceſſores eſſe, traditio, Patres et Concilia clare declarant, poſt ſe reliquiſſe, quibus tota Monarchia Eccleſiaſtica abſolvitur.

Interim nequaquam dicimus, Chriſti Vicarium ſummum Pontificem legibus omnino ſolutum eſſe; quin legibus Eccleſiæ ſe conformandi obligationem, non diffitente ipſo Febronio, plures publice profeſſi ſunt Romani Pontifices, et inter hos etiam Innocentius III. quem hic et alibi metas ſuæ poteſtatis exceſſiſſe, acerbius incuſat Febronius. Quippe Cap. *cum omnes.* tit. de Conſtit. reſcribit Epiſcopo Trecenſi. *Cum igitur, quod quisque juris in alterum ſtatuit, ipſe debeat uti eo, et Sapientis dicat authoritas, patere legem, quam tu tuleris.* Quinam autem ſunt hi Canones et leges, quibus Rom. Pontifex ad-

adſtringitur? an non plurimi ſunt ab ipſis Pontificibus conditi? dum igitur his ſucceſſores Pontifices tanquam legibus adſtringuntur, utique Rom. Pontifex habet Poteſtatem condendi leges pro univerſa Eccleſia. Hoc comprobat etiam laudata a Febronio Profeſſio fidei, quam Neoelectus Pontifex olim in ſua inauguratione profiteri debebat, ex quibus ſequitur, Romanorum Pontificum neutiquam fuiſſe et eſſe mentem aut Doctrinam, quod ſe legibus univerſalibus Eccleſiæ conformare non debeant, atque *pro mero arbitrio* regere valeant.

Ait Febronius, illam Profeſſionem fidei jam dudum exoleviſſe. Aſt non exolevit illa mens et Doctrina, quam etiam poſt falſas Decretales profeſſus eſt novi Juris aſſertor, et audax Juriſconſultus Innocentius III. quibus eum encomiis decorat Febronius. Interim citatus liber Diurnus, in quo illa Profeſſio fidei continetur, plura comprehendit, quæ Poteſtatem legislativam in Papa certo certius important. Inter alia in hac Profeſſione novus Pontifex promittebat, ſe Decreta *Prædeceſſorum ſuorum Pontificum ſervare*,

 cuſto-

cuſtodire. Febronius hoc argumento probat, Pontificem *communibus Eccleſiæ legibus obligari.* Igitur Rom. Pontifex pollet vera Poteſtate condendi leges, ſi Succeſſor Decretis ſui Prædeceſſoris, tanquam veris legibus obligatur. Nihil hic de *receptione* aut *promulgatione* reperitur, quod exceptionem patiatur, aut quo evadere poſſit Febronius.

Neque ex Conſilio delectorum Prælatorum, ſi tamen illud genuinum eſt, quod ſæpius in Scenam adfert Febronius, et de quo inter eruditos nondum conſtat, adhuc evincitur, illos *nonnullos* Pontifices, de quibus loquitur Conſilium, revera exiſtimaſſe, ſe legibus omnino ſolutos eſſe, ſibique licere, quidquid libet: ſed ſolum adulantes Doctores ibi perſtringuntur, qui talia docerent, et quos utique Pontifices non coacervaſſent, aut quæſiviſſent, ſi prius jam de hoc perſuaſi fuiſſent. Totum igitur, ſicut et illud, quod ſcripſit Adrianus VI. ad *abuſus* quosdam recidit, dum aliqui Pontifices indulgentius ſua Poteſtate utentes in hujus exercitio exceſſere, inveneruntque adulatores, qui eos in factis ſuis laudantes bonum, licitumque dixe-

runt, atque in perverſo uſu ſuæ Poteſtatis confirmaverunt. Sed quis dicet, omnes ſemper Pontifices ſanctiſſimos fuiſſe. Inſpice aulas totius orbis Principum: utinam nullibi et nunquam adulatores et perverſi doctores Politici eos circumvenirent, atque ad abuſus, quin et exceſſus ſuæ Poteſtatis ultra juſtos limites propulſarent, docentes licitum et bonum eſſe, quod libet, ſemperque verum erit, Rectores hujus Mundi, ſive Pontifices, ſive Epiſcopos, ſive Imperatores, ſive Reges et Principes *homines* eſſe, hominesque per homines regi. Quis tamen inde concludet, Principes legitima Poteſtate carere, prout Febronius ſemper Monarchiam cum Tyrrannide, Poteſtatem cum abuſu confundit, quaſi ſeditioſa ſua Principia et argumenta a Poteſtate ſacra ad Poteſtatem politicam non directe concludant.

Ad 1. Febronio non placet diſtinctio inter *vim coactivam* et *directivam*. Sed invidiam hic prodit, et ludibrio omnium Doctorum ſeſe exponit. Nam 1*mo*. Hæc diſtinctio Romanæ Curiæ adulatorum inventum non eſt: ea utuntur non ſolum infimi, ſed

 et

et præſtantiſſimi quique authores tum Galli, aliique et inter hos noviſſime D. Barthel. Atque hæc diſtinctio non ſolum de Papa, ſed de omni legislatore ſupremo, etiam Politico locum habet, qui ad obſervationem ſuæ legis a ſubditis cogi non poteſt, quia his non eſt inferior et nemo ſe ipſum cogit. Num autem Febronius omnibus præſtantiſſimis Theologis, Canoniſtis, atque authoribus præhabendus ſit? certe nimium eſt, quod petis. 2. Ipſe Febronius talibus Scholæ diſtinctiunculis ad profligatam cauſſam ſuam defendendam utitur, attamen minus felici ſucceſſu: quippe ſenſit pondus argumentorum, quibus in Romano Pontifice *Jurisdictio in univerſam Eccleſiam* probatur; effugium quærit, atque *ad firmiſſimorum horum principiorum everſionem*, *ſeu potius eluſionem*, uti ipſe de ejusmodi diſtinctionibus loquitur Cap. 1. §. 1. atque *ſolum ad declinandam convictionis Confeſſionem* diſtinctione utitur, dumque Papæ *Jurisdictionem* negare non poteſt, eidem Jurisdictionem *non proprie* talem competere aſſerit hic §. 4 et quod nos *Jurisdictionem*, ipſe *amplam authoritatem*

tem adpellat. 3. Febronius tractandæ materiæ momenta hoc loco ita diſpertit, ut hic de *indirecta*, Cap. VI. de *directa* coactione ſe acturum profiteatur. At Cap. I. §. 1. etiam diſtinctionem inter *directe* et *indirecte* explodit. Quod addit, Epiſcopum vel alium peccare, nec poſſe exequi diſpenſationem Pontificis injuſtam, id ipſum locum habet in Confeſſario vel Parocho, qui diſpenſationem injuſtam Epiſcopi exequeretur. Nunquid manifeſte deberet eſſe injuſta, et ſi fraude, ob-vel ſubreptione obtenta ſit, ipſi Pontifices volunt eſſe nullam atque invalidam? per hæc vero legitima Poteſtas diſpenſandi non tollitur; violentis autem remediis, ut vocat, Juris, quæ hic allegat Febronius, ſuo loco obviabitur.

Ad 2. Ergo datur in Eccleſia Poteſtas diſpenſandi in Canonibus et legibus univerſalibus; cauſſas vero diſpenſandi *neceſſitatem* vel *utilitatem* eſſe nemo negat; attamen iſtæ utrum, quales et quantæ ſint, attentis omnibus circumſtantiis, expendere et judicare ad privatos non pertinet. Neque enim patitur legislator aut Princeps ſecularis mo-

tiva ſuæ Diſpenſationis a privatis dijudicari, minus deſuper rationem reddit.

Ad 3. Febronius ait, Epiſcopos tribus primis ſeculis diſpenſaſſe. At 1. Id nullo omnino argumento, nullo exemplo probat. Certe primis tribus ſeculis, ubi pia æmulatione atque fervore leges ſacræ paſſim ab omnibus exactiſſime obſervabantur, quin et ultra, quam lex ferebat, ſuam obſervantiam extendebant, uti conſtat de jejuniis, vigiliis et feſtis. In his, inquam ſæculis, nullæ, aut vix ullæ fiebant diſpenſationes; imo non tam diſpenſationes, quam declarationes erant. 2. Neque probat, Epiſcopos illis ſeculis diſpenſaſſe in Canonibus Conciliaribus et Pontificiis, ſeu legibus univerſalibus Eccleſiæ. Neque 3. Id factum fuiſſe absque conſenſu expreſſo vel tacito ac voluntate Summi Pontificis aut Conciliorum. Multum ergo aſſerit, ſed nihil probat. Quare autem ait? *ubi Concilia frequentari cœperunt, Epiſcopis conſultiſſimum viſum eſt, ſi ad ea diſpenſationes referrentur.* Minus veriſimilia hic loquitur. Si quivis Epiſcopus jure nativo diſpenſandi gaudet: ſi hoc jus illi neceſ-

ſa-

ſarium eſt ad regendam in Diœceſi ſua Eccleſiam Dei, tunc utique id exigente neceſſitate vel utilitate ſuum munus erat, legem relaxare: cur ergo exſpectabat Concilium, ut diſpenſationem illuc deferret? num premente neceſſitate vel utilitate ſemper et mox præſto erat Concilium? vel neceſſitati jam præteritæ Concilium longe ſubſequens adhuc conſulere, et mederi potuit? porro ſi res penitius inſpiciatur, Epiſcopi ſæpe non tam diſpenſationes, quam impedimenta et obſtacula, quæ in obſervanda lege non ſolum apud ſingulares, ſed ſæpe in tota fere Diœceſi vel Provincia occurrebant, ad Concilium deferebant, quo caſu, cum lex debeat eſſe loco temporique conveniens, Concilium non diſpenſabat, ſed potius legem declarabat; notum eſt autem, illis temporibus Concilia Provincialia relationem de ſuis geſtis, ſi quid momenti in eis occurrebat, vel etiam acta ad Sedem Apoſtolicam miſiſſe, ſæpe etiam Legatum Apoſtolicum illis præſentem fuiſſe.

Profecto *factum*, Epiſcopos tribus primis ſeculis in omnibus cauſſis diſpenſabilibus et legibus univerſalibus Eccleſiæ propria au-

thoritate diſpenſaſſe, neutiquam probat Febronius. Econtra jam ſeculis IV. et V. ab Africana Eccleſia et oriente Romanis Pontificibus pro diſpenſationibus ſupplicatum fuiſſe, ex Thomaſſino pluribus exemplis id demonſtrante, palam fatetur: igitur cenſebatur, veteri hoc ævo, Rom. Pontificem a communibus legibus non ſolum in ſua Diœceſi Romana, ſed etiam in aliis, atque in univerſa Eccleſia diſpenſare poſſe, et hoc quidem ante omnem reſervationem et infauſtas Iſidori Decretales.

Quod vero a ſeculo VI. ad XII. uſque non obſtante, quod ſæpe recurſus fieret ad Sedem Apoſtolicam, Epiſcopi et Synodi paſſim adhuc diſpenſarent, iterum nihil probat. Quippe amplius probari debet, eos absque præſcitu et voluntate Rom. Pontificis, atque in legibus univerſalibus Eccleſiæ, de quibus hic ſermo eſt, diſpenſaſſe. Nec ſufficit dicere pro adſtruendo in diſpenſationibus Jure Pontificio, *Epiſcopos ſponte ad Pontificem diſpenſationes amandaſſe*, quaſi hoc jus ſolum precario haberet; nam hoc ab omnibus Epiſcopis Orientis præcipue, præſummi non po-

poteſt, nec debet, ſed iterum Febronio hujus probatio incumbit.

Porro *Jus diſpenſandi* in Epiſcopis, quod attinet, ex *jure ligandi et ſolvendi* cuivis Epiſcopo conceſſo probat. Attamen hoc jus num ſe extendit ad univerſam Eccleſiam? an quivis Epiſcopus totam Eccleſiam ligare vel ſolvere poteſt? an illud jus non eſt reſtrictum ad cujuslibet Diœceſin? an non ſubordinatum Primatui? num tota Eccleſia per altiorem et ſupremam authoritatem ligata Epiſcopus ſuam Diœceſin ab hac lege ſolvere poteſt? an non Petrus ſolus a Chriſto accepit poteſtatem ligandi, ſolvendi, paſcendi, regendi *in univerſa Eccleſia?* nempe Febronius hic iterum ex ſuo Syſtemate omnes Epiſcopos æquales, et tot in Eccleſia Primates, quot Epiſcopos vult efficere.

Sed ais: nihil obſtare, quo minus inferior diſpenſet in lege Superioris, ſecus etiam Papa non poſſet in Decretis Conciliorum generalium diſpenſare in Gallia, in qua iisdem ſubeſſe creditur. Inaniſſima ratio! certa et conſtans apud omnes Theologos et Juriſtas regula eſt, quod inferior non poſ-

poſſit diſpenſare in lege ſuperioris: hoc autem fieret, ſi Epiſcopus particularis diſpenſaret in lege univerſali Eccleſiæ. Gallorum vero ſententia num certa, et veteri Doctrinæ atque traditioni conveniens eſt? quin Gallos id ipſum argumentum premit: Papa diſpenſat, agnoſcente Gallia, etiam in Decretis univerſalium Conciliorum: ergo iis inferior non eſt. Attamen ipſi Galli tibi reſpondebunt, hoc fieri ex conſenſu præſumpto Conciliorum, atque hoc jus pro caſu neceſſitatis vel utilitatis Eccleſiæ pertinere ad Primatum Petri. Elias Dupinius, Febronio inter cæteros addictiſſimus, et quem ipſe citat tom. 3. in reſponſ. ad univerſ. Gætting. pag. 341. ſic habet: *Theologi noſtri cenſent, Rom. Pontificem a legibus, a Conciliis etiam generalibus latis, ſapienter diſpenſare poſſe eo in caſu, quo Concilium ipſum diſpenſaret.* Colletus tom. 2. de Jur. Primat. p. 526. *eum* (Papam) *diſpenſare poſſe a legibus, etiam a Concilio generali latis, in iis caſibus, in quibus diſpenſaret ipſum Concilium, et juxta regulas diſpenſationum præſcriptas in Conciliis.* Hi igitur non tantum in Rom. Ponti-

tifice agnoſcunt Poteſtatem diſpenſandi in legibus univerſalibus Conciliorum generalium, ſed et hanc Poteſtatem ad *Jus Primatus* referunt, quippe de hoc ambo loquuntur. D. Habertus vero tract. de leg. Cap. 10. cum reliquis Theologis ex eo, quod inferior non poſſit diſpenſare in lege ſuperioris, concludit, Epiſcopos non poſſe diſpenſare in Canonibus et præceptis univerſalibus Eccleſiæ: niſi id ipſis ſit conceſſum *vel jure*, *vel Conſuetudine*, *vel delegatione.* Vides hinc Epiſcopos per ſe et propria authoritate non poſſe diſpenſare in communibus Eccleſiæ legibus. Vides etiam, qua ratione diſpenſent quandoque, præcipue in caſibus frequentibus, e. g. in jejunio, obſervatione feſtorum, et ita praticent tum in Gallia, tum alibi, nempe ex *conceſſione* vel *a Jure*, vel *conſuetudine*, vel *delegatione.*

Neque argumentum *a lege divina* petitum quid valet, ſed contra Febronium concludit: ii Theologi et Canoniſtæ, qui docent Papam in certis caſibus diſpenſare poſſe *in lege divina*, pro fundamento ponunt, id Papæ a Chriſto Domino conceſſum fuiſſe.

Sic

Sic S. Thomas quæſt. 97. art. 4. in reſponſ. ad 3. ait, *in præceptis Juris divini, quæ ſunt a Deo, nullus poteſt diſpenſare, niſi Deus, vel is, cui ipſe ſpecialiter committeret.* Quin teſte Febronio ii authores ducuntur hac ratione, quia Papa *accepit omnem Poteſtatem neceſſariam ad rectam fidelium gubernationem.* Igitur Papa jam non, niſi ex *conceſſione* a Deo in *lege divina* diſpenſaret.

Ad 4. Febronius non probavit, Epiſcopos *propria authoritate* diſpenſaſſe in *legibus univerſalibus Eccleſiæ* nulla præeunte conceſſione a Jure, *conſuetudine* vel *delegatione*: econtra Rom. Pontifices in tota Eccleſia in Canonibus univerſalibus diſpenſaſſe negare non poteſt: igitur reſervationes talium diſpenſationum Juribus Epiſcoporum derogare, adhuc neutiquam evicit. *Plenitudo* autem *Poteſtatis*, ad quam Innocentius III. has reſervationes refert, fluit ex Primatu Petri, utpote in quo illa radicatur. Nempe ad Primatum pertinet omnis illa Poteſtas, quæ ad rectam Eccleſiæ gubernationem, pacem, ordinem et tranquillitatem quovis tempore neceſſaria eſt: et hæc eſt illa plenitudo

Po-

Poteſtatis, ſicque ſat firmo pede, ſolidoque fundamento nititur.

At Gerſon iſtud admittere non videtur? exiſtimabam, Concilium aliquod æcumenicum, vel veteres ex traditione Patres obſtrepere. Nunc nobis Gerſon opponitur, homo privatus, in Rom. Pontifices aperte injurius, de quo Franciſcus Victoria tract. de authorit. Papæ et Concil. ait, quod *fuerit per omnia authoritati ſummorum Pontificum infenſiſſimus*, et Didacus Payva, *ut Conciliorum nomen factioſe potius, quam pie et ſapienter amplificaret, ita Rom. Pontificem depreſſit, ut ejus a Conciliis Jurisdictionem minui et extenuari; ſummamque Poteſtatem certis quibusdam legibus circumſcribi, et quaſi decurtari poſſe judicaret. Quod quidem non eſt diſpenſandi licentiam reprimere, ut exiſtimavit, ſed ſementem Schiſmati facere.* Vid. ſupra hoc Cap. §. 3. in not.

Nihilominus idem Gerſon l. de vit. ſpirit. animæ lect. 3. ait: *Habet itaque Papa Dominium Superioritatis a Chriſto ſupra totam Eccleſiam cum Plenitudine Poteſtatis in eis, quæ ſpirituale regimen Eccleſiæ proprie dictum*

ctum reſpiciunt. Gerſon hic clare admittit in Papa *Plenitudinem Poteſtatis*, hanc *a Chriſto* datam agnoſcit, ideoque ad Primatum pertinet. Hinc nec Gerſonius obſtare videtur.

Sed ſi Gerſon et adhuc centum alii cum Febronio obſtarent, quid iſti hominem Catholicum morarentur, aut movere poſſint, cum in Concilio Florentino aſſentientibus Græcis et Latinis clariſſime definitum eſt, Rom. Pontifici *in B. Petro paſcendi, regendi, et gubernandi univerſalem Eccleſiam a Domino noſtro Jeſu Chriſto plenam Poteſtatem traditam eſſe.* Non puto autem hæc duo, *plena Poteſtas*, et *plenitudo Poteſtis* inter ſe multum differre; ubi enim eſt *plena Poteſtas*, *ex plenitudine Poteſtatis* agere utique licebit? ceſſa igitur ſuggillare atque corrigere Innocentium III.

Ad 5. In Concilio Lateranenſi IV. per illa verba, *circa ſublimes et litteratas Perſonas, quæ majoribus ſunt beneficiis honorandæ, cum ratio poſtulaverit, per Sedem Apoſtolicam poterit diſpenſari*, Summo Pontifici non *tribuitur excluſiva* facultas diſpenſandi; quippe in hoc Concilio non fuit quæſtio aut du-

dubium *de Poteſtate* diſpenſandi in Rom. Pontifice, et Reſervationes diſpenſationum tunc utique jam invaluerant, ſed ſolum agebatur *de cauſſis* diſpenſationum et *Perſonis*, quibus gratia legis fieret; hoc autem non ad Poteſtatem, ſed hujus exercitium et rectum uſum pertinet. Ex eo autem, quod aliquis Epiſcopus vel Synodus particularis urgeant obſervationem legis aut veterum Canonum, quod utique juſtiſſime et ex officio faciunt, adhucdum neutiquam ſequitur, eos juſtas ac rationabiles diſpenſationes non admittere, vel tales reſervationes, quæ Rom. Pontifici competunt, excludere. Sic Concilium Andegavenſe anno 1365. reſervationes Pontificias in Conciliis Lateranenſibus ſtatutas non ſimpliciter non recepit, ſed ſolum diſpoſuit, ut qui a Sede Apoſtolica Beneficia accipiunt, id intra tres Menſes publicent.

Neque hic quidquam valet quæſtio, utrum tales reſervationes ſint *perpetuæ*, vel ſolum *temporariæ*? ubi ex una parte Poteſtas in Papa eſt perpetua, atque hæc Poteſtas non ab Epiſcopis collata fuit, ſed in Primatu per-

petuo jam præexiſtit, ut ſupra oſtendi: ex altera parte, ut ipe recte ex Thomaſino monet Febronius, motivum et cauſſa harum reſervationum fuit nova in Eccleſia Latina diſciplinæ reſtauratio, *quæ nullius ponderis et vigoris futura erat, ſi ſingulis Epiſcopis permitteretur in ejus Decretis diſpenſandi facultas.* Accedit, quod referente Thomaſſino ſimilem reſervationem in Gallia ſuſceperit Innocentius III., *eo quod impares ſe ſentirent* Epiſcopi Gallicani *tantæ et multitudini et importunitati hominum, has diſpenſationes flagitantium.* Num vero hæ cauſſæ non ſemper ſubſiſtunt? et ſi revera non ſubſiſterent, ſubſiſtit tamen *perpetuo* Jus et Poteſtas reſervandi diſpenſationes in lege communi, quæ ad Epiſcopos juxta dicta ſupra num. 3. per ſe non pertinet.

Ad 6. Ex his concludimus contra Febronium, Epiſcopis *per ſe et propria authoritate* non competere jus diſpenſandi *in legibus univerſalibus Eccleſiæ*, adeoque *in omnibus cauſſis diſpenſabilibus*, niſi quatenus eis hoc *a Jure*, *conſuetudine*, *vel delegatione* conceſſum eſt: præexiſtere in Rom. Ponti-

fi-

ſice hoc jus diſperſandi *propria anthoritate* in Jure Primatus, ad oque reſervari poſſe: hujus reſervationis ſufficientes dari cauſſas, quas allegat Thomaſſinus et ſupra Innocentius III. nihil obſtare, quo minus hæ reſervationes ſint perpetuæ. Denique etiam Rebuffus l. c. dum Epiſcopis jus diſpenſandi revocare vult, non ait, hoc jus illis *propria authoritate* competere, ſed vocat *pulchra Privilegia*, *quæ Jus Canonicum eis tribuiſſet*, adeoque *a Jure* conceſſa.

Ad 7. Nihil aut parum valet hic authoritas Gerſonis, qui ſibi nuſquam cohæret: qui tamen ſupra in Papa *Plenitudinem Poteſtatis*, et *Dominum Superioritatis ſupra totam Eccleſiam* admittit: qui hic etiam poteſtatem diſpenſandi non Epiſcopis aſſerit, ſed iterum aliis Conciliis generalibus, *quod ſolum illa* (ſtatuta generalis Concilii) ait, *debeant immutari per aliud Concilium generale fiendum de tempore ad tempus propter reformationem Eccleſiæ.* Febronius ergo a Gerſonio pro ſua cauſſa nihil hic habet præter criminationes et Dicteria in Pontifices.

Ad 8. Hoc loco *de abuſibus* in diſpenſando agitur, non *de Poteſtate diſpenſandi*, vel diſpenſationes *reſervandi* : abuſus autem nec genuinum uſum excludit, nec Poteſtatem tollit. Interim abuſibus utique Concilia generalia modum poſuerunt, ſed non ſine volente et adnitente Pontifice: Concilio Tridentino præivit Paulus III. cum ſuo Conſilio delectorum Cardinalium et Prælatorum, atque per hoc ipſi Concilio quaſi normam reformandi præſcripſit.

Sed ais: hæc Romæ non ſervatur. At 1*mo* Romæ nunquam diſpenſatur ſine rationabili cauſſa, quæ etiam cum omni diligentia examinatur. 2. Supplicationes diſpenſationum ordinarie prius ad Curiam Epiſcopi diriguntur, et hinc Romam mittuntur, remittitque Bullam vel reſcriptum Pontifex ad examen Ordinarii, num preces veritate nitantur: per hanc cautelam potius Ordinariis incumbit invigilare, utpote qui melius neceſſitates et circumſtantias ſuorum Diœceſanorum dignoſcere poſſunt, ne qua culpa in diſpenſationibus intercedat. 3. Si quæ obreptio vel ſubreptio obveniat, culpa uti-

utique penes impetrantem, non penes diſpenſantem erit, et ideo Romanæ Curiæ abuſus imputari non debet. De hoc etiam jam cavit Roma, dum Innocentius P. Cap. *ſuper litteris.* Statuit, ut taliter impetrantes *per fraudem vel malitiam in ſuæ perverſitatis pænam nullam ex illis litteris commodum conſequantur.* 4. Summus Pontifex præter eas, quæ in ſupplicatione exprimuntur, poteſt adhuc habere alias rationabiles cauſſas diſpenſandi, quamquam aliis ignotas, etſi illæ in ſupplicatione appoſitæ ſufficientes non eſſent. Qui enim curat Rempublicam et bonum commune, melius poteſt proſpicere, quid in caſu particulari utile, bonumve ſit, quam quivis alius, qui in arcana Reipublicæ penetrare non poteſt, nec occultas, quantumvis veras rationes rimari. *Multa ex loco,* ait Hildebertus Cenomanenſis, *multa ex tempore, multa ex Perſonis differentius fiunt. Rector Eccleſiæ nonnunquam aut diſſimulabit, aut faciet, quæ accuſet. Cum viderit malum Schiſmatis imminere, Canonum ſcita mutabit. Debet ceſſare cenſura, cum diſſolvit unitas, Charitas læditur, pax vacillat.* Tom. 4.

 Spi-

Spicileg. Dacherii pag. 250. non igitur ſemper abuſus inclamandus, neque prout Febronius facit, politiæ ſeculi, ambitioni aut avaritiæ tribuendum, ſi cauſſa diſpenſandi lateat. Interim Pontifex in Bullis diſpenſationum ordinarie teſtatur, ſe motum fuiſſe ex rationabilibus cauſſis ad gratiam concedendam.

Tandem hiſtoria illa de Pio V. nequaquam valet ad probandum, diſpenſationibus a Curia Romana nullum modum poni, easque in infinitum extendi, uti ait Febronius, ſed prorſus contrarium demonſtrat, nempe a Pontificibus non æſtimari aurum et argentum, ſed diſpenſationes concedi *ex cauſſa* et *gratis*, neque tam leviter audiri adulatores in commodum ærarii Pontificii loquentes, quales tamen etiam alibi non deſunt, et fors faciliores obtinebunt aures.

Ad 9. Si Bonifacius VIII. quæ indulgentius conceſſit, poſtea de veritate rei melius edoctus rovocavit: num hoc vituperio, vel laude potius dignum eſt? Pontifices in talibus conceſſionibus a petentibus circumveniri,

ri, atque utpote in re facti errare poſſe, nemo negat: ſed ipſæ revocationes oſtendunt, non eſſe *uſum Curiæ*, tales arbitrarias conceſſiones admittere, vel ratas habere, ſed ſæpius in culpa eſſe impetrantes, et horum Patronos ſive in ſeculo, ſive in Eccleſia Potentes, qui cum importunitate poſtulant, vel potentibus recommendatiis eis ſuffragantur. Ipſe Bonifacius VIII. ſuas et ſuorum Prædeceſſorum conceſſiones factas *ambitioſæ importunitati petentium* adſcribit. Profecto ſæpe optima cum fide Romæ fit gratia, et in Germania peccatum committitur.

Ad 10. De Privilegiis allibi recurret ſermo, ubi reſponſionem dabimus.

§. VI.

Romano Pontifici ex Natura et Jure Primatus non competit Jus Appellationum ex omnibus totius Eccleſiæ partibus. Genuinus ſenſus Sardicenſium Canonum exponitur.

Aſſertores propriæ Jurisdictionis Pontificiæ, verique Imperii in omnes Eccleſiæ Provincias, magnum ſuæ ſententiæ pondus

collocant *in Jure appellationis* eidem ex *omnibus* Chriſtiani orbis *partibus* competente, inter quos Benedictus XIV. in tract. de Synod. Diœceſ. l. 4. C. 5. n. 1. vult, *hoc jus adeo neceſſario connexum eſſe cum Romani Pontificis in univerſam Eccleſiam Jurisdictionis Primatu, ut nemo poſſit illud in controverſiam adducere, niſi et hunc velit perfracte inficiari.* At veretur Febronius, ne Doctiſſimus Pontifex ſuam ſententiam potius ex præconceptu Monarchico, quam ex antiquis, verisque monumentis Eccleſiarum depromſerit. Juſtinianus Imp. Novell. 123, omnes Judiciorum Eccleſiaſticorum inſtantias recenſens, ne verbum de Rom. Pontificis judicio memorat, et dum in fine ad inſtantiam *Patriarchæ* pervenit, addit, *nulla parte ejus ſententiæ contradicere valente*, quod manifeſte a ſerie *ordinariarum* inſtantiarum Papam excludit. Concilium Lugdunenſe II. præcipit, Epiſcopos Metropolitani et Comprovincialium Epiſcoporum judicio contentos eſſe, pœna etiam in contravenientes ſtatuta, ut trium menſium ſpatio a fratrum Charitate ſequeſtrentur.

In

In Capitulis Ingilrami Metenſis Epiſcopi ſtatuitur, juxta Nicæna, ſive Africana Decreta negotia in ſuis locis, ubi orta fuerint, finienda eſſe, atque ad Concilium ſuæ Provinciæ vel univerſale provocari poſſe. Concilium Francofurtanum ſtatuit, ut cauſſæ Diœceſanorum ab Epiſcopis judicentur, ab his ad Metropolitanum cum ſuis ſuffraganeis, tandem ad Imperatorem deferantur ad cognoſcendam veritatem rei. Hincmarus Rhemenſis ad Nicolaum I. ſcripſit, ſe privilegium primæ et ſummæ Sedis non ſic parvi pendere, ut omnes controverſias, quæ Decreta Conciliorum et Rom. Pontificum præcipiunt in Synodis Provincialibus terminari, *ad veſtram ſummam authoritatem fatigandam ducat.* Hæc ſufficient, et perpetuo ſuffeciſſent ad excludendas appellationes Romanas, niſi Iſidorianis Decretis tanta Eccleſiæ et traditionis monumenta obſcurata et quodammodo convulſa fuiſſent.

Quia Jus appellationum Romanorum præcipuum fundamentum trahit *a Synodo Sardicenſi*, hujus mente accuratius inſpecta, patebit, *adjectitium eſſe privilegium*, origi-

narie et ex natura Primatui Apoſtolico non competens, nec indolem genuinæ appellationis habens, proin prætenſum Primatum Jurisdictionis deſtruens potius, quam ſuſtinens. Can. III et V. Concilii Sardicens. præeunte Hoſio Hiſpano Patribus placuit, ut Provincialis Synodi judicium renovari queat, ſi videatur Præſuli Romano, non quidem ut cauſſa Romæ judicetur, ſed tantum ut ibidem inquiratur, num cauſſa talis ſit, quæ novum examen deſideret, quo caſu concedunt Papæ Patres Concilii, ut præter priores Judices, Epiſcopos Provinciæ, ex finitimis Provinciis cognitores tribuat ad cauſſam denuo examinandam, atque ſi velit, etiam ad hoc poſterius judicium legatos de latere mittere poſſit. Quod ſi vero cauſſa non videatur amplius examinanda, firmum maneat Provinciæ judicium. Huic propoſitioni Gaudentius Epiſcopus addidit, probantibus Patribus, interim dum Romæ deliberatur, in locum depoſiti Epiſcopi nullum ſubſtituendum eſſe.

Ex his binæ veritates pullulant. 1. Novum quid et ante inſuetum, quam quod Conci-

ciliis Nicæno et Antiocheno definitum fuit, hic introduci. 2. Non concedi ſimpliciter provocationem ad Papam, aut poteſtatem definitive judicandi, ſed tantum quamdam declarandæ reviſionis authoritatem ipſi tribui.

1. Primum patet ex verbis Oſii: *ſi veſtræ dilectioni videtur, Petri memoriam honoremus.* Nempe cupit hunc Honorem Rom. Pontifici deferri, non huic aliquod jus præexiſtens *conſervari.* Dein *ſi veſtræ dilectioni videtur*, hæc verba ad Petri Primatum referri non poſſunt, qui a Synodi arbitrio minime dependebat, proinde neceſſario ad ſeparatum aliquod privilegium a Patribus concedendum ſpectant. Hæc propoſitio Oſii adeo nova fuit, ut etiam Gaudentius ei aliquid adjiciendum cenſuerit: *neceſſe eſt, adjici huic ſententiæ*, ait, *quam ſincera dilectione plenam protuliſti, ut ſi quis Epiſcopus fuerit depoſitus etc. Ad novam hanc diſciplinam* motus eſt Oſius per judicia ab orientalibus, ariana lue infectis, in Athanaſium et Marcellum lata, quia ſimilia aliis merito timebantur, ut Epiſcopis injuſte damnatis aliquis pur-

purgationis locus relinqueretur; hinc optime viſum eſt, ſi cui a Concilio facultas daretur dignoſcendi, *utrum, et quando renovationi judicii locus eſſe debeat, vel non?* hoc munere nemo magis honorandus videbatur, quam Rom. Epiſcopus, Petri Primatum obtinens.

2. Eſt autem hæc tantum *præliminaris cujusdam cognitionis* delatio. Nam facultas judicandi cauſſas appellationum de Epiſcopis a Synodo Provinciali damnatis Rom. Pontifici minime attributum fuit. Quippe juxta Can. III. Epiſcopus *damnatus ſe bonam cauſſam habere putans*; illud unum ſperare poteſt, *ut iterum Concilium renovetur*: Huic judicio reviſori iidem Epiſcopi Provinciæ, qui primitus judicaverant, iterum intervenire obſervavit Hincmarus Epiſt. ad Joan. PP. VIII. Cap. 9. Papa tantum cognoſcit, num æquum ſit judicium renovari: ſi hoc exiſtimaverit, non ipſe judicat cauſſam, *ſed dat Judices.* Can. III. Judices dati neque Romani ſunt, neque Romæ judicant, ſed tunc Pontifex *ſcribere dignetur his Epiſcopis, qui in finitima et propinqua Provin-*

cia

Digitized by Google

nia ſunt, *ut ipſi diligenter omnia* (in Provincia) *requirant*, *et juxta veritatis fidem definiant*. Can. V. ad ſummum ipſi conceditur facultas mittendi Legatos ad ſecundum jndicium Can. V. In præliminari ſuo judicio Papa non inquirit *de internis meritis cauſſæ*, num bene vel male judicatum fuerit, ſed *utrum cauſſa talis ſit*, *ut iterum ſub incudem revocari debeat.* Neque confirmat judicium Provincialis Synodi, reſcindendo appellationem, ſed tantum, *ſi probaverit*, *talem cauſſam eſſe*, *ut non refricentur quæ dicta ſunt*, *quæ decreverit*, *confirmata erunt.* Can. III. ergo Papa non dignoſcit, utrum damnatus ſit nocens, nec ne? ſed utrum ſervata ſit forma judicii, cauſſa ſatis examinata? an ſententia per vim extorta? an ex odio vel gratia profecta? ſic Pontifex latum in Provincia judicium non infirmat, ſed novum examen, et aliud judicium indicit. Norunt omnes, quantum ſit diſcrimen *inter medium talis reviſionis*, *et jus admittendæ appellationis*, quippe poſterius integram cauſſæ cognitionem transfert ad Judicem Superiorem, ut litem in ſuo tribunali ex-

excutiat, et definiat. Denique veræ appellationis ordinarius effectus eſt, ut vim ſententiæ ſuſpendat: noſtra ſpecies provocationis non ſuſpendit prius judicium, manet enim *depoſitus Epiſcopus*, et decreta a Papa reviſione ex Gaudentii ſententia Concilium tantum probavit, ut *nullus interim in ejus locum ordinetur.*

3. Valde inpropria *appellandi* voce utitur Canon V. accuratior eſt textus græcus, qui *veluti appellantem* dicit Epiſcopum in Provincia condemnatum. Hinc videntur Præſules iſtud *veræ* appellationis nomine non eſſe dignati, quod aliis verbis ſæpius exprimunt, *renovare examen*, *renovare judicium*, *refricare*, *quæ acta ſunt*, *confugere ad Epiſcopum Romanum*, *cauſſam iterum audiri.* Dum Oſius Can. VII. ait, *ſi appellaverit*, non addit, *ad Romanum Epiſcopum*, ſed ſubauditum vult potius, *aliud judicium*, ſubjicit enim ſtatim, *et confugerit ad Romanum Epiſcopum.* Inde tamen evenit, ut ſequens ætas exiſtimaverit, his Canonibus agi de *vera appellatione*, uti obſervat Petrus de Marca de Concord. Sacerd. et Imp. l. 3. C. 3. n. 6.

4. Hunc

4. Hunc recurſum ad Rom. Pontificem non habere *effectum ſuſpenſivum*, palmare exemplum habemus in cauſſa Hincmari Laudunenſis anno 865. ubi Epiſcopi Provinciæ Rhemenſis Hadriano II. Papæ ſcribunt, ut ſi ei viſum fuerit, renovare judicium, juxta Canones Sardicenſes det Judices ex finitimis Provinciis, vel etiam Legatos a latere ſuo, qui cum Epiſcopis judicent, *eo in gradu adhuc non reſtituto.*

5. Nova hæc Judiciorum forma non placuit Afris, qui a Synodo ſua Carthaginenſi ad Cœleſtinum P. ſcripſerunt, ut appelationes inferiorum Clericorum repellat, et etiam de latere ſuo mittat ad cauſſam appellantium Epiſcoporum cognoſcendam, quia *Decreta Nicæna Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſime commiſerunt*, *et quævis negotia in ſuis locis*, *ubi orta*, *finienda ſunt*, dum *unicuique conceſſum eſt*; *ſi judicio offenſus fuerit cognitorum*, *ad Concilium ſuæ Provinciæ*, *vel etiam univerſale provocare.* Per *univerſale* intelligitur omnium totius Africæ Epiſcoporum. Iidem ad Bonifacium I. P. anno 419. ſcripſerunt, ut ea, quæ apud Ni-

Nicæam a Patribus conſtituta ſunt, citantes Can. VII. Concilii Sardicenſis, ab iis faciat cuſtodiri, et exerceri, niſi forte aliter habeant Canones Nicæni, donec authentica hujus Concilii exemplaria afferantur. Confer Concil. Milevit. Can. 22. et Cod. Can. Afrc. a Cap. 135. uſque 138.

6. Infauſtæ Iſidori Decretales apellationes Sedi Apoſtolicæ in quacunque leviſſimi momenti cauſſa, in quovis loco emanata, et in prima inſtantia concedunt. His impenſe faverunt ſumi Pontifices Gregorius IV. Leo IV. Sergius, Nicolaus I. aliique. Nec mirum, utpote quæ Romani Pontificis Poteſtatem ultra modum evcherent, depreſſa tanto magis cæterorum Epiſcoporum Poteſtate. His pro poſſe reſtituerunt Galliæ Germaniæque Epiſcopi ſub Imperio Caroli M., Ludovici Pii, et Caroli Calvi, præcipue Hincmarus Rhemenſis; aſt prævaluit ambitioſum jus novarum Decretalium, de quo etiam tempore Concilii Conſtantienſis graviſſimæ fuerunt Gallorum, Germanorum, Hiſpanorum et Anglorum querelæ.

No-

NOTA.

Quantumcunque hactenus vel ſpecioſe aut ingenioſe dicta videntur, hæc ad quæſtionem propoſitam ut plurimum necquidquam pertinent, atque Febronius ea non primitus ex propria penu hauſit, ſed anteſignanos habuit Eliam Dupinium *tract. de antiq. Eccleſ. Diſcipl. diſſert.* 2. Paſchaſium Queſnellum *in Leone.* Anonymum Pariſienſ. *de antiq. et major. Epiſcop. cauſ.* Petrum de Marca *lib.* 7. *de C. S. et I. Cap.* 3. quos diligentiſſime exſcripſit. At priores duos novimus, quales, quantive ſint? de Petro de Marca ſufficeret dicere, eum omnia retractaſſe, quæ *de Jurisdictione et immunitate Eccleſiaſtica, cæterisque rebus et cauſſis Eccleſiaſticis Romanæ Eccleſiæ doctrinæ contraria ſcripſit.* Atque quod liber ille ſeptimus nequeat dici partus Petri de Marca, utpote qui teſte Fageto Cognato ejus quatuor tantum libros exaravit, et alii quatuor a Stephano Balluzio ſub eodem titulo et nomine aſſuti fuerunt. Interim hos omnes, ſi argumenta ſpectes, cum Febronio et ſuis interpretationi-

bus jam ſtrenue refutavit Chriſtianus Lupus tom. 8 Cap. 26. de appellat. ad Sed. Rom. huic jungo præter Emanuelem Schelſtrate, Baronium, Bellarminum, aliosque maximi nominis viros, adhuc Febronio neque ſuſpectos, neque præjudicatos Ludovicum Maimbourgum, et maxime Natalem Alexandrum, huc *diſſert.* 28. *ad ſecul. IV.* illum *tract. de Judicio in cauſ. Epiſcop.*

Aſt non prævalet ſolum jus appellandi ad Rom. Pontificem authoritate Scriptorum, ſed et teſtimoniis, atque traditione veteris Eccleſiæ, ſive quæſtionem Juris, ſive facti ſpectamus, quantumcunque Febronius cum ſuis hoc jus relevare contendat, quod certo certius ad Primatum reduci debet. Juvat igitur eisdem ad ſuas argutias directe reſpondere.

Imprimis Febronius ſuggillat Benedictum XIV. longe doctiſſimum Pontificem, quaſi ex præjudicio Monarchiæ ſcripſerit, non veris, antiquisque monumentis innixus. Major eſt hujus Pontificis inter eruditos au-

tho-

thoritas, quam ut ad frivolam ſolius Febronii Criſin eidem hanc labem impingere liceat. Attamen omnino falſum eſt, præclarum hunc Pontificem proprio et qualicunque ſuo judicio hanc ſententiam edixiſſe; quippe antequam concludit, jus appellationum neceſſario cum Primatu Rom. Pontificis eſſe connexum, allegat prædictus Papa Epiſtolam Gelaſii P. ad Epiſcopos Dardaniæ anno 495. *cuncta per mundum novit Eccleſia — — — ſiquidem ad illam* (Sedem Petri) *de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.* Allegat quoque Nicolaum I. Epiſt. 8. ad Michael. Imp. citat dein Stephanum Tornacenſem Epiſt. 162. Bernardum Epiſt. 198. non igitur Benedictus XIV. ſuam ſententiam ex proprio præjudicato judicio hauſit, ſed a Gelaſio I. num hoc monumentum haud verum, non antiquum eſt? habet ergo hic traditionem claram, veram et antiquam quinti ſeculi authore non obſcuro, ſed clariſſimo, cui omnis retro ætas ſemper plurimum detulit. Sed nec Gelaſius hanc doctrinam primus conflavit, nec ſuo tempore nova fuit,

ſed ipſe eam traditione Eccleſiæ communi accepit, ad quam provocat: *cuncta per mundum novit Eccleſia.* Sunt igitur hæc vera et antiqua Eccleſiæ monumenta.

Exin Febronius nos ad Juſtinianum et Carolum M. Imperatores ablegat. An vero formam judiciorum Eccleſiaſticorum a ſecularibus Principibus recipere vel ediſcere debemus? an Eccleſia non habet propriam Jurisdictionem, nec ei ſuperſunt genuina monumenta ad comprobanda ſua judicia? hæccine eſt Traditio, uſus, praxis veteris Eccleſiæ? hæc *vera et antiqua monumenta*, quæ nobis ſemper oggeris, dum ad aliena ab Eccleſia et ſecularia teſtimonia refugis? nempe conditiones, quas aliis præſcribis, ſemperque objectas, nec tu minimum curas. Interim neque iſta te quidquam juvant. Teſtimonium Juſtiniani argumentum conficit *mere negativum*, ex ſilentio hujus Imperatoris deductum. Argumentum autem mere negativum nihil valet, dum alia teſtimonia aſſerentia et loquentia ſuperſunt. Juſtinianus quippe de ſolis ordinariis inſtantiis intra Patriarchatum Conſtantinopolitanum loquitur,

non

non de Tribunali univerſali totius Eccleſiæ, utpote quod non excludit, ſecus nec ad Concilium generale refugium pateret, vel ab eo cauſſa Eccleſiaſtica judicari poſſet, quia neque de hoc mentionem facit. Si Juſtinianus in Rom. Pontifice nullam Inſtantiam et jus appellationum recognoſcit, quare Cod. l. 1. tit. 1. l. 7. ait: *ad Sedem Apoſtolicam referendum eſſe, quidquid ad Eccleſiæ Statum pertinet.* Cujus relationis hanc rationem affert, *quia Caput eſt omnium ſanctarum Eccleſiarum?* cur idem Imperator, dum Agapetus Papa Anthimum Patriarcham Conſtantinop. depoſuit, Conſtit. 24. hanc Rom. Pontificis *ſententiam per ſe ſatis valentem* vocat?

Pariter ex Concilio Francofordienſi et Capitularibus Caroli M. Febronius nihil omnino pro ſe conficit, imo ſe ipſum profligat. Capitula Ingilrami tanquam *Iſidoriana* Cap. IV. §. 8. n. 6. de Cauſ. maj. explodit, atque authoritate exuit; nunc autem eadem rurſus contra nos in argumentum aſſumit. Concilium Francofordienſe. 1. meminit, Epiſcopos *Apoſtolica authoritate* et juſſione Imperatoris conveniſſe. Igitur nec iſtud

Concilium ſine licentia *Apoſtolicæ Sedis* celebratum fuit. Nec obſtat, etiam Juſſionem Imperatoris addi, quippe in hoc Concilio etiam leges Civiles ſtatutæ ſunt. 2. Orta Contentione de limitibus Diœceſanis et Metropolitanis cauſſa remiſſa fuit ad Rom. Pontificem: igitur Cauſſæ Epiſcoporum in ultima inſtantia, et præcipue deſignatio Diœceſium ad illum pertinere cenſebantur. 3. Carolus Imp. propoſuit, ſe habere diſpenſationem ab Hadriano P., ut Hildebaldus Epiſcopus aſſidue in Aula ſua verſaretur propter utilitates Eccleſiaſticas. Hæc omnia contra Syſtema Febronii pugnant. 4. In hoc Concilio circa formam Judiciorum dicitur, *ſtatutum eſt a Domno Rege et S. Synodo.* Item: *Comites quoque noſtri veniant ad judicium Epiſcoporum:* et tandem, *ſi Epiſcopus Metropolitanus cum ſuffraganeis ſuis non poſſit corrigere, vel pacificare, tunc tandem veniant accuſatores cum accuſato cum litteris Metropolitani, ut ſciamus veritatem rei.* Num hæc admittit Febronius? anne hæc veteri traditioni, ſacris Canonibus et praxi Eccleſiæ conſentanea ſunt, ut Princeps ſecularis Jurisdictionem

nem

nem vere Eccleſiaſticam exerceat, judicia Eccleſiaſtica determinet, ipſe per ſe vel ſuos Comites cum Epiſcopis in Synodo judicet, et denique a Synodo Provinciali appellatio et ultima inſtantia, quam Febronius Rom. Pontifici denegat, ad Imperatorem pertinet? certe Concilium Francofordienſe nequaquam ad rem eſt; ibi quippe ſermo eſt de quacunque cauſſa et negotio etiam civili, in qua Epiſcopo permittitur judicare, et hinc ad tale Judicium Comites Imperatoris etiam vocantur, et huic ultima inſtantia reſervatur. Videatur Ignatii Schmidt hiſtor. german. part. 1. l. 3. Cap. 13. ſic Carolus M. lib. 6. Capit. 366. etiam decernit: *quicunque litem habens, ſive Poſſeſſor, ſive petitor fuerit, vel initio litis, vel decurſis temporum curriculis, ſive cum negotium peroratur, ſive cum jam cæperit promi ſententia, ſi judicium elegerit Sacroſanctæ legis antiſtitis, illico ſine aliqua dubitatione, etſiamſi alia pars refragatur, ad Epiſcoporum judicium cum ſermone litigantium dirigatur. — — — Omnes itaque cauſſæ, quæ vel Prætorio jure, vel Civili tractantur,*

tur, *Epiſcoporum ſententiis terminatæ perpetuo ſtabilitatis jure firmentur.*

Ulterius ſi in Capitulis Ingilrami, Concilio Lugdunenſi II. vel alia quavis Synodo particulari ſecundum veteris diſciplinæ normam, etiam pœna ad hoc ſtatuta, ordinatur, ut cauſſæ Epiſcoporum, ubi ortæ fuerint, finiantur, neque judicium Synodi Provincialis, illud declinando contemnant, ſed ad hanc deferantur, num per hoc excluditur appellatio ad Sedem Romanam, ſi Epiſcopus accuſatus ſententia Metropolitani vel Provincialis Synodi ſe gravatum ſentiat? Concilium Sardicenſe utique idipſum ordinat, et tamen ideo appellationem Romanam non excludit, ſed potius confirmat.

Sed neç Hincmarus pondus adjicit Febronio; quippe Hincmarus loquitur *de omnibus* cauſſis *tam inferioris quam Superioris ordinis*, nos de cauſſis Epiſcoporum. Dein Hincmarus non negat, ſed potius aſſerit, et recognoſcit *Privilegium primæ et ſummæ ſedis*, ut cauſſæ ad hanc deducantur. Epiſto-

ſtola vero ad Nicolaum I. apud Flodoardum l. 64. fatetur, quod *judicato in aliqua cauſſa Epiſcopo liceat iterare judicium, et ſi neceſſe fuerit, libere adire Romanum Epiſcopum.* Hæc igitur omnia nequaquam ſufficiunt ad excludendas appellationes Romanas, ſed ad has vel impertinenter ſe habent, vel eas omnino approbant. Jam

Ad 1mam Propoſitionem, quod Concilium Sardicenſe novum quid et ante inſuetum introduxerit, reſpondendum eſt. Appellationes in primitiva Eccleſia et primis quinque ſeculis tam ex oriente, quam occidente ad Sedem Apoſtolicam factas fuiſſe, præſertim in gravioribus cauſſis, exempla vetuſtiſſima demonſtrant. Inprimis Marcion a ſuo Epiſcopo et proprio genitore ob ſtuprum excommunicatus ad Sedem Romanam appellavit. Obſtrepit huic exemplo Samuel Baſnage annal. Polit. Eccleſ. ad ann. 131. nempe extitiſſe interpontificium, de reſcindenda Epiſcopi Synopenſis ſententia nec verbum fuiſſe motum, *aliud eſſe, abrogare Judicis inferioris Decretum, aliud orantem dignari Euchariſtia.* At inaniſſimæ hæ nugæ

 ſunt.

Digitized by Google

ſunt. Si Marcion petivit, ſe Romanæ Eccleſiæ Euchariſtia et communione dignari, utique implicite petivit, ut Synopenſis Epiſcopi ſententia aut nulla agnoſceretur, aut abrogaretur. Noverat enim, quod nemo Communionis et Euchariſtiæ particeps eſſe poſſet, niſi prius abſolutus, vel ſententia Excommunicationis irrita declarata fuiſſet. Sed urget Baſnage. *Expreſſe negat Eccleſia Romana ſibi id juris competere invito Synopenſi Epiſcopo, — — — eum Communioni ut reſtitueret. Nobis*, inquit, *injuſſu, venerandi Patris tui id non licet.* Bene: ſed Clerus Romanus Sede vacante, et ſine Papa in talibus cauſſis non eſt ſummus Judex; *ſed exſpectaſſet Marcion*, ait Natalis Alexander, *Hygino ſucceſſorem dari, cui appellationis libellum offerret.* Interim certum eſt, Marcionem Romam appellaſſe. Fortunatus et Felix Epiſcopi in Africa a S. Cypriano depoſiti, teſte eodem Cypriano lib. 1. Epiſt. 3. ad Cornelium P. appellarunt. Ex ejusdem Epiſtola 68. conſtat, quod Baſilides Epiſcopus in Hiſpania depoſitus ad Stephanum P. appellaverit. Nec obſtat, Stephanum in hac cauſſa errore

fa-

facti deceptum fuiſſe, nihilominus inde elucet antiquiſſimus ſenſus et uſus Eccleſiæ ex remotiſſimis orbis partibus provocandi ad Rom. Pontificem, ut notat Baronius ad ann. 258. n. 2.

Aſclepas Epiſcopus Gazenſis in Palæſtina inauditus depoſitus ad Julium P. appellavit, et per eum Sedi ſuæ reſtitutus eſt. Athanaſ. lib. de Synod. Nota eſt appellatio Athanaſii ad præfatum Julium P., de qua inferius plura. Hæc autem ante Concilium Sardicenſe jam contigerunt. Plura adhuc vetuſtiſſima appellationum et maxime relationum exempla poſſent adferri, quæ ad judicium Apoſtolicæ Sedis delata ſunt, de quibus videri poſſunt Natalis Alexander loc. cit. et Chriſtianus lupus tract. de appellat. Qua fronte igitur audet ſuſtinere Febronius, in Concilio Sardicenſi per appellationes ad Sedem Romanam *quid novi et ante inſuetum* introductum fuiſſe?

Neque Febronio quidquam proficiunt inania gloſſemata et interpretationes in Cano-

nones Concilii Sardicenſis. Nempe ex eo, quod Oſius dixit, *Petri memoriam honoremus*, adverſarii arguunt, Rom. Pontifici *ſolum Honorem* deferri, non aliquod jus tribui, vel conſervari. Sed ſciat Febronius, *hunc Honorem* et reverentiam non eſſe *meri arbitrii* et *ad placitum*, ſed veræ *obligationis*, quatenus ipſum jus recipiendarum appellationum concernit. Ita enim Innocentius I. Epiſt. ad Victric. Rothomag. de his cauſſis ait, nulli licere, relicto Concilio Provinciali, ad alia confugere judicia, *ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cujuscui in omnibus cauſſis debet reverentia cuſtodiri.* Hæc aperte *jus* aliquod loquuntur, et *reverentia*, cujus omiſſio in *præjudicium* cedit, quæque *debet* cuſtodiri, non eſt meri arbitrii et ad placitum. Nec etiam ex verbis, *ſi veſtræ dilectioni videtur*, apte eruitur, hæc ſolum ad beneplacitum Concilii referri. Quippe hic non erat quæſtio de jure Rom. Epiſcopi circa appellationes recipiendas: neque enim hoc jus ignorabant Patres Sardicenſes, utpote cum ipſis notiſſimum erat, jam antehac ad Sedem Apoſtolicam,

et

et noviſſime ab Athanaſio et aliis Epiſcopis, ab Euſebianis depoſitis, illuc appellatum fuiſſe, quam appellationem, et in hac cauſſa Sedis Romanæ judicium Patres actu in manibus habebant, nihil tamen obſtrepebant, neque tanquam *novum aliquid* arguebant, ſed omnino reverebantur, et executioni dabant. Quæſtio igitur ſolum erat de uſu hujus, Juris, ut bene notat Bellarminus, utrum nempe hac Poteſtate uti expediret ubique locorum, non absque cauſſa dubitabatur? præſertim quia ex promiſcua et frequenti appellatione facile contingere poſſet, ut multi effugerent legitima judicia, et hinc orirentur incommoda, de quibus SS. Cyprianus et Bernardus conqueruntur: Concilium Sardicenſe conſentientibus Legatis et ſummo Pontifice declaravit expedire, ut ordinarie Presbyteris et inferioribus Clericis concedatur appellatio ab Epiſcopo ad Concilium Provinciale, Epiſcopi autem jure appellandi ad Rom. Pontificem uti poſſent. Utique inſulſum fuiſſet, Rom. Pontifici Privilegium aliquod et jus *de novo* concedere, quod antehac jam in facie totius Eccleſiæ exercuit,

et

et de quo alii publice et cum effectu participaverunt, atque nihilominus hæc ante acta a tota Eccleſia tanquam juſta et legitima habita, tanquam prius talia non fuiſſent, in futurum de novo tribuere.

Ad 2. Quænam inſederit mens Patribus Sardicenſibus, ex ipſo Concilio magis dignoſcitur, atque ex Canone IV. ſatis apparet, ubi ſtatuitur. *Cum aliquis Epiſcopus depoſitus fuerit, eorum Epiſcoporum judicio, qui in vicinis locis commorantur, et proclamaverit agendum ſibi negotium in urbe Roma, alter Epiſcopus in ejus Cathedra poſt appellationem ejus, qui videtur eſſe depoſitus, omnino non ordinetur; niſi cauſſa fuerit in judicio Epiſcopi Romani determinata.* Hic notandum meretur. 1. Quod hæc non Oſius occidentalis, de quo Febronius dicit, *quod cauſſam ſociorum Athanaſii in occidentem trahere avebat*, ſed Gaudentius ab Achaia de Naiſo propoſuit. 2. Hæc provocatio ad Sedem Romanam aperte vocatur *appellatio.* 3. Epiſcopus *appellans* non amplius ſimpliciter dicitur depoſitus, ſed *qui videtur eſſe depoſitus.* 4. Negotium dicitur *agendum in ur-*

urbe Roma, et *cauſſa in judicio Epiſcopi Romani determinanda.* Igitur ſolus Papa eſt proprie appellationum Judex, hæque in ejus Tribunali Romano et judicio terminari debent. Equidem intercedit Dupinius, quem etiam ſequitur Febronius tom. 2. pag. 55. et alibi, nempe illa verba, *niſi cauſſa fuerit in judicio Epiſcopi Romani determinata*, non ſignificare, *cauſſam a Romano Pontifice judicandam*, *ſed tantum ab eo determinandum, utrum ſit locus novo examini et judicio.* Quam lepide et contra ſanum ſenſum verborum! utique ipſa *cauſſa* dicitur *determinat*, et quidem *in judicio Rom. Pontificis*, non *locus* aut *novum examen* et aliud judicium *determinatum.* Dein alius Epiſcopus tamdiu in locum depoſiti non potuit ordinari, quamdiu ejus cauſſa ultimo judicata et terminata non fuit: ſi igitur *poſt judicium Epiſcopi Romani* alius potuit ordinari, utique cauſſa in hoc judicio terminum accepit? hæc omnia ex verbis Canonis ſatis clara ſunt.

Hinc frivola omnino et gratis conficta eſt illa, quam Febronius pro ſua dictatoria authoritate interponit, interpretatio. Num

ex

ex eo, quod dicatur, *renovandum eſſe examen, judicium*, ſequitur, non eſſe veram appellationem, et Papam non proprie judicare? dein illi Epiſcopi Provinciæ, qui primitus judicarunt, juxta clarum tenorem Canonis III. et VII. in ſecundo judicio non amplius judicant, prout prætendit Febronius. Quippe Can. III. dicitur: *ſi* Rom. Epiſcopus *judicaverit*, *renovandum eſſe judicium*, *renovetur*, *et det Judices.* Ergo *poſt præliminarem cauſſæ cognitionem* ipſe adhuc *dat judices*, et quos? id Can. V. clare exprimitur: *ſcribere his Epiſcopis dignetur, qui in finitima et propinqua Provincia ſunt, ut ipſi diligenter omnino requirant, et juxta fidem veritatis definiant.* Rurſum ſi velit Pontifex, *Legatos a latere* mittere poteſt, *habentes ejus authoritatem, a quo deſtinati ſunt.* Unde ex verbis Concilii clarum eſt, ne quidem, qui primitus judicarunt Epiſcopi, in altero judicio intervenire debere, et non alios eſſe judices, quam quos Pontifex dederit, et hos non aliter, quam ex ejus commiſſione et authoritate judicare, utpote ad quos alias cauſſa omnino non pertineret, ideo-

ideoque juxta Can. IV. *cauſſam in judicio Romani Epiſcopi* vere *determinari.* Ad ſummum ergo ex Concilio Sardicenſi erui poſſet, cauſſam *in Provincia* judicandam eſſe. Attamen Canon IV. admittere videtur, *negotium etiam in urbe Roma agendum eſſe.* Attamen cauſſa poſt appellationem non niſi authoritate Rom. Pontificis ubicunque tractanda erit.

Ad 3. Quid? Patres recurſum ad Rom. Pontificem non ſunt dignati *veræ appellationis* nomine? et tamem bis diſtincte Can. IV. et V. dicitur, *poſt appellationem, ſi appellaverit.* Mox ſupra oſtendi, poſt appellationem totam cauſſam ad Rom. Epiſcopi judicium referri, ipſe dat Judices, quos ex finitimis Provinciis nominat, vel etiam a latere mittit, vel negotium juxta Can. IV. Romæ agitur, hinc *renovare examen*, *renovare judicium*, *cauſſam iterum audiri*, nihil aliud ſignificat, quam *poſt appellationem* cauſſam ad tribunal Romani Pontificis deferri, et ab eo ſive per ſe, ſive per alios ſuo nomine et authoritate judicari, omneſque aliæ horum verborum interpretationes violentæ et commentitiæ

 ſunt.

ſunt. Febronius quidem ait, accuratiorem eſſe textum græcum, qui pro *ſi appellaverit* habet *ſi veluti appellaverit*. Sed quem vadem præbet hujus interpretationis? nullum profecto. Dupinius in hac parte ſincerior eſt, interpellat Græcam fidem Achæi interpretis. Sed num in hoc ſolo ſtabit omne verbum, et credamus, hujus unius viri lectionem genuinam, et omnibus et præcipue ei, quam jam ultra 12. ſecula tenemus, atque tanto temporis uſu probata fuit, accuratiorem eſſe. Quid de aliis verbis *poſt appellationem*? nihil de his Achæus.

Porro ſenſus et mens Patrum Sardicenſium non a privatis et noviſſimis vitilitigatoribus, qui quævis pro libitu ſuo fingunt, et audent, ſed ex uſu et praxi, quam mox poſt Concilium Eccleſia tenuit, deſumi debet. Superius oſtendimus, jam ante hoc Concilium, et primis tribus ſeculis ad Rom. Pontificem appellatum fuiſſe, ideoque *quoad jus* hoc *nihil novi* in iſta Synodo ſtatutum fuiſſe. Jam tempora ſubſequentia inſpiciamus.

Eu-

Euſtatius Sebaſtenus in Synodo Melitina damnatus ad liberium P. appellavit, atque ab eo abſolutus et reſtitutus eſt teſte S. Baſilio Epiſt. 74. Cæleſtius in Concilio Carthaginenſi damnatus *ab Africanorum ſententia ad Romani Epiſcopi examen appellandum eſſe credidit*, ait Marius Mercator Author coævus. Joannes Chryſoſtomus in Concilio multorum Epiſcoporum depoſitus ad Innocentium I. appellavit. Helladius Tarſenſis et Euterius Tianenſis in Concilio Epheſino damnati ad Sixtum III. appellaverunt Epiſt. Euter. ad Alexand. Hieropol. Flavianus ad Leonem P. appellavit, imo et Eutyches a Concilio Conſtantinop. ad eundem. Epiſt. Leon. 20. ad Flavian. et 23. ad Theodoſ. pariter Theodoretus Cyren. ad S. Leonem appellavit Epiſt. Leon. 52. idem S. Leo recepit appellationem Chelidonii Epiſcopi Viennenſ. Joannes Patriarcha Alexand. a Petro Mongo et Achatio Conſtantinop. depoſitus ad S. Simplicium *Romanum Pontificem appellavit, ſicut fecit S. Athanaſius*, uti narrat Liberius Archidiaconus Carthag. Solonii et Sagitarii appellationes recepit Joannes P. III. Gre-

gorius M. pariter multas appellationes Epiſcoporum recepit lib. 2. Epiſt. 72. 75. lib. 5. Epiſt. lib. 7. Epiſt. 32. Idem ſacra Comunione privavit Joannem Epiſcopum græcum primæ Juſtinianæ, quod judicaſſet Thebanum Epiſcopum, poſtquam hic ad Sedem Romanam appellaverat. Atque in his appellationibus Romani Pontifices non tantum *præliminarem cauſſæ cognitionem* ſuſceperunt, ſed ipſi propria authoritate, atque ut plurimum Romæ cauſſam finaliter judicarunt. Quæ contra aliqua exempla objicit Febronius, infra videbimus.

His exemplis addo effata et teſtimonia priſcorum Rom. Pontificum, quibus magis, clariusque pateſcet, quæ circa appellationes Romanas Traditio, Praxis, ſenſusque in Eccleſia fuerit.

Julius I. PP. anno 342. jam ante Concilium Sardicenſe ad Patres Concilii Antiocheni ſcripſit: *ſicut B. Petrus Apoſtolus primus fuit omnium, ita et hæc Eccleſia ſuo nomine conſecreta, Domino inſtituente, prima*

et

et Caput ſit cæterarum, et ad eam quaſi apicem omnes majores Eccleſiæ cauſſæ, et judicia Epiſeoporum recurrant, ejusque juſta terminum ſummant ſententia.

Marcellus Ancyranus in Gallatia Epiſcopus a quibusdam accuſatus non in Concilio Provinciali, ſed Romæ cauſſam agendam eſſe cenſuit ad Julium Papam appellans, et cum accuſatores non venirent, ibi ſe purgavit. Sic enim ſcribit in Epiſt. ad Julium P. *propterea mihi neceſſario Romam veniendum, et te commonendum putavi, quo eos, qui contra me ſcripſerunt, accerſeres, ut cum adveniſſent, de duobus a me convincerentur, et illa ſcilicet falſa eſſe, quæ in me ſcripſerunt, et eos adhuc in priſtino errore perſeverare. Sed cum illi venire noluerint, tametſi Presbyteros ad eos miſeris, neceſſarium duxi, antequam hinc proficiſcerer, fidei meæ Profeſſionem tibi tradere.*

Damaſus Epiſt. ad Stephan. Archi- et Epiſcopos Afric. *definire earum, atque Eccleſiaſticarum ſummas querelas cauſſarum, vel*

damnare Epiſcopos absque hujus ſanctæ Sedis authoritate minime licet, quam omnes appellare, ſi neceſſe fuerit, et ejus fulciri auxiliis oportet. Et infra: *patenter enim et his et aliis innumerabilibus Decretorum teſtimoniis omnibus manifeſtum eſt, non deberi Epiſcopum damnari, licet ejus perſcrutetur opinio, donec judicium de eo noſtræ Apoſtolicæ authoritatis, hoc eſt, Principis Apoſtolorum Petri cognoſcatur.* En traditionem tempore Damaſi jam innumerabilibus teſtimoniis firmatam!

Leo I. Epiſt. 68. modo 10. ad Epiſcop. Viennenſ. *nobiscum veſtra fraternitas recognoſcat, Apoſtolicam Sedem pro ſui reverentia — — — eſſe conſultam, et per diverſarum, quemadmodum etiam vetus conſuetudo poſcebat, appellationem cauſſarum aut retractata, aut firmata fuiſſe judicia.*

Gelaſius P. Epiſt. ad Fauſt. *nobis opponunt Canones, dum neſciunt, quid loquantur. — — — Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen vo-*

voluere deferri, ab ipſa vero nuſquam appellari ſanxerunt.

Vigilius P. Epiſt. ad Euter. C. 7. *unde omnium appellantium Apoſtolicam Sedem Epiſcoporum judicia, et cunctarum majorum negotia cauſſarum eidem Sanctæ Sedi reſervata eſſe liquet. — — — Cujus tramiti ſi quis obviare tentaverit Sacerdotum, cauſſas ſe, non ſine honoris ſui periculo, apud eandem Sedem ſanctam noverit redditurum.*

Præter alia, quæ adhuc facile addi poſſent, finem claudat Synodus Alexandrina, quindecim annis poſt Sardicenſem celebrata, cui etiam interfuit S. Athanaſius, ubi Patres congregati ad Felicem P., qui poſt Liberium Eccleſiæ præfuit, hæc ſcribunt: *Ideo Pater Beatiſſime, quia ſemper anteceſſores noſtri, et nos a veſtra ſancta Apoſtolica Sede auxilium hauſimus, et noſtri vos curam habere agnovimus, præfatam Apoſtolicam et ſummam expetimus juxta Canonum Decreta Sedem, ut inde auxilium capiamus, unde Deceſſores noſtri ordinationes et dogmata, atque ſuble-*

vationes cæperunt. — — — Nam ſcimus in Nicæna magna Synodo 318. *Epiſcoporum ab omnibus concorditer eſſe roboratum, non debere absque Romani Pontificis ſententia Concilia celebrari, nec Epiſcopos damnari. — — — Similiter et a ſupradictis Patribus eſt definitum conſonanter, ut ſi quisquam Epiſcoporum aut Metropolitanum aut comprovinciales, vel Judices ſuſpectos habuerit, veſtram ſanctam Romanam interpellat Sedem. — — — Nam fuit ſemper veſtræ ſanctæ et Apoſtolicæ Sedi licentia, injuſte damnatos, vel excommunicatos poteſtative ſua authoritate reſtituere., et ſua eis omnia reddere: et illos, qui eos condemnaverunt, Apoſtolico punire Privilegio, ſicut etiam noſtris et anterioribus cognovimus actum temporibus.*

Ex his notatu digna ſunt. 1*mo*. Patres Alexandrinos ut plurimum etiam in Sardicenſi Concilio fuiſſe præſentes, eidemque coævos, ideoque ipſis quam maxime notam fuiſſe mentem hujus Concilii. 2. Eos adhuc ulterius ad magnam Synodum Nicænam 318. Epiſcoporum, imo ad deceſſores ſuos et anteriora Concilio Nicæno tempora pro-

provocare, unde ſequitur, Concilium Sardicenſe nihil innovaſſe, et hanc jam anteriorem fuiſſe praxin in Eccleſia circa appellationes ad Romanam Sedem et judicia Epiſcoporum. Neque obſtat, talem Canonem in Nicæna Synodo modo non amplius legi. Nam plures a Patribus Nicænis, quam Ruffinus Presbyter recenſet, Canones conditos fuiſſe, nemo inficias ibit, qui SS. Hieronymum, Ambroſium, aliosque antiquos Patres non eſſe mendacii arguendos judicat, apud quos de aliis permultis in Synodo ſtatutis et Canonibus non infrequens mentio habetur. Vide Athanas. L. de Synod. Epiphan. hæreſi 70. Ambroſ. lib. 10. Epiſt. 83. item Epiſt. 82. Euſeb. in vit. Conſtantini lib. 3. Auguſtin. Epiſt. 110. 3. Neque a Concilio Nicæno et alio quocunque Romanum Pontificem primitus accepiſſe hoc appellationis Privilegium, patet itidem ex verbis Concilii Alexandrini, dum ex una parte teſtatur de hac praxi anteriorum temporum, ſimulque ait, *hanc Apoſtolicæ ſemper fuiſſe licentiam.* Certe ſi cum Concilio Sardicenſi, vel etiam Nicæno cæpiſſet, non *ſemper*

fuiſſet ea licentia, et anteriora tempora atque deceſſores horum Patrum certe ſe ultra Concilium Nicænum extendunt, quippe hoc celebratum fuit anno 325. hoc Alexandrinum vero anno 362. pariter nihil refert, quod Gelaſius et alii Pontifices pro hoc jure ſe quandoque referant *ad Canones.* Nam ut patet, illud præprimis *ad Apoſtolicæ Sedis authoritatem et Privilegium* referunt, contra ignaros vero et dubitantes apte etiam allegant Canones, ut iis oſtendant, hoc Petri Privilegium a tota Eccleſia eſſe agnitum atque conſenſu firmatum, neutiquam vero ſequitur, ideo *de novo* eſſe attributum vel conceſſum, quod nullibi dicunt Pontifices; multa enim Canonibus præſcribuntur, quæ jam aliunde vel antea valorem aut vim legis habebant.

Ex his omnibus manifeſtum eſt, quam falſo et imprudenter Febronius cum ſuis ſuſtineat, appellationes ad Sedem Romanam a Concilio Sardicenſi ortum habere, non eſſe *veras* appellationes, neque a Papa *proprie* judicari, cum pro his appellationibus talia, tantaque ſint argumenta et teſtimonia,

ut

ut recte arbitrante Baronio, nulla de his vel levis dubitatio reliqua eſſe poſſit, trahique neceſſe ſit ſumma potentia veritatis in conſenſum non dubitantes tantum, ſed ipſos etiam obſtinatos et refractarios.

Ad 4. Febronius ait, appellationes ad Romanam Sedem non habere *effectum ſuſpenſivum*, adeoque non eſſe veras appellationes. Quæſo! quem effectum habuit ſecundum Eccleſiæ praxin appellatio Presbyteri vel Clerici a ſuo Epiſcopo depoſiti, et ad Metropolitanum, vel Concilium Provinciale appellantis? exemplum refractarii Hincmari Rhemenſis haud ſufficit, nec tantæ authoritatis eſt. Quales effectus produxerit appellatio ad Sedem Romanam, diſcimus inprimis ex ipſo Concilio Sardicenſi Can. IV., ut *nullus* in appellantis *Cathedram alius Epiſcopus ordinetur, niſi cauſſa fuerit in judicio Epiſcopi Romani determinata.* Item ibi Epiſcopus non dicitur *ſimpliciter depoſitus*, ſed *qui videtur eſſe depoſitus.* Joannes Chryſoſtomus in Synodo ad Quercum, et poſtea in Synodo Conſtantinop. depoſitus fuit: appellavit ad Papam Innocentium

tium I. ille quidem cauſſam non ſtatim ad ſe traxit, ſed ad aliud Concilium examinandam remiſſit. Attamen quem effectum habuit hæc appellatio? nempe hunc, ut Innocentius juberet, ante omnia Chryſoſtomum in integrum reſtitui, ſcilicet in ſuam Eccleſiam et Communionem, antequam in Concilio cauſſa examinaretur. Sic enim in ſuo Commonitorio ait Pontifex teſte Palladio in dialog., *non oportere Joannem judicium aggredi, niſi prius illi Eccleſia, communioque redderetur. ut omnis dilationis occaſione ſublata ſua ſponte Concilium ingredi poſſit.*

Cæterum effectus appellationum et Judiciorum Apoſtolicorum non a rebellibus, et refractariis Epiſcopis, ſicut nec judiciorum ſecularium a rebellibus ſubditis deſumi debet, utpote qui injuſte ex ódio vel invidia judicarunt, atque idcirco ob malam conſcientiam legitimum judicium perhorreſcebant, prout in cauſſa Chryſoſtomi et Athanaſii manifeſte contigit, et quos idcirco Julius Pontifex acriter perſtringit, ſicut nec in Civilibus pro regula eſſe poteſt, quod diſco-

ſcoli et rebelles ſubditi vel injuſti Judices contra legitimas appellationes et judicia ad Tribunal ſuperius attentant.

Ad 5. Afri, fatente Febronio, in Synodo Carthaginenſi petebant, ut Cœleſtinus P. inferiorum Clericorum appellationes repellat, et appellantium Epiſcoporum cauſſam, miſſis de latere ſuo, recognoſcat quod eſt ſaltem Epiſcoporum appellationes potius aſſerere, quam negare. Quoad Presbyterorum et inferiorum Clericorum appellationes Synodus Carthaginenſis ſe fundare videtur in Concilio Milevitano, quod ita habet: *item placuit, ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici in cauſſis, quas habuerint, ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint. — — — Quod ſi et ab eis provocandum putaverint, non provocent, niſi ad Africana Concilia, vel ad Primates Provinciarum ſuarum. Ad transmarina autem, judicia qui putaverit eſſe appellandum, a nullo intra Africam recipiatur.* At hic bene advertendum eſt, quod hæc Synodus Milevitana ab Innocentio I. Epiſt. inter Auguſtinian. 39. ſine limitatione approbata fuerit.

At-

Atque hic eſt ille Canon Concilii Milevitani anno 416. celebrati, et ab Innocentio approbati, quem Febronius tom. 2. apolog. adverſ. 4. theolog. et alii ſimpliciter pro Canone Africano vendunt, quaſi ab aliquo Concilio Africæ ſine authoritate Papæ conditus fuiſſet, ut inde reſiſtentiam Afrorum contra appellationes Romanas probare poſſent, in quo puto, non minimos vel hallucinatos, vel in errorem inductos fuiſſe. Habet igitur hic Canon, qui authoritati ſummæ Sedis aliquatenus derogare videtur, ſuum robur et authoritatem ab ipſa Sede Apoſtolica. Potuerunt autem ad hanc approbationem movere Pontificem nimia diſtantia Africæ, nimiæ expenſæ in itineribus, nimiæ difficultates in elucidanda veritate, et nimia corruptela diſciplinæ ex ſubtractione cauſſarum a judicio Epiſcopi in prima inſtantia, ne janua abuſibus patefieret. Quod ſi Pontifex autem hoc ipſe conceſſit, non ideo Jurisdictio dempta fuit, ſed tantum ab exercitio ſuo ceſſavit.

At dum poſtea Apiarius Presbyter Romam ad Zoſimum P. appellaſſet, Afri illo Ca-

Canone Concilii Milevitani, et ab Innocentio approbati freti, atque innixi ægre hanc appellationem tulerunt, voluntque etiam illam diſciplinam a Papa ſibi in Africa cuſtodiri. Zoſimus P. hac occaſione inter alia Epiſcopis Afris Canones Sardicenſes ſub nomine Nicænorum Canonum per Legatos miſit, ſed quia illos Canones in ſuis Concilii Nicæni exemplaribus non reperiſſent, hinc exiſtimabant, Zoſimum Canonibus ſuppoſititiis uti; nihilominus promittebant, ſe hos Canones obſervaturos, uſque ad adventum verorum exemplarium Nicænorum, uti aiunt Patres Chartagin. Epiſtola ad Bonifacium P. Zoſimi ſucceſſorem anno 419. *quorum omnium de primo et tertio, id eſt, ut Romam liceat Epiſcopis provocare, et ut clericorum cauſſæ apud ſuarum Provinciarum Epiſcopos finiantur, jam priore anno etiam litteris noſtris ad eundem venerabilis memoriæ Zoſimum Epiſcopum datis, inſinuare curavimus, ut ea ſervare ſine ulla ejus injuria paulisper ſineremur, uſque ad inquiſitionem ſtatutorum Concilii Nicæni.* In his quid aliud continetur, niſi quod per Canones Sar-

Sardicenſes a Zoſimo ſubmiſſos ſtatutum erat? imo Patres Africani, quamvis de illorum authentia ex ſupra dicta ratione adhuc dubitabant, de iis in tantum contenti erant, ut etiam Bonifacium P. rogarent, quatenus ipſis interim hos obſervare et exercere permitteret. Sic enim proſequuntur cit. Epiſt. ad Bonifac. P. *et nunc de tua poſcimus ſanctitate, ut quemadmodum ea apud Nicæam a Patribus acta, vel conſtituta ſunt, ſic ea a Nobis facias cuſtodiri, et ibi apud vos iſta, quæ in Commonitorio adtulerunt, faciant exerceri.* Nempe per hoc ſignificabant ipſos Canones Sardicenſes a Zoſimo ſibi tanquam Nicænos *miſſos, quippe immediate eos de verbo ad verbum referunt;* tandem ſic concludunt. *Quod donec fiat* (ut authentica exemplaria Nicæna adferantur) *hæc, quæ in Commonitorio ſupra dicto nobis allegata ſunt de appellationibus Epiſcoporum ad Romanæ Eccleſiæ Sacerdotem, et de Clericorum cauſſis apud ſuarum Provinciarum Epiſcopos terminandis, nos uſque ad probationem ſervaturos eſſe profitemur, et Beatitu-*

tudinem tuam ad hoc nos adjuturam in Dei voluntate confidimus.

Jam in his omnibus quid contra jus appellationem actum eſt? ubinam hoc jus Rom. Pontifici denegatur? Sola Apiarii Presbyteri appellatio Afros Epiſcopos pupugit, qui a ſuo Epiſcopo juſte damnatus fuit, et qui appellans Papam Zoſimum, ab eo decepto reſtitutus fuit; hinc petebant ſolum, ne Presbyterorum et inferiorum Clericorum appellationes *promiſcue* et *facile* admitterentur. Quando in Concilio Milevitano judicia transmarina appellare ſub pœna privationis a Communione prohibetur, quidquid ſit, ſi per *transmarina judicia* non ſolum provocationes ad judicia ſecularia et imperatoria, ſed etiam appellationes Romanæ intelligantur, hic Canon ſolummodo loquitur de Clericis inferioribus; dein ab ipſo Pontifice Innocentio I. fuit approbatus. Innocentius autem certo certius per hoc ſibi jus appellationum denegare, vel detrahere non voluit, ſed ſolum hujus uſum reſtringere. Si enim Innocentius P. exiſtimaſſet, appellationes minorum Clericorum nullo modo

ad Sedem Apoſtolicam pertinere, quare ipſe appellationem Cœleſtii ex Africa recepit? quare querelas et accuſationes Hilarii et Elpidii Presbyteri contra Epiſcopos Hiſpanos audivit Epiſt. 3.? quare quinque Epiſcopi Africæ, S. Auguſtinus, Aurelius, Alipius, Evodius, Poſſidius Pelagium in Chartaginenſi Concilio jam damnatum adhuc ad Apoſtolicum judicium remittendum cenſuerunt? ſic enim ſcribunt Innocentio I. *Pelagius aut a tua veneratione accerſendus eſt Romam, et diligenter interrogandus, quam dicat gratiam, aut hoc ipſum cum eo per litteras agendum.* Quare tandem Epiſt. ad Victric. Rothomag. etiam appellationes in cauſſis Clericorum inferioris ordinis Apoſtolicæ Sedi reſervari, diſtincte pronuntiavit? certe Innocentius P. jus appellandi ad Sedem Apoſtolicam etiam per minores Clericos in totum neutiquam abjecit, neque Afri illud negabant ſed id ſolum ſtatutum eſt, et Afri petebant ne quivis Clerici *promiſcue* ad transmarina judicia provocent, nec *facilius*, *præpropere* et *indebite improba* eorum refugia recipiantur, ſed horum cauſſa prius ad vi_

ci-

cinos Epiſcopos vel Concilium Provinciale deferatur, quod manifeſte ex litteris Africanorum Conciliorum ad Bonifacium et Coeleſtinum PP. datis, atque ex modo dictis intelligitur.

Imprimis Africani Epiſcopi Epiſtola ad Bonifacium P. rogabant, ut ea, quæ in Sardicenſibus Canonibus de Epiſcoporum appellationibus, et Clericorum cauſſis continebantur, interim eos concedat obſervare, atque etiam Romæ exerceantur. Non debebant autem ante adventum authenticorum exemplarium ea admittere, minus rogare, ſi tunc jus appellationum Rom. Pontifici nullatenus competere crediditſent.

Dein cit. Epiſtola ulterius aiunt: *quæ ſi ibi* (Romæ) *quemadmodum ipſo, quod apud nos fratres ex Apoſtolica Sede directi allegaverunt, commonitorio continentur, eoque ordine vel apud vos in Italia cuſtodirentur, nullo modo nos talia, qualia commemorare jam nolumus, tolerare cogeremur.* Vides, quæ fuerint querelæ Africanorum? non

appellationes, ſeu jus appellationum accuſabant, utpote quod ipſi *tali ordine* libenter admitterent, quo in commonitorio et allegato Concilio Nicæno aſſertum fuit, ſed contra quemdam abuſum, et quasvis minorum Clericorum promiſcuas appellationes querebantur, qualis fuit illa Apiarii Presbyteri, qui a ſuo Epiſcopo depoſitus, præterito Concilio Provinciali, mox Romam appellavit, voluntque circa minores Clericos ſibi hanc cuſtodiri diſciplinam, ut a ſuo Epiſcopo depoſiti vel damnati prius in Concilio Provinciali audiantur, antequam Romam appellent.

Patet hoc ulterius ex Epiſtola eorundem Afrorum ad Cœleſtinum P.; poſtquam enim citatos a Zoſimo Canones Sardicenſes, quos Nicænos appellavit, quia Sardicenſe Concilium pro complemento Nicæni habebatur, illi autem errore facti revera Nicænos eſſe exiſtimabant, poſtquam, inquam, in allatis Alexandria et Conſtantinopoli exemplaribus Nicænis illos Canones non reperiiſſent; neceſſe fuiſſet, ut mentem ſuam circa appellationes nunc apertius manifeſtarent;

rent; dum enim prius in litteris ad Zoſimum et Bonifacium PP. tantum ſpondebant, ſe interim dictos Canones pauliſper uſque ad adventum verorum exemplarium Nicænorum obſervare, ſi alias jus appellationum Rom. Pontifici nullatenus competere credidiſſent, non inventis his Canonibus certo certius declarare debuiſſent, ſe illud jus jam non agnoſcere. At potius contrarium declararunt citata ad Cœleſtinum P. Epiſtola. Etſi enim notum faciebant, ſe illos Canones in Nicænis exemplaribus non reperiiſſe, nihilominus adhuc ſcribunt: *impendioſius deprecamur, ut deinceps ad veſtras aures hinc venientes non facilius admittatis, nec a nobis excommunicatos in communionem ultra velitis recipere.* Non dicunt, *nullatenus*, ſed *ne facilius* admittatis. Dant vero hanc rationem, *quia hoc etiam a Concilio Nicæno definitum facile advertet venerabilitas tua;* ſcilicet Can. 5. Conc. Nicæn. At ſi Romano Epiſcopo jus appellationum nullo modo competere voluiſſent, non ſolum *non facilius*, ſed nullo modo excommunicatis a ſuo Epiſcopo aures præbere debuiſſet, quia cit.

Can. univerſaliter tanquam ſententia regularis ſtatuitur: *per unamquamque Provinciam ſententia regularis obtineat, ut hi, qui abjiciuntur, ab aliis non recipiantur.* Dum igitur Afri Papæ non totam, id eſt, omnem etiam minorum Clericorum appellantium audientiam denegant, manifeſtum eſt, quod ſolum de frivolis et promiſcuis appellationibus loquantur, præcipue quia ſæpe appellantes fraudibus circumveniunt Papam, et innocentiam fingunt, atque e longinquo ob defectum teſtium cauſſa non ſatis poteſt examinari, prout factum eſt in Pelagio, Cæleſtio, Apiario, ad quas appellationes Afri reſpiciunt, et quibus ſe gravatos eſſe oſtendunt. Ob hanc cauſſam addunt: *ne in ſua Provincia communione ſuſpenſi a tua Sanctitate præpropere vel indebite videantur Communioni reſtitui. Presbyterorum quoque et ſequentium Clericorum improba refugia, ſicut te dignum eſt repellat Sanctitas tua.* Et infra. *At quomodo ipſum transmarinum judicium ratum erit, ad quod teſtium neceſſariæ Perſonæ vel propter Sexus, vel propter Se-*

Senectutis infirmitatem, vel multis aliis impedimentis adduci non potuerunt?

Petunt ergo Africani Epiſcopi, ut inferiorum Clericorum et Epiſcoporum cauſſæ in Provinciis, ubi ortæ fuerunt, ſuis Metropolitanis vel Conciliis Provincialibus aut Nationalibus committantur. At hoc non obſtat, quo minns a Concilio Provinciali judicatus, ſi ſe gravatum ſenſerit, adhuc ad Papam appellare poſſit; quippe id ipſum Concilium Sardicenſe ſtatuit, et tamen vult, ut *a congregatis Epiſcopis Regionis ipſius* Romanam appellare poſſit, et hæc, dum in Commonitorio Zoſimi legerent, ita placuerunt Afris, ut dicerent, ſe nullas querelas habituros, *ſi eadem, eoque ordine in Italia cuſtodirentur.* Unde Afri ſolum deprecabantur, ne quis judicio offenſus, præterito Metropolitano vel Concilio Provinciali Romam appellare audeat, *quia*, ut aiunt, *nulla Patrum definitione hoc Eccleſiæ derogatum eſt Africanæ, et Decreta Nicæna ſive inferioris gradus Clericos, ſive ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſime commiſerunt. — — — Maxime quia unicuique conceſſum*

 eſt,

eſt, ſi judicio offenſus fuerit cognitorum, ad Concilia ſuæ Provinciæ, vel etiam univerſale provocare.

Quæ interim Cœleſtinus Epiſcopis Africanis ad hanc Epiſtolam reſponderit, non conſtat; attamen ex his omnibus ſatis manifeſtum eſt, illos Rom. Pontifici jus appellationum, quod Primatui cohæret, neutiquam denegaſſe, ſed ſolummodo de hujus juris uſu atque modo procedendi cum illo diſceptaſſe, ideoque neque Concilium Milevitanum, neque Innocentium I., nec ullum Canonem Africanum hoc ſenſu intelligendum eſſe, quaſi omnis appellatio Romana, etiam legitima prohibita fuiſſet. Ipſe quoque Innocentius I. jam anno 405. Afris modum et moderationem circa appellationes Epiſcoporum præſcripſit, uti conſtat ex *Brevi cauſſarum* Concil. Carthag. hoc anno Stilicone et Athemio CC. celebrati: *recitatæ ſunt litteræ Papæ Innocentii, ut Epiſcopi ad transmarina pergere facile non debeant, quod hoc ipſum Epiſcoporum ſententiis confirmatur.* Ad quod ſtatutum ſine dubio poſtea

in

in appellationum negotio reſpexerunt Africani Epiſcopi.

Quod ſi finis cauſſæ ex effectu æſtimetur, eodem tempore ipſimet Africani Epiſcopi Antonii Fuſſalenſis Epiſcopi appellationi ad Sanctam Sedem detulerunt, ut conſtat ex ipſo Auguſtiño, tunc inter Africanos præcipuo, Epiſt. 209. olim. 261. ad eund. Cœleſtinum P., in qua ipſum de omnibus contra dictum Antonium in Synodo Africana geſtis certiorem facit; et cum dein a Ss. Leone et Gelaſio PP. appellationes et cauſſæ Epiſcoporum Sedi Apoſtolicæ omnino reſervarentur, nequicquam ab Africanis amplius motum fuiſſe legimus.

Febronius tandem alibi etiam in hoc gloriatur, quod Africani hanc appellationum prætenſionem in Rom. Pontifice *Typhum*, id eſt, ambitionem, ſuperbiam vocent; dum aiunt: *credimus — — — quod tua ſanctitate Romanæ Eccleſiæ præſidente non ſumus jam iſtum typhum paſſuri, et ſervabuntur erga nos etc.* Sed non eſt credibile, quod Pa-

 tres

tres congregati in hac de cætero ſatis ſubmiſſa Epiſtola hanc phraſin ad Papam, ſeu ſedem Apoſtolicam voluerint referre, ſed potius ad ſuos Clericos, qui ob faciles appellationes judicia ſuorum Epiſcoporum ſpernebant, et a quibus hanc ambitionem et moleſtias tolerare debebant. Jam reſpondetur

Ad 6. Quid modo poſt hæc iterum Iſidori decretales Febronius accuſat? quæ utique hactenus attulimus, et tempore Hygini, Julii, Cornelii, Liberii, Innocentii, Zoſimi, Bonifacii, Cœleſtini, Leonis, Gelaſii etc etc. Romanorum Pontificum contigere, ætatem Iſidori longe antecedunt. Neque ſoli ſunt Gregorius IV. Leo IV. Sergius, Nicolaus I., qui appellationibus faverunt, ſi hi tantam ante ſe traditionem invenerunt, totque ſanctiſſimos et eximios Anteceſſores, ut hiſce ſecure inniti potuerint.

§. VII.

Digitized by Google

§. VII.

Provida et cauta fuit Canonum Sardicenſium ordinatio:
Nec tamen omnibus locis congrua, hinc nec ubique recepta.
Illam falſæ Decretales in infinitum extenderunt, magno diſciplinæ Eccleſiaſticæ detrimento, in hodiernum uſque diem perdurante.

Dum quivis gravatum ſe ſentiens refugium quærit apud eos, qui authoritatem habent, et unde gratiam ſperare poteſt, hinc multi a Synodis damnati non ſolum ad Papam, ſed et ad Imperatores, ad alias Sedes, vel etiam majores Synodos confugerunt, et licet vetitum eſſet, excommunicatos in communionem recipere, ſæpe tamen indebite damnatus ab aliis facile in communionem admittebatur. Ne igitur taliter gravati in infinitum vagari permitterentur, conconveniebat in certum modum ſtatui, quod præſtitere Patres Sardicenſes. At quia ſtatuta Conciliorum non obligant, ubi propter convenientias alicubi reſultantes non recipiuntur juxta §. 2. n. 6. hinc Sardicenſis ordinati in Oriente et in Africa vix ullum uſum

uſum fuiſſe, quin eidem data opportunitate contradictum eſſe deprehenditur. Interim hæc Iſidori falſario campum dederunt, Zelum ſuum pro Romana Curia exercendi, tum interpolando textum Sardicenſem, tum quod pro ſolis cauſſis Epiſcoporum permiſſum eſt, extendendo ad quaſcunque cauſſas, et quoscunque Judices.

1. Claudius Fleuri ex fide et veritate hiſtoriæ Eccleſiaſticæ diſcurſu IV. n. 5. ait, falſas Decretales in infinitum extendiſſe appellationes ad Papam, falſarium per totum ſuum opus, citando novem omnino Pontifices, diligenter hanc regulam ſparſiſſe, quod non tantum omnes Epiſcopi, ſed et omnes Presbyteri, et in genere omnes Perſonæ poſſint in omni occaſione directe appellare ad Papam, Cyprianum ſolidis rationibus ſe oppoſuiſſe appellationibus, tempore Auguſtini in Africa non fuiſſe permiſſas, uſque ad nonum ſeculum in vim Concilii Sardicenſis paucas reperiri appellationes, niſi ab Epiſcopis magnarum Sedium, qui non habebant alium Superiorem, quam Papam, poſt falſas Decretales plures videri appella-

tio-

tiones, quibus cum vigore reſtitit Hincmarus.

2. Hæc conſtans modernorum et erudititiſſimorum Galliæ Canoniſtarum traditio eſt. Hericourt. tract. des loix Eccleſiaſt. de France. ait, Concilium Nicænum permiſiſſe damnatis appellare ad Concilium Provinciale, ſed addidiſſe, ut omnis cauſſa in Provincia terminetur, adeoque initio ſeculi quarti non fuiſſe aliam appellationem, quam ab Epiſcopo ad Concilium Provinciale, quod ſummo jure judicavit: in Concilio Sardicenſi permiſſum eſſe Epiſcopis, confugere ad Papam pro impetrando novo cauſſæ examine in Concilio pleniori: omnibus notum eſt, quantum Eccleſia Africana ſe oppoſuerit appellationibus ultramarinis: Eccleſiam Gallicanam non minori Zelo conſervaſſe ſuum antiquum jus, et quarto Seculo plures Galliæ Epiſcopos in Concilio Provinciali damnatos fuiſſe, absque quod ad Papam adpellaverint, quod etiam S. Hilarius aſſeruit contra Leonem Papam. Poſtea conceſſum fuiſſe appellare ad Papam in Epiſcoporum et maximi momenti cauſſis, dein etiam in cauſ-

ſis particularium: falſas Decretales ſervire ad ſtabliendas appellationes in levibus quoque cauſſis: Concilium Baſileenſe his abuſibus quemdam modum poſuiſſe. His ſubjungit Febronius: tantum abeſt, ut quæ a Sardicenſi Synodo in honorem Sedis Apoſtolicæ ordinata ſunt, *ex jure divino* immediate promanare, aut Romano Primatui *eſſentialiter* adhærere cenſeri debeant.

3. Dein in longum producitur S. Bernardus lib. 3. de Conſid. C. 2. ad Eugen. P. inter alia ſic habet: *quantos novimus appellaſſe pulſatos, quo interim liceret, quod nunquam licuit? nonnullis etiam quoad vixerunt, licuiſſe appellationis ſuffragio nefaria ſcimus, verbi gratia inceſtum, adulterium. — — — Quousque non evigilat Conſideratio tua ad tantam appellationum confuſionem et abuſionem? præter jus et fas, præter morem et ordinem fiunt. Non locus, non modus, non tempus, non cauſſa diſcernitur, aut Perſona. — — — Appellantur boni a malis, ut non faciant bona. Appellantur Epiſcopi, ne illicita audeant matrimonaia ſolvere vel probibere. Appellantur, ne furta, ne rapinas, ne Sacrilegia,*

et

et quæ ejusmodi ſunt, punire ullatenus, vel cohibere præſumant. — — — Et cur, inquis, male appellati non veniunt oſtenſuri ſuam innocentiam, malitiam convicturi? dico, quod dicere ad hæc ſolent: nolumus vexari fruſtra, in Curia eſſe, qui proclivius faveant appellantibus, faveant appellationes, ceſſuris Romæ, domi cedere ſatius. Adde Bernardi Epiſt. 178. et binas ſequentes.

4. Sequitur Conradus Urſpergenſis in Chron. p. 307. *vix remanſit aliquis Epiſcopatus, ſive dignitas Eccleſiaſtica, vel etiam parochialis Eccleſia, quæ non fieret litigioſa, et Romam deduceretur ipſa cauſſa, ſed non manu vacua. Gaude mater noſtra Roma, quoniam aperiuntur Cataractæ theſaurorum in terra, ut ad te confluant rivi et aggeres nummorum in magna copia. Lætare ſuper iniquitate filiorum hominum, quoniam in compenſationem tantorum malorum datur tibi pretium. Jucundare ſuper adjutrice tua diſcordia, quia erupit de puteo infernalis abyſſi, ut accumulentur tibi multa pecuniarum præmia. — — — Ad te trahit homines non Devotio aut pura conſcientia, ſed ſcelerum mul-*

multiplicum perpetratio, et litium deciſio pretio comparata.

5. Hildebertus Archiepiſcopus Turon. Epiſt. 82. ad Honorium II. P. *quaslibet appellationes in Romana vigere et ſuſcipi Eccleſia, cis Alpes auditum non eſt, nec in Sacris traditum inſtitutis. Quod ſi forte hujusmodi emerſit novitas, ut placeat omnem indifferenter admittere appellationem, Pontificalis cenſura peribit, et omnino conteretur Eccleſiaſticæ robur Diſciplinæ. Quis enim raptor ad ſolam Anathematis comminationem non ſtatim appellabit? quis Clericus aut Presbyter fruſtratoriæ appellationis refugio non putrebit, aut etiam ſepelietur in ſtercore ſuo? quis Epiſcopus habebit in promptu, non omnem dico, ſed aliquam ulciſci inobedientiam etc.?*

6. Nemo ſibi perſuadeat, has querelas *modum* tantum appellationum tangere, non autem earum *ſubſtantiam*, atque ab eo tempore per Tridentini ſanctiones, et plures Romanorum Pontificum, præcipue Benedicti XIV. Conſtitutiones iis vitiis finem impoſi-

poſitum fuiſſe. His quippe ordinationibus aliud non cavetur, quam ut frivolis appellationibus a gravaminibus *extrajudicialibus* occurratur. Quod ſi negotium judicialiter tractandum, aut tractatum eſt, a quibuscunque locis, cauſſis, Perſonis appellatio valet, omnesque inconvenientiæ a Bernardo, Hildeberto, Urſpergenſi, Fleurio recenſitæ, aliæque exhauriendæ ſunt, aut cauſſa, ſæpe cum publico diſpendio, in medio relinquenda.

7. Fatentur Summi Pontifices, ab Epiſcopis propter appellationes ſæpe querelas Romam deferri: Benedictus XIV. Conſtit. anno 1742. ait, has *querelas inanes eſſe, nec ulli innixas fundamento, utpote ex hac unica re cauſſam et originem habentes, quod inferioribus grave ſit obedientiæ ac ſubjectionis jugum erga majora tribunalia, ipſisque nimis diſpliceat, ſibi ſubditis appellationis beneficio ſuccurri.* Sic exiſtimatur, aut ſaltem aſſeritur Romæ: ſed ſolidius cogitatur extra Italiam, quod nempe hæ appellationes repugnent Sacris Canonibus, æquitati, prudentiæ et Politiæ Criſtiano - Catholicæ, bono di-

diſciplinæ Eccleſiaſticæ, juribus Regnorum, evertant fortunas privatorum, et procurent delinquentibus impunitatem. Dein Romani non attendunt ad jura particularia Provinciarum.

Nota.

Si *provida*, ſi *cauta* fuit, Concilii Sardicenſis *ordinatio*, ad quid tot clamores, tot violentæ interpretationes, ut ejusdem vigor Canonum retundatur? ſi *provida*, ſi *cauta* fuit, cur non ubivis admittatur? dum ut ipſe ais, *inſitum a natura* principium miſeris concedit, ut aliunde auxilium quærant, ubi iniquius ſecum actum eſſe putant. Si *provida* et *cauta* fuit, cur *tom. 2. adverſ. 4. theolog. pag.* 235. cum van Eſpen et Petro de Marca, ſeu potius Balluzio aſſeris, *per Canones Sardicenſes læſam fuiſſe authoritatem ſupremam Synodorum Provincialium?* nunquid hæ Synodi ab Eccleſia ſuam authoritatem receperunt? ergo ab Eccleſia iterum mutari et tolli poterat, atque hoc abs Concilio generali haud iniquius factum fuiſſe cenſendum eſt. Num æquum, genuinique vel

vel minus præoccupati Scriptoris eſt, continuo ad traditionem, et vetera monumenta provocare, interim ſæpius recentiores Scriptores et hiſtoriunculas ſingulares pro argumento afferre, et ſi in aliquod vetus monumentum offendat, quod Rom. Pontifici nimium favere videtur, contra communem hucuſque ſenſum et praxin ineptis et violentis omnino interpretationibus involvere? quod jam multoties vidimus, et duobus ſequentibus §§. amplius patebit, imo integra Concilia generalia carpere, atque ad criſin revocare, prout de Sardicenſi egit. An non manifeſtum eſt, Febronium antiquitatem ſolummodo obtendere, ut hujus teſtimonia, quæ ſuæ obſtant opinioni, recentiorum Romanæ Eccleſiæ hoſtium commentis obfuſcet, deprimat, oblitteret, et poſtea hodiernorum Scriptorum maleferiata criſi et cavillationibus ſuum ſyſtema fulcire, ſicque liberius ac inſolentius in Sanctam Sedem debacchari poſſit? hoc nemo diffitebitur, quicunque integrum Febronium attente legerit, atque materiam, quam tractat, argumenta, Scriptores, horumque excerpta et teſtimonia, qua

occaſione et loco ea collocet, rite expenderit.

Porro ut vim Sardicenſis Concilii facilius eludat, dicit Conciliorum Statuta, niſi recepta non obligare, citans ſupra §. 2. n. 6. ſed ibi demonſtravimus, id non ex mera non receptione (quippe ad legem recipiendam omnes obligantur) ſed ex voluntate legislatoris nolentis in talibus circumſtantiis obligare, ortum habere.

Ait ulterins, in Oriente et Africa Canonum Sardicenſium *vix ullum uſum* fuiſſe, quin data opportunitate *contradictum fuiſſe.* At ſi *ullus* tantum *uſus* fuit, utique in vim horum Canonum fuit? vide interim §. ſuperiori ad num. 3. qualem vim et uſum in Oriente habuerit Concilium Sardicenſe circa appellationes, ne eadem repetere neceſſe ſit. Idem eſt de Africa. Omnibus notum eſt, quod Patres Africani, qui tamen appellationes Romanas nullibi in totum negabant, primitus Canonibus Sardicenſibus ex errore facti, et ideo noluerint deferre, quia hos igno-

ignorabant, atque exiſtimabant, eos non genuinos, ſed ſuppoſititios eſſe, dum a Zoſimo P. tanquam Nicæni allegarentur, quos tum in propriis, tum in aliis ex oriente allatis Concilii Nicæni exemplaribus non potuerunt invenire. Quod ſi ſciviſſent, revera alicuius Concilii generalis Canones eſſe, absque hæſitatione aut mora obſervaſſent; quippe eos non ſolum laudabant, ſed etiam interim uſque ad adventum verorum exemplarium ſe eosdem obſervaturos promittebant, uti conſtat ex Epiſt. ad Bonifac. P. vide §. præced. ad n. 5. in not. atque ab illis poſtea melius edoctis de his nulla amplius quæſtio mota legitur. Quo jure ergo Febronius dicit, Statuto Sardicenſi in Africa contradictum fuiſſe, citans eund. §. præced. num. 2.? ſi qua contradictio fuit, ex errore fuit, quia putabant Afri, tale ſtatutum revera non exiſtere, non contradictio contra ſtatutum certo exiſtens. Dein non omnis contradictio et inobedientia contra legem probat revera legem non eſſe, vel Poteſtatem et jus in legislatore non exiſtere, ſecus

 plu-

plurimæ leges Civiles et Eccleſiaſticæ nihil valerent, aut non exiſterent.

Cæterum Iſidorus Zelum ſuum non pro Romana Curia exercuit, ſed pro ſalvandis Epiſcoporum juribus contra aggreſſores, uti ipſe Iſidorus in ſua præfatione ſatis manifeſtat, et ſolertiſſimi Ballerinii multis oſtendunt. Dein quinam primis ſeculis, et ante omnes Iſidori Decretales ad Romanam Sedem appellaverint, nempe non ſolum Epiſcopos, ſed et Presbyteros, vide ſupra §. præced. ad num. 1. et 3. Quare autem Epiſcopi Africani jam querebantur, appellationes inferiorum etiam Clericorum ad Romanam Sedem deferri, ſi hanc licentiam primum Iſidorus invexit? Iſidorum ubique inſimulare, atque omnium authorem vendere debes, ut facilius Romana jura ſubvertere poſſis.

Ad 1. Eadem tibi ad Fleurium reſponſio eſt, qui non ſemper bene ex fide et veritate genuinæ hiſtoriæ Eccleſiaſticæ diſcurrit. vid. *P. Baudouin Mauvaiſe foi de M. L'Abbè Fleu-*

Fleurii, et quæ in cit locum reſpondeat author *des obſervations ſur L'Hiſtoire Ecclеſ. de L'Abbè Fleurii. Obſerv.* 5. Porro dum Fleurius dicit, pauca poſt Concilium Sardicenſe reperiri appellationum exempla, niſi forte magnarum Sedium, ad hæc reſpondeo, quædam a me ſuperiori paragrapho tum ante, tum poſt Sardicenſe Concilium allata eſſe, plura oſtendet tibi etiam ex Gallia Chriſtianus Lupus. Sed num hæc omnia ſunt? certe quod neque Fleurius tanquam hiſtoricus diffiteri poteſt, non omnia in actis notata ſunt, vel ad nos uſque pervenerunt. Quamquam a Clemente uſque ad Siricium Romanorum Pontificum Epiſtolæ ut plurimum apocryphæ habeantur, quis tamen neget, eos omnes in tota Eccleſia nihil egiſſe, ſe pro divinitus ſibi commiſſa cura paſtorali nullis negotiis immiſcuiſſe? profecto ubi una vel altera horum Pontificum Epiſtola genuina reperitur, mox in illa relationes ab aliis factas, reſolutiones dubiorum, ordinationes, deciſiones litium deprchendimus. Quid ſi omnia reſcripta nobis conſtarent? ſed et hoc etiam valet pro tempore poſt Con-

cilium Sardicenſe ; nam et ab eo tempore non omnia nobis tam diligentiſſime conſervata ſunt.

Adhuc tamen admiror, Fleurium, adeoque et Febronium admittere *appellationem ab Epiſcopis magnarum Sedium, qui non babebant alium Superiorem, quam Papam.* Cur ad Papam, et non ad Concilium generale, ſi hoc eſt Superius? cur ad Papam, ſi hic non habet Jurisdictionem? et quo jure tunc Papa magnarum Sedium Epiſcopos, horumque appellationes judicabit? utique Jure Primatus? quod ſi hoc jure majores, quare non etiam inferiores Sedes judicare poterit? cum jus Primatus ſe non ſolum ad majores Sedes, ſed illimitate ad totam Eccleſiam extendat, atque inferiora Tribunalia, puta Metropolitanorum, Primatum et Synodorum Provincialium etc. non jure divino, ſed Eccleſiaſtico tantum ſint inſtituta, quod Primatui Divino nullum præjudicium afferre potuit. Neque dicas, Papam majores Sedes tantum in vim Sardicenſis Concilii judicare; nam iſtud Concilium non propter majores Sedes, de quibus ne quidem

dem loquitur, ſed de omnibus minoribus Epiſcopis hoc ſtatuit, atque Romani Pontifices jam ante Concilium Sardicenſe in majorem Sedium Epiſcopos judicium exercuerunt, uti aperte etiam conſtat in cauſſa Athanaſii; poſtea autem in ſimilibus cauſſis ſibi hoc jus non ex iſto Concilio, ſed ex Primatu divino aſſeruerunt. Vides hinc, dum majorum Sedium Epiſcopos pro appellatione ad Papam remittis, eo ipſo hoc jus non obſcure ad Primatum referri, qui cum ad omnes Epiſcopos æqualiter ſe habeat, non minus etiam circa hos exerceri poteſt.

Ad 2. Ex his, ſicut etiam ex dictis paragrapho præcedenti jam patet, quam parum ſolide et minus erudite in hac re diſcurrat Hericurtius, qui etiam difficulter probabit, Concilium Nicænum addidiſſe, ut omnis cauſſa, cujuscunque naturæ ſit, in Provincia terminetur: *que toute affaire, de quelque nature, qu'elle ſoit, ſera terminèe dans la Province.* Quando vero ait, plures Epiſcopos Galliæ quarto ſeculo condemnatos in ſua Provincia fuiſſe, quin appellaverint ad Papam, quid inde probat? quis enim dixit,

omnes in Provincia legitime condemnatos, vel convictos de manifeſtis criminibus appellare debere, ubi nulla appellandi cauſſa exiſtit? interim ſingula momenta, quæ tum Fleurius, tum Hericurtius affert, ſatis nervoſe profligavit Chriſtianus Lupus tract. de appellat. Eccleſ. Gallic. tom. 13. a pag. 10. uſque ad pag. 46. ubi probat, variisque exemplis demonſtrat, appellationes ad Sedem Romanam in Gallia omnino antiquas eſſe, unde etiam ſequitur, multum a veritate aberrare illa verba Hericourtii: *L'Egliſe Gallicane ne conſerva point ſon ancien droit, avec moins de Zelè, que celle d'Afrique.* Quare teſtimonia ex Gallia a Febronio adducta nequaquam irrefragabilia ſunt.

Ut tamen Chriſtiani Lupi authoritatem et argumenta, ſibi ſatis adverſa deprimat, *tom. 2. pag. 236.* reponit, tractatum Lupi de appellationibus ſic impugnatum fuiſſe a Dupinio *in diſſert 2. hiſtor.* de antiqua Eccleſiæ diſciplina, cui titulus, *de forma Judiciorum Eccleſiaſticorum, ubi de appellationibus adverſus nuperam Chriſtiani Lupi elucubrationem*, ut contrarias Dupinii rationes

et

et Documenta hactenus nemo everterit. At evertit ipſe Lupus in opere poſthumo, Bononiæ edito anno 1742., quod nunc ad tomum 13. pertinet, et cui titulus: *Summum Romanæ Apoſtolicæ Sedis privilegium, quod evocationes, ac appellationes Germanicas, Anglicas, Belgicas etc.* Quod forte Febronius, et etiam Dupinius non amplius vidit.

Dum vero authoritatem Dupinii, qui in hac cauſſa Calvium et Queſnellum ſocios habuit, tanti facit Febronius, habeat de eo teſtimonium ex Gallia. Nempe Antonius Charlas tom. 3. pag. 5. de eo ſic habet, ſe *pro certo habere, diſſertationes illius* (Dupinii) *de Eccleſiæ diſciplina elucubratas, hæreticis arma miniſtraturas, quibus non ſolum Romani Pontificis Primatum, ſed etiam univerſam Eccleſiæ Hierarchiam concutiant, et varios ejus ordines confundant, quippe cum multa contineant, Heterodoxorum erroribus confinia.*

Poſthæc nemo neſcit, ex Gallia Ludovicum Maimbourgum, atque Natalem Ale-

xan-

xandrum ſtare pro appellationibus Romanis, qui multis documentis et argumentis hanc ſententiam firmavit. Pariter cum Jo. Gerbais Doctor Sorbonæ ex mandato Cleri Gallicani ſcripſiſſet tractatum *de cauſſis majoribus* contra librum Davidis *de Judiciis Canonicis*, et ille tractatus Gerbaſii, ubi ſuſtinet, originem appellationum Romanarum ad Canones Sardicenſes referri debere, Romæ damnatus fuiſſet, Clerus Gallicanus diſcuſſo utriuſque libro in tantum quievit, ut ſubſequentes tractatûs Gerbaſii editiones in multis fuerint immutatæ.

His præmiſſis Febronius audet dicere, hanc, nempe quam ipſe ſuſtinet, eſſe *conſtantem* modernorum et eruditiſſimorum *Galliæ* Canoniſtarum *traditionem?* quaſi Maimburgus, Natalis Alexander, emendatus Gerbaſius, aliique in Gallia nihil valeant; Dupinius vero Fleurius etc. nec in Gallia, nec alibi ob ſuas opiniones vapulent.

In materia appellationum Febronius in ſuis libris ſæpius ex Germania citat P. Zallwein

wein celebrem Benedictinum, qui tamen Princip. Jur. Eccleſ. tom. 2. pag. 201. claris verbis dicit: *quæſtio Juris noſtra opinione facillima eſt deciſionis; nam ſi ſemel in Pontifice revereamur quemdam Primatum Jurisdictionis, ſane jus appellandi inde velut appendix neceſſaria conſequitur. Quid enim aliud eſt jus appellandi, quam jus provocandi ad Judicem ſuperiorem, velut ex ipſo jure naturali fluens? — — — — Si ergo Pontifex vi Primatus vicem legitimi judicis ſuſtinet, quo auſu ipſi admiſſionem, vel exactionem appellationum abnegare ſuſtinemus?* Febronius quidem Zallweinium ex Zallweinio refutare contendit tom. 4. a pag. 231. uſque 235. at Zallwein Primatum Jurisdictionis admittit, quo admiſſo ineluctabile eſt argumentum, quod pro appellationibus Romanis adducit. Quod ſi ſibi poſtmodum alibi contradixerit, ipſe viderit, quamquam alibi quæſtionem *facti* diſcutiat, non *juris*, de qua nobis potiſſimum ſermo eſt.

Ad 3. Si Febronio ad querelas S. Bernardi idipſum reſpondeo, quod ille Cap. 3. §. 8. ad ejusdem D. Bernardi verba ampliſſi-

ſima de Primatu et Jurisdictione ſummi Pontificis reſpondit, nempe *figuratas* et *ampullatas* eſſe elocutiones, proin nihil probare, omnino contentus eſſe debet; quippe idipſum hoc loco, quod ibi ille, non minori jure dicerem. Rurſus juxta Febronium Bernardus cit. loco et alibi ſecundum corruptam Ideam falſarum decretalium loquebatur: jam hic genuine et veriſſime loquitur. Nempe ſi Bernardus vel alii Patres quidpiam dicant, quod Febronio favere videatur, boni ſunt, ſi eidem iterum adverſentur, mox relinquendi, etſine honore abjiciendi. Bernardus hic aperte *modum* tantum et *abuſus* carpit. Quippe eodem loco, nec ullibi Romano Pontifici jus appellationum denegat, quin dum ibi quæſtionem juris tantum obiter tangit, ait: *appellatur de toto mundo ad te, id quidem in teſtimonium ſingularis Primatus tui.* Et infra: *fateor, grande et generale mundo bonum eſſe appellationes, idque tam neceſſarium, quam ſolem ipſum mortalibus.* Vides, juxta Bernardum, hoc jus omnino neceſſarium eſſe, atque ad Primatum pertinere. Igitur et in hoc tu Bernardo crede,

at-

atque applaude. At ſi poſtea dicente eodem S. Bernardo *antidotum verſum eſt in venenum*, Papa propter abuſus jus ſuum abjicecere non debet. Notum eſt, etiam in inferioribus foris Eccleſiaſticis, atque in Civilibus appellationes per omnia tribunalia multas confuſiones parere, nec nullibi appellantem manu vacua comparere oportet, ab his tamen nullibi a recipiendis appellationibus deſiſtitur. Optandum foret, ut abuſus ubivis tollerentur, jus nihilominus in ſuo debito vigore permaneat.

Ad 4. *et* 5. Eadem ſit reſponſio. Ubivis contra abuſus conclamatur, nullibi jus negatur. Adverterit autem Febronius, quam hiſtrionice ſua dicteria ingerat Urſpergenſis, et tamen hæc ei graviſſima argumenta ſunt. Leget, quisquis volet, has querelas, *modum* ſeu abuſum, non *ſubſtantiam* ſeu jus divino Primatui inhærens tangunt. Sed quanta audacia viri! ipſum Sacroſanctum Concilium Tridentinum, totque Summos Pontifices publice criminari, quaſi per ſuas Sanctiones et Conſtitutiones contra hos abuſus fere nihil egerint, omnesque eæ inconvenien-

nientiæ permanſerint? nunquid appellationes Romanas omnino e medio tollere debuiſſent? quis modo credat, eum ſinceram Conciliis æcumenicis, atque Vicariis Chriſti reverentiam habere, dum eos tantopere cavillari audet? et quod ſpectat Benedictum XIV.

Ad 6. et 7. Perſpicaciſſimus hic Pontifex utique melius noverit, quid in tota Eccleſia agatur, quidque conveniat, quam Febronius in ſua Archidiœceſi conſtitutus. Appellationes Romanas genuinis Canonibus non repugnare, jam ſatis oſtendimus. Quod ſi ſerio exiſtimes, eas æquitati, Prudentiæ, Politiæ Chriſtianæ, bono diſciplinæ repugnare, evertere fortunas privatorum, delinquentibus procurare impunitatem, prius omnia teſtimonia et argumenta a nobis allata tibi exhaurienda ſunt, dein adhuc idipſum de appellationibus a Civilibus Magiſtratibus aſſerere debes, ubi appellatus Superior non ſemper præſto eſt, omnesque illæ, et adhuc majores inconvenientiæ intervenire poſſunt, ſicque remedium omnis appellationis tolli debet. Quid ad hoc dicent Politici? num Principes hoc jure ſe abdicabunt?

bunt? an nullum amplius refugium relinquetur miſeris, atque injuſte oppreſſis?

Si denique tanta mala et inconvenientias pariunt appellationes ad Papam, judicem vivum et exiſtentem, quanta pariet appellatio a Papa ad futurum Concilium Generale, non exiſtens, et longiſſime adhuc abſens, quam appellationem ut legitimam pluribus locis audacter defendit Febronius. Num talis appellatio non repugnat prudentiæ., bono diſciplinæ? an non per integra ſecula delinquentibus procurat impunitatem? an non etiam longe majora mala et inconvenientias poſt ſe trahit? dum autem Febronius ſic cogitat cum ſuis aſſeclis, num *ſolidius cogitatur extra Italiam?*

§. VIII.

Summorum Pontificum Gelaſii et Nicolai I. Epiſtolæ, quæ favore Romanarum appellationum ſolent allegari, explicantur.

Benedictus XIV. ad probandam Juris appellationum connexionem cum Rom. Pontificis Primatu citat Epiſtolam Gelaſii I. ad Epiſcopos Dardaniæ anno 495. *cuncta per*

mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi, ut quod de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio: ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellare voluerint, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus. Hanc Gelaſii authoritatem allegat Nicolaus I. Epiſt. 8. ad Michael. Imp. inquiens: *patet profectò, Sedis Apoſtolicæ, cujus authoritate major non eſt, judicium a nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio; ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.* Verum dum ſupra Gelaſius circa appellationem ad Petri Sedem *Canones* vocat, id aperte ad *Sardicenſes* pertinet, proinde ex jam præmiſſis interpretationem accipit. Dum addit, Rom. Pontificem *de omni Eccleſia fas habere judicandi, neque cuiquam licere de ejus judicare judicio*: quoad priorem partem in materia fidei, de qua in Epiſtola agitur, ſuo modo verum eſt, circa *præliminare* aliquod judicium, re-

reſervata ſemper univerſali Synodo ampliari authoritate. Quoad alteram partem non loquitur Gelaſius de aliqua Synodo, ſed de ſingularibus Epiſcopis, ut patet ex voce cuiquam, et ex Scopo Epiſtolæ, in qua adverſus *ſingulares* Epiſcopos agitur, qui nomen Acacii retinere voluerunt in Dypthicis.

1. Plura ſpecioſa verba exhibet Gelaſiana Epiſtola, ſi *ſingillatim* conſiderentur; ſi ad totum ejus argumentum attendatur, parum continet pro prætenſione ultramontanorum, uti ſolide demonſtrant Boſſuet, Launoius, Dupinius. Interim illa rectiorem interpretationem, aut potius certiorem refutationem accipit in accurata diſcuſſione trium allegatorum in ea Epiſtola exemplorum. Eſt autem hoc pro exemplo, Romanos jam ſub finem Seculi V., cum de munienda ſua authoritate ageretur, talibus expreſſionibus uſos fuiſſe, quæ poſteros, facile in errorem nimietatis poſſent conjicere.

2. Tempore Nicolai I. Iſidori Decretales jam vigebant, hinc minime mirandum, hunc Pontificem plenis velis iniiſſe in com-

munem tunc ſententiam, ſuæ Sedi adeo faventem, atque in rem ſuam viſa ex Gelaſio excerpſiſſe. Attamen demonſtrante Stephano Balluzio ante hoc tempus Synodi Gallicanæ nullam a Decretis ſuis appellationem ad Papam permiſerunt.

N o t a.

Si in materia appellationum ad Eccleſiæ traditionem accedimus, ad quam multo clamore ſæpius provocat, attamen parum reveretur Febronius, tunc certe in illa præeminet teſtimonium Gelaſii P. omnibus numeris abſolutum, omnique exceptione majus. Eſt quippe teſtimonium non a privato aut obſcuro viro, vel rerum ignaro Scriptore prolatum, ſed a Sanctiſſimo et doctiſſimo Eccleſiæ Catholicæ ſummo Pontifice propoſitum, neque obiter vel incidenter ſolum, ſed præmeditate et ex propoſito pronuntiatum. *Nec tamen taceamus*, ait S. Pontifex, *quod cuncta per mundum etc.* eſt teſtimonium *publicum* in cauſſa publica, quæ verſabatur circa damnationem Acacii Patriarchæ Conſtantinopolitani, et *publice* datum, nem-

nempe *univerſis Epiſcopis per Dardaniam conſtitutis*, uti habet inſcriptio Epiſtolæ: imo teſtimonium non ſolius Gelaſii, ſed totius orbis Catholici, quippe qui ad hunc publice provocare et allegare auſus fuit: *cuncta per mundum novit Eccleſia*, quod comprobat ulterius, eam ſententiam atque doctrinam jam non cum Gelaſio, id eſt, ad finem Seculi V. incepiſſe, ſed jam antehac toti Eccleſiæ notam, certamque fuiſſe.

Tale igitur, tamque perſpicuum teſtimonium, etſi nullum aliud ſupereſſet, nec facta extarent, abunde ſufficeret ad probandum communem Seculo V. Eccleſiæ ſenſum, doctrinam, et traditionem circa jus recipiendarum a Rom. Pontifice appellationum ex tota Eccleſia, adeoque omnino omnem fidem, venerationemque promereretur: nihilominus apud Febronium pene nullam meruit, utpote cui directe adverſatur. Clamat enim Febronius: Oriens non agnovit appellationes Romanas, Gelaſius ad orientis Eccleſias ſcribens ait: *cuncta novit Eccleſia.* Clamat Febronius: Africa non agnovit. Gelaſius Patria et ipſe afer ait: *cuncta novit*

Eccleſia. Clamat Febronius : Gallia non agnovit. Gelaſius : *cuncta novit Eccleſia.* Ideo Febronio multum intererat, hocce teſtimonium, dum directe profligare non poſſet, ope Launoii, Dupinii, Boſſueti clariſſima ejusdem verba ſuis interpretationibus et commentis in tantum depravare, ut obvius horum ſenſus et litteralis lectori omnino imponere deberet, et jam non verba authoris, ſed ſolæ interpretationes Febronii audiendæ eſſent. Sunt autem ſequentes:

Dum Gelaſius *Canones* nominat, *Sardicenſes* debent intelligi, ideoque interpretationem accipere ex præmiſſis.

At inprimis adhuc neutiquam certum eſt, Gelaſium hic *Canones Sardicenſes* indigitare; præterquam enim quod *Canon*, quæ vox *regulam* ſonat, veteri phraſi non tantum de ſtatuto aut lege alicujus Concilii, ſed etiam de traditionibus et ordinationibus ab Apoſtolis aut Summis Pontificibus acceptis diceretur, Gelaſii dicta cum Canonibus Sardicenſibus non tantam habent affinitatem,

ut

ut ad hos reſpexiſſe, credi poſſit. Quare enim in confirmationem adducit exemplum Athanaſii, jam ante Concilium Sardicenſe appellantis? dein ubinam Canones Sardicenſes ſanxerunt, quod Sedes B. Petri de omni Eccleſia fas habeat judicandi, quin tamen de ejus liceat judicare judicio, et ab illa nemo ſit appellare permiſſus? quippe hæc omnia Canonibus ſancita eſſe, teſtatur Gelaſius, quod adhuc clarius explicat in Commonitorio ad Fauſt. *ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluere deferri: ab ipſa vero nuſquam prorſus appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam per totam Eccleſiam judicare; ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, ſententiamque illius conſtituerunt opportere diſſolvi, cujus potius decreta ſequenda mandarunt.* At iſta omnia nec in Concilio Sardicenſi, neque in Nicæno leguntur. Hinc rectius dicitur, Gelaſium *Canones* intellexiſſe ipſo Sardicenſi Concilio longe anteriores, ſeu potius veterem traditionem et praxin Eccleſiæ, quæ ſemper pro Eccleſiaſtica regula

 ha-

habebantur, quod cit. commonitor. ad Fauſt. adhuc magis confirmatur, dum ait: *quapropter non veremur, ne Apoſtolica ſententia reſolvatur, quam et vox Chriſti et Majorum traditio et Canonum fulcit authoritas, ut totam potius Eccleſiam ſemper ipſa dijudicet.* Vides, Gelaſium hanc prærogativam Romanæ Eccleſiæ non ſimpliciter ad Canones, ſed et ad Traditionem Patrum et ipſam Chriſti vocem ſacri et Supremi Primatus collativam referre. Hoc ſenſu etiam Julius I. decem ferme annis ante Concilium Sardicenſe ad Epiſcopos Euſebianos ſcribit: *appellandæ Sedis Apoſtolicæ conſuetudinem olim renovatam, et Scripto prævitam fuiſſe, in magna Synodo.* Et Zoſimus I. pari ſenſu confidenter ad Concilium Carthaginenſe ſcripſerat: *Sedi Apoſtolicæ eam authoritatem per Canones NB. ex Patrum Traditione tributam fuiſſe, ut de ejus judicio diſceptare nullus audeat.* Vide Couſtant in Epiſt. Zoſimi et Julii I.

Aſt concedamus interim Febronio, Gelaſium per verbum *Canones* intelligere *Sardicenſes*: hoc ipſo iterum plene confunditur, to-

totumque ſuum Syſtema ruit. Ipſe quippe dixerat, per Canones Sardicenſes Rom. Pontifici non concedi appellationem *proprie* dictam, ſed tantum *præliminarem quamdam cognitionem*, eum non habere facultatem *judicandi* cauſſas appellationum, ſed ſolum cognoſcendi, *utrum et quando renovationi judicii locus eſſe deberet, vel non etc.* vid. ſupra §. 6.

Gelaſius econtra dicit, per Canones *appellationes totius Eccleſiæ* ad Rom. Sedem deferri, hanc habere *jus* de omni Eccleſia *judicandi*, nemini licere de ejus *judicare judicio*, nec ab illa ſit *appellare* permiſſum. Quod ſi ergo in textu Gelaſii per Canones intelligi debent Sardicenſes, uti Febronius ſuſtinet, ſequitur, iis Canonibus Rom. Pontifici aſſertum fuiſſe jus appellationum *proprie* dictarum, et quidem de *omni Eccleſia* in toto mundo, eum *proprie judicare*, ejusque *judicium* irretractabile et ſupremum eſſe, a quo appellari non poſſit, ideoque, interpretationes Febronii circa Canones Sardicenſes omnino confictas, et falſas eſſe.

Quocunque igitur ſe vertat Febronius, ſe ipſum refellit, atque confunditur.

Aſt dicit, verba Gelaſii interpretationem ex præmiſſis a ſe debere accipere. Mira propoſitio! ergo jam cardo rei in eo vertitur, utrum Gelaſius a Febronio, vel viciſſim Febronius a Gelaſio interpretationem recipere debeat? at verba Gelaſii ſunt clara et determinata: verba autem clara et determinata ſumenda ſunt, prout ſonant, nec interpretatione indigent, dumque gloſſis Febronii aperte contradicunt, ideo iſtæ hoc ipſo frivolæ et falſæ ſunt. Certe teſtimonium Gelaſii convincenter demonſtrat, qualis fuerit doctrina et praxis Eccleſiæ circa appellationes Romanas, et judicio Summæ Sedis poſt Concilium Sardicenſe, ex quo etiam intelligimus, quem ſenſum hujus Canones in tota Eccleſia obtinuerint? ſi ergo hoc teſtimonium Gelaſii deſtruere voluit Febronius, non debuiſſet meras argutias et Gloſſas arbitrarias in Concilium Sardicenſe opponere, ſed talia ex antiquitate documenta, omni exceptione majora affere, quæ mox poſt Concilium contrariam praxin et ſenſum Ec-

cle-

cleſiæ demonſtrarent, et quibus falſi convinceretur Gelaſius; unde fruſtra Gelaſium ad præmiſſas tuas Sardicenſis Concilii interpretationes revocare contendis, cum ipſe a Gelaſio Concilii interpretationem recipere debuiſſes.

Pariter omni fundamento et veritate deſtituuntur reliquæ interpretationes Febronii. Quid? quod Rom. Pontifiex *jus habeat de omni Eccleſia judicandi*, hoc tantum *in materia fidei* ſit verum, et quidem ſolummodo *circa præliminare judicium*, reſervata univerſali Synodo majore authoritate? item quod non liceat *de judicio* Rom. Pontificis *judicare*, hoc non *de Synodo*, ſed *de Particularibus Epiſcopis* intelligi?

Num exempla Athanaſii, Chryſoſtomi etc., quæ in confirmationem judicii Romani profert gelaſius, in materia fidei verſabantur? dein an non Gelaſius totus in eo eſt, ut oſtendat, Sedem Apoſtolicam etiam *ſine ulla Synodo* poſſe *quævis damnanda* damnare, atque ab aliis, quin etiam *a Synodo* dam-

damnata reſolvere, econtra *a Synodo* reſolvi non poſſe, quæ Apoſtolica Sedes damnaverat? ſic cit. Epiſt. ad Epiſcopos Dardan. illos vehementer arguit, qui putabant, *Acacium ideo non jure damnatum, quod non ſpeciali Synodo videatur eſſe dejectus.* Hoc ipſum eſt, quod ſentit Febronius, nempe Romanum judicium tantum eſſe *præliminare*, atque cauſſam et Epiſcopum a Concilio *jure* judicari et damnari debere. Verum Gelaſius contrá hos ait, *ab antiqua Eccleſiæ traditione devios eſſe, atque profanas ſuas novitates et ineptias caducæ perverſitatis obtendere* Videat Febronius ſe jam in Acacianis a Gelaſio damnatum, et quidem ideo, quod *ab antiqua Traditione devius* ſit.

Porro quamvis poſtea Gelaſius probaret, Acacium virtute Chalcedonenſis Synodi fuiſſe damnatum, cujus Apoſtolica Sedes fuerat executrix, nihilominus mox demonſtrat, hoc jus Sedi Apoſtolicæ etiam ſine ulla exiſtente Synodo competiiſſe. Quippe poſt citatum a Febronio textum inferius ſubdit: *ſed nec illa præterimus, quod Apo-*

ſto-

ſtolica Sedes frequenter, *ut dictum eſt*, *more majorum etiam ſine ulla Synodo iniqua damnaverit*, *et damnandi*, *nulla exiſtente Synodo*, *quos oportuit* , *habuerit facultatem.* Et de Chalcedonenſi Synodo ibidem ait: *in qua Sola* (Sedes Apoſtolica) *jus habuit abſolvendi eos*, *quos Synodica Decreta perculerant* : *ſic etiam ſine Synodo in hac eadem cauſſa plurimos etiam Metropolitanos damnaſſe cognoſcitur.* Quare hæc non addidit Febronius? vidiſſet, Rom. Pontificem, non tantum *in materia fidei*, ſed ſimpliciter omnia *iniqua* damnare, nec ſolum *præliminariter*, *reſervata Synodo majori authoritate*, ſed *ſine ulla Synodo*, ſic quidem, ut quos etiam prius *Synodica* generalis Concilii *decreta perculerant*, *jus haberet abſolvendi.*

Tandem mentem ſuam contra falſas Febronii interpretationes adhuc apertius declarat Gelaſius in ſuo Commonitorio ad Fauſtum in hac ipſa cauſſa contra fautores Acacii edito, ubi ſic habet: *Nobis opponunt Canones* (idipſum agit Febronius) *dum neſciunt*, *quid loquantur* ; *contra quos hoc ipſo venire ſe produnt*, *quod primæ Sedi ſana*, *rectaque*

ſua-

ſuadenti parere fugiunt. Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluerunt deferri, ab ipſa vero nuſquam prorſus appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam per totam Eccleſiam judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari: — — — cujus potius decreta ſequenda mandarunt. Quales hi ſint Canones, jam ſupra dixi: certe Sardicenſes non ſunt, in quibus iſta non leguntur. Interim hic Romanæ Sedi tales aſſeruntur appellationes, per quas ipſa totam Eccleſiam judicat, judicio non mere *præliminari* et *reviſorio*, ſed de quo amplius *appellari* aut *judicari* non permittitur: igitur judicio ſupremo, ultimo et irreformabili, per quod præeminentia Sedis Apoſtolicæ ſupra Concilium nitide ſignificatur. Unde prorſus ridiculum eſt, quod Febronius illa ſolum de *ſingularibus Epiſcopis*, non *de Synodo aliqua* intelligi velit, quando Gelaſius propoſitione univerſali negativa, ſeu excluſiva utitur: *nuſquam appellari, ad nullius commeare judicium, de ejus judicio nunquam judicari*, prius quoque

que dixerat, Rom. Pontificem *totam judicare Eccleſiam*, hæc ſolum *de ſingularibus Epiſcopis* intelligenda ſint, cum tamen aliunde jam certum erat, quod *ſingularis* Epiſcopus non poſſit reformare, judicium ſui Metropolitani, multo minus primæ Sedis, quam denique Gelaſius iam ſupra aperte dixerat, habere *jus* etiam *ſine Synodo abſolvendi et damnandi.*

Quare Febronio et ſuis aſſeclis aptiſſime congruunt reliqua adhuc Gelaſii P. verba in cit. Commonit. in Acacii fautores prolata: *Nobis auſi ſunt Canonum facere mentionem, contra quos ſemper ambitionibus inlicitis feciſſe monſtrantur. — — — — Sed religioſi viri atque perfecti ſecundum Canones conceſſam Sedi Apoſtolicæ Poteſtatem nimirum conantur eripere*, et *ſibimet eam contra Canones uſurpare contendunt! o Canonum Magiſtros, atque Cuſtodes! — — — ineptias itaque ſuas ſibi ſervent, niſi reſipiſcant, potius cogitantes, Chriſti vocem non eſſe ſuperfluam, quæ Confeſſioni B. Petri Apoſtoli inferni Portas nunquam prævalituras aſſeruit: quapropter non veremur, ne Apoſtolica ſenten-*

tentia reſolvatur, quam et vox Chriſti, et Majorum et Canonum fulcit authoritas, ut totam potius Eccleſiam ſemper ipſa dijudicet etc. Jam ex dictis patet reſponſio

Ad 1. *et* 2. Specioſa utique non ſolum verba, ſed et pretioſa momenta exhibet Gelaſiana Epiſtola, ſive ſingillatim, ſive in toto conſiderentur, quidquid oblatrent Launoius, Dupinius, Boſſuetus, novi Syſtematis Fabricatores, quibus mox relata Gelaſii verba congrue adaptantur. Cæterum temeritate, vel potius injuria non caret, quod Febronius refutationem Gelaſii non ſolum offerat, ſed et eundem magnum Pontificem cum aliis jam Seculo V. in afferenda et exercenda ſua Poteſtate de exceſſu et nimietate poſtulet. Quæro, quouſque per te traditio vetus ſe extendat, ad quam ſemper provocas? quandonam incipit, et ubi deſinit? num Seculum V. ad veteris Eccleſiæ traditionem non amplius pertinet? ſi ita: tunc hujus temporis Praxis et genuina teſtimonia nobis argumenta atque momenta ſunt, non fraudes et fallaciæ, quæ noſtris cavillationibus patent. Talia certe contra

tra ſanctiſſimum veteris Eccleſiæ Pontificem absque aperta demonſtratione aſſeri non debuiſſent.

Et quid tandem peccavit Nicolaus I. allegando Gelaſii teſtimonium et verba? tempore Gelaſii Iſidorus et ejus Decretales nondum extitere: extiterunt quidem tempore Nicolai, verum has non citavit Nicolaus, ſed Gelaſium; ut quid ergo illas immiſces? nempe ut Nicolao invidiam pares atque deſpectum. De cætero noverit utique Febronius, pro appellationibus Romanis ex antiquitate non ſola Gelaſii et Nicolai, ſed et adhuc plura alia maxime veneranda teſtimonia haberi, ut Iſidori mercibus non indigeamus. vid. ſupra. §. 6. ad num. 3. in not. etc.

Porro ſi Stephanus Balluzius demonſtrat, Synodos Gallicanas nullam appellationem a Decretis ſuis ad Rom. Pontificem permiſiſſe, ſimul etiam demonſtret, non ſolum in his Synodis cauſſam appellabilem tractatam fuiſſe, ſed eas etiam nullo præſente Vicario vel Legato Apoſtolico, aut absque ralatio-

ne ad Sedem Apoſtolicam, vel hujus confirmatione celebratas fuiſſe; ubi enim ipſe Pontifex per ſuos Legatos intererat, vel prævio reſcripto inibi tractanda decerneret, vel tractata probaret, utique appellatio vix locum habere potuit, atque fruſtranea fuiſſet. Sed quid his opus? Balluzii qualemcunque ſive demonſtrationem ſive obſervationem penitus evacuat, et falſam eſſe convincit ſola S. Leonis I. Epiſtola 89. ad Galliæ Epiſcopos ſcripta.

Ss. Athanaſii, Joannis Chryſoſtomi et Flaviani provocationes ad Sedem Romanam neque fundant, neque ſupponunt illud Jus appellationis, quod ſibi Romani tempore Gelaſii aſſeruerunt, aut etiamnum prætendunt.

Videamus, quam infirma ſint argumenta, quibus author Epiſtolæ Gelaſianæ utitur ad probandum ab exemplis et ex diſciplina Eccleſiæ id, quod intenditur. *Apoſtolica*, inquit, *Sedes frequenter more majorum, etiam ſine ulla Synodo præcedente, et abſolvendi, quos Synodus inique damnaverat, et damnandi nulla exiſtente Synodo, quos oportuit, habuit facultatem. Sanctæ memoriæ* quip-

quippe Athanaſium Synodus orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apoſtolica, quia damnationi Græcorum non conſenſit, abſolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Conſtantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Præſulum certe damnaverat, quem ſimili modo Sedes Apoſtolica etiam ſola, quia non conſenſit, abſolvit. Itemque ſanctæ memoriæ Flavianum Pontificum congregatione damnatum, pari tenore, quoniam Sola Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit, potiusque qui illic receptus fuerat, Dioſcorum ſecundæ Sedis Præſulem ſua authoritate damnavit. Hæc accurate ponderata nihil efficiunt, ſive pro ſuprema Rom. Pontificis in cauſſis Epiſcoporum judicandi authoritate, ſive pro jure appellationum amplius, quam Concilio Sardicenſi ſtatutum fuit.

1. Athanaſius illegitime, innocens et abſens damnatus non ſolius Julii Papæ, ſed omnium occidentalium, quin et quamplurimorum orientalium et Aegyptiorum Sententia Sedi ſuæ reſtitutus eſt. Quippe Imperator Conſtantinus judicium contra Athanaſium latum ratum non habuit: Athanaſius

ſius non provocavit ad Rom. Pontificem, ſed confugit ad Imperatorem, a cujus filiis etiam, non a Papa reſtitutus fuit. Romam fugit non quaſi appellans, ſed vim hoſtium metuens. Item teſte ipſo Athanaſio apolog. l. 2. Julius ab Euſebianis arbiter electus fuit, ſicque *tanquam Judex a partibus* electus illos ad ſe vocare, detrectantes damnare, atque Athanſium abſolvere. Neutrum tamen fecit, nec judicium tulit, ſed audita Athanaſii Apologia, ſuam cum eo communionem confirmavit, et pro Epiſcopo habuit. Synodus Sardicenſis ex reſcripto Imperatorum cauſſam Athanaſii retractavit, et reſtituendum declaravit: is occidentalium ſententia non contentus, etiam orientalium judicium poſtulavit, et ab his innocens declaratus eſt. Adde Nat. Alexand. hiſt. Eccles. Secul. 4. diſſert. 22.

2. Scripſit Chryſoſtomus in Epiſtola ad Innocentium P. de ſua damnatione: *obſecro, ut ſcribas, quod hæc tam inique facta non habeant robur.* Sed teſte Palladio eadem Epiſtola ad Venerium Epiſcopum Mediolanenſem, et Chromatium Aquileienſem pari-

ri-

riter ſcripta fuit. Igitur non de caſſatione judicii orientalis, ſed de conſervatione communionis cum occidentalibus intelligi debet. Effectus Epiſtolæ S. Chryſoſtomi tantum fuit, ut Innocentius P. utrique parti, Chryſoſtomo et Theophilo pares litteras communionis ſcripſerit, improbans quidem judicium Theophili, ſed non *forma* aut *via judiciali*. Dein ipſe Innocentius in litteris ad Clerum Conſtantinop. apud Sozomenum lib. 8. C. 26. ait, ad juridicam cauſſæ deciſionem *neceſſariam eſſe Synodi cognitionem*. hæc multum diſtant a prætenſo jure Pontificis cognoſcendi in via et gradu appellationis cauſſas Epiſcoporum.

Cauſſæ exitus teſte Boſſueto Defens. Cler. Gallic. lib. 14. C. 11. fuit, ut dum Synodus æcumenica ab Arcadio Imp. impetrari non poſſet, totius occidentis cum Apoſtolica conjuncta ſententia profecit, ut Chryſoſtomi nomen Conſtantinopoli in ſacras tabulas referretur, ac ſine novo judicio, conſenſione totius Eccleſiæ Theophili Synodus ſolveretur, nempe eo modo, quo inſinuatum eſt Cap. III. §. 4. item Cap. V. §. 4. n. 9.

 3. Fla-

3. Flavianus in Latrocinio Epheſino injuſte damnatus ab hoc judicio appellavit teſte S. Leone P. Epiſt. 40. ad Theodoſ. Imp. de ſuis Legatis ita loquente: *quia et noſtri fideliter reclamarunt, et eisdem libellum appellationis Flavianus Epiſcopus dedit.* S. Leo appellatione interpoſita apud Imperatorem poſtulat generalem Synodum neceſſariam, ut ait, *jnxta Canonum Nicææ habitorum decreta.* Itaque Leo vigore Canonum Sardicenſium, quos haud dubie hic intelligit Pontifex, de cauſſæ meritis et ſubſtantia judicare non poterat, nec ejus judicandæ poteſtatem ſibi arrogavit, et Flavianus non alio fine libellum appellationis conſignavit Legatis Leonis, quam ut hujus ope obtineret ſuæ cauſſæ in legitima Synodo retractationem. Confer van Eſpen in Comment. poſthum. in Can. Jur. vet. ac nov. Paſchaſ. Queſnell. 1 [illegible] rt. 8. de cauſ. Flaviani tom. 2. opp. Leon.

No-

Nota.

Inprimis authoritatem Gelaſii ut deprimat Febronius, *infirma* vocat ejus *argumenta*, dein ut inſolentiam ſuam aliquatenus obtegat, quaſi dubitans de ejus Epiſtola loquitur, author, ait, *Gelaſianæ Epiſtolæ*, ac ſi certò *Gelaſii* non eſſet; verum rerum gnaris dubium non movebit. Interim jam dixi, teſtimonium Gelaſii de diſciplina Seculi V. et anteriori ævo tantum eſt, ut omnem fidem mereatur; exemplis vero et factis, quæ allegat, ipſe longe propior fuit, imo illud Flaviani ſuo ævo contigit; præterea eruditione et Doctrina clarus hiſtorias temporum callebat, atque tunc optime Eccleſiæ faciem perſpectam habebat, hinc eidem aſſerenti, tanquam teſti idoneo, prope vel omnino Synchrono, ſine dubio fides adhibenda erit, adeo ut modernorum argutiæ qui ſingulares voculas ad criſin vocant, contra tam clarum et vetus teſtimonium attendi non debeant, multo minus eidem prævalere, aut quomodolibet enervare poſſint.

Ad 1. Multa hic aſſerit, atque pro certo vendit Febronius: attamen ſua aſſerta nullibi probat, nec niſi unicum ex Apologia Athanaſii teſtimonium adfert. Natalis vero, quem citat, eidem plurimum adverſatur. Siquidem Natalis Alexander contendit, Athanaſium non quidem appellaſſe, ſed a Julio P. cauſſam ad ſe evocatam fuiſſe, Julium cauſſæ cognitionem ſuſcepiſſe, et de ea judicaſſe ſummo jure. *Julius Pontifex, ait, cauſſæ Athanaſii cognitionem ſuſcepit, de illa judicavit ſummo jure, et Apoſtolica Primæ Sedis authoritate, non vero ut arbiter duntaxat a partibus electus.* Econtra Febronius prætendit, Athanaſium nec Romam appellaſſe, nec a Julio P. cauſſam ad ſe evocatam fuiſſe, eo quod Athanaſius Romam venerit, non quaſi appellans ſed metuens vim hoſtium, et cauſſa Imperatorum reſcriptis et ordinatione, ad quos Athanaſius confugit, tractata fuerit; igitur Natalis Febronio non concordat. Attamen quod Natalem attinet, parum refert, utrum Athanaſius vere appellaverit, vel Julius per ſe cauſſam evocaverit, atque ad ſe traxerit, utrobique enim

præ-

præſupponitur facultas ſupremo jure iudicandi, de qua nobis quæſtio eſt. Qui enim habet jus evocandi cauſſas, habet quoque jus eas recipiendi et definiendi, et qui evocatur a Judice competente, habet etiam jus ad eum recurrendi. Econtra qui cauſſam non poteſt cognoſcere et judicare, etiam eam ad ſe evocare non poterit.

Aſt nunc videamus, utrum Athanaſius ad Julium P. appellaverit, atque an Julius cauſſam ſua authoritate judicaverit?

Socrates hiſtor. lib. 2. Cap. 11. ait: *Athanaſius poſt diuturnos labores ægre tandem in Italiam pervenit. — — — Eodem tempore Paulus quoque C. P. Epiſcopus, Aſclepas Gazæ, Marcellus Ancyræ, Lucius Adrianopolis alius ob aliam cauſſam accuſati, et Eccleſiis ſuis ejecti — — — Julium Epiſcopum Romanum de ſuo ipſorum ſtatu certiorem faciunt.* Et Cap. 15. *ubi cum Julio Romanæ urbis Epiſcopo cauſſam ſuam expoſuiſſent.* Item Sozomenus hiſtor. l. 3. C. 8. *Athanaſius Alexandria profugus Romam venit: eodem tem-*

pore Paulus quoque C. P. Epiſcopus eo acceſſit. — — — Epiſcopus igitur Romanus cum ſingulorum cauſſas cognoviſſet.

Jam vero juxta hæc teſtimonia Athanaſius a Synodo Tyria damnatus Romam venit, ibidem coram Julio Epiſcopo Romano cauſſam ſuam expoſuit, qui etiam de illa cognovit, atque judicavit, uti mox demonſtrabimus. Licet igitur vox gramaticalis, *appellatio*, hic non legatur, attamen cauſſam ab uno tribunali ad aliud deferre, eam exponere, ut ibi cognoſcatur, et judicetur, quid eſt aliud, quam appellare?

Si dicas cum Natali Alexandro, Athaſium non appellaſſe, ſed evocatum fuiſſe a Julio; reſpondeo ut ſupra; evocatio non minus ac appellatio ſupremum jus judicandi præſupponit, et qui cauſſas evocare, etiam appellari poteſt, ideoque Febronius ex Natali nihil omnino pro ſua ſententia lucratur. Dein teſtibus iisdem Socrate et Sozomeno eodem tempore quinque alii Epiſcopi Romam pervenerunt, cauſſam ſuam co-

coram Romano Epiſcopo exponentes, qui etiam ab eo judicati fuerunt. At hi Epiſcopi nullibi evocati leguntur a Julio P.; igitur appellantes venerunt. Habes ergo ſimul quinque appellantes Epiſcopos eodem tempore, quo tu appellationem Athanaſii negare contendis, et quibus jam ante Concilium Sardicenſe appellationes Romanæ abunde probantur. Dum vero iidem authores de Athanaſio pari modo, ac de reliquis Epiſcopis loquuntur, ultro ſequitur, eum non minus, ac illos vere appellaſſe.

Neque tantum appellavit Athanaſius, ſed et Julius P. ejus cauſſam ſuprema authoritate judicavit. Sic enim ait Socrates hiſtor. l. 2. C. 15. *Ille* (Julius) *quæ eſt Romanæ Eccleſiæ prærogativa, liberioribus litteris eos communitos in orientem remiſſit, ſingulis Sedes ſuas reſtituens.* Sozomen. l. 3. C. 8. *quoniam propter Sedis dignitatem omnium cura ad ipſum* (Julium) *ſpectabat, ſuam cuique Eccleſiam reſtituit.* Imo audiamus ipſum Julium P. Epiſt. 4. ad Euſebianos: *cum igitur iſtiusmodi allegarentur, et tot teſtes pro Athanaſio ſtarent, et ipſe tam juſta pro ſe af-*

fer-

ferret, quid quæſo, nos oportuit facere? an non quod Eccleſiaſtici Canonis eſt? hominemque proinde non condemnaremus, ſed potius reciperemus. Item idem Julius ad eosdem: *an ignari eſtis, hanc conſuetudinem eſſe, ut primum nobis ſcribatur, ut hinc quod juſtum eſt, definiri poſſit. Quapropter ſi iſtic hujusmodi ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, id huc ad noſtram Eccleſiam referri debuit.* Et Sozomen. cit. l. poſt jam relata verba: *ſcripſitque ad Epiſcopos orientis, eosque incuſavit, quod inconſulto de his viris judicaſſent etc.* Porro accuſationes audire, teſtes et argumenta ponderare, cauſſam examinatam ad regulam Eccleſiaſticam decidere, nonne hoc verum et legale judicium eſt? quin et in tantum hoc judicium ſibi reſervabat Pontifex ut Euſebianos etiam increpaſſet, quod eo inconſulto in Epiſcopos ſententiam dicere auſi fuiſſent, et ideo declaravit, *eadem, quæ tyri et Mareote adverſus Athanaſium decernebantur, iniqua et irrita eſſe.* Hæc ſi non ſufficiunt ad oſtendendum, quod Julius cauſſam Athanaſii vere judicaverit, audi totum Concilium Sardicenſe in Epiſtola ad Eccle-

cleſiam Alexandrinam. Quod de hoc judicio teſtimonium reddit, ſed laudat etiamnum; ſic enim habet: *quæ ex re æquitas NB. judicii Fratris et coepiſcopi noſtri Julii liquidiſſime apparuit, qui non temerario conſilio, ſed cum matura deliberatione NB. ſententiam tulit, adeo ut nihil relinquatur dubii de communione fratris noſtri Athanaſii.*

Ad hæc tam certa, tamque clara quid reſpondet Febronius? Julio tantum *arbitrium* a partibus, non proprie judicium conceſſum fuiſſe: illa, quæ egit tantum intelligi debere de *communione*, quam Athanaſio conceſſit: cauſſam non Romæ a Julio, ſed in *Concilio Sardicenſi* terminatam fuiſſe. *Idem tom.* 2. *pag.* 11. *etc. etc.* At quantumcunque jactanter in cauſſa Athanaſii et appellationum Romanarum ubivis hæc repetat Febronius, nihilominus frivola et falſa ſunt omnia. Equidem Athanaſius in Apolog. ſcribit: *Euſebiani ipſi Julio, ſi vellet, arbitrium cauſſæ detulerunt*, ſed non ait, etiam ſe Julium *tanquam arbitrum* ſibi elegiſſe, ita ut *a partibus* electus fuerit arbiter, neque Julius cauſſam *tanquam arbiter* ſuſcepit,

pit, et ad ſe traxit, ſed Euſebianis oſtendit, ſibi harum cauſſarum cognitionem non *tanquam arbitro*, ſed jure et ex officio deberi; quippe tum Julii verba, tum teſtimonia à nobis ſuprà allata manifeſte non merum *arbitrum*; ſed proprie *Judicem*, qui propria authoritate judicat, loquuntur. Socrates et Sozomenus authoritatem hujus judicii non in *arbitrio partium*, ſed in Romanæ *Sedis dignitate et prærogativa* collocant. Ipſe Julius in tantum arbitrio nihil detulit, ſed judicandi authoritatem in hac cauſſa ſibi ſoli' ſic vindicavit, ut etiam Euſebianos redargueret, quod eam prius ſe inconſulto in Concilio ſuo tractare auſi fuiſſent: *an ignari eſtis, hanc conſuetudinem eſſe, ut primum nobis ſcribatur etc.* ut ſupra.

Neque evadit Febronius, quando tom. 4. part. 2. pag. 210. cum P. Couſtant ait, illa Julii verba tantum de Epiſcopo et Eccleſia Alexandrina propter ſpecialem cum Romana confœderationem intelligenda eſſe; nam 1. eo ipſo fatetur, judicium Epiſcopi Alexandrini ad Papam pertinere, ideoque Julium *jure* judicaſſe cauſſam Athanaſii. 2. Illa re-

la-

latio vel connexio Eccleſiæ Alexandrinæ cum Romana huc nihil refert, neque propter hanc connexionem ſpeciale quid in aliquo Concilio vel Canonibus Rom. Pontifici aſſertum, confirmatum vel tributum eſſe legitur, atque authores citati judicandi authoritatem non ſpeciali inter has Eccleſias conconfœderationi, ſed ſoli Romanæ Sedis prærogativæ tribuunt. vid. ſupra C. IV. §. 4. in Not. 3. Julius illa verba utique de Eccleſia Alexandrina profert; Euſebianos redarguens, quod ipſi, tanquam minores Epiſcopi, nullam omnino in Patriarcham Alexandrinum jurisdictionem haberent; nihilominus etiam illos ob depoſitionem et ejectionem aliorum Epiſcoporum accuſavit, horum ad ſe recurrentium judicium ſibi eodem loco vindicat, quos etiam pari modo innocentes declaravit, atque Sedibus ſuis reſtituit: quippe cit. Epiſt. ait: *hæc ſcribo vobis, non ut eorum* (Epiſcoporum) *cauſſam agam, ſed ut vobis fidem faciam, nos jure et canonice viros illos ſuſcepiſſe.* Et Sozomenus hiſtor. l. 3. C. 7. ait: *cum per Sedis dignitatem omnium cura ad ipſum ſpectaret,*

ſin-

ſingulis ſuam Eccleſiam reſtituit, ſcripſitque ad Epiſcopos orientis, eosque incuſavit, quod inconſulto de hisce viris judicaſſent etc. Igitur Julius non de ſolo Athanaſio loquitur, non hujus ſolius judicium ſibi vindicat, neque hujus ſolius cauſſam cognoſcit, judicatque.

Dum vero ait Febronius, verba Julii tantum de Communione Athanaſio conceſſa intelligenda eſſe, dico, utique de communione, attamen non cum ſola Eccleſia Romana, verum cum tota Eccleſia intelligenda eſſe, ad quod tamen neceſſarium erat, ut Athanaſius a Concilio orientali damnatus, prius innocens, et judicium contra ipſum latum irritum declaretur, adeoque in eum finem judicio et Judice, qui Julius fuit, opus erat. Imo Julius P. eundem non tantum Communioni totius Eccleſiæ, ſed etiam Sedi ſuæ reſtituit teſtibus Socrate et Sozomeno, ſicque cauſſa ejus revera Romæ a Julio ea vice terminata fuit. Idipſum teſtatur Nicephorus Calliſtus hiſt. Eccleſ. l. 6. C. 8. *horum* (Athanaſii et aliorum Epiſcoporum) *cauſſa Julius antiſtes Romanus cognita — — — communione eos eſt dignatus. Pro amplitudine au-*

tem

tem Sedis ſuæ, ex veteri privilegio et prærogativa perſuaſum habens, omnium ubique Epiſcoporum curam et judicium ad ſe pertinere, datis cuique liberrime ſcriptis litteris, ſuas eis Eccleſias reddidit, eosque in orientem remiſit; eos, qui temere illos exauthoraſſent, perſtringens. — — — Athanaſius, et qui cum eo erant, miſſis ad orientales Epiſcopos litteris, Eccleſias ſuas receperunt. Quare a Julio P. tota cauſſa judicata, ſententia lata, et executioni data, ideoque ante Concilium Sardicenſe terminata fuit; quippe Julius Athanaſium et Epiſcopos, cognita et judicata eorum cauſſa, non ſolum ad Communionem recepit, ſed datis ad orientales litteris eis Sedes ſuas reſtitui juſſit, quod etiam illi, acceptis Antiſtitis Romani litteris, licet ægre ferentibus Euſebianis, præſtiterunt; hancque Julii *ſententiam* et *judicium*, prout vocant Patres Sardicenſes, iidem poſtea in ſua Synodo laudaverunt. Hæc igitur cauſſa prior non in Synodi Sardicenſi terminata fuit; ſed cum rurſus ab Euſebianis in Athanaſium a Julio P. jam reſtitutum novæ machinationes, novæ accuſationes obortæ ſunt ita, ut ite-

rum a Sede ſua fugere compulſus fuerit, quibus denuo examinatus in Conilio Sardicenſi, attamen non ſine Sedis Romanæ cognitione et conſenſu, rurſus reſtitutus fuit.

Ad 2. Joannes Chryſoſtomus teſte Palladio Synchrono et Joanni Chryſoſtomo amiciſſimo ad Innocentium P. ſic ſcripſit: *Scribite, precor, et authoritate veſtra decernite, hujusmodi iniquæ geſta nobis abſentibus, et judicium non declinantibus nullius eſſe roboris. Porro qui tali geſſere, eos Eccleſiæ cenſuræ ſubjicite: nos autem inſontes, neque convictos, neque deprehenſos, neque ullius criminis reos comprobatos, Eccleſiis noſtris jubete reſtitui.* Dein idem Chryſoſtomus in 2. Epiſt. ad Innocent. P. rogat, ut inimicos ſuos, ſi reſipiſcant, mitius puniat: *veſtram oro vigilantiam, ut licet omnia tumultibus impleverint, ſi tamen morbo curari voluerint, ne affligantur, neque e cœtu ejiciantur.* At illa ſunt utique verba ab iniquo Judicio ad altius Tribunal appellantis, et non ſolum Juſtitiam pro ſe, ſed et condignam ſatisfactionem ac pænam contra iniquos Judices poſtulantis? et quantam authoritatem Chryſo-

ſto-

ſtomus in his verbis tribuit Romano Pontifici ? nempe retractandi et irritandi judicium Synodale a magno Patriarcha et plurium Provinciarum Epiſcopis celebratum, hos ipſos judices Epiſcopos puniendi, atque cenſuræ ſubjiciendi, denique ſeipſum in Patriarchalem Sedem reſtituendi; quæ omnia non niſi ſupremæ in Eccleſia Jurisdictioni competere poſſunt.

Multum intererat Febronio, hoc teſtimonium Chryſoſtomi a Rom. Pontifice amoliri, ideo ſomnia Dupinii et Baſnagii ſequens ait; eandem Epiſtolam non ſoli Innocentio P.; ſed aliis quoque Italiæ Epiſcopis inſcriptam fuiſſe. Verum adhuc probandum reſtat; quod *eandem Epiſtolam* Chryſoſtomus miſerit Epiſcopis Mediolanenſi et Aquileienſi: easdem res ſcripſiſſe conceditur, eandem ſcripſiſſe non legitur. Pariter Dupinio onus probandi incumbit, in Epiſtola ad Innocentium P. interpolata eſſe verba: *authoritate veſtra decernite; nos jubete reſtitui.* Non enim Reſpublica litteraria viros hos Pythagoræ loco habet, ut quidquid Dupinius, Queſnellus, Baſnagius, de Marca, vel potius

hujus continuator Balluzius dicunt, ratum habeatur.

Sit ergo, quod Chryſoſtomus etiam illis Epiſcopis ſcripſerit, quod utique in Palladio legitur, hoc non obſtante certum eſt 1. Quod illa Epiſtola, quæ extat apud Montfauconium tom. 3. pag. 515. et etiam apud Harduinum tom. 2. Concil. col. 1291 etc. atque cum illa ſupra ex Palladio citata quoad ſenſum concordat, ſignanter inſcripta fuerit ſoli Innocentio Papæ. 2. Quod unicus locus hujus Epiſtolæ ſit, ubi Chryſoſtomus plures alloqui videtur, nempe ubi ait: *igitur Domini mei maxime venerandi et pii, cum hoc ita ſe habere didiceritis etc.* Verum in Epiſtola pathetica licet utique quandoque verba ab uno ad alios quoque vertere, quos etiam de ſuma rei author inſtructos eſſe cupit: hæc igitur verba non ad ſolum Papam, ſed et Clerum Romanum huic conſidentem directa fuiſſe ſatius videtur, præcipue dum pro more illorum temporum talibus titulis non Epiſcopi, ſed inferiores in Clero et Presbyteri honorarentur. 3. Poſt hæc verba, uti videtur, ad plures directa, mox ubi au-

tho-

thoritatem interpellat, atque judicium expoſcit Chryſoſtomus, ipſo fatente Febronio, ad ſolum Innocentium P. verba dirigit, diſtincte in ſingulari loquens: *obſecro, ut ſcribas, quod hæc tam inique facta, et ab una ſolum parte, abſentibus nobis et non declinantibus judicium, non habeant robur: illi autem, qui adeo inique egiſſe deprehenſi ſunt, pœnæ Eccleſiaſticarum legum ſubjiciant.* 4. In Conciliis Labbei, qui hanc Epiſtolam ſine dubio ex genuino et originario fonte Archivii Vaticani produxit, ibi in eadem nihil memoratur, quod etiam ad Venerium et Chromantium ſcripta ſit, ſed finitur inſcriptione ad ſolum Papam, *Domine honoratiſſime et ſanctiſſime.*

Ex his ſequitur, a S. Chryſoſtomo ſaltem non eandem Epiſtolam ſimul Innocentio P., Venerio atque Chromantio ſcriptam fuiſſe.

Dum vero Chryſoſtomus ait: *Nobis vero — — — litteris veſtris et Charitate veſtra, aliorumque omnium, quorum ſcilicet et an-*

tea ſocietate fruebamur, *frui concedite.* Febronius ex iis verbis fallaciter infert, Chryſoſtomum hæc ad alios quoque dixiſſe atque tantum petiiſſe, *ut ſinguli ſcribant*, acta non habere robur, et ut ſibi ab occidentalibus non denegetur, ſed potius confirmetur *Communio.* Sed quid obſtat, illà verba ad ſolum Innocentium P. cum ſuo Clero, ſeu ad Eccleſiam Romanam ſcripta fuiſſe? notum eſt, orientales in hoc tantum præcipue allaboraſſe, ut *Communionem* cum Eccleſia Romana et Sede Apoſtolica, tanquam Centro unitatis totius Eccleſiæ tenerent, quod ſufficeret, ut cum tota Eccleſia in communione eſſe cenſerentur: hinc eſt, quod ab Innocentio P. peteret Chryſoſtomus, ut ei *aliorum* quoque *omnium ſocietate* ſeu Comunione *frui concedat.* Quis enim alius Epiſcopus *aliorum omnium* communionem concedere poterat, præter Romanum Pontificem? ideo verba illa manifeſte ad hunc ſolum, ſeu Eccleſiam Romanam pertinet.

Verum eſt ergo, quod Chryſoſtmus petierit, ut ei ab Innocentio, et per hunc ab occidentalibus confirmetur communio: ſed ne-

neque in hoc tantum ejus ſtetere preces; quippe non hoc ſolum petiit, ſed inſuper, atque prius jam rogaverat, ut Judicium contra ipſum latum declaretur nullum; hoc autem non *a ſingulis*, uti falſo innuit Febronius ſed ſignanter a ſolo Innocentio petiit: *obſecro, ut ſcribas etc.*, quæ verba, fatente Febronio, ad Pontificem direxit Chryſoſtomus.

Et revera hanc authoritatem in ſolo Rom. Pontifice recognoviſſe Chryſoſtomum, manifeſtius adhuc patet ex eo, quod non tantum illa verba ad ſolum Innocentium ſcripſerit, ſed etiam ad hunc ſolum legationem miſerit, et quod ſolus Innocentius teſte Palladio in Dialogo *Theophili judicium caſſum atque irritum eſſe decreverit.* Nullibi enim legimus; ad Venerium et Chromantium legationem miſſam fuiſſe, neque iſtos damnationem Chryſoſtomi irritam declaraſſe. Hinc patet, Chryſoſtomum non tantum expetiiſſe judicium Rom. Pontificis contra injuſtam Synodi damnationem, ſed et ab Innocentio ſententiam latam fuiſſe.

Nec refert, quod illa verba et teſtimonium Palladii in verſione Bigotii non habeantur; quippe non ſolum leguntur in Ambroſio Camalduenſi veteri Palladii interprete, ſed etiam apud Facundum Epiſcopum Africanum ſupparem in præclaro illo oppere pro Defenſione trium Capitulorum, quod Sirmondus anno 1629. evulgavit, et eruditis notis illuſtravit lib. 6. Cap. 5.

Falſum ergo, quod Dupinius ſcribit, nullum omnino alicujus fidei Scriptorem prodidiſſe memoriæ, aliquod Decretum ab Innocentio emiſſum, ad irritandum Theophili judicium latum.

Futile quoque eſt illud, quod Febronius ait, Innocentium quidem judicium Theophili improbaſſe, *at non forma et via judiciali.* Utique manifeſtum erat, Theophilum Alexandrinum cum ſuæ factionis Epiſcopis nullam habuiſſe jurisdictionem in Patriarcham Conſtantinopolitanum, hunc abſentem et inauditum judicatum et condemnatum fuiſſe, quam exceptionem Chryſoſto-

mus

mus eidem facta citatione mox oppoſuit, atque in Epiſtola ad Innocentium etiam allegavit; dum igitur illud judicium defectu ſubſtantiali et inſanabili, nempe a Judice non competente, atque contra formam legitimam latum ſit, ſufficiebat ab eo, qui ſupremam in Eccleſia authoritatem habebat, decretum irritans emanari, atque tale judicium, ſententiamque nullam declarari, quin alia ad hoc forma aut Proceſſu judiciali opus eſſet, atque hoc ipſum eſt, quod ab Innocentio petiit Chryſoſtomus, teſteque Palladio ſumma authoritate præſtitit Pontifex.

Aſt repetes: quare ergo Chryſoſtomus adhuc aliis in Italia Epiſcopis ſcripſit? quare Innocentius ipſe dixit, ad cauſſæ deciſionem *neceſſarium eſſe Synodi cognitionem?* et quare Theophilus contra Chryſoſtomum, non attento Innocentii Decreto, nihilominus tanquam contra depoſitum proceſſit?

Ad 1mum Reſpondeo, quando Chryſoſtomus credidit, nec primum in oriente Patriarcham cum tot Epiſcopis ex Aegypto

et Aſia in Synodo congregatis ullam in ſe habere Juriſdictionem, certe talem etiam non recognovit in duobus Epiſcopis Italis, qui particulares tantum regebant Eccleſias. Non igitur ab his exſpectavit judicii caſſationem et ſententiam, ſed a ſolo Papa, a quo ſolo per litteras rogavit, *ut ſcribas, obſecro, quod hæc tam inique facta non habeant robur etc.* Scripſit nihilominus iis Chryſoſtomus, ne forte de ſua damnatione et depoſitione certiores facti præpropere a ſua communione recederent, aut ſi fors Innocentius eos in conſultationem vocaret, ſui Patrocinium ſuſciperent. *Ad* 2. Quia Innocentius prævidebat, neminem in oriente eſſe, qui ſuum Decretum, quamvis Sigillo ſupremæ authoritatis munitum, contra Theophilum et rebelles Epiſcopos executioni daret, et Chryſoſtomum reſtitueret, tum quia ipſe Arcadius Imperator cum Eudoxia contra Chryſoſtomum ſtabant, quorum favore tutus erat Theophilus, tum quia Epiſcopi Chryſoſtomo faventes etiam paſſim a ſuis Sedibus ejiciebantur, aliique Sancto viro adhærentes perſecutionem pati et latebras quærere de-

be-

bebant, ideo Synodum neceſſariam eſſe duxit, non quaſi ſine hac ipſe non polleret decidendi facultate; quippe contumaces, refractarii atque ſeditioſi ſupremo judici jus ſuum adimere non poſſunt, neque ex horum reſiſtentia carentia Jurisdictionis comprobatur: ſed ut ex una parte iniquitas Judicii, ex altera vera Innocentia Chryſoſtomi palam detegatur, ſicque eo certius omnibus pateat, tot tumultus compeſcerentur, et obſtinati eo efficiacius reprimerentur. Hinc *Ad* 3. Mirum non eſt, quod Theophilus a male factis non ceſſaret, cum in oriente non haberet, quem timebat, et qui eum reprimeret, omnium autem malefactorum, et rebellium, qui ſibi male conſcii condignas pænas metuunt, hæc mens eſt, quod legitima judicia ſpernant ut ea effugiant, et telam ſemel cæptam proſequantur, ne erraſſe videantur.

Interim Concilium nihilominus celebratum non fuit, impediente id Arcadio Imperatore, ſed tota cauſſa a ſolo Romano Pontifice Innocentio ſuprema authoritate tandem finita fuit. Quippe hic Pontifex non tan-

tantum Theophilum Patriarcham Alexandrinum et Atticum Conſtantinopolitanum poſt Chryſoſtomum intruſum, ſed etiam ipſum Arcadium et Eudoxiam Auguſtos, præcipuos hujus Tragædiæ authores et actores, S. Chryſoſtomo interim fatis functo excommunicavit. Sic enim teſte Niceph. hiſtor. Eccleſ. l. 13. C. 34. Innocentius P. miſſa ad Arcadium et Theophilum Epiſtola authoritative pronuntiat. *Itaque ego minimus et peccator, cui thronus magnus Apoſtoli Petri creditus eſt, ſegrego et rejicio te et illam* (Arcadiam et Eudoxiam) *a perceptione immaculatorum myſteriorum Chriſti Dei noſtri: Epiſcopum etiam omnem aut Clericum ordinis ſanctæ Dei Eccleſiæ, qui adminiſtrare aut exhibere ea vobis auſus fuerit, ab ea hora, qua præſentes vinculi mei legeritis litteras, dignitate ſua excidiſſe, decerno. Quod ſi ut homines potentes quemquam ad id vi adegeritis, et Canones vobis a Servatore per ſanctos Apoſtolos traditos transgreſſi fueritis, ſcitote non parvum id vobis peccatum fore in horrenda illa Judicii die. — — — Arſacium, quem pro magno Joanne in Thronum Epiſcopalem pro-*

produxiſtis, etiam poſt obitum exautoramus, una cum omnibus, qui conſulto cum eo communicarunt, Epiſcopis, cujus etiam nomen ſacro Epiſcoporum albo non inſcribatur. — — — *Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem, Anathematiſmum, et abſolutam a Chriſtianiſmo alienationem.* Hæc conſulto prolixius exſcribenda duximus, utpote quæ Febronium in multis confundunt, atque refellunt. Siquidem incidenter advertendum eſt. 1. Innocentium Rom. Pontificem etiam Imperatorem orientis, pacem Eccleſiæ turbantem excommunicaſſe. 2. Et quidem excommunicatione *proprie* dicta atque vero Anathemate, uti ex verbis ſatis liquet, non mera *negatione communionis*, quo ſenſu veterum Rom. Pontificum excommunicationes exponere contendit Febronius. 3. Hic aperte etiam ſtatuitur pœna depoſitionis *lata ſententia* in eos, qui poſthæc ſacra Myſteria Auguſtis miniſtrarent. Pariter præter *depoſitionem* etiam *excommunicatio proprie* dicta in Theophilum lata apparet Patriarcham orientis, atque Depoſitio Arſacii et omnium cum eo conſulto communi-

municantium Epiſcoporum. 4. Has cenſuras Innocentius pronuntiat; decernit absque Concilio ſuo nomine et authoritate. Per hæc igitur, quæ Febronius Cap. III. IV. et V. et alibi contra excommunicationes, præcipue latæ ſententiæ, depoſitiones et Jurisdictionem Romanorum Pontificum dixerat, ſatis convelluntur; atque ipſe falſi convincitur.

Porro quod amplius ad quæſtionem noſtram, quam hic tractamus attinet, ex omnibus hactenus recenſitis patet, Joannem Chryſoſtomum ad Innocentium P. poſt ſuam iniquam damnationem ſic appellaſſe, ut ab illo peteret caſſationem judicii contra ipſum lati: *obſecro, ut ſcribas; quod hæc tam inique facta non habeant robur.* Innocentius autem teſte Palladio revera Theophili *judicium caſſum et irritum eſſe decrevit*; quin et eum exauthoravit: *ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem.* Quis igitur Theophilum abrogavit, ſi id non egit Innocentius? quare verum eſt, quod Gelaſius P. dixit: *Sedes Apoſtolica etiam ſola, quia non conſenſit, abſolvit*, nempe iniquum ju-

judicium caſſando, irritando. Quamvis autem Innocentius ad tot tumultus compeſcendos, perſecutiones finiendas, et Theophili pertinaciam frangendam adhuc exiſtimaret, Synodum convocandam eſſe, ſcilicet pro temporis et circumſtantiarum, non pro Judicii, authoritatisque neceſſitate, nihilominus etiam ſine hac tota cauſſa ſola Apoſtolicæ Sedis authoritate terminata fuit; non quidem, uti Boſſuetus ait, quaſi Pontifex negative tantum ſe habuerit, non communicando cum Theophilo, ejusque Sectatoribus, et ſolum propter ſententiam occidentalium *ſine novo judicio* tandem *conſenſione totius Eccleſiæ Theophili Synodus ſolveretur:* ſed authoritative proceſſit Innocentius, ſcilicet Teophili judicium per Decretum irritando, tum eundem cum Arcadio, Eudoxia excommunicando, reliquos vero Epiſcopos et Clericos Chryſoſtomi inimicos a ſua communione excludendo, quæ omnia ſine Jurisdictone Innocentius perficere non potuit, nec plura aut alia in Concilio æcumenico perfici potuiſſent. Nam caſſare et annihilare orientalis Eccleſiæ ſanctiones, ju-

judicia et Concilia contra Chryſoſtomum facta, eandem Eccleſiam a Communione Sedis Apoſtolicæ ſejungere, ex adverſo orientales Eccleſias veniam et pacem petere ab Innocentio, et ſe ejus Decreto ſubjicere, prout factum fuiſſe teſtatur Bonifacius P., ſubferre abrogationem propriarum Synodorum contra Chryſoſtomum coactarum, num hæc omnia ſine jurisdictione proprie tali et ſuprema fieri potuiſſent? num Concilium amplius quid, vel majori cum authoritate gerere valuiſſet?

Ad 3. Febronius admittit, Flavianum primo *appellaſſe*, dein libellum appellationis ab eo Legatis Rom. Pontificis traditum fuiſſe. Admittit, inquam, quia teſtimonia tam clara et certa negare non poteſt. Dum igitur verba inficiari nequit, ſaltem aliunde authoribus Queſnello et Van Eſpen ſenſum depravare ſtudet. Poſt appellationem interpoſitam S. Leo P. Concilium neceſſarium eſſe duxit ſecundum Canones Sardicenſes; hinc Febronius mox concludit, Flavianum ideo tantum libellum appellationis Legatis Leonis conſignaſſe, ut hujus ope in Synodo

do obtineret cauſſæ ſuæ retractationem, atque S. Leonem vigore Canonum Sardicenſium agnoviſſe, ſe cauſſam Flaviani non poſſe judicare, neque hanc poteſtatem ſibi arrogaſſe.

Aſt primo videbimus, quæ mens, finisque Flaviani fuerit, qui appellationis libellum tradidit S. Pontificis Legatis? prius Epiſtola. 1. ad Leon. P. ſcripſerat: *cauſſa eget ſolummodo veſtro Solatio atque defenſione, qua debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem et pacem cuncta perducere: ſic enim hæreſis et turbæ, quæ propter eum factæ ſunt, facillime deſtruentur, Deo cooperante, per veſtras ſanctiſſimas litteras. Removebitur autem et Concilium, quod fieri divulgatur.* Hæc ſcripſit Flavianus ad Leonem, poſtquam in Concilio damnaverat Eutychetem, et hic cum Dioſcoro et fautoribus novum Concilium urgebat. Si itaque Flavianus in his circumſtantiis poſt damnationem Eutychetis in Synodo Provinciali factam, ad hæreſin penitus deſtruendam, et turbas inde exortas facilius ſedandas credidit, authoritatem Rom. Pontificis non tantum ſufficientem,

 tem,

tem, ſed et neceſſariam eſſe, imo tunc Concilium omnino ſuperfluum fore, num idem Flavianus poſt iniquam ſui exauctorationem a Dioſcoro factam exiſtimavit, authoritatem Rom. Pontificis minorem fore, aut Concilium magis neceſſarium? certe Flavianus ad Rom. Pontificem appellavit, ad Concilium aliquod appellaſſe nullibi legitur, atque jam prius ſuam cauſſam cum Eutychete et hujus fautoribus *a ſolo* Rom. Pontifice, non vero *a Concilio* voluit decidi, uti ex ſupradictis verbis manifeſtum eſt.

Quando autem poſt hæc S. Leo dixit, Concilium eſſe neceſſarium, anne inde ſequitur, Flavianum ad Concilium appellaſſe, vel ad hoc ſuam cauſſam deduci voluiſſe? neutiquam: ad ſolum Leonem appellavit. Et ſi S. Leo dixit, Concilium eſſe neceſſarium, obtendens Nicæna, ſeu Sardicenſia decreta, anne inde ſequitur, ipſum cauſſam Flaviani dijudicare non potuiſſe? neque hoc ſequitur. Et Flavianus credidit, Leonem P. ſuam cauſſam judicare poſſe, quia ad eum appellavit, et Leo P. hoc credidit, quia appellationem recepit.

Er-

Ergo a voluntate S. Leonis pendebat, utrum cauſſam Flaviani in ſuo tribunali, vel in Concilio decidere vellet, et dum Concilium præelegit, atque hoc neceſſarium eſſe dixit, id non intelligit de neceſſitate abſoluta, ſed ſecundum præſentes circumſtantias, in quibus ipſum longe aliæ rationes movebant ad convocandum Concilium ſecundum Sardicenſis Concilii Canones, quam ſola cauſſa Flaviani præciſe in ſe ſpectata. Quippe Sanctus Pontifex in Epiſt. ad Imp. ait: ut Concilium *omnes offenſiones ita aut repellat, aut mitiget, ne aliquid ultra ſit vel in fide dubium, vel in charitate diviſum.* At omnes offenſiones tollere, ubivis charitatem inducere, præciſe per Judicis ſententiam non obtinetur: aliud quippe eſt, litem decidere, aliud inſuper pacem, unionem atque charitatem inter partes litigantes inducere.

Cæterum in eadem prædatoria Synodo, qua Flavianus, etiam Theodoretus Cyri Epiſcopus a Dioſcoro depoſitus fuit: etiam hic, ſicut Flavianus, adpellavit, attamen uti clare patet ex ejus verbis Epiſt. inter

Leonin. 52. non ad aliquod Concilium, ſed præciſe ad ſolum Leonem Papam, tanquam legitimum ſuæ appellationis terminum et Judicem. *Apoſtolicæ veſtræ Sedis expecto ſententiam, et oro, atque obteſtor*, ait, *ſanctitatem tuam, ut mihi rectum ac juſtum judicium tribunal veſtrum invocanti opem ferat, jubeatque ad vos venire, et doctrinam meam Apoſtolicis veſtigiis inhærentem oſtendere.* — — — Num putas, Flavianum eodem tempore, atque in eadem cauſſa et damnatione implicitum alio fine aut ſenſu ad S. Leonem Rom. Pontificem appellaſſe? jam quid amplius deſideratur? Theodoretus præciſe *ad Tribunal Pontificis* appellavit, atque hujus ſolummodo *ſententiam exſpectavit:* Flavianus eodem tempore ad hoc tribunal appellavit, qui prius per hujus ſententiam etiam *Concilium removeri* poſſe edixit: ergo uterque non obſtante Concilio Sardicenſi tantam Rom. Pontifici authoritatem ineſſe cenſuit, ut non ſolum appellationes a Synodis factas recipere, ſed etiam ſine Synodo dijudicare poſſit.

Non

Non eſt igitur, ut ad ea reſpondeamus, quæ de Concilio Sardicenſi addit Febronius, utpote jam ſupra §. 6. in Not. ſatis exploſa.

Poſt hæc non modo verum eſt, ſed etiam ſolum ſufficeret Gelaſium tantum Pontificem dixiſſe, hos tres Athanaſium, Joannem Chryſoſtomum et Flavianum ad Sedem Romanam appellaſſe, ab eaque ſola abſolutos fuiſſe. Poſt tantum enim tum authoritate tum ætate præcellens teſtimonium non amplius audiri merentur noviſſimæ criſes, ſomnia et inanes argutiæ Febronii, aliorumque ſui ſimilium. Ipſi prætendunt, in talibus controverſiis ſemper neceſſariam eſſe cognitionem Concilii: at quare in cauſa Chryſoſtomi et Flaviani Concilium coadunatum non fuit? nempe quia ab Arcadio et Theodoſio Juniore Imperatoribus facultas illud convocandi impetrari non potuit; et enim nihil aliud reſpondere valent. Ergo in arbitrio Principis ſecularis, modo Ethnici modo hæretici, aliquando Schiſmatici, vel aliunde Eccleſiæ aut Eccleſiaſticis non bene affecti repoſitum eſt, concedere Tribunal pro recto regimine Eccleſiæ neceſſarium

et inappellabile? ergo Eccleſia per ſe non ſemper modum et poteſtatem expeditam habet, peremtorie decidendi cauſſas, finiendi controverſias in fide, quæ ordinem ac regimen Eccleſiæ tangunt, reducendi pacem et unionem, absque interventu et aſſenſu Poteſtatis externæ, ad quam D. Paulus ne quidem diſſidia fratrum Chriſtianorum deferri voluit? ad hæc et ſimilia Febronius atque Boſſuetus nondum reſponſa dederunt.

§. X.

Appellationum Romanarum incommodis Synodus Baſileenſis remedium attulit. Idem fecere Concordata Galliæ et Germaniæ. Illud, quod Concilio Tridentino præſcriptum fuit inſufficiens eſt.

Falſarum Decretalium ſequelæ adeo intolerandæ omnibus viſæ ſunt, ut dum illæ ob defectum artis criticæ penitus everti non poſſent, eas ſaltem temperandas eſſe, bonis omnibus videretur. Igitur in Concilio Baſileenſi Seſſ. 31. *Decret. de cauſſis* §. *quæ attendens.* et §. *ſi vero quiſpiam.* Conſtitutum eſt, ut in partibus ultra quatuor

Diætas a Romana Curia diſtantibus omnes cauſſæ (exceptis majoribus in Jure expreſſe nominatis, et electionum Eccleſiaſticarum, nec non Monaſteriorum Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectorum) apud eos Judices in partibus terminarentur, et finirentur, qui de jure aut conſuetudine præſcripta, vel Privilegio cauſſarum hujusmodi cognitionem habent, utque, ſi quis a Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjecto ad eandem Sedem appellaverit, cauſſa *per reſcriptum in Partibus* committatur uſque ad finem litis. Quidquid autem in contrarium factum vel obtentum fuerit, ſit ipſo jure nullum, et impetrans in expenſas condemnatur.

Hæc Baſileenſis Concilii Decreta inſerta ſunt Pragmaticæ Sanctioni Galliæ tit. 4. de cauſ. §. 1. 2. et 5. Item paululum immutatis verbis in Concordat. Galliæ *tit. 26. de cauſſis. et tit.* 28. *de exempt. appellat.* atque in Gallia religioſiſſime obſervantur. Eadem Germania publice acceptavit ſub Alberto Rege in Concordat. Principum de anno 1439. et ſolemni Pacto cum Sede Apoſtolica ſibi non tantum fecit approbari, ſed

 et

et in Concordatis Aſchaffenburgenſibus ſalvari. vid. *Concord. Nation. German. integra.*

1. Qualiter Baſileenſia Decreta ſub Alberto Rege die 26. Martii anno 1439. Moguntiæ a Statibus Imperii recepta et acceptata fuerint, narrant Raynaldus in annal. ad hunc annum. n. 19. Harzheim Concil. germ. tom. 5. in Inſtrumento acceptationis apud integ. Concord. authorem inter alia etiam cavetur, *acceptamus ſimiliter ultimum Decretum* 31. *Seſſionis diſponens de cauſſis, et de appellationibus, quod incipit: Eccleſiaſticæ ſollicitudinis Studium.* Eugenius IV. 5. Febr. anno 1447. Nationi Germanicæ indulſit, ut hoc Decretum Seſſ. 31. ſervetur, uſque dum cum eadem Natione aliter conventum, vel in futuro Concilio generali aliud ordinatum fuerit. De Senckenberg Receſſ. Imp. Part. 1. pag. 174. Harzheim tom. 5. p. 301.

2. Eugeniana hæc conceſſio a Nicolao V. mox initio ſui Pontificatus confirmata fuit. vid Raynald. ad ann. 1447. neque per Concordata Aſchaffenburgenſia anno 1448. ſubla-

lata, ſed expreſſe confirmata eſt circa finem his verbis: *in aliis autem, quæ per ſel. record. D. Eugenium Papam IV. pro Natione præfata uſque ad tempus futuri generalis Concilii permiſſa, conceſſa, indulta, atque decreta, et per memoratum SSmum Dominum noſtrum Papam Nicolaum confirmata fuere, in quantum illæ Concordiæ præſenti non obviant, iſta vice nihil extitit immutatum.*

3. Sæpiſſime Concordatis Germaniæ contraventum fuit, dum Romani non tantum prorogationes privatorum admitterent, ſed et ſubinde compellere vellent partes, ut in cauſſis non majoribus litigarent; ſed publico nomine nunquam ceſſum fuit. Quare anno 1457. Cancellarius Moguntinus Meyer Epiſt. ad Aeneam Sylvium conqueſtus eſt, *quod cauſſæ, quæ in partibus tractandæ, terminandæque fuerant, ad Apoſtolicum Tribunal indiſtincte trahantur.* In gravaminibus Nationis Germanicæ de annis 1510. et 1518. legitur. *Cauſſæ, quæ in Germania in qua etiam docti et juſti ſunt Judices, terminari poterant; ad tribunalia trahantur.*

tur. Anno 1522. Legatus Pontificius promittere debuit remiſſionem cauſſarum Germaniæ in Rota Romana admiſſarum. Lunig Spicileg. Eccleſ. Part. 1. pag. 389. Inter alias juratæ ſingulæ Capitulationes Cæſareæ de non admittendo contraventiones contra Concordata Principum ſunt tot iteratæ ſalvationes publicæ adverſus illegitimas hujusmodi contraventiones, atque in tali caſu cuivis privato a Conſilio Imperiali Aulico auxilium præſtandum foret. Recte etiam monet Gregor. Zallwein, cavendum eſſe, ne qualiscunque cauſſa ad Curiam Romanam devolvatur, quæ Romanas quomodocunque reſpicere poſſet reſervationes, quia ſecundum has decideretur. Inter alias ſunt ſequentes: Pius V. reſervavit Beneficia hæreticorum, recepta per Confidentiam Simoniacam, Parochias extra Concurſum collatas. Alexander VI. Beneficia eorum, qui litigantes in Curia offendunt. Gregorius XIII. Beneficia reſignata, quorum reſignationes non ſunt publicatæ. Item Regulæ Cancellariæ a 2 uſque ad 9. et 15. 18. 19.

4. Pro

4. Pro reſtrictione appellationum in Tridentino vide Van Eſpen part. 3. tit. 10. Cap. 1. tandem Seſſ. 24. Cap. 20. de reform. hunc modum poſuit : *ne appellationes ab ordinariis interpoſitæ per ſuperiores quoscunque recipiantur, earumque Commiſſio aut inhibitio fiat, niſi a Definitiva, vel a Definitivæ vim habente, et cum gravamen per appellationem a definitiva reparari nequeat.* Merito dubitatur, utrum hoc Synodi Decreto abuſibus appellationum ſatis proviſum ſit, cum raro fieri poſſit ſententia interlocutoria, quæ non in ſe contineat gravamen irreparabile, a qua non poſſit appellari. Böhmer Jur Eccleſ. Proteſt. L 2. tit. de appellat. §. 10.

N o t a.

Ad quid iſta ? de Jurisdictione Rom. Pontificis nobis Sermo eſt, pro qua comprobanda etiam jus recipiendarum appellationum, et cauſſas definiendi a nobis aſſeritur. Nunc relicta quæſtione juris ad quæſtionem facti, ad modum, nimietatem, exceſſus avolas : attamen et in hoc ſequimur.

Con-

Concilium Baſileenſe, quod hic in medium profert Febronius, nullius eſſe authoritatis, ac præcipue tempore Seſſionis 31. æcumenicum non fuiſſe, ſed jam in Conciliabulum Schiſmaticum et reprobum abiiſſe, omnibus notum eſt, et inferius liquido demonſtrabitur. Verum eſt: Natio Gallica et Germanica Decretum illud acceptarunt, ſed vim legis Conciliaris per ſe non habuit, neque habere poteſt, atque ab effectu patuit, Nationes huic Decreto robur et firmitatem non a Concilio quæſiiſſe. Equidem dum Baſileenſe Concilium ſe a ſuo legitimo Capite abſcindebat, atque Schiſma conflabat, eidem plurimum intererat, adhærentes ſibi et faventes tenere Nationes ac Principes, ideoque talia in medium proferebat, quæ his maxime arridebant, et quibus has ſibi devinciret: Nationes vero hac occaſione utentes talia Decreta contra appellationes, reſervationes, Proviſiones Papales, contra quas multæ querelæ agitabantur, ultro amplexatæ fuerunt. Attamen authoritas Concilii hujus in tantum non ſuſpiciebatur, quin Carolus VII. Galliæ Rex, quamvis in

Con-

Conventu Bituricenſi 38. hujus Concilii Canones, et inter hos etiam illud Decretum ſeſſionis 31. famoſa illa Sanctione Pragmatica firmaret, in qua etiam art. 2. ſtatuebatur, Baſileenſis Concilii authoritatem fore perpetuam, nihilominus quosdam articulos non ſolum modificaverit aliter, quam in Concilio ſtatutum fuerat, ſed etiam ea, quæ Concilium egit in deponendo Eugenio Pontifice, noluerit conſentire, imo ad diſturbandum hoc Conventiculum Ludovicum filium ad fines Baſileenſium cum copiis miſerit. Succeſſor vero Caroli Ludovicus XI. anno 1462. reſcidit iſtam Sanctionem Pragmaticam, tanquam Seditionis et Schiſmatis tempore latam ad infringendam Sedis Apoſtolicæ authoritatem, et tandem anno 1516. illa abrogata inter Leonem X et Franciſcum I. *Concordatum* erectum fuit.

Natio vero Germanica eidem Decreto tantum roboris et authoritatis ineſſe non cenſuit, ut plenum et legitimum ſortiretur effectum, niſi etiam ab ipſa Sede Apoſtolica confirmaretur; hinc eſt, quod ad Eugenium IV. et Nicolaum V. pro eo confirmando

do Legatos miſerit, atque Legati Pontificii cum Natione Germanica circa hæc puncta, pactis certis modificationibus, concordarent, quæ dein a ſummis Pontificibus confirmata ſunt.

Ex his patet, illa Decreta ſuam vim et authoritatem non a Concilio, ſed primum poſtmodum ab authoritate compaciſcentium, et præcipue Romani Pontificis, ubi in Bullis *indulta*, *conceſſa* vocantur; etiam ex mente ipſarum Nationum obtinuiſſe. Quippe ſi tanta authoritate et Poteſtate ſupra Pontificem pollebat Concilium, atque legitimum fuiſſet, haud amplius opus fuiſſet, tantis ſtudiis illius conſenſum extorquere, atque de novo cum illo paciſci. Ex his jam præoccupata eſt, atque patet reſponſio ad 1. et 2. In his enim quid aliud profert adverſarius, niſi Pacta, indulta, Conceſſiones Eugenii atque Nicolai Rom. Pontificum?

Equidem ipſe Febronius in authoritate Concilii Baſileenſis non adeo multum confi-

ſidit, ut Decretis Seſſionis 31. firmitatem a publica acceptatione ſub Alberto Rege, dein a Conceſſione et Confirmatione Eugenii IV. et Nicolai V. per Pacta publica quærat, ita ut illa Decreta non ſolum ab Eugenio approbata eſſe, ſed etiam in Concordatis comprehendi et confirmari velit. Sed videamus, an, et quomodo iſta vera ſint?

Acceptatio illa ſub Alberto Rege ſtante Neutralitate facta ſuum valorem amiſit, nec ullum amplius effectum juris producere, multo minus in argumentum aſſumi poteſt, poſtquam Natio abiecta Neutralitate circa illa puncta nova Pacta cum Sede Apoſtolica iniit, niſi quatenus illa Puncta in dictis Pactis etiam ſint comprehensa atque confirmata, de quo mox videbimus. Interim ſolum adverto: quando Natio Germanica abiecta Neutralitate Eugenium IV. ut certum et legitimum Pontificem agnovit, non potuit amplius Seſſ. 31. nec ipſum Concilium Baſileenſe recognoſcere ut legitimum, quia tunc palam Schiſmaticum erat, atque in hac ipſa ſeſſione 31. Eugenius a Papatu ſuſpenditur, quare illa Decreta etiam

a

a Concilio nullam authoritatem pro Natione Germanica, ſed ſolum a Concordatis habere poſſunt.

Sed ait Febronius, illa Decreta ab Eugenio conceſſa, et a Nicolao confirmata ſunt. Ad hoc reſpondeo:

Notum eſt, quod Concordata primum *Francofurti* concepta, poſtea *Aſchaffenburgi* concluſa fuerint, ac demum a Nicolao V. per Bullam, *ad Sacram*, confirmata, quæ Bulla vulgo nomine Concordatorum venit. Quando igitur Eugenius IV. prius Nationi Germanicæ indulſit, ut Decreta Baſileenſia antea acceptata ſervare poſſint, id non abſolute, ſed cum limitatione et ſolum *ad interim* conceſſit: ſic enim ait in Brevi ad hunc finem dato: *permittentes interim et indulgentes, quod omnes et ſinguli, qui præfata Decreta receperunt, illis libere et licite uti poſſint, donec per Legatum hujusmodi, ut prædictum, concordatum fuerit, — — vel per Concilium aliter fuerit ordinatum.* Hæc Eugenii Conceſſio a Nicolao V. initio Pon-

Pontificatus ſui ſub hoc etiam tenore ſolummodo confirmata fuit.

Aſt per Legatum *aliter* concordatum fuit, quam in Decretis Seſſ. 31. Concilii Baſileenſis habetur, uti conſtat ex ipſis Concordatis ſeu Bulla Nicolai V. *ad ſacram*, quæ vulgo nomine Concordatorum venit. Quippe Synodus Baſileenſis in dicta Seſſione decernit, ut non ſolum appellationes ad Sedem Apoſtolicam rejiciantur, et cauſſæ ad Romanam Curiam devolutæ non amplius *apud Eugenium* ſed *Baſileæ* apud Synodum judicentur, quod ultimum neque tunc, neque modo valorem habuit, appellationes frivolas autem, ſi tales eſſe deprehendantur, a quibusvis ſuperioribus rejiciendas eſſe, non jam vigore Concilii Baſileenſis, ſed aliis certis et genuinis Canonibus cautum eſſe novimus, ſed inſuper Synodus ibi ſtatuit, ut cauſſæ ultra 4. Diætas a Romana Curia exortæ, ibi etiam agitentur, ubi exortæ ſunt, *exceptis cauſſis majoribus in jure expreſſe enumeratis.* Item ut Rom. Pontifex nulli deinceps, quacunque ex cauſſa, gratias exſpectativas conferat, vel ulla Beneficia reſervet,

Econtra in Concordatis ſtatutum fuit, ut certæ exſpectativæ et reſervationes, horumque cauſſæ apud Rom. Pontificem manerent, videlicet reſervatio *juris ſcripti*, reſervationes in *Extravag. execrabilis* et reſervationes *in Extravag. ad Regimen inter commun.* prout ex ipſo tenore Concordatorum apparet. *Sanctiſſimus Dominus noſter Nicolaus Papa V. ſuper Proviſionibus Eccleſiarum, Beneficiorumque quorumcunque utetur reſervationibus* juris ſcripti, *et Conſtitutionibus* execrabilis, et ad regimen etc. *Conſtitutionibus modificatis, ut ſequitur.* Quare ait D. Barthel, Decreta Baſileenſia ſub Alberto Rege acceptata, et ab Eugenio *ad interim* conceſſa juxta Concordata initio quidem valorem et effectum, nempe uſque ad Concluſionem Concordatorum, habuiſſe, poſthac vero et hodie nullum amplius habere. Poſtquam enim Diſſert. 3. de Concord Cap. 1. num. 13. citata a Febronio num. 2. concordatorum verba retuliſſet, ita proſequitur: *Clariſſime hiſce verbis indigitantur, novoque velut robore firmantur Puncta illa Concordatis præambula,*

quæ

quæ a Natione propoſita, et Eugenio IV. acceptata, appromiſſa, conceſſa, et indulta fuerunt. — — — — Hæc inter conceſſa et appromiſſa equidem nonnulla erant, quæ mox omnem ſuum effectum conſecuta, hodie nullum amplius effectum juridicum habent, mereque ad illuſtrationem hujus materiæ ſubſerviunt. Qualia ſunt 1*mo*, *quod Decreta Baſileenſia per Albertum II. Romanorum Regem in Germaniam introducta ſuo in vigore permanere debeant, uſque dum vel cum Legato Pontificio aliter concordatum, vel in futuro Concilio aliter ordinatum fuerit. Id quod conceſſit Eugenius IV. per breve Apoſtolicum Non. Feb. anno J. D.* 1446. *quod incipit:* ad Tranquillitatem et commoda. Dein ad hoc etiam alia duo puncta refert, nempe quod collationes, diſpenſationes a tempore Neutralitatis factæ firmæ permaneant, et quod gravamina Eccleſiarum Trevirenſis et Colonienſis tolli debeant. Poſtea Barthelius verba Nicolai V. ad calcem Concordatorum poſita, atque ſupra a Febronio num. 2. citata ad duos articulos, nempe ad Decretum *frequens*, et authorita-

 tem

tem Concilii Conſtantienſis reſtringit, *qui, ut ait, revera Conſiderationem merentur, et notabiles adhucdum hodie effectus juris producere poſſunt, et de quibus maxime ſupra adducta Concordatorum verba ſunt intelligenda.* Patet hinc clariſſime, per illa Concordatorum verba (*in aliis autem, quæ per Eugenium P. permiſſa, conceſſa, indulta, decreta et per Nicolaum P. confirmata fuere, in quantum illa Concordiæ præſenti non obviant, iſta vice nihil extitit immutatum*) tria illa puncta Concordatis præambula in tantum tangi, atque novo robore confirmari, in quantum et pro quo tempore permiſſa, conceſſa, indulta, Decreta fuerunt, ita ut tum omnem effectum habuerint, qui per ſubſequentia Concordata non fuit ſublatus aut immutatus. Sed inter illa conceſſa et permiſſa, *Decreta Baſileenſia* ſub Alberto II. acceptata tantum *ad interim*, nempe uſque ad concluſionem Concordatorum in ſuo vigore permanere debebant, diſpenſationes collationes pariter tempore Neutralitatis factæ pro tunc firmæ manere debebant, gravamina Eccleſiarum Trevirenſis et Coloni-

nienſis per ſpeciale reſcriptum Eugenii IV. ſublata ſunt, ideoque hæc tria puncta, in quantum fuerant conceſſa, *mox omnem ſuum effectum conſecuta erant*, atque circa hæc in Concordatis *nihil fuit immutatum*, per quod aut effectus prior irritaretur, aut ultra, quam conceſſum fuit, extenderetur, *quare hodie nullum amplius effectum juridicum habent*, neque habere poſſunt. Reſpondeo jam

Ad 3. Videlicet a Romanis Pontificibus ſæpe Concordatis contraventum fuiſſe. Verum inprimis experientia conſtat, quandocunque litigantes pactis utrinque conditionibus cauſſam componunt, ab initio utramque partem vigilanti æmulatione invicem contendere, ut Pacta ad apicem ab alterutra ſerventur, dumque omnes circumſtantiæ et caſus particulares in futurum facile provideri haud poſſunt, ſicut nec in lege ipſa, quæ idcirco interpretationem et Epikeiam admittit, in Pactis vero et Concordatis utraque pars interpretationem in ſui favorem aſſumit, ideo ſæpe ex iis novæ lites et diſſidia oriuntur.

Equidem prætenditur, a Romanis ſæpe Concordatis contraventum fuiſſe. Econtra Romani Pontifices teſte Barthelio Diſſert. General. de Concord. Cap. 2. Sect. 1. eorum obſervantiam ſuprema authoritate promoverunt, uti patet ex Bullis Clementis VII. et VIII. Urbani VIII., item Gregorii X. in Bulla *Zelo Domus Dei.* Imo ad tales querelas jam reſponderunt ipſi ſummi Pontifices. Dum enim Fridericus III. Imperator et Imperii Ordines expoſtularent, Romanos minus obſervantes eſſe Concordatorum, quodque Germaniæ electiones contemtui haberentur, a Calliſto III. reſponſum fuit, eas electiones omnes confirmatas fuiſſe, quæ canonicæ eſſent, nec ſe uſum eſſe, nec uti velle ea poteſtate, niſi magna et urgentiſſima neceſſitate coarctatum, quæ ſibi ex Divino et humano jure, ſimulque ex Concordatis ipſis competit, ſcilicet providendi Eccleſiis de Perſona magis idonea, quamvis canonica in illis electio facta reperiatur, teſte Aenea Sylvio Epiſt. 371. Tandem ſupra cit. D. Barthel diſſert. general. de Concordat, Cap. 3. ſect. 2. n. 7. ſic habet: *neque ea eſt hodie*

Ro-

Romanorum Pontificum intentio, at poſtpoſitis, quos Charitas eorundem et juſtitia pro ædificatione Eccleſiæ, et pro Imperii et Sacerdotii concordia poteſtatis uſui ſalubriter poſuit, amicis terminis, et conſequenter ad Concordata abſolutum Dominium exerceant. Declaravit id Adrianus VI., ſibi hanc certiſſimam eſſe ſententiam, etſiamſi Principes nunquam requirerent ſui Pontificatus tempore a Derogatione Concordatorum penitus abſtinere unicuique et maxime Nationi Germanicæ jus ſuum conſervare. Goldaſt. tom. 1. Conſtit. Imp. pag. 453. idipſum conſtat ex motu proprio Pauli V. ex poſtor. offic. anno 1613. — — — idipſum quoque probat Conſtitutio quædam Gregorii XIII. anno 1572. 6. Junii Romæ publicata, ubi Pontifex declaravit ſe, ſub quacunque verborum forma reſcripſerit, Concordata lædere nolle. Hæc de mente et declaratione ipſorum Rom. Pontificum.

Quod ſi nihilominus contendas, a Romanis quandoque Concordatis derogatum fuiſſe, hoc in totum non abnuo: at reſpondebunt alii, etiam a Germanis non minus

 iis

iis multum derogatum fuiſſe, quin et a ſummis Pontificibus in favorem Germanorum: a Romanis equidem in facto et caſu particulari, a Germanis etiam generaliter. Sic Domus Bavarica præſcriptione aquiſiviſſe dicitur jus præſentandi in ſua Provincia ad Dignitates et Beneficia extra Eccleſias Cathedrales et Civitates Epiſcopales, etſiamſi vacaverint in Menſe Papali, uti expreſſe habetur in receſſu Concordatorum anno 1583. initorum cum ordinariis.

Pariter Beneficia curata, etſi in menſibus Papalibus vacent, et Pontifici ſint reſervata, attamen ut plurimum in Germania conferuntur a Patronis et inferioribus collatoribus, etiam ſine prævio concurſu, contra expreſſum paragraphum Concordatorum *de cæteris*, Idem de Decanatibus teſtatur Van Eſpen J. E. u. part. 2. tit. 23. Cap. 5.

Rurſum Rom. pontifices indulſerunt Imperatoribus *Jus primarum precum*, etiam in menſibus ordinariorum contra Concordata.

Sic

Sic Fridericus III. petiit, et obtinuit a Nicolao V. et Calliſto III. Indultum pro primis precibus. Simile indultum petiit, et obtinuit Maximilianus I. ab Innocentio VIII. Carolus V. a Leone X. et Clemente VII. Ferdinandus I. ad eodem. Maximilianus II. a Pio IV. Rudolphus II. a Gregorio XIII. Mathias a Paulo V. Ferdinandus II. ab eodem. Ferdinandus III. ab Urbano VIII. hæc indulta et diplomata videri poſſunt apud Beſoldum, Chokier, Oligenium et ipſum Pfeffingerum in vitriar. illuſt. lib. 3. tit. 2. ad n. 9. hoc jus primarum precum Rudolphus I. Imp. ad ſolam conſuetudinem revocat: ex quo patet, illud Imperatori non tanquam Regale Coronæ annexum, neque jure Protectionis et advocatiæ competere, ſecus utique Imperatores non tantum ſemel, nec aliqua ſolum, ſed omnia omnino Beneficia, et ſemper in tota Eccleſia conferre poſſent, neque *jus primarum precum* nominari deberet. Poſtquam igitur ex una parte a Conciliis generalibus Nicæno II. Conſtantinopolitano. IV. Lateranenſi I. II. etc. generaliter ſtatutum fuit, ut omnis electio Episco-

 pi,

pi, Presbyteri, Diaconi a Principibus facta irrita maneat ſecundum regulam, et ne quis Beneficium accipiat de manu laici: ex altera vero parte ipſe Rudolphus Imperator ſpeciatim illam conſuetudinem vocet *approbatam*, atque Guilielmus Durandus in ſpecul. l. 4. part. 3. num. 7., qui Rudolpho coævus fuit, teſtetur, ſe vidiſſe hoc Privilegium Imperatoris Bullatum, nemo vero ſibi ipſi det privilegium et approbationem, inde bene conſequitur, hoc privilegium et conſuetudinem fundari in Indulto Sedis Apoſtolicæ, cumque Concordata tales collationes et jus primarum precum non ſolum non ſalvent, ſed potius directe excludant, hinc conſequens eſt, per tale jus poſteris Imperatoribus conceſſum, in horum favorem Concordatis derogatum fuiſſe. Unde mirum non eſt, quod ipſe D. Barthel, quantumvis ſtrenuus Concordatorum Germaniæ Defenſor *in Præfat.* ad Diſſert. 3. de Concord. num. 21. ingenue fateri coactus fuerit, *ipſosmet et varios Pontifices — — — non tantum a præjudicioſis reſcriptis — — ſæpius ad factam tantum repræſentationem ſapientiſſime de-*

deſtitiſſe, ſed et ſuo ſubin ex claro Concordatorum tenore quæſito ſummo juri non ita tenaciter inſtitiſſe, quominus diverſa indulta de non vacando in Curia, de eligendo, de non vacando in Menſe Papali, largioraque ipſorum menſium Papalium Indulta benigne concederent, quæ tamen prætendere haud potuit Natio, nec prætendit unquam omnino conſentiens effato Joannis Carvaialis Epiſcopi Partuenſis, diu laboraſſe Sedem Apoſtolicam, antequam poſſet aſſequi, ut paterentur ordinarii gratias in ſuis Diœceſibus dari. Exin intempeſtivos illos authores perſtringit, quales poſt Febronium hodie multi ſunt, qui *nullis perpenſis circumſtantiis, magisque ex partialitatis ſpiritu, quam prudentis œconomiæ Zelo* reſervationes Pontificias vel omnino recuſare, vel ſaltem ad parvum Concilii Baſileenſis modum revocare et ſic ipſa Concordata peſſumdare volunt.

Ex hactenus dictis patet, etiam in Germania Concordatis contraventum, atque a Rom. Pontificibus in favorem Germanorum ſæpe ita indulgenter ceſſum fuiſſe, ut multa præſcriptione vel Conſuetudine jamjam

jam in Jus aliquod abierint, adeoque Febronium querelas quidem contra Romanos motas diligenter adnotaſſe, horum vero reſponſa, et quæ in Germania contigerunt, omnino reticuiſſe. Interim noſtrum haud eſt inquirere, quisnam hac in parte indulgentior fuerit?

Taceo, plura in Pace Weſtphalica ex Solo Imperatoris et aliorum Statuum conſenſu Proteſtantibus contra Concordata remiſſa fuiſſe, proteſtante licet Rom. Pontifice.

Equidem tunc temporis dira id exegit neceſſitas, Pax, et bonum publicum; ſed negari non poteſt, quod ſi neceſſitas et bonum Eccleſiæ poſtulet, etiam a ſummo Pontifice non minus aliquid contra Concordata immutari, vel iis derogari poſſe. Sic in ipſis Concordatis circa electiones addita eſt clauſula, *ſi Canonicæ electiones fuerint, confirmabimus, niſi ex rationabili et evidenti cauſſa, ac de fratrum conſilio de digniori et utiliore Perſona duxerimus providendum.* Dein D. Barthel Diſſert. Gen. de Concord.

Cap.

Cap. 3. ſect. 2. n. 3. ait: *quæſtio hoc loco non eſt de jure et Poteſtate in abſtracto conſiderata, in Vicario Chriſti reſidente, ſuper omnia Eccleſiæ Beneficia, vigore cujus præſuppoſitive et antecedenter ad Pactum Concordatorum ſolus ſibi attribuere poſſit, vel potuerit facultatem conferendi omnia et ſingula Beneficia Eccleſiaſtica, ſed de uſu Poteſtatis per amicabiles et rationabiles conventiones — — — determinato nunc agitur.* Et ibi num. 5. *cum utilitas communis evidentiſſima, puta, ſi moderna diſciplina in graves, communes et conſtantes abuſus patenter degeneraret etc., aut extraordinaria graviſſima flagitaret Eccleſiæ neceſſitas, ex plenitudine Poteſtatis, dominante Charitate et Providentia duce, a ſummo Pontifice provideri poſſet, atque hoc ſenſu ejusdem Poteſtatem, generalem ſuperintendentiam, et Imperium ſupremum, veluti eſſentiale Divinitus conceſſi Primatus reſervatum, per Concordata inabdicabile, vel potius ſub Concordatis nunquam comprehenſum, coarctatumque fuiſſe, inficiari ego non auſim. Plenitudo enim Pontificiæ Poteſtatis ex Jure Divino reſpicit commu-*

mune bonum Eccleſiæ : ergo quomodocunque paciſcatur ſummus Pontifex, non poteſt excludere hanc conditionem: niſi aliud exigat commune Bonum Eccleſiæ; atque in ordine ad hoc ipſum condita, erectaque ſunt Concordata; medium vero deſinit eſſe tale, dum evidenter fini intento adverſatur.

Quod autem caſus particulares attinet, ipſe D. Barthel Judicialem Concordatorum interpretationem Romanæ Curiæ denegare non poteſt. Sic enim ait cit. Diſſert. Cap. 2. ſect. 3. n. 5. *cum cauſſæ Beneficiariæ ex notoria praxi Germaniæ ad forum et judicium Eccleſiaſticum, proinde ad Curiam Romanam tandem pertineant, — — — ad Judicem porro pertineat interpretari leges dubias, quoad cauſſas decidendas per eum. Judex etenim eſt legis interpres in cauſſa dubia; ejusque ſententiæ tanquam habenti vim authenticæ interpretationis tenentur partes litigantes obſequi, niſi ad Superiorem appellationis aut aliud Juris remedium interpoſuerint, recte conſequi videtur, judicialem quoque* Concor*datorum Germaniæ interpretationem in cauſſis particularibus Rotæ et Curiæ Romanæ ne-*

ga-

gari haud poſſe. Profecto id non ſolum *conſequi videtur*, ſed et *neceſſario conſequitur.* Quamvis enim D. Barthel ibidem moneat, quia repetitæ univocæ deciſiones ſtylum Curiæ inducunt, et Doctores Curiæ in favorem Curiæ ſæpe ejusmodi interpretationes inflectunt, ideo illum ſtylum Curiæ in Concordatorum interpretatione non ea vi et firmitate potiri, qua valet in declaranda alia Pontificia Conſtitutione mere tali: hoc utique et nos ultro admittimus: ſed quid inde ſequitur? num idcirco foro cedendum erit? num ideo cauſſæ Beneficiariæ et aliæ Eccleſiaſticæ non amplius ad forum et Judicem Eccleſiaſticum pertinent, neque Pontifex eſt Judex Eccleſiaſticus, ad quem pertineat interpretari leges dubias? num Pontifex in his ſimul cum *exercitio*, etiam ipſam ſuam *Poteſtatem* dimiſit? profecto talis ratiocinatio ineptiſſima foret. Sufficit, Stylum Curiæ in materia Concordatorum per ſe non facere legem, atque ſi res ad quamdam generalem immutationem vel derogationem tandem deduceretur, *exceptionem Partis* opponi poſſe; proin ſi non invidioſa,

ſa, ſaltem minus æqua videtur cautela et monitum Zallweinii, aliorumque, ne cauſſæ etiam per viam appellationis Romam devolvantur.

Porro fatentibus iisdem authoribus Concordatis præſcriptione vel conſuetudine in Germania derogari poteſt, atque defacto jam derogatum fuit, uti ſupra vidimus: quare non etiam Romæ eodem jure derogari poſſit? in communibus Pactis jura ex utraque parte debent eſſe æqualia, niſi in quantum in ipſo Pacto fors reſtricta ſunt. Quod igitur licet uni, quare non liceat alteri? ſufficit, quod utraque pars Juribus ſuis invigilare poſſit, et hæc eſt ratio, quare derogationes Concordatorum per præſcriptionem aut conſuetudinem in Germania factæ vim habeant.

Hæc itaque ſufficiunt ad os occludendum Febronio, qui querelas et gravamina non tantum multoties repetit, ſed et nimium exaggerat, quæ ſibi ad rem non ſunt, reticet, ſicque Romanos Pontifices et Curiam ſtudioſe in invidiam trahit.

Ad 4.

Ad 4. Iterum Concilium Tridentinum ſugillat Febronius. Verum ſufficit, huic viro tantum Concilium opponere dicendo, ita viſum fuiſſe Patribus et Sacro Concilio; quis enim ille inter, vel potius contra tot ac tantos? dein advertat Febronius, in citato Decreto non ſolum de appellationibus ad Papam, ſed univerſim de appellationibus ad quemvis ſuperiorem Judicem agi. Num igitur per iſtud Decretum etiam appellationibus ad Metropolitam vel Concilium Provinciale non ſatis proviſum fuit? num hæ appellationes etiam magis reſtringi debuiſſent? ad hæc reſpondeat Febronius. Interim contra Suavem teſtatur Pallavicinus lib. 23. Cap. 12. tam raras nunc eſſe cauſſas et appellationes ad Sum. Pontificem, ut ſi per univerſum orbem Chriſtianum in uno anno ter aut quater ejusmodi mandatis ſubſcribat Pontifex, quibus cauſſas ad ſe trahit, abundans annus haberi debeat.

Ceterum adhuc notari meretur, quæcunque ab adverſario hoc paragrapho proferuntur, ſolummodo contra *exceſſus* et *nimiam frequentiam* reſervationum et ap-

 pel-

pellationum pugnare, neutiquam vero ipſum *Jus* et *Poteſtatem* in Rom. Pontifice attingere: at Febronius hoc Capite ſibi demonſtrandum aſſumpſit, hoc *jus appellationum* Rom. Pontifici nullo modo competere; igitur hic nihil omnino pro ſuo Syſtemate probavit. Equidem de hoc falſas Decretales iterum accuſat, ſed nos ſuperius jam demonſtravimus, *jus appellationum Romanarum* neque a falſis Decretalibus ortum habere, neque iisdem inniti, quamquam in iis de appellationibus ſæpe mentio fiat. Ideo hoc potius inde conficitur, Febronium ubivis omnia corradere, atque corraſa ſimul in lucem proferre, quæ Rom. Pontificis Authoritati et Jurisdictioni qualitercunque detrahunt, aut adverſantur, ſive dein Syſtemati ſuo congruant, ſive non. Adverſario ſatis eſt, jacula ferire, etſi ſæpe ſcopum aberrent: attamen jacula ſunt, hoſtemque in foribus eſſe, ultro produnt.

Appen-

Appendix I.

Ad Caput V. de Legibus.

Hactenus toto opere inſudavit Febronius, ut Pontificiam authoritatem infra debitos terminos deprimat, Primatem Eccleſiæ reliquis Epiſcopis æqualem faciat, Primatus jura convellat, Caput cæteris membris ſubſtituat, atque ex Paſtore et Rectore Eccleſiæ faciat ſimplicem et inermem monitorem, talem quidem, quem neque Prælati Eccleſiæ, neque Laici, neque oves, neque grex audire teneantur, niſi quando, et quantum ipſis libet; ideo ad ſcopum hunc ſuum perquam neceſſarium erat, ut eundem Primatem et Paſtorem omni Jurisdictione in ferendis legibus, in decidendis ſuprema authoritate cauſſis atque controverſiis penitus exueret. Sed et in poſterioribus tomis adverſarius haud minus ſegniter ſe geſſit, ut quæ pro poteſtate ferendi leges et appellationibus ab aliis contra ipſum dicta, ſcriptave ſunt, quomodolibet diſſolveret: quo ſucceſſu, modo breviter videamus;

quæ enim contra poteſtatem ferendi leges in 4. ſubſequentibus tomis adhuc in medium profert, et fors alicujus momenti videri poſſent, prætermiſſis iis, quæ jam in primo tomo dixerat, atque hinc inde iterum repetit, ſunt fere ſequentia.

Tomo II. *Flores ſparſi pag.* 417. ſe arbitrum conſtituens in medium proponit Boſſueti *Expoſitionem Doctrin. Evang. art.* 21. qui talem Pontifici Poteſtatem tribuit, *quam Concilia, ſanctique Patres ubique docuerunt*, cui addit illud Vincentii Lirinenſis, *ſemper et ab omnibus*. Dein in Monarchia leges dicuntur authoritate ſolius Principis non exſpectato ſubditorum conſenſu: non ſic in legibus Pontificiis, quæ vigorem tantum habent ab Epiſcopis libere receptæ, approbatæque.

Pag. 420. Quæ Gregorius M. geſſit, et ex eo objiciuntur, poſtquam Febronius hunc magnum Pontificem de abundanti zelo, ſingulari confidentia Epiſcoporum, Imperatorum beneplacito, atque extenſione

Pon-

Pontificiæ Poteſtatis ultra nativos fines incuſavit; omnia vel ad Jura Metropolitica in Provinciis ſuburbicariis, vel Patriarchalia in Illyrico, vel ad reverentiam originis in Eccleſia Africana, vel tandem ad communem ſollicitudinem Primatus refert.

Pag. 425. Nicolaus I. leges ferendi poteſtatem Romanis Pontificibus inanibus argumentis adſcribit ſcilicet potiſſimum authoritati Innocentii I. Leonis M. et Gelaſii I. nam Innocentius I. citata a Nicolao Epiſtola ad Exſuper. Toloſ. in ipſo Epiſtolæ exordio fatetur, ſe non agere *Canonum Conditorem*, ſed *doctorem*. Leonis Epiſtola non univerſæ Eccleſiæ, ſed tantum *Epiſcopis per Campaniam, Picenum, Tuſciam, et univerſas Italiæ Provincias conſtitutis* inſcripta eſt. Gelaſii I. Decretum in Concilio Romano a 70 Epiſcopis celebrato non eſt omni Criſi ſuperius, ponit Canonem non omnibus, ſed tantum ad Synodum illam pertinentibus Eccleſiis, tandem Epiſtolas Decretales poſt Concilia generalia, Provincialia et opuſcula Ss. Patrum collocat.

Pag. 426. Incompetenter ageret; nec obediendum eſſet Pontifici, ſi quædam mutaret, aut præciperet contra antiquitatem, conſuetudinem, vel etiam contra antiquas innoxias particularium Eccleſiarum conſuetudines, ſi indifferentia, non neceſſaria, nec utilia mandaret: in hujus probationem affert Epiſtolam Ivonis Carnot. 65. ad Hugon.

Pag. 431. Quilibet Epiſcopus in lege Eccleſiæ diſpenſat pro ſua Diœceſi. In Tridentino Hiſpani et Galli Epiſcopi hoc petebant, et Decretum ſolummodo concluſum fuit, ne unquam diſpenſaretur, vel tantum raro, cum cauſſa et gratis, non determinando, utrum hæc Poteſtas ſingulariter remaneat in Papa, vel an Epiſcopi cum ipſo hanc habeant communem? Thomaſſinus ait, diſpenſationes Pontificibus *uſu* reſervatas eſſe: ſi ita, nunquam erunt verus et nativus effectus Monarchiæ, ſed e contrario ſignum eſt, eam non extitiſſe.

Pag. 433. et ſeqq. Rurſus in Decretum, Decretales et Bullam Cœnæ inſurgit: Iſidoro

ro ex Canon. Apoſtol. 59. diem dicit, atque authoritative deponit. *Ergo deponatur Iſidorus*, ait, *cum autem in Perſona deponi amplius non poſſit, deponatur in opere ſuo*, ſic quidem, *ut ejus Spiritus non ſuperſit in reliquo Corpore Juris Canonici, nec remaneat in Eccleſia*. Exin Innocentium III. exagitat, ejus *cruciatas* interpretationes, *excelſos luſus, ambulationes in mirabilibus*, quæ hodie *riſum* et *bilem* faciant, ejus *ingenium juvenile* vocat etc. etc. Aſt modo videamus, quanti hæc omnia ſint habenda? ſingulis breviter reſponſa damus, et quidem

Ad 1mum. Verba Boſſueti, quin et illa Vincentii Lirinenſis nequaquam refugimus, ſiquidem ea per ſe verum, genuinumque ſenſum habent, et nos a primo Capite uſque huc *Concilia* et *Patres* fere ſine numero attulimus, quæ plenam in Rom. Pontifice Jurisdictionem demonſtrant: hæc autem veriſſima eſſe, ex Concilio Florentino Febronius plene convincitur. Græci Schiſmatici negabant in Rom. Pontifice non qualemcunque Primatum Honoris, ſed Poteſtatis

et Jurisdictionis, et cum res ad diſceptationem veniſſet, talem Primatum admittendum eſſe, qui in *Conciliis œcumenicis, ſacrisque Canonibus* continetur: conſentiebant in hoc Latini, reque diſcuſſa Græci victas dedere manus, atque una cum Latinis definierunt, *Rom. Pontifici in B. Petro paſcendi, regendi et gubernandi univerſalem Eccleſiam a D. N. J. Ch. plenam Poteſtatem traditam eſſe. Plena* vero *Poteſtas regendi et gubernandi*, eſt Poteſtas Jurisdictionis atque ferendi leges etc. igitur teſtante atque definiente Florentino *Concilia* Primatum et Poteſtatem Jurisdictionis docuerunt. Addit Boſſuetus, *et ſancti Patres.* Græci in Florentino Concilio noluerunt Patres in teſtimonium atque probationem Pontificii Primatus admittere. Quare hoc? nempe quia tunc Schiſmatici et Adverſarii iſtius Primatus erant, quod manifeſto argumento eſt, Græcos non ignoraſſe, ex Patribus ſatis clare demonſtrari poſſe Primatum, quem Latini aſſerebant, nempe Jurisdictionis in univerſam Eccleſiam; nam ſi contra talem Primatum, atque pro ſua ſententia Patres ſtare exi-

ſti-

ſtimaſſent, utique eos non recuſaſſent, ſed allegaſſent potius; unde iterum ex ipſis hoſtibus Primatus, Græcis nempe Schiſmaticis, demonſtratur, *Patres* Primatum Jurisdictionis etc. in univerſam Eccleſiam *docuiſſe*.

Cæterum illa verba, *quam Concilia, ſanctique Patres ubique docuerunt*, in ore Boſſueti atque Febronii certe ambigua atque ſuſpecta ſunt. Nam hæc verba Defenſioni Declarat. Cler. Gallic. ejusdem Boſſueti vel adverſantur? et tunc illa defenſio de ſua authoritate plurimum deperdet; vel cum ea concordant? et tum inter Concilia etiam Conſtantienſe et Baſileenſe præcipue numerabit, Sanctos Patres vero pro libitu, ſicut Febronius, recipiet, rejiciet, exponet, vel etiam de exceſſu, figurata et ampullata locutione accuſabit, prout hactenus vidimus. Nos ſolum certa et vere æcumenica Concilia admittimus, non acephala et dubia, aut omnino Schiſmatica: Patres vero omnes antiquitate et Sanctitate venerandos, non novos illos novi Syſtematis fabricatores, et Authores a duobus aut tribus ſeculis enatos.

 Quod

Quod dein de modo promulgandi et recipiendi leges iterum recoquit adverſarius, diſtinguat Monarchiam abſolutam et perfectam a mixta, temperata, et quæ Vicario modo regitur, atque confer Cap. IV. §. 11. n. 1. et hoc Cap. §. 2. in not. ubi ſatis reſponſum fuit. Quæ pariter ex Innocentio I. et Gelaſio I. in hunc finem affert, etiam alibi diſcuſſa ſunt. Hoc addo: Febronius etiam leges Conciliorum generalium non obligare contendit, niſi Epiſcopi et Provinciæ eas receperint, aut approbaverint, quas quoque modificare et mutare poſſunt, ubi pro argumento adducit, quæ circa Concilia Baſileenſe et Tridentinum in Gallia contigerunt. Verum ipſe Febronius concedit, Concilium generale habere poteſtatem jurisdictionis ferendi leges pro univerſa Eccleſia. Ergo clarum eſt, in Syſtemate Febronii ex eo, quod leges Eccleſiaſticæ non obligent, niſi ſint receptæ, nullatenus in legislatore argui defectum poteſtatis ferendi leges. Ut quid ergo tantopere inſudat, totiesque ad probandum defectum hujus poteſtatis in Pontifice repetit, atque contendit,

dit, leges Pontificias non obligare, niſi ſint receptæ, atque recipi non debere? ſic nempe reipſa omnem leges ferendi Poteſtatem a tota Eccleſia tollit, et ad ſubditorum multitudinem refert.

Ad 2. Pariter conſule Cap. V. §. 4. n. 9. in Not. ubi omnia præoccupata ſunt. Interim hic rurſus pro exemplo pono, quam perverſe omnino atque inaniter Febronius in cauſſa Archi - Epiſcopi Ravenat. cum quodam ſuæ Diœceſis Abbate ratiocinetur, ut pateat, qualiter genuina et aperta teſtimonia, quæ negare nequit, inanibus explicationibus involvat, ut lectorem a certo et genuino ſenſu diſtrahat.

Scilicet dicebant quidam, illam cauſſam in Concilio Provinciali agi et terminari debuiſſe, quia cauſſæ ibi finiendæ, ubi primum exortæ ſunt, adeoque appellationem Abbatis ad Papam Canonibus adverſari. Hæc nota Febronii cantilena eſt, idque toties, quoties ingerit. Verum reſpondit Gregorius M. lib. 6. Epiſt. 24. *hoc poterat fortaſ-*

ſis

ſis opponi, ſi non ad majorem recurreret, et apud eum cauſſæ ſuæ meritum peteret terminari. Reponit Febronius hic : *poterat hic recurſus in præſenti cauſſa fortaſſis habere locum, quod Abbas non immerito vereretur, ne Epiſcopi Provinciales ſuo Metropolitano magis faverent, quam Monaſterio.* Demus hanc conjecturam veram eſſe. At hic non agitur de motivo appellandi, qualecunque illud fuerit, neque etiam de hoc agit Gregorius; quippe qualecunque *motivum* appellandi Pontifici non tribueret Jurisdictionem, ſi in illo non jam præexiſteret: ſed de foro et tribunali agitur, ad quod appellatur, utrum ſit legitimum? hoc contendit S. Pontifex, probatque ex eo, quod Sedes Apoſtolica *major* eſſet, ſicque hoc ipſo præſupponebat, atque per hoc clare ſignificabat, in illa non tantum majorem eſſe jurisdictionem, quam in Concilio Provinciali, ſed etiam talem, ut eo prætermiſſo quoque ad illam recurri poſſit; conſequenter in Sede Apoſtolica eſſe jus recipiendi appellationes propter majorem et ſupremam in illa jurisdictionem, quod mox exemplo Joannis Presbyteri

teri contra Joannem Patriarcham Conſtantinopolitanum confirmat Magnus Pontifex cit. Epiſt. his verbis: *ſecundum Canones ad Sedem Apoſtolicam recurrit* (Joannes Presbyter) *et cauſſa noſtra eſt ſententia definita. Si ergo de illa Civitate, ubi Princeps eſt, ad noſtram cauſſa cognitionem deducta eſt; quanto magis negotium, quod intra vos eſt, hic eſt veritate cognita terminandum.* Hic erroris Gregorium accuſat Febronius, aliam fuiſſe rationem cauſſæ Abbatis, aliam Joannis Presbyteri: ibi de exemptionibus Monaſterii, hic de fide agi. Bene eſt: diverſa cauſſa fuit, quod certiſſime Gregorium non latuit, ſed in hac, et in illa ſe ſuperiorem et Judicem conſtituit, non diſtinguens inter cauſſas, ſed deducto argmento a majori ad minus, quando ipſas Patriarchatum cauſſas judicabat, taliter probavit, ſe ſupremam habere judicandi poteſtatem. Jam quid cenſendum de tali viro, qui clariſſima teſtimonia vanis interpretationibus et exceptionibus adeo obfuſcat, ut Lectorem a genuino et aperto ſenſu deflectat, et ſi quæ pervertere non poſſit, Ss. Patres omnino erroris ar-

arguat, ſicque ſuam doctrinam non traditioni et teſtimoniis veterum Patrum, ſed econtra hæc potius ſuo Syſtemati accommodet, quod ſi non poſſit, ea omnino abjiciat, vilipendatque? talia autem exempla ſunt adhuc quam plurima. Quod tandem etiam de S. Leone M. hic ingerit, ejus teſtimonia alibi ſatis jam vindicavimus.

Ad 3. Nicolaus I. inanibus argumentis non utitur. Sit, quod Innocentius I. in Epiſt. ad Exuper. Toloſ. ſe tantum ut *Doctorem*, non *Canonum Conditorem* præferat, ubi tamen Canonem S. Scripturæ determinat, jam non Doctorem, ſed legislatorem agit. Profecto Canonem S. Scripturæ, quæ prima fidei regula eſt, et quinam Libri authentici ſint, nec ne? definire, (quippe antiquiorem illo Innocentii I. Canonem non habemus) haudquaquam munus Doctoris, ſed ſupremi in Eccleſia Legislatoris eſt. Ab eo autem tempore hic Canon in Eccleſia receptus eſt. Cæterum potuiſſet Nicolaus etiam alia documenta ex Innocentio afferre, quæ plenam in Rom. Pontifice jurisdictionem comprobant, et qualia nos hinc inde jam

ſæ-

ſæpe retulimus. Ad Epiſtolam S. Leonis dico, eam utique ſolis Italiæ Epiſcopis inſcriptam fuiſſe. Sed peto, quo Jure S. Leo his omnibus Epiſcopis legem dedit? utique non ſolo Metropolitico aut Patriarchali? quippe Metropolita aut Patriarcha extra Concilium Provinciale aut Nationale ſe ſolo leges ferre non poteſt pro tota aut pluribus provinciis: Fecit tamen hoc S. Leo: jure Primatus? qui cum ſe æqualiter extendat ad univerſam Eccleſiam, eodem Jure, ſicut Italiæ Epiſcopis, ſic et univerſæ Eccleſiæ legem dare poterit. Dein Decretalia Conſtituta Prædeceſſorum, quæ S. Leo ibi tanquam leges cuſtodiri mandat, non ad ſolos Italiæ Epiſcopos data ſunt, et qualiter tanquam leges cuſtodiri, mandare potuiſſet, ſi leges non ſunt, nec ipſe legem facere potuiſſet? Decretum Gelaſii quod attinet, ſicut indomita criſis in plura aculeos fixit, attamen perimere non potuit, ita de hoc Decreto dicendum eſt. Teſte Sandini in vit. Rom. Pontif. Joannes Pearſon et Caveus illud Decretum ad ſuppoſititia amandare voluerunt, ſed vindicarunt Lupus Ab-

bas

bas Ferrarienſis, Mabillonius, Joannes Fontaninus, Petrus Couſtant apud Noriſium. Cæterum Gelaſius hoc Decretum, ſicut et alia, in Synodo 70 Epiſcoporum, ſed non pro ſola Synodo conſtituit; ſiquidem eadem univerſa tenet Eccleſia. Neque ordo, quem tenet Gelaſius, authoritati Decretalium quidquam derogat, aut detrahit. Inprimis falſum eſt, quod ibi mentio fiat de Conciliis particularibus: dein Epiſtolam S. Leonis ad Flavianum etiam poſt opuſcula Ss. Patrum collocat, et tamen ei *Anathema* dicit, *qui de ejus textu uſque ad unum jota diſputaverit, et non eam in omnibus venerabiliter receperit.* Taliter de opuſculis Patrum non pronuntiat. Denique in eodem Decreto Gelaſius mox in initio dicit: *Sancta Romana Eccleſia nullis Synodicis Conſtitutis cæteris Eccleſiis prælata eſt, ſed Evangelica voce Domini et Salvatoris noſtri Primatum obtinuit. Tu es Petrus, inquiens, et ſuper hanc Petram etc. etc.* hoc ſolum contra Febronium ſufficit.

Ad 4. Inprimis Febronius diſtinguat dogmata a Diſciplina, illa ſunt fixa, hæc mu-

mutabilis. Aſſentimur, Papam omni ſtudio etiam circa Diſciplinam cuſtodire debere veteres traditiones, et quæ ſanxit antiquitas, Conſuetudo ſervavit, ſacra venerabilium Patrum authoritas firmavit, quamdiu aliud non poſtulat neceſſitas, vel Eccleſiæ major utilitas; in tali tamen caſu neceſſe eſt providere ac ſubvenire exigentiæ Eccleſiæ, quod dum per Concilium generale congregatum fieri non poteſt, univerſali Paſtori et Primati id muneris incumbit. Ivo Carnotenſis nos non tangit. 1*mo.* Enim non contra Papam, ſed contra Hugonem Archi-Epiſcopum Lugdunenſem, Apoſtolicæ Sedis Vicarium Epiſtolam ſcripſit, huncque exagitat, qui fors ſuam Poteſtatem et mandata exceſſit. 2. Pro argumento ſuo probando nil niſi Statuta et dicta Summ. Pontificum affert: at non iſta attuliſſet, ſi non eis vim legis et plurimum authoritatis ineſſe cenſuiſſet. 3. Ivo alibi Rom. Pontifici omnem illam Jurisdictionem et Poteſtatem competere, verbis et factis teſtatur, quam Febronius eidem denegat. Sic Epiſt. ad Richer. Archi-Epiſcop. Senon. ait. *Sedis Apo-*

ſtolicæ judiciis et Conſtitutionibus obſiſtere nil aliud eſt, quam maculas hæreſis contrahere, cum ſcriptum ſit: hæreticum eſſe conſtat, qui Romanæ Eccleſiæ non concordat. Et infra. *Cum generice ad eam pertineat confirmare, aut ad nihilum conſecrationes tum Archi-Epiſcoporum tum cæterorum Epiſcoporum, delere Conſtitutiones et judicia veſtra, et ſua propria immobilia ſervare absque eo, quod ab aliquo alio revocari valeant aut corrigi.* Idem Epiſt. 159. ad Paſchalem II. P. *Judicia Romanæ Eccleſiæ a nemine foris retractari poſſe, eadem Romana Eccleſia docente didicimus.* Tandem cum Ivoni in Concilio Rhemenſi damnatio imminebat, ad Sedem Apoſtolicam *appellavit*, ſicque illius judicio ſe ſubduxit. Hæc omnia perpendat adverſarius. At ſcio, quid reſponſurus ſit: Ivo, qui ei ſupra bonus erat, hic mox iterum Iſidorianus erit.

Ad 5. Jam ſuperius §. 5. in Not. diximus, Epiſcopos in lege univerſali Eccleſiæ pro ſuis Diœceſibus, nec invitis Gallis quoque diſpenſare poſſe *ex Conceſſione a Jure, Conſuetudine* vel *delegatione*. Pontifex ve-

vero diſpenſat *Jure* ſibi *intrinſeco Primatus.* Reliqua ex CollationibusParifienſibus adduntur, quæ ſcrupulum haudquaquam movent. Poſtquam enim Concilium Tridentinum initio et in fine, nempe Seſſ. 7. de reform. et Seſſ. ult Cap. 21. de reform. in omnibus ſemper ſalvam Apoſtolicæ Sedis authoritatem per ſpecialem clauſulam eſſe voluit: poſtquam Concilium ubique ſedulo adnotavit, quæ Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis attribuit, et in quibus diſpenſare poſſint, non relinquitur dubium, de cujus poteſtate Seſſ. 24. Cap. 5. de reform. agatur. Thomaſſinus vero, uti ſupra Cap. IV. §. 7. et 10. in Not. obſervavimus, per ly *uſu* non negat Pontifici Poteſtatem reſervandi, ſed ſolum indicat modum, quo reſervatio invaluit, nempe utendo ſua Poteſtate, quam ſemper habuit. Nihil ergo contra regimen Monarchicum concludis.

Ad 6. Quæ contra Decretum, Decretales etc. adverſarius hic repetit, jam ſupra hoc Cap. §. 3. reſponſum habent. A nupera vero controverſia inter Sedem Apoſtolicam et Principes ob edictum Parmenſe

et Bullam Cœnæ, quam in ſcenam producit, conſultius fuiſſet abſtinere, cum privato homini non liceat, ſe talibus immiſcere ob reverentiam illis debitam, minus alterutri parti cauſſam adjudicare, aut in triumphum ducere. Habet utraque Poteſtas ſuos limites, ſi qui confuſi ſunt, dante Deo utraque ad ſuos perveniet. Providi authores facta Majorum longe a ſe diſſita notant, atque libero criterio dijudicant, præſentia, cum invidioſa ac delicata res ſit, ſolum enarrant, ſed ad limam non vocant, et poſteris dijudicanda relinquunt.

De cætero Canon Apoſtol. 59., quem citat Febronius, ſic habet: *ſi quis falſo inſcriptos impiorum libros tanquam ſacros in Eccleſia ad Populi et Cleri corruptionem publicaverit, deponitor.* Jam 1. in Eccleſia Latina tantum 50. Canones Apoſtolorum ſunt recepti, reliqui a græcis ſunt additi ſeculo 7mo, ut ait Amort. tom. 2. Element. Jur. Canon., atque ut Apocryphi a multis rejiciuntur. Tu ergo ex Canone Apocrypho contra Iſidorum, quod Apocrypha propalaverit, ſententiam depromis, ſicque in

quo alterum judicas, teipſum condemnas: ideo nihil valet tua ſententia depoſitionis in Iſidorum prolata. 2. Canon loquitur *de falſo inſcriptis impiorum libris tanquam ſacris*, nempe qui non ſolum falſam inſcriptionem, ſed et impietatem continent, qua Populus et Clerus corrumpi poſſit, quique tanquam ſacri publicantur. At Iſidorus de impietate Doctrinæ accuſari non poteſt, quod jam pluries demonſtravimus, præcipue Cap. III. §. 9., quia non niſi diſciplinam ſaltem ſecul. IV. V. et VI. profert, atque ipſe Febronius aliquando fatetur: *Iſidorus doctrinam non corrupit.* 3. Etſi Iſidorus aliqua falſo nomine inſcripſit, quædam interpolavit, inde nondum eruitur impietas facti; potuit enim ſimiliter decipi talibus documentis et manuſcriptis, quod ſuo tempore nec mirum nec rarum cuiquam videri debet, uti Febronius quoque ex Berardo obſervat. 4. Si Iſidorum de impietate doctrinæ etiam circa diſciplinam accuſat Febronius quam Eccleſia per octo ſecula et ultra ſecuta fuit, quamque non ſolum uſu firmavit, ſed et in Conciliis ſua autho-

 ri-

ritate conſecravit, conſequens eſt, ut etiam ipſam Eccleſiam, quam nulla ignorantia excuſare poterit, de tali impietate accuſet. Judicet ergo, ſententiamque proferat. Non ſolum Iſidorum, ſed totam Eccleſiam deponit. Hæ nativæ ſuorum principiorum ſequelæ ſunt. Age dein ulterius, et infauſta ſua Syſtemata Eccleſiæ obtrudat; ſed certo certius non niſi Schiſmata et mala in eam inducet, atque in peius deformabit.

Porro quando Febronius Iſidorum ubivis peſſime habet, non poſſum tacere, quanto partium ſtudio in authores ipſe laboret. Goldaſtum ſæpe citat, de quo tamen omnes norunt, eum in leges et Conſtitutiones Imperiales, aliaque Documenta tantum, vel adhuc amplius, quantum Iſidorum in Decretales peccaſſe, ſuſpectas merces pro veris obtrudendo, vel falſa confingendo. Attamen in ſua appendice III. § 19. et 20. illum ita excuſat, vel potius vindicat Febronius. *Goldaſtum in ſua collectione nonnulla (Conſtitutionum enim, quod edidit, totum corpus intitulare figmenta, nimis procax et fere ſtolidum eſt) edidiſſe,*

quæ eruditorum criſin patiuntur, non negatur. Poſtea ait, inter dubia et apocrypha recenſenda non eſſe decem gravamina Nationis Germanicæ, quia ipſo monente etiam alibi impreſſa leguntur. *Tam aperte autem et audacter nemo in publico mentiri ſolet.* Jam ſi Febronius æquus Cenſor eſſe velit, hæc omnia, quæ pro Goldaſto dicit, etiam pro Iſidoro, ejusque Decretalium collectione admittere debuiſſet, idque longe majori jure; quippe Goldaſtus iis temporibus et locis, de quibus ſcripſit, et quorum documenta producit, longe propior, quam Iſidorus fuit, ideoque facilius falſi et fictionis reus dici poterit. Quare non omnem Iſidoro fidem ſubtrahere debemus, atque in iis, quæ ab eruditis tanquam dubia vel aprocrypha non deprehenduntur, præſertim quando hæc alibi etiam leguntur, Iſidorus ad minimum tantum, quantum Febronio Goldaſtus valere debet. Ut quid igitur Iſidorum et totum ejus Corpus Collectionum ubivis exagitat, Goldaſtum econtra citat, vindicatque Febronius. Sed eum modo ultra audiamus.

Tom. III. pag. 22. In Daniele Bertono contra Italum, quem ibi nullo verbo refutat, aut ejus principia et argumenta evacuat, ſolum hæc nova ſuperaddit. Antiqui Epiſcopi non ferebant, ut ſecum Rom. Pontifices *cum Imperio* agerent, ſed eis reſiſtebant: ſic Polycrates in cauſſa Paſchatis Victoris P. minas rejecit: *nihil moveor*, ait, *iis*, *quæ nobis ad formidinem intentantur*. Irenæus, et multi Epiſcopi Victoris cæcum, præcipitemque Zelum acriori ſtylo aperte damnarunt.

Firmilianus et Cyrianus in cauſſa rebaptizantium arrogatum a Stephano P. imperium adhuc nervoſius repulerunt.

Afri Epiſcopi in cauſſa Apiarii non minus valide obſtiterunt Zoſimo et Cœleſtino, ſuumque Canonem Concilii Milevitani II. præferunt Decretis Cœleſtini.

Gregorio IV., cum eum Epiſcopis ex parte Ludovici Pii ſtantibus excommunicationem minitari rumor eſſet, ſcripſerunt ad eum Epiſcopi, nullam ipſi Poteſtatem eſſe,

ali-

aliquem in Diœceſibus ſuis, ſe invitis, ex communicandi, aut aliquid præcipiendi, et excommunicatum ipſum abiturum, ſi propoſitum ſuum exequi tentaret.

Pag. 89. Ulterius thema ſuum probat Febronius Teſtimonio Gerſonis de Poteſt. Eccleſ. Conſider. 4. Franciſci Zabarella tract. de Schiſmate. Card. Cuſani Lib. 2. de Concordant. Cap. 9. Almaini de author. Eccleſ. Cap. 7. Zallwein Princip. Jur. Eccleſ. tom. 1. quæſt. 4. Cap. 2. §. 7. Dein Galliæ Epiſcopi in controverſia cum Nicolao I. non admittebant Pontificum Decretales, ſi non Conciliis et Canonibus in Codice Canonum contentis, atque per hoc in Eccleſia receptis congruerent. Sic Liberius, Innocentius I., S. Leo *non nova ſtatuta*, ſed vetera ſe proponere dicebant. Quæ Italus ex Siricio, Innocentio et Gelaſio opponit, itidem non nova ſtatuta, ſed veteres traditiones attinet. Gelaſius vero ex Canone Sardicenſi; et quæ Cap. V. §. 8. et 9. dicta ſunt, interpretationem accipit. Contra hæc reſpondeo:

Febronius admittit, Victorem et Stephanum PP., itidem Zoſimum et Cœleſtinum cum imperio egiſſe contra Epiſcopos; hinc ſequitur, eos cenſuiſſe, ſibi hanc Poteſtatem et Jurisdictionem competere, quod igitur noſtrum argumentum ex antiquitate et traditione confirmat.

Neque ex reſiſtentia Epiſcoporum aliud quidquam infertur, ſed eo ipſo contrarium magis eluceſcit. Febronius alios Rom. Pontifices ſui Primatus Jurisdictionem ubilibet exercentes qualitercunque interpretatur, vel exceſſiſſe, vel erraſſe dicit aut tandem omnia ad conſenſum et ceſſionem Epiſcoporum refert: at dum illi Pontifices etiam reſiſtentibus quandoque in tota aliqua Provincia, Regno et Concilio Epiſcopis non cedebant, leges dabant, vincebant, ſic ut non attenta illorum Epiſcoporum renitentia, nihilominus tota Eccleſia exercitam ab eis poteſtatem adhæſione ſua comprobaret, ſequitur, illam Poteſtatem legitimam fuiſſe, atque eos jure exercuiſſe. Profecto Febronio nil aliud ſupereſt, quam omnes retro etiam antiquiſſimos et ſanctiſſimos Pontifices

us-

uſque ad ſeculum II. Præſumtionis, arrogantiæ, uſurpationis, exceſſus, erroris accuſare, prout etiam hic de Stephano I. et Victore I. facit, quod certe horrendum et abominabile eſt: hoc quippe erit traditionem convellere, non adſtruere, eidem illudere, non venerari. Cæterum aliquando reſiſtentiæ horum Epiſcoporum alia cauſſa fuit, non defectus Poteſtatis et Jurisdictionis in Pontifice, uti adſtruit Febronius. Polycrates Epheſi Epiſcopus in Epiſt. Synod. ad Victorem P. cauſſam hanc mox ante citata a Febronio verba ſic proponit: *Magna enim luminaria in Aſia obdormiverunt, Philippus unus ex duodecim Apoſtolis, et Joannes, qui ſupra pectus Domini recubuit, Polycarpus etc., iſti omnes diem Paſchæ in quarta decima die menſis obſervaverunt juxta Evangelium, fidei regulam per omnia conſervantes.* Vides, Polycratem ſuam opinionem non pro traditione Apoſtolica *circa diſciplinam*, ſed circa *fidem* omnino, atque tanquam Evangelium et *fidei regulam* aperte habuiſſe. At Rom. Pontificem Evangelium et regulas fidei immutare non poſſe, non ſo-

lus

lus Polycrates, ſed et nemo alius diffitetur. Scio, quid inde concludat adverſarius, nempe Polycratem non credidiſſe, Rom. Pontificem in decidenda quæſtione fidei eſſe infallibilem, quia definitioni Victoris P. noluit aquieſcere, quam in materia fidei fuiſſe ipſe cenſuit. At non apte concludis: id potius concludere debes, Polycratem crediſſe, non ſolum Victorem P., ſed totam reliquam Eccleſiam, exceptis ſuis Aſianis Epiſcopis, in doctrina fidei eſſe fallibilem, atque defacto erraſſe, ideo ſic cenſendo aperte erravit Polycrates. Quippe notum eſt, Victorem Papam ſcripſiſſe in omnes Provincias, juſſiſſeque celebrari Synodos, ut caperet informationem de ſenſu, traditione et obſervantia Eccleſiæ: capta informatione Synodali ex omnibus Eccleſiæ partibus, deprehendit in tota Eccleſia, exceptis Epiſcopis circa Epheſum, vigere conſuetudinem celebrandi Paſcha in die Dominica Reſurrectionis Dominicæ. Hanc itaque *generalem conſuetudinem*, cui ob legem unitatis Chriſtianæ ſe conformare per ſe tenebantur reſpective pauci Epiſcopi,

Vi-

Victor P. *declaravit* pro *univerſali Eccleſiæ lege.* Quando igitur Polycrates reſtitit huic legi, contrariam ſuam obſervantiam vendens etiam *pro regula fidei*, utique non ſolum Victorem Papam, ſed totam Eccleſiam accuſavit tanquam *prævaricatricem regulæ fidei*, quod ut ait D. Amort, nihil aliud erat, quam efferre vexillum Schiſmatis. Quid ergo ex Polycrate concludis contra infallibilitatem Rom. Pontificis, dum pariter ex eo contra infallibilitatem totius Eccleſiæ concludere debes? utique nil aliud, quam Polycratem in ſua opinione circa hoc et circa aliud erraſſe.

Interim falſum eſt, quod Irenæus et multi cum ipſo Epiſcopi *Victoris Zelum aperte damnarint.* Hoc nullibi teſtantur authores, atque Euſebius lib. 5. Cap. 24. de Irenæo ita ait: *Victorem decenter admonet, ne etc.* Et Nicephorus lib. 4. hiſtor. Eccleſ. Cap. 38. *verum id aliis, qui cum* (Victore) *erant, Epiſcopis minus placuit. Itaque illum ſunt adhortati, ut benignius — — — ſtatueret.* At hoc non eſt *aperte damnare.* Tandem notat Sfrondrati in Gallia

lia vindic. Diſſert 4. §. 1. *quamvis plurimi hiſtorici Eccleſiaſtici, videlicet Euſebius, Irenæus, Nicephorus, Hieronymus, Photius, aliique hujus rei meminerint, nullus eorum tamen ſcribit, Epiſcopos Victori hanc poteſtatem negaſſe, ſed tantum hortatos eſſe, ut pacis cauſſa nimia ſeveritate temperaret.*

Cyprianus et Firmilianus exiſtimabant differentiam in cauſſa baptiſmi tanti non eſſe, ut quis a ſua conſuetudine deturbari deberet, ſed ſuam cuique pro libitu et innoxie ſervandam eſſe. Sic Cyprianus Epiſt. Synod. 72. ad Stephanum P. ait: *Ceterum ſcimus, quosdam, quod ſemel imbiberint, nolle deponere, nec propoſitum ſuum facile mutare, ſed ſalvo inter collegas pacis et Concordiæ vinculo quædam propria, quæ apud ſe ſemel ſunt uſurpata, retinere. Qua in re nec nos vim cuique facimus, aut legem damus, cum habet in Eccleſiæ adminiſtratione voluntatis ſuæ arbitrium unusquisque Præpoſitus.* Et Epiſt. ad Jubaian. *hæc tibi breviter pro noſtra mediocritate reſcripſimus, nemini præſcribentes, aut præjudicantes, quo minus unusquisque Epiſcoporum, quod putaverit, fa-*

faciat, habens arbitrii ſui liberam facultatem. Et Firmilianus Epiſt. ad Cyprian. inter Cyprian. 75. *Romæ et in cæteris quoque Provinciis plurimis multa pro locorum et nominum Diverſitate variantur, nec tamen propter hoc ab Eccleſiæ pace aliquando diſceſſum eſt.* Patet hinc, Cyprianum et illos Epiſcopos rem illam prorſus indifferentem exiſtimaſſe, et tanti momenti non eſſe, ut Epiſcopus Romanus authoritatem interponat, vel legem det, cum nec ipſi cuiquam inter ſuos aliquid præcipere vellent, ſed pro ſuo arbitrio agere permitterent. Equidem verum eſt, quod Cyprianus tribus Carthagine coactis Conciliis ſuam opinionem firmaverit, ſed ut ex ſupra cit. Epiſtola Synod. conſtat, per hoc nec aliis, nec ſuis Epiſcopis ibi congregatis legem præſcribere voluit, ſed tantum eorum collegit conſenſum, ut ſuam ſententiam majori authoritate roboraret, atque oſtenderet, eam non novam, neque ſui ſolius eſſe. Dum ergo Cyprianus cauſſam talem eſſe non cenſuit, ut una vel altera opinioni in legem evehi deberet, ideo contra abuſum Poteſtatis, uti ipſe puta-

tabat, non contra legitimam Poteſtatem Pontificis decertavit, reſtititque.

Hæc quidem in caſu Cypriani contra Febronium poſſent ſufficere: attamen ſi eidem omnia concederemus, illud contra Cyprianum, quod ſupra contra Polycratem, proportionatim dici poſſet. ſaltem illud Cardd. Sfrondrati Gall. Vindic. Diſſert. 4. §. 3. contra Febronium invicte in hac cauſſa concludit *Reſtitit Pontifici* (Cyprianus) *fateor, ſed ideo erravit, ac poſtea pœnituit. Non credidit, Pontificem infallibilem eſſe: concedo. At æque non credidit Baptiſmum, quem hæretici conferunt, validum eſſe. Si ergo non ideo Baptiſmus hæreticorum invalidus eſt, quia Cyprianus credidit invalidum eſſe, ita non ideo Papa fallibilis eſt, quia Cyprianus credidit, fallibilem eſſe. Quod ſi error Cypriani nihil nocet Baptiſmo, ita error Cypriani nihil nocet Pontifici.*

Notat inſuper hic Cardinalis, D. Cyprianum inter Gentilium Sacrilegia conſenuiſſe, provecta jam ætate, ac neophytum

Epi-

Epiſcopatum adeptum eſſe, atque hunc per decennium tenuiſſe, ex quo ſequitur, quanti hujus Authoritas, ſi aliis opponitur Patribus, facienda ſit?

Equidem Cyprianus atque Firmilianus poſtea etiam, magis commoto animo, durius minusque reverenter contra Stephanum ſcripſere, prout in æſtu concertationis fieri aſſolet, cauſſamque ſuam veram eſſe, et ſibi et aliis perſuadere volebant. Verum hæc neutiquam ſunt attendenda; nam præterquam quod initio, pacatis adhuc animis, ſuam opinionem nemini obtrudere, et cuivis liberam eſſe volebant, illa vel commotioni vel obſtinationi mentis in re, quam ipſi indifferentem exiſtimabant, attribui debent, non defectui reverentiæ et ſubmiſſionis erga Vicarium Chriſti, quam Cyprianus allibi ſæpe ac ſufficienter conteſtabatur; hinc etiam Auguſtinus lib. 5. de bapt. Cap. 25. et alibi pluries improbat, quæ Cyprianus contra Stephanum in hac cauſſa egit, ſcripſitque. *Jam illa*, ait, *quæ in Stephanum iratus effudit, retractare nolo.* Non eſt igitur, quod de reſiſtentia Cypriani ſibi glorietur Febronius.

Addo etiam, Epiſtolam Firmiliani ad Cyprianum, qua tam acerbe et irreverenter impetitur Stephanus, non omni ſuſpicione carere, ſuppoſititiam vel corruptam eſſe, utpote quam ignoravit Auguſtinus, et primum Morellus Calviniſta, neſcio, unde produxit.

Sed quid de Afris Epiſcopis? neque hi adeo reſiſtebant Poteſtati Rom. Pontificis, prout ſomniat Febronius. Canon ille Milevitanus et ipſum Concilium Milevitanum ab Innocentio I. approbatum fuit, qui alibi, nempe Epiſtola ad Victric. Rothomag. tam diſerte *appellationes omnium cauſſarum* Apoſtolicæ Sedi reſervat. *Si quæ autem cauſſæ vel contentiones inter Clericos tam Superioris ordinis, quam etiam inferioris, fuerint exortæ, ut ſecundum Synodum Nicænam congregatis ejusdem Provinciæ Epiſcopis jurgium terminetur, nec alicui liceat, ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui* NB. *in omnibus cauſſis debet reverentia cuſtodiri, relictis his Sacerdotibus, qui in eadem Provincia Dei Eccleſias gubernant, ad alias convolare Provincias etc.* Infra autem *cauſ-*

cauſſas majores etiam *poſt judicium Epiſcopale* adhuc *ad Sedem Apoſtolicam referri* ſtatuit. Quod ſi autem ille Canon Milevitanus per *transmarina judicia* de appellationibus Romanis intelligendus ſit, hic ſolum de inferioris ordinis Clericis manifeſte loquitur; hinc falſum eſt, quod *omnis appellatio ad Romanam Eccleſiam* ibi prohibeatur, et quod Afri, *hoc Canone ſuffulti* potuerint, aut voluerint, etiam appellationes Epiſcoporum non admittere. Dein hoc Canone ſtatuitur, ut inferiores Clerici ſuas cauſſas ad vicinos Epiſcopos deferant, ſi ab his provocandum eſſe putaverint, non provocent ad transmarina judicia, ſed ad Primates ſuos; en ordo provocationis intra Provinciam præſcribitur, ne extra Provinciam ad alia judicia appellent, antequam cauſſa ad Primatem delata ſit. Quod ſi poſt ſententiam Primatis, adhuc ſe gravatos eſſe putent, non legitur, eos ad Sedem Romanam appellare non potuiſſe, neque Afros hunc ſenſum ſuo Canoni tribuiſſe, manifeſte colligitur ex diſſidio, quod habebant cum Zoſimo et Cœleſtino PP., ubi ſolum-

modo petunt, ut Pontifex *improba Clericorum refugia repellat*, ne appellantes *facilius* admittat, et *præpropere* communioni reſtituat, nempe ſicuti in cauſſa Apiarii factum eſt; quod utique non eſt, omnes etiam inferiorum Clericorum appellationes denegare? Dein utique tum antea Innocentius I. appellationes Cœleſtii, Pelagii, Hilarii, Elpidii Presbyterorum recepit, tum poſtea contra appellationes ab Afris Epiſcopis nil amplius motum fuit.

Petebant ergo Afri ſolum, ne hunc deſpectum, vel uti ajunt, typhum a ſuis Clericis patiantur, ut ſpretis ſuorum Epiſcoporum judiciis quivis pro libitu eminus evagari audeat, taliter appellanti facilius aures præbeantur, et cauſſa in Provincia nondum examinata, Papa eum præpropere communioni reſtituat etiam cum mandato exequendi, quæ omnia in cauſſa Apiarii contigerunt: ſed ut ſecundum diſciplinam illius ævi cauſſam ad Concilium Provinciale deferri patiatur, huicque magis deferat, quam frivolæ appellationi, præcipue quia *teſtium neceſſariæ Perſonæ*, ut ibi ajunt Patres Africani,

ni, Romam adduci non poſſunt. Nec amplius quid Patres Africanos poſtulaſſe, patet etiam ex eorum Epiſtola ad Bonifacium P., ubi quæ in allegatis Canonibus Sardicenſibus circa appellationes ſtatuta ſunt, laudabant, iisque ſe contentos fore profitebantur. *Quæ*, ajunt loc. cit., *ſi ibi — — — eoque ordine vel apud vos in Italia cuſtodirentur, nullo modo nos talia, qualia commemorare jam nolumus, tolerare cogeremur.* Et ſupra *et nunc de tua poſcimus Sanctitate, ut quemadmodum ea apud Nicæam* (nempe loquuntur de allegatis Canonibus Sardicenſibus) *a Patribus acta vel conſtituta ſunt, ſic ea a nobis facias cuſtodiri, et ibi apud vos iſta, quæ in Commonitorio attulerunt, faciant exerceri.* His omnibus rite perpenſis reſiſtentia Afrorum in nihilum omnino recidit. vid. etiam ſupra hoc Cap. §. 6. in Not.

Quod attinet hiſtoriam illam Gallorum Epiſcoporum cum Gregorio IV., conſultius eam ſupprimere, quam in argumentum adferre debuiſſet, ſi tamen Epiſcoporum Honori conſulere voluiſſet Febronius. Factum non nego: at de jure quæritur, atque ſal-

tem probare debuiſſet, illos Epiſcopos ſe ſapienter et debite in hoc facto geſſiſſe. Aliter de hoc ſentit Petrus de Marca ipſe Gallus de Concord. S. et J. P. 1. l. 4. Cap. 11. illosque Epiſcopos idcirco præſumptionis, audaciæ, irreverentiæ, gravisque peccati accuſat. *Non privant*, ait, *Epiſcopi Pontificem communione Eccleſiæ; nunquam enim minori Sedi licuit majoris Sedis Pontificem illa vel alia pœna plectere.* Et poſtea *diſſimulandum non eſt, tuendi Regii Capitis et Honoris æſtu abreptos Epiſcopos in Reverentiam Pontifici debitam peccaſſe graviter, cum gradus illi objiciunt, ideoque de præſumptione audaciæ damnantur ab authore vitæ Ludovici.* Ipſe vero Gregorius P. in Epiſt. ad eosdem: *quod veſtræ minæ continent, nunquam adhuc ab initio Eccleſiæ factum eſt.* Pro quanto crimine præſumptam excommunicationem Dioſcori et Photii (qui tamen ambo Patriarchæ erant) in Rom. Pontificem habuerint antiqui Patres, conſtat ex Anaſtaſio *in Præfat. Synodi VIII. ad Adrianum II.* et *ex relatione Synodi Chalcedon. ad Valentin. et Marcian. Auguſtos*, ubi Anatolius Patriar-

cha

cha Conſtantinop. dixit, *hoc unicum ad damnationem Dioſcori ſuffeciſſe.*

Exin teſtimonia Gerſonis, Zabarellæ, Almaini, Cuſani haud curo: ſi a Patrum teſtimoniis ad recentiores ſcriptores deſcendere velimus, quot et quantos his opponere poſſemus? Gerſon, uti jam pluries, dixi, ſibi non conſtat: illi vero omnes principiis Schiſmaticis tempore Concilii Conſtant. et Baſileenſ. abrepti erant. Neque Zallweinium ſibi reddo, qui tamen Primatum juriſdictionis admittit. Sed rurſum cum ſuo Hincmaro Rhemenſi redit Febronius de hoc viro jam ſæpius illi locutus ſum: attamen et hunc in ſuum ſenſum violenter detorquet. Ais illum et Galliæ Præſules non admiſiſſe Pontificum Decretales, niſi quatenus *conformes* Canonibus antea *receptis* et *approbatis*, et quateuus *Canonibus in Codice Canonum contentis, atque per hoc in Eccleſia receptis congruerent.* Huic neque Nicolaum I. contrarium eſſe, dum citat Capitulum Leonis M. *omnia Decretalia conſtituta — — — quæ de Eccleſiaſticis ordinibus, et Canonum promulgata ſunt diſciplinis, ita*

a veſtra dilectione cuſtodiri mandamus, ut ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi noverit denegari.

Verum inprimis Febronius loquitur *de receptione et approbatione*, vultque Decretales Pontificum non niſi ab Eccleſia *receptas* obligare, atque recipi non debere. S. Leo econtra, et cum eo Nicolaus I. loquuntur *de promulgatione.* Nemo autem negat, leges *promulgari* debere, *receptionem* autem et *acceptationem* omnino mandat S. Leo: *promulgata cuſtodiri mandamus.* S. Leo et Nicolaus I. Febronio non conſentiunt.

Interim Hincmarus et Epiſcopi in ſuo Apologetico utique dicunt, *ſed Decretalia Pontificum Romanorum a ſanctis Conciliis recepta et approbata recipere et ſequi.* At tom. 2. Epiſt. ad Hincmarum Laudun. n. 36. idem Hincmarus ait, *ego Decretales Epiſtolas Sedis Apoſtolicæ diverſis temporibus, pro diverſorum Patrum conſolatione vel conſultatione ab ejusdem Sedis Pontificibus datas,*

et venerabiliter ſuſcipio, et venerabiliter ſuſcipiendas dico et ſcribo, et ſacroſanctorum Conciliorum Canones cum Decretis Apoſtolicæ Sedis ex ejusdem ſacris Canonibus promulgatis et recipiendos, et cuſtodiendos, et ſervandos, ſicuti ſupra oſtendi, profiteor. Quomodo hæc cum prioribus concordant? hic generaliter omnes Decretales Pontificum Epiſtolas *recipiendas* et *obſervandas* dicit, ac ſuſcipit: ibi tantum *receptas* et *approbatas.* Si et moræ et operæ pretium erit, Hincmarum ſibi concordare, dicam, eundem omnes omnino Pontificum Decretales, quæ certo a Pontificibus emanarunt, et ſtatutæ ſunt, recipere, et recipiendas eſſe declarare, prout facit, atque declarat in mox cit. Epiſtola ad Hincmarum Laudunenſem Nepotem ſuum. Attamen ſupponit, quasdam Decretales eſſe ſuppoſititias, præcipue quia ab antiquis Rom. Pontificum Decretalibus diſſonant, et has dicit, non eſſe receptas, vel recipiendas ſic opuſc. 55. Cap. 43. ad eund. Hincmar. Laudun. ait; *pande nobis, quæſumus, quid cenſeas de eorum Decretis, qui poſt Nicænum Concilium*

 et

et alia Catholica Concilia obſervanda decretalia conſtituta, de iisdem ſacris Canonibus promulgata ſanxerunt, ſicut Siricius, Innocentius, Zoſimus, Bonifacius, Cæleſtinus, Leo, Hilarius, Symmachus, Gelaſius, Hormiſda, Gregorius, et quique alii, quorum Decreta Eccleſia Catholica et Patres, ac Prædeceſſores noſtri ſervanda tenuerunt, et venerati ſunt. Et quoniam in quibusdam a præfatis, quos appellas Canones, diſſonant, magiſtrali cenſura decerne, quæ ex his ſequi, et quæ refutare debeamus. Ex his apparet, Hincmarum Rom. Pontifici non denegare Poteſtatem condendi Canones aut leges, illosque recipiendos, obſervandosque eſſe profitetur; at dubitat, aliquos genuinos eſſe cujus rationem ducit a poſteriori; quia in aliis Canonibus vel Conciliis promulgati, et a Patribus obſervati non leguntur, atque a prioribus genuinis diſſonant, ſic ut illa promulgatio et obſervantia anterior eis non tribuat authoritatem ſeu rationem legis, ſed ſit ſignum a poſteriori, quo genuini Pontificum Romanorum Canones a ſuppoſititiis ſecernantur. Hæc interpreta-

tio

tio fundatur in ipſis verbis Hincmari, et ſine hac illum ſibi non conciliabis. Hincmarus ergo eo toto adverſatur Febronio. Quæ poſtea adverſarius ex S. Leone, Innocentio I. et Liberio PP., item contra Italum ex eodem Innocentio, Siricio, Gelaſio producit, ſatis præoccupata ſunt Cap. II. §. 7. et 8. item hoc Cap. V. in Not. ne ſingula repetere debeamus.

Pariter quæ tom. IV. Part. 2. ulterius de legibus et Poteſtate legislativa Rom. Pontificis profert, ubi maxime Petri de Marca, Paſchaſii Queſnelli et aliorum Gallorum teſtimoniis ſe munit, ut plurimum repetitiones ſunt, jam ſæpius, præcipue citatis modo locis profligatæ, atque convulſæ. Addo, nos nullibi contendere de *promulgatione*, ſed *de acceptatione legum*: illam neceſſariam eſſe dicimus, hanc vero omnes obligare, niſi hanc obligationem legislatoris voluntas expreſſa vel rationabiliter præſumpta remittat, ſecus nec Concilium generale æcumenicum, in quo tamen etiam juxta adverſarios tota reſidet Poteſtas Eccleſiæ, multum valeret pro Eccleſia, ejusque le-

leges debito vigore et efficacia deſtituerentur.

Appendix II.

De Appellationibus.

Tom. II. Apolog. pag. 234. citat Febronius, vel quisquam alius ejus nomine, Gelaſii P. Commonit. ad Fauſt. *Nobis opponunt Canones, dum neſciunt, quid loquantur. — — — Ipſi Canones ſunt, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus examen deferri voluerunt.* Non dicit: *ipſe Dominus eſt*, vel *ipſæ Scripturæ ſunt.* Sed *ipſi Canones* ſunt. Poſtea ex Van Eſpen et Zallwein iterum queritur, per tridentinum appellationibus Romanis non ſatis terminum fuiſſe poſitum. Ad hoc reſpondeo: per illud Febronius vult probare, appellationes per Canones *ab Eccleſia* introductas fuiſſe, adeoque *ad Primatum Petri* neutiquam pertinere. Verum ſic duo contra ſeipſum admittit: 1*mo* appellationes adeo non a falſis Decretalibus Iſidori ortum habere, utpote tempore Gelaſii nondum notis. 2. Canones

Sar-

Sardicenſes, de quibus non diffitente Febronio hic loquitur Gelaſius, *de veris appellationibus* intelligendos eſſe, quippe de his Gelaſius ibi agit, quod ille tantopere negare auſus fuit ſupra hoc Cap. interim verum eſt: *ad Canones* provocat Gelaſius; ſed utitur argumento ad hominem: Acaciani jam prius *ad Canones* provocarunt, hos eis non ſuffragari, ſed contrarios eſſe oſtendit Gelaſius. Num idcirco appellationes ad jus Primatus pertinere negat? nequaquam, ſed hoc aperte affirmat; nam in eodem Commonitorio inferius ait: *quapropter non veremur, ne Apoſtolica reſolvatur ſententia, quam et vox Chriſti, et majorum, et Canonum fulcit authoritas, ut totam potius Eccleſiam ipſa dijudicet.* En? ante omnes Canones *vox Chriſti et majorum* eſt: igitur *Dominus eſt, Scripturæ ſunt, traditio eſt.* confer ſupra hoc Cap. §. 8. in Not.

De reliquo injuriam faciunt magno illi Concilio Tridentino, quicunque prætendunt, ejus diſpoſitiones ineptas, et minus ſufficientes fuiſſe, quaſi magnum illud Concilium non melius noverit, quid pro bono di-

diſciplinæ et Eccleſiæ magis congruat, primæque Sedi competat, quam privati quivis, ſuis quoque præjudiciis præoccupati authores, quæ contra illud vocem attollere audent. Nec quispiam hic alleget proteſtationem Lotharingi in fine Concilii factam; quippe jam alibi oſtendi, quo fonte illa proteſtatio manaverit; dein hæc non appellationes Romanas tangebat, atque huic proteſtationi Patres nihil deferebant; et hac non obſtante Concilium terminatum fuit.

Porro Febronius hoc tomo multa adhuc hinc inde contra jus appellationum ſpargit, Canones Sardicenſes iterum vexat, et jura Synodorum Provincialium revocat. Verum attentus lector advertet; ea omnia a nobis in hoc Capite ſatis exploſa fuiſſe. Genuinum Sardicenſium Canonum ſenſum (ut verbis Febronii utar pag. 55. hoc tom.) tam accurate et peremptorie explanavimus ſupra §. 6., ut mirandum merito ſit, adverſarium toties redire in idipſum. Synodis Provincialibus ſua jura nunquam negamus, ut lites jurgia Epiſcoporum, atque cauſſæ Eccleſiaſticæ ibidem diſcutiantur, et ſi fieri

po-

poteſt, terminentur. Quod ſi tamen *cauſſæ majores* in medium proferantur, ſtatuente Innocentio I. ex veteri conſuetudine et traditione, *poſt judicium Epiſcopale ad Sedem Apoſtolicam referantur*, ibique *ſummant juſta ſententia terminum.* Neque dicimus, ab omnibus cauſſis et judiciis appellari debere: utinam ſemper finirentur! quæcunque igitur jura *veri Canones* his Synodis tribuunt, libenter admittimus, ſed ſolum dicimus, altius eſſe tribunal apud Primatem totius Eccleſiæ, ad quod appellari poſſit, ſi vel juſtitia denegetur, vel Judices ſuſpecti ſint, vel lis in Synodo finiri non poſſit, aut ejus judicio pars ſe gravatam ſentiat: imo juſtas fuiſſe cauſſas, quod aliqua ſupremo huic Tribunali omnino reſervata ſint. Vid. Cap. III. et præcipue Cap. IV. in Not.

Quando ergo Canones ſtatuunt, ut cauſſæ in Synodo Provinciali terminentur, per hoc non negant, aut excludunt altius Tribunal appellationis, ſecus a Concilio Provinciali nec ad plenius Nationale vel Generale provocari poſſet, quod utique falſum eſt, et veteri diſciplinæ atque Praxi repugnat,

gnat, cum multæ lites in Conciliis generalibus ultimato deciſæ ſunt: ſed per vocem *terminentur*, tantum ſignificatur quod illæ Synodi *definitive* procedere debeant, ſententiam definitivam proferendo, per quam ordinarie et per ſe lis terminatur. Sed a definitiva utique adhuc datur appellatio, quando ſupereſt adhuc altius Tribunal? his igitur etiam ea, quæ adverſarius tom. III. repetit, exhauſta ſunt.

Tom. IV. pag. 92. iterum ad Africanos Epiſcopos refugit, quo appellationibus Romanis reniterentur. Hæc mox in Superiori appendice etc. enucleatim expoſita ſunt, unde nihil lucratur Febronius. Pag. 154. vult audiri Paſchaſium Queſnellum, vel ſaltem ejus argumenta, ut probet, appellationes Romanas potiſſimum Canonibus Sardicenſibus, et conſuetudine inniti, proin in ſolo conſenſu et delatione Eccleſiarum fundari: ſed S. Gelaſius P., ut mox ſupra oſtendi, non ex ſolis Canonibus, ſed etiam *ex voce Chriſti*, et authoritate *Majorum* eas depromit. vid. hoc Cap. §. 8. num Queſnellus nuperus prævaleat Gelaſio?

Pag.

Pag. 239. pervenit ad illam quæſtionem, utrum Papa cauſſas appellationum in Provinciis per Commiſſarios judicare teneatur, an vero illi pro ſupremo jure ſuo liberum ſit, easdem ad Romanum ſuum Tribunal evocare? jam prius dixerat, Hincmarum Rhemenſem cum Galliæ Epiſcopis huic evocationi reſtitiſſe. Fatetur, totum id pendere a præjudiciali illa quæſtione, *cui Claves Eccleſiæ primario, immediatius et perſeveranter creditæ ſint?* aitque, nos Rom. Pontifici hoc jus aſſerendo identidem petere principium. Bene eſt: ſed et Febronius ſuum ſemper petit principium, quando ubique ſupponit, Petrum et ſucceſſores Rom. Pontifices ſuam Poteſtatem et Jurisdictionem, ſi quam habent, non immediate a Chriſto, ſed ab Eccleſia accepiſſe; huic principio tanquam fundamento totam fabricam ſuperſtruit. Nobis ſufficit, hoc Febronii principium tanquam falſum, et in Richerio damnatum Cap. I. et ſeqq. demonſtraſſe, objectiones efficaciter diluiſſe, noſtrumque principium, eidem contrarium non minus ſolide et convincenter probaſſe.

 Igi-

Igitur jure illud ſupponimus, ut jam probatum, et a contrariis argumentis evictum, atque inde prodeuntes concluſiones optime depromimus. Viderint interim illi, qui Febronii ſequelas et opiniones ſibi in multis adoptant, et plauſibiliter defendunt, ne cum eodem illud principium Richerianum tandem admittere, ac profiteri cogantur.

Advertit nonnemo, nec incongrue, per hoc, quod cauſſæ appellantium ad Papam, non Romæ, ſed per Commiſſarios a Papa miſſos, vel in Provincia delegatos, ibi judicari ſtatutum fuerit, non modum ipſi Juri, ſed exercitio Juris poni, quia nempe neceſſaria cauſſæ ſic commodius inſtrui et tractari poterant: Verumtamen hanc praxin hodiernis temporibus magis optandam, quam in uſum reducendam eſſe, multo minus antiquæ diſciplinæ congruere, quod hodie quidam appellationes ad ſolos Archi-Epiſcopos vel Metropolitas trahi velint, cum tamen Canones clare pro proximo Tribunali ſtatuant Concilia Provincialia, et ad Primates in tantum deferri velint, ut in his decidantur. Antiquis temporibus ſta-

ſtatutis annis in Synodo conveniebant Epiſcopi, in qua ut plurimum Vicarius Apoſtolicæ Sedis pro illa regione conſtitutus, vel etiam Legatus aderat, aut ſpecialiter ad eam deputabatur, ſi non commiſſio uni ex præſentibus Epiſcopis data fuit, ubi etiam cauſſæ, quando ad Sedem Romanam appellatum fuit, examinabantur, ſicque commodius ſine magno diſpendio et impenſis tractari poterant. Noſtro ævo Epiſcopi in Synodis non amplius conveniunt. Hujus rei cauſſas retuli ex Amort. Cap. III. §. 9. Nec certe, præcipue in Germania, ubi latius diffuſæ Diœceſes, et ditionibus potentes ſunt Epiſcopi, multis inſuper curis ac negotiis diſtenti, ad audiendas apellationes privatorum, horumque diſſidia componenda convenirent, aut convenire poſſent: et ſi convenirent, id absque diſpendio et impenſis longe majoribus tum Epiſcoporum, tum Appellantium, quam ſi cauſſæ Romæ tractarentur, fieri haud poſſet. Quod ſi vero Epiſcopi ad has cauſſas tractandas ſuos miniſtros et conſiliarios ablegarent, quantumvis Eccleſiaſticos, neque ſic ſumptibus parce-

ceretur, et nequaquam illa majeſtas veteris diſciplinæ reduceretur, ubi ipſi Epiſcopi præſentes aderant, et judicabant, ſed nec hujus umbra amplius appareret, quia talis conventus non Synodus, ſed potius forum appellandum foret. Addidit ille eruditione inſignis, in multis altum clamari, aliis ad nauſeam, Papæ ad invidiam: quodſi tamen adnitente etiam Rom. Pontifice res ad antiquam diſciplinam reſtituenda foret, eosdem qui modo clamant, vincula veteris diſciplinæ nunquam ſubituros quin et maxime obſtituros fore. Hæc ille. Fere ſimilia alicubi habet Pallavicinus in Hiſt. Concil. Trident.

Index

ad Tomum II.

A.

Africani Epiſcopi in controverſia appellationum ipſa authoritate Sedis apoſtolicæ nitebantur. 429. eidem jus appellationes recipiendi neutiquam negabant. 435. 436. &c.

Agathonis I. P. teſtimonium contra Febronium. 243.

Appellationum Romanarum exempla ex veteri Eccleſia. 409. 418.

Apiarii Presbyteri appellatio ad Sedem Romanam. 430.

B.

Barthelius contra Febronium. 265. 308.

Bonifacius I. cauſas majores reſervat. 16.

Boſſuet Gelaſium I. inepte interpretatur. 150. eundem male ſugillat. 218. Zoſimum I. magniloquentiæ arguit. 219.

C.

Cauſæ majores ex traditione apoſtolica Sedi apoſtolicæ reſervantur. 8. 9. imo authoritate divina. 16. 17. nituntur teſtimoniis veterum Pontificum. 13. 18. harum re-

ſervatio ad Primatum divinum pertinet. 20. huius reſervationis neceſſitas. 25.
Coadiutoriæ cur reſervatæ. 100.
Concilia ſummam authoritatem à Papa obtinent. 61.
Concilium Chalcedon. confirmationem petiit à S Leone P. 338.
Concilium Florentinum vere Oecumenicum. 352.
Concilium Lateran. IV. Papæ non tribuit jus diſpenſandi. 384.
Confirmatio Electionum originarie ad Primatum pertinent. 73. 81.
Cyprianus judicium R. Sedis exquirit. 64.

D.

Diſpenſationum reſervatio Juribus Epiſcoporum non derogat. 382. 385. &c.
Depoſitionis Epiſcoporum exempla. 132. 331. 333. Reſervatio. 122. &c. 151. 152.

E.

Epiſcopi Gallicani in cauſis fidei R. Pontifici ſummam authoritatem tribuunt. 49. 56. 58. à Nicolao I. reſervationem depoſitionis flagitant. 151. eorum Libertatibus non adverſatur hæc reſervatio. 152.
Epiſcopi primis tribus ſæculis non diſpenſabant in legibus communibus. 376. 378. tale jus per ſe non habent. 379. 381. 386.
Epiſcoporum depoſitio absque interventu R. Sedis fieri non debet. 122. &c. Depoſitionum exempla. 132. &c. 331. 333.
Epiſcopatuum novorum erectio ad Primatum R. Pontificis pertinet. 157. &c.

Febro-

F.

Febronii falſitates. 7. 42. 46. 52. 60. 188. 206. 208. 243. 327. 337. Eius contradictiones. 15. 36. 41. 42. 46. 51. 134. 205. 209. 225. 226. 241. 271. 280. 369. 429. Gregorium M. adverſantem habet. 53. eundem criminatur. 358. propriis exemplis ac teſtimoniis refellitur. 78. Concilium Tridentinum temere in ſuſpicionem trahit. 145. Nicolaum I. falſo accuſat. 152. indigne Sedem apoſtolicam cavillatur. 155. D. Bernardum truncavit. 190. S. Leonem perperam arguit. 206. 338. Gelaſii I. textum truncat. 212. eundem carpit. 218. ab S. Agathone P. revincitur. 243. textum Lucæ 22. falſo interpretatur. 247. Innocentium I. falſitatis arguit. 261. Eius principium Schismaticum. 263. 307. Barthelium truncavit. 266. toti antiquitati adverſatur. 270. haud fideliter allegat Concilium Trident. 302. 353. à Concilio Epheſino falſi convincitur. 327. 330. &c. pariter à Concilio Lateran. 342. & Florentino. 354. veteres ſanctos Pontifices iniuriis proſcindit. 359. &c. ſeipſum refellit. 371. immerito ſugillat Benedictum XIV. 402. Canones Sardicenſes inepte interpretatur. 412. Appellationes Romanas imprudenter impugnat. 426.

G.

Galli quidam motu & vindicta Richelii Card. de erigendo Patriarchatu cogitant. 192.

Concilium Florentinum aliquamdiu pro Oecumenico non habent. 352.
Gelaſii I. authoritas Febronium proſternit. 212.
Gerſon contra Febronium. 37. 39. 246. ſibi contrarius. 295. Authoritati R. Pontificis infenſus. 296. Schismati favens. ibid. ab Univerſitate Pariſienſi multatus. 297.
Gregorius M. cauſas fidei ſibi reſervat. 45. 54. contra Febronium ſui ipſius defenſor. 360.

H.

Hilarius I. cauſas maiores reſervat. 18.
Hincmari Rhemens. ambitus. 13. exemptionem ac Privilegium à Nicolao I. impetravit. ibid. Supra Concilia R. Pontifici ſummam authoritatem tribuit. 61. ex eo aliorum Epiſcoporum mens interpretanda non eſt. 152.

I.

Innocentius I. cauſas maiores reſervat. 8. à Febronio falſitatis arguitur. 261.
Julius I. cauſas maiores reſervat. 8.

L.

Leo I. cauſas maiores reſervat. 18. à Febronio male habetur. 197. 206. 338. confirmat Concilium Chalcedon. 339.
Libertates Gallicanæ tempore Leonis M. non obtendebantur contra ordinationes R. Pontificis. 207.

de

M.

De Marca Petri retractatio. 149. ejus interpretatio inepta & fabuloſa. 346.
Metropolitanorum inſtitutio. 182.

N.

Nicolaus I. non innovavit.

P.

Patriarchæ confirmabant electiones Epiſcoporum. 79. horum authoritas & poteſtas à Petro deſcendit. 88. veri & primævi qui ſint? 167. 176.
Pontifex quo ſenſu infallibilis dicatur? 227. &c. eius ſuprema Juriſdictio in Concilio Epheſino agnita. 330. 333. pariter in Concilio Chalced. 334. 341. in Concilio Lateran. 342. Leges ferre poteſt pro univerſa Eccleſia. 371. ipſe communibus Eccleſiæ legibus adſtringitur. 371. in his diſpenſandi jus habet. 378. 384. habet plenitudinem Poteſtatis, & quid hæc ſit? 382. nunquam ſine rationabili cauſa diſpenſat. 388.

R.

Richelius Card. Urbano VIII. infenſus. 191. prohibet expeditiones Romanas, pecunias Romam mitti, ſolvi annatas, Livore ductus. 192. vult Patriarcha creari. ibid.

Six-

S.

Sixtus III. cauſas maiores reſervat. 18.

T.

Thomaſſinus Synodis Provincialibus ſummam authoritatem àPapa tribui agnoſcit. 61. Reſervationem translationis Epiſcoporum defendit. 103.
Translationes Epiſcoporum reſervatæ. 103.

V.

Vigilius I. cauſas maiores reſervat. 18. 44.

Z.

Zoſimus I. cauſas maiores reſervat. 18.

Ad Tom. II.

Errata.	*Lege.*
Pag. 7. l. 19. miſſarum.	miſſorum.
— 25. l. 2. competere, *inſtituente.*	competere, quia *inſtituente.*
— 27. l. 6. in tit. doctrina.	doctrinas.
— 28. l. 3. Cardinalis.	Cardinales.
— 31. l. 5. ſervere.	ſervire.
— 34. l. 16. damnantur à ſummo P.	damnantur hæreſes *à Summo P.*
— 42. l. 16. pes ſe.	per ſe.
— 44. l. 44. cauſſa.	cauſam.
— 51. l. 1. neque illæ.	neque ille.
— 106. l. 16. qui id eo.	id eo.
— 116. l. 7. Thygini.	hygini.
— — l. 19. aditu reſervato.	aditu reſerato.
— 137. l. 11. ſola decrevit.	ſola ſubmovit.
— 153. l. 3. prærogative.	prærogativa.
— 158. l. 24. unquam.	nunquam.
— 160. l. 3. authoritative.	authoritatem.

Pag. 206.

Errata corrigenda.

Errata.	*Lege.*
Pag. 206. l. 14. ſuo cauſæ.	ſuæ cauſæ.
— — l. 18. coævis.	coævos.
— 215. l. 5. permiſſio.	promiſſio.
— 223. l. 23. admittat, det.	admittat Febronius, det
— 246. l. 5. os.	nos.
— 247. l. 16. fides.	fideles.
— 256. l. 2. vigeant.	non vigeant.
— 264. l. 5. ad idipſum.	at id ipſum.
— 277. l. 5. omnisque.	omnibusque.
— 282. l. 12. nocentiſſimis.	nocentiſſimus.
— 286. l. 20. Deoretum.	Decretum.
— 298. l. 14. Papa non.	quod Papa non.
— 301. l. 13. dirigendo.	dirigendæ.
— 303. l. 19. ſola ratio.	ſola hæc ratio.
— 321. l. 1. dictis Sanctorum.	de dictis ſanctorum.
— 328. l. 17. in Neſtorium laturi.	in Neſtorium ſententiam laturi.
— 338. & 341. l. 11. & 10. petitiam.	petitam.
— 358. l. 16. adverſariis.	adverſarius.
— 364. l 9. facta.	fata.
— 368. l. 11. iudicamus.	indicamus.
— — l. 13. diſpenſationes.	diſpenſationis.
— 388. l. 24. diſſolvit.	diſſolvitur.
— 393. l. 22. Romanorum.	Romanarum.
— 396. l. 16. reviſori iidem Epiſcopi.	Reviſorio eosdem Epiſcopos.
— 407. l. 6. pertinet ?	pertineat ?
— 415. l. 13. determinat.	determinata.

1316396

Digitized by Google

[illegible] Google